



เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว

พ.ศ. 2558-2561

REFLECTIONS OF THAI SOCIETY IN WANKAEW AWARDED NOVELS  
FOR YOUNG ADULTS, DURLING 2015-2018

HU QIUBO

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

พ.ศ. 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561  
REFLECTIONS OF THAI SOCIETY IN WANKAEW AWARDED NOVELS  
FOR YOUNG ADULTS, DURLING 2015-2018

HU QIUBO

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา  
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)  
เมื่อวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2564

รองศาสตราจารย์ ดร.มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์  
ประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรโชติ เกิดแก้ว  
อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรโชติ เกิดแก้ว  
กรรมการ

อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร  
ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต  
(การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร  
กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิก สุนทรชัย  
คณบดีคณะศิลปศาสตร์

## ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561

HU QIUBO 626009

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ชีโรชิตี เกิดแก้ว, พธ.ด.

### บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทย ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมไทยในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 จำนวน 9 เรื่อง และนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนภาพสังคมไทยไว้ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิถีชีวิตพบว่า สังคมชนบทจะแวดล้อมด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ วิถีชีวิตของคนเรียบง่าย ผูกพันใกล้ชิดกับธรรมชาติ ในขณะที่วิถีชีวิตของคนในสังคมเมืองจะแวดล้อมด้วยความเจริญทางวัตถุมีความรีบเร่งและแข่งขันกันสูง 2) ด้านความสัมพันธ์ของคนในสังคมพบว่า ผูกพันกันด้วยน้ำใจ ความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นแบบสายเลือด ความสัมพันธ์กับคนภายนอกเป็นไปตามหน้าที่ทางจริยธรรม ความสัมพันธ์กับสัตว์เลี้ยงในฐานะเพื่อนร่วมชีวิต และความสัมพันธ์กับธรรมชาติเป็นแบบพึ่งพาอาศัยกัน 3) ด้านการเมืองเป็นความขัดแย้งทางความคิดของคนรุ่นเก่าที่ต้องการให้ประชาชนอยู่ในกรอบที่รัฐกำหนด ห้ามโต้แย้ง ขณะที่คนรุ่นใหม่ต้องการอิสรภาพและแสวงหาทางเลือกที่ดีให้แก่ตัวเอง 4) ด้านวัฒนธรรมพบทั้งด้านมารยาท ประเพณี ความเชื่อ และค่านิยมไทย 5) ด้านคุณธรรมที่พบคือ ความพอเพียง การมีน้ำใจช่วยเหลือกัน ความกตัญญู ความอดทน และความมีเมตตาต่อกัน ส่วนด้านปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมไทยพบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ปัญหาเยาวชน มีปัญหาทางจิตใจ การติดเกม การชอบแก๊งเพื่อน การลักขโมย การติดยาเสพติด และการตั้งครุฑที่ไม่พึงประสงค์ แนวทางแก้ไขคือ พ่อแม่และบุคคลที่ใกล้ชิดต้องให้ความรัก ความอบอุ่นกับเยาวชน หาเวลาว่าง ทำกิจกรรมร่วมกัน 2) ปัญหาครอบครัว มีปัญหาหระหว่างสามีกับภรรยา การเลี้ยงลูกแบบตามใจ ความยากจน และการหย่าร้าง แนวทางแก้ไขคือ ชายหญิงที่จะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันต้องศึกษาดูใจกันให้ดีกว่าก่อนแต่งงาน เลี้ยงลูกด้วยเหตุผล รับผิดชอบครอบครัวร่วมกัน และมีความซื่อสัตย์ต่อกัน 3) ปัญหาเศรษฐกิจที่พบ คือ ความยากจนของครอบครัวแนวทางแก้ไข คือ ทุกคนในครอบครัวต้องช่วยกันหารายได้ การลดค่าใช้จ่ายโดยพึงปัจจัยยังชีพจากธรรมชาติ การสร้างมูลค่าจากสิ่งที่มีอยู่ และการหารายได้พิเศษเพิ่ม 4) ปัญหาสิ่งแวดล้อม มีการทำลายป่าไม้ การล่าสัตว์ป่า และการทำประมงที่ผิด แนวทางแก้ไข คือ การปลูกฝังค่านิยมการอนุรักษ์ป่าไม้ สัตว์ป่าให้แก่เยาวชนและการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำทะเลชนิดต่าง ๆ นำไปปล่อยเพื่อคืนความสมบูรณ์ให้แก่ทะเลไทย

**คำสำคัญ:** ภาพสะท้อนสังคมไทย นวนิยายเยาวชน รางวัลแว่นแก้ว

REFLECTIONS OF THAI SOCIETY IN WANKAEW AWARDED NOVELS FOR YOUNG ADULTS,  
DURLING 2015–2018

HU QIUBO 626009

MASTER OF ARTS (COMMUNICATIVE THAI AS SECOND LANGUAGE)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: TEERACHOOT KERDKAEW, Ph.D.

ABSTRACT

This research aimed to analyze reflections of Thai society, focusing on problems and solutions, in nine novels for young adults awarded Wankaew Award, during 2015 – 2018. Research findings were reported as a descriptive analysis.

Five aspects of Thai society were reflected in the studied novels, as the following. 1) Ways of life – living in rural society was surrounded by rich nature; simple ways of life were close to the nature, while urban lifestyles engaged with modern materials, rush, and high competitiveness. 2) Relationships comprised of family blood relations; social and ethical roles relations; and fostering relations between humans and pets, and humans and the nature. 3) Politic – conflicts between old and young generations were shown. The elders were conformists, while the young required liberation and good choices for themselves. 4) Culture – various aspects, including social manners; traditions; beliefs; and Thai values, were reflected. 5) Moral, dealing with the self-sufficient principle; cooperativeness; gratefulness; tolerance; and compassion were shown.

For problems and solutions, four areas were reflected, including: 1) Problems of teenagers consisted of psychological issues; addiction of online games; bullies among classmates; stealing; drugs; and pregnancies in teenagers. Suggested solutions referred to warm relationships and joined activities between parents and children. 2) Family problems included conflicts between husbands and wives; spoiled children by the parents; poverty; and divorces. True understanding of the couples before marriages; reasonable raising of children; sharing responsibilities of all family members; and cultivation of honesty were suggested solutions for stated problems. 3) Economic problems focused on poverty of the family. Cooperation of all family members in earning incomes; decreasing expenses by making uses of the nature; and adding values to possessed properties were proposed for solving mentioned economic problems. 4) Environmental problems included illegal uses of forest; wild animals; and fishery. Promotion of forests and wild lives preservation in adolescence and activities of bleeding and releasing aquatic animals to the sea were guided as the solutions.

**Keywords:** reflections of Thai society, novel for young adults; Wankaew Award

## กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ โดยได้รับความกรุณาและความช่วยเหลือจาก อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสาร ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง และรองศาสตราจารย์ ดร.ธีรโชติ เกิดแก้ว อาจารย์ที่ปรึกษาที่คอยช่วยให้ ความรู้ คำปรึกษา แนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ รวมทั้งให้กำลังใจวิทยานิพนธ์นี้ เสร็จสมบูรณ์ ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์ อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร และรองศาสตราจารย์ ดร.ธีรโชติ เกิดแก้ว คณะกรรมการสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์และ สอบป้องกันวิทยานิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าและให้แนวคิด ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ใน การศึกษาวิเคราะห์จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณอาจารย์และเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการเรียนและการดำรงชีวิตอยู่ในประเทศไทย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา พี่สาว และพี่ชายที่ให้ความรัก ความห่วงใย และให้ กำลังใจแก่ผู้วิจัยในการมาศึกษาเล่าเรียนที่ประเทศไทย และขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่ได้ให้ ความช่วยเหลือและให้กำลังใจเสมอมาตลอด

สุดท้าย ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ทุกคนที่คอยให้ความช่วยเหลือและกำลังใจอย่างดีในทุก ๆ ด้านมาโดยตลอด

HU QIUBO

## สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
<b>บทที่ 1 บทนำ</b>	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 กรอบแนวคิดการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ	5
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
<b>บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง</b>	
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม	8
2.2.1 สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรม	9
2.2.2 วรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคม	10
2.2.3 ภาพสะท้อนสังคมจากวรรณกรรม	11
2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวรรณกรรมเยาวชน	13
2.2.1 ความหมายของวรรณกรรมเยาวชน	13
2.2.2 ลักษณะของวรรณกรรมเยาวชน	14
2.2.3 ประเภทของวรรณกรรมเยาวชน	16
2.2.4 คุณค่าของวรรณกรรมเยาวชน	18
2.3 ความรู้เกี่ยวกับปัญหาในสังคมไทย	19
2.3.1 ความหมายของปัญหาสังคมไทย	20
2.3.2 ลักษณะปัญหาของสังคมไทย	20
2.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวรรณกรรมรางวัลแวนแกว	23
2.4.1 ประวัติและความเป็นมาของรางวัลแวนแกว	23
2.4.2 หลักเกณฑ์การประกวดวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแกว	24

## สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรม	26
2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับวรรณกรรมเยาวชน	29
2.5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับวรรณกรรมที่ได้รับรางวัล	32
2.5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมไทยในวรรณกรรม	36
<b>บทที่ 3 ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561</b>	
3.1 ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่	41
3.1.1 วิถีชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมชนบท	41
3.1.2 วิถีชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมเมือง	60
3.2 ด้านความสัมพันธ์ของคนในสังคม	69
3.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน	69
3.2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติ	78
3.3 ด้านการเมือง	79
3.3.1 ความขัดแย้งทางอุดมการณ์	79
3.3.2 ความขัดแย้งทางความคิดและแนวทางปฏิบัติ	83
3.3.3 การเลือกวิถีทางการเมืองของประชาชน	84
3.4 ด้านวัฒนธรรม	87
3.4.1 มารยาทไทย	87
3.4.2 ประเพณีไทย	90
3.4.3 ความเชื่อ	93
3.4.4 ด้านค่านิยม	96
3.5 ด้านคุณธรรม	102
3.5.1 ความพอเพียง	102
3.5.2 ความช่วยเหลือกัน	103
3.5.3 ความกตัญญู	104
3.5.4 ความอดทน	107
3.5.5 ความเมตตา	108

## สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
<b>บทที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมไทย</b>	
<b>ในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561</b>	
4.1 ปัญหาสังคมไทย	113
4.1.1 ปัญหาเยาวชน	113
4.1.2 ปัญหาครอบครัว	124
4.1.3 ปัญหาเศรษฐกิจ	139
4.1.4 ปัญหาสิ่งแวดล้อม	141
4.2 แนวทางแก้ไขปัญหาสังคมไทย	149
4.2.1 แนวทางแก้ไขปัญหาของเยาวชน	149
4.2.2 แนวทางแก้ไขปัญหาครอบครัว	157
4.2.3 แนวทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ	160
4.2.4 แนวทางแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม	162
<b>บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ</b>	
5.1 สรุปผลการวิจัย	167
5.2 อภิปรายผล	177
5.3 ข้อเสนอแนะ	178
บรรณานุกรม	179
ภาคผนวก	184
ภาคผนวก ก เอกสารรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย	185
ภาคผนวก ข เรื่องย่อนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561	186
ประวัติผู้เขียน	189



## บทที่ 1

### บทนำ

#### 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วรรณกรรมเป็นผลงานของนักเขียนที่ได้นำประสบการณ์จากชีวิต สังคม และเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับชีวิตและสังคมมาเขียนด้วยกลวิธีต่าง ๆ เพื่อสะท้อนภาพของชีวิตและสังคมในแง่มุมต่าง ๆ นับว่ามีประโยชน์ต่อสังคมอย่างยิ่ง เห็นได้จากทัศนะของชโม่พร พรเพ็ญพิพัฒน์ (2549, คำนำ) ที่กล่าวถึงประโยชน์หรือคุณค่าของวรรณกรรมไว้ว่า วรรณกรรมเป็นสื่อถ่ายทอดความรู้สึก นึกคิด จินตนาการ และแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการใช้ภาษา คุณค่าวรรณกรรม ทำให้ผู้อ่านเกิด ความสนุกสนาน เพลิดเพลินในเนื้อหา และได้รับความรู้ด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และความคิด ในเชิงปรัชญา และอิงอร สุพันธ์วิช (2554, คำนำ) ยังได้กล่าวถึงวรรณกรรมกับสังคมไทยไว้ว่า วรรณกรรมสะท้อนให้เห็นถึงความคิดของคนในสังคมและการเปลี่ยนแปลงในสังคม ซึ่งทำให้ผู้อ่าน เห็นอิทธิพลของวรรณกรรมที่มีต่อสังคม ได้เรียนรู้วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และได้เข้าใจความรู้สึก ความคิดของผู้ประพันธ์ได้เป็นอย่างดี ดังนั้น วรรณกรรมกับสังคมจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดยิ่ง

วรรณกรรมกับสังคมมีความผูกพันกัน เพราะว่า วรรณกรรมได้สะท้อนให้เห็นสภาพของสังคม รวมถึงความคิด และความรู้สึกในด้านต่าง ๆ ของคนในสังคมได้อย่างดี ดังที่ ตรีศิลป์ บุญจจร (2547, น. 5) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมกับสังคมมีความสัมพันธ์กัน วรรณกรรมสะท้อนให้เห็น ประสบการณ์ชีวิตในแต่ละยุคสมัย และสะท้อนให้เห็นภาพของยุคสมัยนั้น ๆ ได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ วรรณกรรมยังสะท้อนให้เห็นประสบการณ์ของผู้เขียน และเหตุการณ์ในสังคมต่าง ๆ และ อิงอร สุพันธ์วิช (2558, คำนำ) ยังได้กล่าวอีกว่า วรรณกรรมกับสังคมมีความเกี่ยวข้องกันในหลาย ลักษณะ คือ วรรณกรรมสะท้อนให้เห็นภาพสังคมด้านต่าง ๆ ทำให้ผู้อ่านได้รับรู้สิ่งต่าง ๆ ในสังคม นั้น ๆ นอกจากนี้ สังคมยังมีอิทธิพลต่อวรรณกรรม และวรรณกรรมก็มีอิทธิพลต่อสังคมได้เช่นกัน

นวนิยายเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่สะท้อนถึงชีวิต ความคิด และความรู้สึกของ ผู้ประพันธ์ได้อย่างชัดเจน เพราะว่า วรรณกรรมเกิดจากประสบการณ์ชีวิตของนักเขียนที่มีความผูกพัน กันกับสังคมอย่างใกล้ชิด ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า วรรณกรรมได้นำเสนอให้เห็นถึงภาพสะท้อนสังคม ดังที่ ตรีศิลป์ บุญจจร (2547, น. 5-7) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมสะท้อนให้เห็นสังคมด้านค่านิยมในจิตใจของ คนในสังคม ประเพณี วัฒนธรรม ความรู้สึก ความปรารถนา และชีวิตจิตใจของคนในทัศนะและ อารมณ์ความรู้สึกของผู้ประพันธ์ ดังนั้น วรรณกรรมจึงเป็นการตอบสนองของการกระทำและความคิด ของมนุษย์ วรรณกรรมกับผู้ประพันธ์มีอิทธิพลต่อสังคมเท่าเทียมกัน เพราะว่าผู้ประพันธ์อยู่ในสังคม ยุคนั้น และได้รับอิทธิพลจากสังคมอย่างใกล้ชิด เช่น การแต่งกาย การกระทำ ความคิด วัฒนธรรม ประเพณี

วรรณกรรมเยาวชนเป็นผลงานที่เขียนขึ้นเพื่อให้กลุ่มเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 12-18 ปี อ่านอย่างสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้เรียนรู้ความรู้ ความสามารถ เป็นคนดี กระทำความดี และคุณธรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างนิสัยให้เด็กเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ไปตลอดชีวิต ดังนั้น จึงทำให้องค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ จัดการประกวดวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ ขึ้นมา เพื่อการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาวรรณกรรมให้ดีขึ้น และกระตุ้นผู้ประพันธ์ให้เขียนผลงานที่ดีออกมาให้กับเยาวชน เช่น การประกวดรางวัล “นายอินทร์ ออวอร์ด” การประกวดรางวัล “งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ” การประกวดรางวัล “เซแวน์บุ๊ค ออวอร์ด” และการประกวดรางวัล “แวนแก้ว” เป็นต้น

เยาวชนเป็นกลุ่มคนที่ควรให้ความสำคัญ เพราะเยาวชนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต การพัฒนาเยาวชนจึงมีความสัมพันธ์ที่สำคัญมากต่อการพัฒนาของโลก เพราะเยาวชนมีความแตกต่างกับผู้ใหญ่ในด้านร่างกาย จิตใจ ความรู้ ประสบการณ์ และความสามารถ ดังนั้น เยาวชนจึงเป็นวัยที่ต้องได้รับเสริมสร้างอาหารจิตใจและอาหารสมองให้เพียงพอ เพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีจิตใจ ร่างกายที่แข็งแรง ดังที่ ทวีศักดิ์ ปิ่นทอง (2541, น.15-19) ได้กล่าวไว้ว่า วรรณกรรมสำหรับเยาวชนสะท้อนภาพสังคมต่าง ๆ วรรณกรรมเยาวชนเป็นเรื่องสะท้อนประสบการณ์ชีวิตจริงหรือปัญหาของสังคมตามความเป็นจริงในสังคมนั้น ๆ มีลักษณะเฉพาะของยุคสมัย ผู้อ่านที่เป็นเยาวชนหรือผู้ใหญ่จึงสามารถเข้าใจและเรียนรู้จากเรื่องราวต่าง ๆ ผ่านวรรณกรรมเยาวชน

วรรณกรรมรางวัลแวนแก้วเป็นโครงการประกวดวรรณกรรมรางวัล “แวนแก้ว” ของบริษัท นานามีบุ๊กส์ จำกัด ชื่อของโครงการประกวดรางวัลนี้มาจากพระนามของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงใช้พระนามแฝงว่า “แวนแก้ว” ในพระราชนิพนธ์วรรณกรรมเยาวชนเปี่ยมคุณภาพ “แก้วจอมแก่น” และ “แก้วจอมชน” ซึ่งเป็นวรรณกรรมที่ทำให้เด็กและเยาวชนชื่นชอบมาก รวมทั้งได้เรียนรู้ ซึมซาบสิ่งดี ๆ และมีผลต่อการพัฒนาตนเองเป็นอย่างมาก โครงการประกวดนี้ที่ทรงพระกรุณาพระราชทานพระราชานุญาตให้บริษัท ฯ อัญเชิญพระนามแฝง “แวนแก้ว” มาเป็นชื่อรางวัล ตามคำกราบบังคมทูลขอพระราชทานของบริษัท ฯ ซึ่งโครงการประกวดมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาให้เกิดผลงานเขียนที่ดีและมีคุณภาพ ส่งเสริมให้คนไทยอ่านวรรณกรรมที่เขียนโดยคนไทยมากขึ้น ส่งเสริมบรรยากาศการอ่านและการเขียนวรรณกรรมให้เกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการพัฒนาตนเองให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของสังคมไทยต่อไป เพื่อให้เด็กรักการอ่าน และได้อ่านหนังสือที่มีคุณภาพ

วรรณกรรมกับสังคมมีความผูกพันกันอย่างใกล้ชิด และวรรณกรรมได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคม และนำเสนอปัญหาสังคมไทยผ่านวรรณกรรมได้อย่างชัดเจน ดังที่ LI YUANCHUN (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมไทยในเรื่องสั้นรางวัลนายอินทร์ออวอร์ด พ.ศ. 2552-2556 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทย ผลการวิจัยพบว่า ภาพสะท้อนสังคมไทยในเรื่องสั้น

รางวัลนายอินทร์อะวอร์ด พ.ศ. 2552–2556 ได้แสดงให้เห็นถึงภาพสะท้อนสังคมไทย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมไทย ด้านวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยมมีความเปลี่ยนแปลง ด้านการเมืองระดับประเทศ และด้านปัญหาสังคม มีทั้งปัญหาครอบครัว ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ปัญหาเหตุการณ์ไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ ดังที่ LU ZUOXI (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนเยาวชนไทยในวรรณกรรมรางวัลแวนแก้ว ประเภทนวนิยาย พ.ศ. 2556-2557 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนเยาวชนไทยและแนวทางแก้ไขปัญหาเยาวชนไทย ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาของเยาวชน ได้แก่ ปัญหาพฤติกรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาด้านการศึกษา ปัญหาด้านครอบครัว ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาของเยาวชนที่พบ คือ การแก้ไขปัญหโดยครอบครัวและผู้ใหญ่ในชุมชน การแก้ไขปัญหการศึกษาโดยครูและเพื่อนของเยาวชน ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า วรรณกรรมเยาวชนไม่เพียงให้ความรู้สิ่งต่าง ๆ ยังสามารถสะท้อนให้เห็นปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมได้อย่างชัดเจน จึงทำให้เยาวชนเข้าใจสังคมไทยมากยิ่งขึ้นและสามารถเป็นแนวทางแนะนำ สอนเยาวชนให้เป็นคนดี และกระทำความดีได้อีกด้วย

จากความเป็นมาและความสำคัญข้างต้นทำให้ผู้วิจัยในฐานะชาวต่างชาติที่ศึกษาสาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สองสนใจที่ศึกษาวิเคราะห์นวนิยายสำหรับเยาวชนที่ได้รับรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 เนื่องจากเห็นได้ว่า มีเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นภาพของสังคมไทยทั้งในเมืองและชนบทหลายด้าน ทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมเมือง สังคมชนบท ประเพณี วัฒนธรรม คุณธรรม และอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังได้นำเสนอถึงปัญหาสังคมไทยที่เป็นปัจจุบัน เช่น ปัญหาของเยาวชน ปัญหาครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสิ่งแวดล้อม และแนวทางแก้ไขปัญหเหล่านั้นไว้อย่างน่าสนใจ ซึ่งลักษณะของภาพสะท้อนสังคมไทย ปัญหาในสังคม และแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมในนวนิยายสำหรับเยาวชนที่ได้รับรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 จะมีความแตกต่างจากผลการวิจัยที่มีผู้ได้ศึกษาในเรื่องที่คล้ายหรือสอดคล้องกันกับเรื่องที่มีผู้วิจัยจะศึกษาไปตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมและปัจจัยอื่น ๆ ในปัจจุบันอันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาของผู้สนใจเรื่องของสังคมไทยต่อไป

## 1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมไทยในนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว

พ.ศ. 2558-2561

### 1.3 กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคม แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาสังคม และแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมในวรรณกรรมเยาวชน ดังนี้

#### 1. แนวคิดเกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคมในวรรณกรรมเยาวชน

วรรณกรรมเยาวชนมีความผูกพันกับสังคมอย่างใกล้ชิด และสะท้อนภาพสังคมได้อย่างชัดเจน ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม เพราะววรรณกรรมเป็นผลงานของผู้ประพันธ์ที่อยู่ในสังคมยุคนั้น ๆ มีประสบการณ์ชีวิต และวรรณกรรมของผู้ประพันธ์แต่ละคนมีลักษณะเฉพาะของตนเอง จึงทำให้ผู้อ่านวรรณกรรมได้เห็นภาพสะท้อนวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยม เป็นต้น อย่างหลากหลาย

#### 2. แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาสังคมในวรรณกรรมเยาวชน

ปัญหาสังคม คือ สภาวะการณ์ที่มีผลกระทบต่อคนจำนวนมากในสังคม ปัญหาสังคมเกิดจากปัจจัยหลายอย่าง เช่น การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งแต่ละปัญหาอาจมีความรุนแรงและส่งผลกระทบต่อสังคมในระดับและขอบเขตที่แตกต่างกัน เช่น ปัญหาของเยาวชน ปัญหาครอบครัว ปัญหา ยาเสพติด และปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ดังนั้น คนในสังคมจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนและหาแนวทางต่าง ๆ มาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้สังคมดำเนินไปอย่างราบรื่น ทุกคนสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข

#### 3. แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมในวรรณกรรมเยาวชน

ปัญหาในสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ทั้งภายในและภายนอก ทำให้โครงสร้างและการจัดระเบียบทางสังคมต้องปรับเปลี่ยนไปตามกระแส ซึ่งผลกระทบในทางลบที่เกิดขึ้นอาจก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมา ดังนั้น ประชาชนทุกคน ทุกหน่วยงาน ต้องร่วมกันแก้ไขและสร้างแนวทางในการพัฒนาสังคม เพื่อให้โครงสร้างและการจัดระเบียบทางสังคมปรับเปลี่ยนไปตามบริบทที่อยู่บนรากฐานของความเป็นไทยอย่างแท้จริง และเพื่อให้สังคมเกิดสันติภาพ พัฒนาสู่ความเจริญยิ่งขึ้น

### 1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ คือ นวนิยายสำหรับเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 จำนวน 12 เรื่อง ผู้วิจัยได้คัดเลือกนวนิยายที่มีตัวละครเป็นมนุษย์ที่อาศัยและมีชีวิตอยู่ในสังคมไทย และเนื้อหาของนวนิยายได้สะท้อนภาพสังคม ปัญหาสังคม และแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมไทยเท่านั้น จึงได้คัดเลือกนวนิยายเยาวชนที่มีเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษา จำนวน 9 เรื่อง ตามตารางดังนี้

ครั้งที่	ปีที่ได้รับ	อันดับรางวัล	ชื่อหนังสือ	ผู้ประพันธ์
ครั้งที่ 12	พ.ศ. 2558	รางวัลชนะเลิศ	ริมคลองนั้นมีผมกับเปิด	คบเพลิง สราญ
ครั้งที่ 13	พ.ศ. 2559	รางวัลชนะเลิศ	เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น	รุจรวี นาเอก
ครั้งที่ 13	พ.ศ. 2559	รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 1	จิวกับน้อย	วีรศิลป์ วิหารศิลป์
ครั้งที่ 13	พ.ศ. 2559	รางวัลชมเชย	ม้าน้ำสีทอง	เอกอรุณ
ครั้งที่ 13	พ.ศ. 2559	รางวัลชมเชย	ดินแดนสี่สัน	กิตติพัฒน์ วิริยะ
ครั้งที่ 13	พ.ศ. 2559	รางวัลชมเชย	กล่องตุ๊กตาใส่กับจดหมาย ของพ่อ	ขจรพัฒน์ สุขภัทราพิรมย์
ครั้งที่ 14	พ.ศ. 2561	รางวัลชนะเลิศ	วันเกิดของเค้โมง	จันทรังสี
ครั้งที่ 14	พ.ศ. 2561	รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 1	น้ำตาแม่มด	ศิตาอุชลี แสงสังข์
ครั้งที่ 14	พ.ศ. 2561	รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 2	เด็กชายต้นไม้	เสาวรส มิตราปิยานุรักษ์

ส่วนนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้วที่เหลืออีก 3 เรื่อง ได้แก่ ช้างบิน พ.ศ. 2558 เอกเอ็กเอช พ.ศ. 2558 และกระรอกแดงแห่งสวนกว้าง พ.ศ. 2561 ผู้วิจัยไม่นำมาศึกษาเพราะเป็นนวนิยายที่มีลักษณะเป็นโลกสมมุติหรือเหนือจริง และมีเนื้อหาไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

### 1.5 คำนียามศัพท์เฉพาะ

1. ภาพสะท้อนสังคม หมายถึง สภาพสังคมของผู้ประพันธ์ที่ปรากฏในวรรณกรรม สิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพในสังคมต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้และเข้าใจสังคมอย่างใกล้ชิดผ่านวรรณกรรม เช่น ประเพณีวัฒนธรรม ค่านิยม ปัญหาสังคม เป็นต้น

2. นวนิยายเยาวชน หมายถึง ผลงานที่เขียนขึ้นสำหรับกลุ่มผู้อ่านที่มีอายุระหว่าง 12-18 ปี โดยตัวละครเอกในวรรณกรรมมักจะเป็นเด็กวัยรุ่น และมีผู้ใหญ่อยู่ในเนื้อเรื่อง เนื้อหาจะเกี่ยวข้องกับเด็กวัยรุ่น เพื่อให้กลุ่มเยาวชนได้เรียนรู้ความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมต่าง ๆ

3. ปัญหาสังคม หมายถึง สถานการณ์ที่เลวร้าย มีพิษเป็นภัย ไม่สอดคล้องกับค่านิยม เป็นไปในทางที่ไม่ดี ไม่พึงปรารถนา เบี่ยงเบนไปจากภาวะปกติ มีผลกระทบต่อคนจำนวนมาก ทำให้คนในสังคมเดือดร้อน เกิดความรู้สึกไม่พอใจต่อเหตุการณ์ และคิดว่าปัญหานั้นมีวิธีทางแก้ไขได้

4. แนวทางแก้ไขปัญหาสังคม หมายถึง วิธีการต่าง ๆ ที่คนในสังคมนำมาใช้แก้ไขหรือจัดปัญหา ซึ่งแต่ละวิธีการอาจให้ผลลัพธ์ที่เหมือนหรือแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตาม หากนำวิธีการแก้ปัญหาต่างวิธีนั้นมาวิเคราะห์ให้ดี

จะพบว่า สามารถสรุปวิธีการเหล่านั้นเป็นทฤษฎีซึ่งมีรูปแบบที่แน่นอนได้ และบางครั้งต้องอาศัยการเรียนรู้ในระดับสูงเพื่อแก้ปัญหาบางอย่างให้สมบูรณ์แบบ

5. แวนแก้ว หมายถึง พระนามแฝงของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงใช้ในพระราชนิพนธ์วรรณกรรมเยาวชนเปี่ยมคุณภาพ “แก้วจอมแก่น” และ “แก้วจอมซน”

6. รางวัลแวนแก้ว หมายถึง รางวัลที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาพระราชทานพระราชานุญาตให้บริษัท นานมีบุ๊คส์ จำกัด อัญเชิญพระนามแฝงมอบให้เป็นรางวัลแก่ผู้ส่งผลงานเข้าประกวดในโครงการประกวดวรรณกรรมรางวัล “แวนแก้ว” เพื่อส่งเสริมให้คนไทยได้พัฒนางานเขียนที่ดี มีคุณภาพให้คนไทยได้อ่านวรรณกรรมที่เขียนโดยคนไทยมากขึ้น และส่งเสริมบรรยากาศการเขียนและการอ่านวรรณกรรมให้เกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างต่อเนื่อง

## 1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิเคราะห์เนื้อหาในนวนิยาย (Textual Analysis) โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย
2. ศึกษาความเป็นมาเกี่ยวกับรางวัลแวนแก้ว
3. ศึกษานวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว
4. คัดเลือกนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 จำนวน 9 เรื่อง ได้แก่ ริมคลองนั้นมีผมกับเปิด เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น จี๊กับน้อย ม้าน้ำสีทอง ดินแดนสีสัน กล่องตุ๊กตาใสกับจดหมายของพ่อ น้ำตาแม่มืด วันเกิดของเค้าโมง และเด็กชายต้นไม้
5. วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561
6. วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาสังคมที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561
7. นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

## 1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้รู้และเข้าใจภาพสะท้อนสังคมไทยที่ได้ปรากฏในนวนิยายสำหรับเยาวชนที่ได้รับรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561

2. ทำให้รู้และเข้าใจปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาเกี่ยวกับสังคมไทยที่ได้ปรากฏอยู่ในนวนิยายสำหรับเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561

3. ทำให้ผู้อ่านได้ความรู้เกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายเยาวชน ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณีวัฒนธรรมไทย และค่านิยมในสังคมไทย เพื่อนำมาเป็นแนวทางพัฒนาให้เยาวชนมีความคิดสร้างสรรค์ มีพฤติกรรม จริยธรรมที่ถูกต้อง และมีค่านิยมที่ดี เพื่อให้เยาวชนเป็นคนดี และกระทำความดี



## บทที่ 2

### แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางการศึกษาวิจัย โดยรายละเอียดดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม
    - 2.2.1 สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรม
    - 2.2.2 วรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคม
    - 2.2.3 ภาพสะท้อนสังคมจากวรรณกรรม
  - 2.2 ความรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมเยาวชน
    - 2.2.1 ความหมายของวรรณกรรมเยาวชน
    - 2.2.2 ลักษณะของวรรณกรรมเยาวชน
    - 2.2.3 ประเภทของวรรณกรรมเยาวชน
    - 2.2.4 คุณค่าของวรรณกรรมเยาวชน
  - 2.3 ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคมไทย
    - 2.3.1 ความหมายของปัญหาสังคมไทย
    - 2.3.2 ลักษณะของปัญหาสังคมไทย
  - 2.4 ความรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมรางวัลแว่นแก้ว
    - 2.4.1 ประวัติและความเป็นมาของรางวัลแว่นแก้ว
    - 2.4.2 หลักเกณฑ์การประกวดวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว
  - 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
    - 2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรม
    - 2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับวรรณกรรมเยาวชน
    - 2.5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับวรรณกรรมที่ได้รับรางวัลรางวัล
    - 2.5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมไทยในวรรณกรรม
- โดยมีรายละเอียดดังนี้

#### 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม

วรรณกรรมกับสังคมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เพราะว่าวรรณกรรมเป็นผลงานของผู้ประพันธ์ที่นำประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตของตนเองมาสร้าง เพื่อสะท้อนภาพสังคม วัฒนธรรม



และคุณค่าต่าง ๆ ของคนในแต่ละยุคสมัยให้กับผู้อ่านได้เรียนรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษา รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี ของนักวิชาการที่ไว้ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางศึกษา ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายเยาวชน รางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ดังนี้

### 2.2.1 สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษา รวบรวมแนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการที่กล่าวถึงสังคมว่ามีอิทธิพลต่อ วรรณกรรม เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางศึกษาดังต่อไปนี้

คึกฤทธิ์ ปราโมช (2553, น. 17) ได้กล่าวว่า วรรณคดีเป็นสิ่งสำคัญในสังคมที่ไม่ สามารถขาดได้ เพราะว่าวรรณคดีเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของสังคมยุคหนึ่งไปสู่อีก ยุคหนึ่ง ซึ่งทำให้ผู้อ่านได้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ความยึดถือ และหลักปฏิบัติของมนุษย์ใน สังคมยุคนั้น ๆ ได้อย่างชัดเจน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของสังคมที่มีต่อวรรณกรรมได้เป็นอย่างดี

ตรีศิลป์ บุญขจร (2547, น. 6-7) ได้กล่าวว่า สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือ ผู้ประพันธ์ เพราะว่าผู้ประพันธ์เป็นผู้ที่อยู่ในสังคมยุคนั้น ย่อมได้รับอิทธิพลจากสังคมทั้งด้าน วัฒนธรรม ขนบประเพณี ศาสนา ปรัชญา การเมือง และสภาพสังคมต่าง ๆ อิทธิพลทางสังคมที่มีต่อ วรรณกรรมมีทั้งอิทธิพลภายนอก เช่น การแต่งกายหรือการกระทำตามอย่างในวรรณกรรม และ อิทธิพลภายใน คือ อิทธิพลทางความคิด การสร้างค่านิยม และความรู้สึกนึกคิด

รุ่งวิทย์ สุวรรณอภิชน (2546, น. 44-45) ได้กล่าวว่า วรรณคดีเป็นเพียงสนามสำหรับ เก็บข้อมูล โดยลักษณะการกำเนิดของวรรณคดีหรือวรรณกรรมถือว่าเป็นโครงสร้างส่วนบน ซึ่งฐานรองรับอยู่หลายระดับ นับตั้งแต่ผู้ประพันธ์ซึ่งรวมถึงประสบการณ์และทรรศนะที่แสดงออกมา ของผู้ประพันธ์ ตลอดจนภาวะความกดดันหรือแรงกระตุ้นอันเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคม ผลักดันให้เกิดงานเขียนในลักษณะต่าง ๆ ขึ้นมา ความเป็นจริงของวรรณคดีหรือวรรณกรรมทุกเล่ม

หทัยวรรณกรรม ไชยะกุล (2544, น. 9-10) ได้กล่าวว่า วรรณคดีดำรงอยู่ได้เพราะมี สังคมเป็นฐานสำคัญ แม้ว่าสภาพสังคมจะเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้วรรณคดีบางเรื่องลดบทบาทไปบ้าง แต่ถึงกระนั้น วรรณคดีก็ยังมีคุณค่าต่อสังคม เพราะว่าวรรณคดีก่อให้เกิดความประณีตทางอารมณ์ และความงดงามทางปัญญา วรรณคดีจึงมีสถานภาพเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมอันเป็นสิ่งแสดง ความรุ่งเรืองของชาติ และแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติด้วย

ธานีวัฒน์ บุญโต (2542, น. ง) ได้กล่าวว่า สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือ ผู้ประพันธ์ในฐานะเป็นแหล่งรวมชีวิต วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งผู้ประพันธ์ย่อมนำไปเป็นวัตถุดิบในการเขียนเสมอ งานเขียนของผู้ประพันธ์แต่ละคนมีลักษณะ เนื้อหา และรูปแบบไม่เหมือนกัน ผู้ประพันธ์ต้องสร้างงานเพื่อสนองความปรารถนาให้ผู้อ่านอยู่เสมอ อิทธิพลสังคมที่มีต่อวรรณกรรมภายนอก คือ การแต่งกาย พฤติกรรมต่าง ๆ อิทธิพลสังคมที่มีต่อ วรรณกรรมภายใน คือ ความคิด และความรู้สึกของคนในสังคม

สรุปได้ว่า สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมผ่านผู้ประพันธ์ผู้ที่อยู่ในสังคมนั้น ซึ่งได้เรียนรู้ ชิมซบความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ความยึดถือ ค่านิยมของคนในสังคม ขนธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา ปรัชญา การเมือง และสภาพต่าง ๆ ของสังคมที่มีอิทธิพลต่อความคิด ค่านิยม และความรู้สึกของผู้ประพันธ์ที่ได้นำประสบการณ์เหล่านั้นมาสื่อผ่านวรรณกรรมของตน

## 2.2.2 วรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคม

ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการที่กล่าวถึงวรรณกรรมว่ามีอิทธิพลต่อสังคม เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางศึกษาดังนี้

บุญยง ชื่นสุวิมล (2551, น. 55-58) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมมีผลต่อสังคมอย่างมาก ตั้งแต่ให้ความบันเทิงจนกลายเป็นเครื่องมือในการต่อสู้ทางการเมือง ซึ่งวรรณกรรมเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จึงสามารถปลูกฝังค่านิยมของสังคมออกมาได้ และมีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อของคนในสังคมยุคนั้น นอกจากนี้ วรรณกรรมยังมีอิทธิพลต่อสังคม สร้างสรรค์สังคม และเป็นผลกระทบต่อสังคม ดังนี้

1) ในทางด้านสร้างสรรค์สังคม วรรณกรรมสามารถชี้แจงให้ผู้อ่านเห็นข้อถูกต้องต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งวรรณกรรมจะเป็นเครื่องมือกระตุ้นทั้งผู้ประพันธ์ และผู้อ่านให้ช่วยกันแก้ไขปัญหาสังคม เพราะว่าผู้ประพันธ์สามารถนำทางให้แก่ผู้อ่านสร้างความคิดที่ดี ๆ ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าวรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคม และสามารถสร้างสรรค์สังคมได้

2) ด้านผลเสียต่อสังคม วรรณกรรมบางเรื่องมุ่งหวังอยากให้ผู้อ่านรับรู้ความบันเทิงด้านเดียว โดยไม่คำนึงถึงความรับผิดชอบที่ตนพึงมีต่อผู้อ่าน ซึ่งอาจสร้างค่านิยมที่ผิด หรือไม่ได้ให้สารประโยชน์แก่ผู้อ่าน ดังนั้น วรรณกรรมในลักษณะนี้จึงไม่สามารถกระตุ้นคนให้กล้าเผชิญกับปัญหา หรือแก้ไขปัญหาได้

ตรีศิลป์ บุญขจร (2547, น. 7) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมหรือนักเขียนมีความสัมพันธ์ต่อสังคมอย่างสำคัญ เนื่องจากผู้ประพันธ์เป็นผู้มีพรสวรรค์สามารถสร้างสรรค์วรรณกรรมให้มีชีวิตสามารถโน้มน้าวจิตใจของผู้อ่าน และอิทธิพลของวรรณกรรมที่มีต่อสังคมนั้นจะมีทั้งด้านอิทธิพลภายนอกและภายใน

รีนฤทัย สัจจพันธุ์ (2544, น. 109) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคมอย่างสำคัญ ไม่ว่าจะสังคมจะเปลี่ยนไปอย่างไร วรรณกรรมก็จะเปลี่ยนตามให้สอดคล้องกับสังคมนั้นด้วย ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า

1) ชีวิตและสังคมก่อให้เกิดวรรณกรรม และวรรณกรรมเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งสามารถนำมาเป็นวิธี หรือแนวทางการแก้ไขปัญหาในสังคมได้อย่างใกล้ชิด

2) วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคมในแต่ละยุค และบันทึกไว้เป็นหลักฐาน เพื่อให้คนรุ่นหลังได้มองเห็นชีวิตในบางแง่มุมที่ประวัติศาสตร์มิได้บันทึกไว้ ดังนั้น วรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคม

3) บทบาทของวรรณคดีหรือวรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคม โดยผู้ประพันธ์เป็นผู้สร้างผลงานวรรณกรรมออกมา เพื่อส่งเสริมระบบสังคม เช่น วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง ซึ่งเป็นสิ่งที่ใกล้ชิดกับสังคมมนุษย์เรา สิ่งเหล่านี้ทำให้คนเราเกิดความรู้สึก ความคิดใหม่ ความรู้ใหม่ ได้รับประสบการณ์และแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

สายทิพย์ นุกุลกิจ (2543, น. 177) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคมเป็นอย่างมาก ซึ่งปัจจุบันนี้วรรณกรรมมีบทบาท หน้าที่เป็นตัวกลางถ่ายทอดพฤติกรรมต่าง ๆ ไปสู่บุคคลในสังคมมิได้ทำหน้าที่สื่อกลางผู้อ่านอย่างเดียว นอกจากทำหน้าที่ชี้แจงผู้อ่านแล้ว วรรณกรรมยังสามารถเป็นเครื่องมือในการต่อสู้ระหว่างคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ด้วย ดังนั้น นวนิยายในปัจจุบันนี้จึงมีอิทธิพลต่อความคิดของผู้อ่านอย่างจริงจังมากขึ้น

พิชัย ศรีภูไฟ (2542, น. 105) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคมอย่างใกล้ชิด เพราะว่าผู้ประพันธ์เป็นหน่วยหนึ่งในสังคม และมีประสบการณ์ชีวิตที่สามารถแสดงความรู้สึกความคิดเห็นในสังคมยุคหนึ่งได้อย่างลึกซึ้ง

สรุปได้ว่า วรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคมทั้งในเชิงบวกและลบ เพราะว่าวรรณกรรมเป็นผลงานของผู้ประพันธ์ที่นำประสบการณ์ชีวิต เรื่องราวต่าง ๆ ในสังคมมาประพันธ์ ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ความคิดใหม่ ๆ พฤติกรรม จริยธรรม และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตของตนได้ อีกทั้งวรรณกรรมยังสามารถกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความคิดสร้างสรรค์ และช่วยกันพัฒนาสังคมให้เจริญยิ่งขึ้น นอกจากนี้ วรรณกรรมยังมีผลในเชิงลบต่อสังคม กรณีที่วรรณกรรมเรื่องนั้น ๆ มุ่งให้ความบันเทิงอย่างเดียว ไม่ได้ให้สารประโยชน์ต่อผู้อ่าน อาจสร้างค่านิยมที่ผิดให้แก่ผู้อ่าน และไม่สามารถกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความคิดสร้างสรรค์ที่จะช่วยกันแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาสังคมได้

### 2.2.3 ภาพสะท้อนสังคมจากวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษา รวบรวมแนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการที่กล่าวถึงภาพสะท้อนสังคมจากวรรณกรรม เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางศึกษาดังนี้

อิงอร สุพันธ์วณิช (2558, น. 2) ได้กล่าวว่า ปัจจุบันภาพสะท้อนสังคมที่ได้รับจากการอ่านนวนิยายจะมีหลากหลายมุมมอง ทั้งแง่มุมเล็ก ๆ ระดับครอบครัว ไปสู่วงสังคมระดับกว้าง หรือภาพสะท้อนปัญหาในระดับชาติ อาจเป็นเรื่องกว้าง ๆ หรือเฉพาะเจาะจงเป็นยุคเป็นสมัย นวนิยายจะทำหน้าที่ถ่ายทอดแง่มุมและปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาเมียน้อย ปัญหาเมียหลวง ปัญหาเด็กกำพร้า ปัญหายาเสพติด และปัญหาทั้งในเมืองและชนบท เป็นต้น

นอกจากนี้ อิงอร สุพันธ์วิช (2558, น. 2-9) ยังได้กล่าวว่า นวนิยายทำหน้าที่สะท้อนภาพสังคมมาโดยลำดับ แม้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงความคิดทางการเมือง ผู้ประพันธ์บางคนได้เสนอแนวการเมือง นวนิยายก็ได้แสดงให้เห็นภาพสังคมของไทย และบทบาทในสังคมอย่างชัดเจน โดยรายละเอียดดังนี้

1) ปัญหาครอบครัว ผู้ประพันธ์หลายคนได้กล่าวถึงปัญหาที่เกี่ยวกับครอบครัวหลายด้าน หลายแง่มุมด้วย ซึ่งครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งของสังคม หากครอบครัวมีปัญหาทำให้เกิดปัญหา กับสังคมตามมาด้วย เช่น ปัญหาสามีกับภรรยา พ่อแม่กับลูก ผู้ปกครองกับผู้อยู่ใต้ปกครองเพื่อต้องการเรียกร้องให้คนหันกลับมาเอาใจใส่ครอบครัว สร้างความรัก ความอบอุ่น และความผูกพันในครอบครัวมากขึ้น

2) รักร่วมเพศ สภาพสังคมที่เปลี่ยนไป จึงทำให้คนในสังคมยอมรับเรื่องนี้มากขึ้น และทำให้เรื่อง การเขียนนวนิยายรักร่วมเพศมีปรากฏขึ้นหลายเรื่อง

3) ปัญหาเด็กวัยรุ่น วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการความรัก ความอบอุ่นจากครอบครัว ต้องการให้คนเห็นใจและเข้าใจพวกเขา ถ้าพวกเขาขาดสิ่งเหล่านี้ อาจจะมีชีวิตที่หันเหเพียงเบนไปได้ เช่น เด็กวัยรุ่นอยากรู้ อยากเห็น อยากทดลองสิ่งใหม่ ๆ โดยไม่รู้ว่าผิดหรือถูก จึงทำให้เกิดปัญหาการติดยาเสพติด

4) กิเลสมนุษย์ เป็นเรื่องพื้นฐานที่มีอยู่ในใจของมนุษย์ ความต้องการอย่างไม่มีสิ้นสุด จึงทำทุกอย่างด้วยการหลอกลวง

5) ความเชื่อไสยศาสตร์และเรื่องมงาย ในสังคมไทยไม่ว่าจะเป็นผู้มีการศึกษามากหรือน้อยเพียงใด หลายคน หลายกลุ่มที่ตกเป็นเหยื่อของไสยศาสตร์และความมงาย

6) การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม เมื่อโลกเจริญขึ้น มนุษย์เป็นผู้รุกรานธรรมชาติ ตัดไม้ทำลายป่า ทะเล ภูเขา ธารน้ำ ภาพสะท้อนเกี่ยวกับการทำลายธรรมชาติได้ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนต่าง ๆ มากขึ้น

7) ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ในนวนิยายได้เสนอความแตกต่างของวัฒนธรรมอย่างชัดเจน เช่น วัฒนธรรมไทย จีน และวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นต้น

ชไมพร พรเพ็ญพิพัฒน์ (2549, น. 16) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมสะท้อนให้เห็นถึงจิตใจ ความรู้สึกนึกคิด และภูมิปัญญาของผู้ประพันธ์ เพราะววรรณกรรมเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ชาติที่เจริญแล้วต้องมีวรรณกรรมเป็นของตัวเอง และวรรณกรรมเป็นตัวบ่งชี้ให้รู้ว่า ชาติใดมีความเจริญทางวัฒนธรรมสูงแค่ไหน ยุคใดที่ชาตินั้น ๆ วรรณกรรมเป็นสื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด จินตนาการ และแสดงออกซึ่งศิลปะ ประเพณีที่งดงามของภาษาจากผู้รังสรรค์สู่ผู้เสพ การศึกษาวรรณกรรมทำให้ผู้อ่านเห็นภาพสังคม วัฒนธรรม การเมือง และเศรษฐกิจ สะท้อนผ่านมุมมองของผู้ประพันธ์ ผู้อ่านสามารถเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้คนต่างสมัยที่มีต่อสภาวะการณ์ต่าง ๆ

ตรีศิลป์ บุญขจร (2547, น. 5) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคมการสะท้อนเหล่านี้มีความแตกต่างจากการบันทึกเหตุการณ์ เอกสารประวัติศาสตร์ เพราะว่าวรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนประสบการณ์ของผู้ประพันธ์ และเป็นเหตุการณ์หนึ่งในสังคม ดังนั้น วรรณกรรมจึงมีความสัมพันธ์กับสังคมอย่างลึกซึ้งอย่างมาก

เจตนา นาควัชระ (2542, น. 43) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนสังคมและการเมือง นอกจากนี้ วรรณกรรมเป็นเครื่องที่แสดงให้เห็นถึงความรู้สึก ความคิดของมนุษย์และสังคม ซึ่งในสังคมย่อมมีเรื่องราว หรือความคิดต่าง ๆ ที่สามารถนำไปเป็นแนวทางให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้อีกด้วย สรุปได้ว่า วรรณกรรมเป็นกระจกสะท้อนถึงภาพสังคม เริ่มตั้งแต่สังคมขั้นต้น ก็คือ ครอบครัวจนถึงสังคมระดับประเทศชาติในหลากหลายมิติทั้งในแง่ของประวัติศาสตร์ เหตุการณ์ต่าง ๆ ความเปลี่ยนแปลงของสังคม วิถีชีวิตของคนในแต่ละยุค ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ศิลปะ การเมือง เศรษฐกิจ ปัญหาสังคมและแนวทางแก้ไข นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นถึงจิตใจ ความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ พฤติกรรม และภูมิปัญญาของคนในสังคมอีกด้วย ดังนั้น วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนประสบการณ์ของผู้ประพันธ์และเป็นเหตุการณ์หนึ่งในสังคมด้วย

## 2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวรรณกรรมเยาวชน

วรรณกรรมเยาวชนเป็นวรรณกรรมที่เขียนขึ้นมาเพื่อส่งเสริมการอ่านและฝึกปฏิบัติให้แก่เยาวชน ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมแนวคิดของนักวิชาการเกี่ยวกับวรรณกรรมเยาวชน เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ดังนี้

### 2.2.1 ความหมายของวรรณกรรมเยาวชน

จากการศึกษา ค้นคว้าพบว่า นักวิชาการได้ให้ความหมายของวรรณกรรมเยาวชนไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2556, น. 1054-1055) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมเยาวชนเป็นงานหนังสือหรืองานพิมพ์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่ผู้ประพันธ์เขียนขึ้นมา เพื่อให้เยาวชนอ่าน ฟัง ดู เล่น ฝึกการปฏิบัติหรือศึกษาค้นคว้าความรู้ต่าง ๆ

มานพ ถนอมศรี (2546, น. 65) ได้กล่าวว่า หนังสือเยาวชน คือ หนังสือที่เขียนขึ้นมาให้เยาวชนอ่าน เพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ส่งเสริมจริยธรรม ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ อารมณ์ความรู้สึกให้แก่เยาวชน และเยาวชนได้นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตของตน

รพินทร ฤ กลาง (2544, น. 65) ได้กล่าวว่า หนังสือสำหรับเยาวชน คือ หนังสือที่เขียนขึ้นมาให้เยาวชนอ่าน และเขียนจากความจริง เพื่อให้เยาวชนได้รับสาระ ความรู้ และข้อมูลอันเป็นประโยชน์

สมพร จารุณี (2541, คำนำ) ได้กล่าวว่า งานวรรณกรรมทั้งบันเทิงคดีและสารคดีเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งของสังคม วรรณกรรมที่จัดทำขึ้นสำหรับเด็กจะช่วยส่งเสริมและพัฒนาเด็กทางด้านความรู้ สติปัญญา อารมณ์ความรู้สึก เจตคติ และค่านิยมที่ไม่พึงปรารถนา นอกจากนี้ วรรณกรรมสำหรับเด็กยังเป็นเครื่องมือส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีนิสัยรักการอ่านใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการอ่านหนังสือ และส่งเสริมให้เยาวชนรู้จักการใช้ภาษาในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ วรรณกรรมด้วย

ไพโรธ เลิศพิริยกุล (2542, น. 148-149) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมสำหรับเด็กก็คือหนังสือที่เขียนขึ้นมาเพื่อให้เด็กอ่านนั่นเอง ส่วนจะเขียนแบบใด เรื่องอะไร และให้เหมาะสมกับเด็กวัยใดก็แล้วแต่ความเหมาะสม และความถนัดหรือเทคนิคของแต่ละท่าน จุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กอ่านอย่างสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้รับความรู้ มุ่งให้เด็กเป็นคนดีและกระทำความดี ยิ่งถ้าเด็กอ่านหนังสือจนติดนิสัยก็ถือว่าบรรลุจุดมุ่งหมายสูงสุด เพราะเป็นการสร้างนิสัยเด็กให้เป็นผู้เรียนรู้ไปตลอดชีวิตนั่นเอง

สรุปได้ว่า วรรณกรรมเยาวชนเป็นหนังสือหรืองานนิพนธ์ในรูปแบบสื่อต่าง ๆ ที่เขียนขึ้นมาเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนรักการอ่าน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการอ่าน ฟัง ดู เล่น ฝึกปฏิบัติหรือศึกษาค้นคว้าความรู้ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความคิด ความรู้สึก อารมณ์ เจตคติ กระตุ้นเยาวชนให้เป็นคนดี กระทำความดี และมีนิสัยรักการอ่านอันเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของวรรณกรรมเยาวชน

## 2.2.2 ลักษณะของวรรณกรรมเยาวชน

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า มีนักวิชาการได้กล่าวถึงลักษณะของวรรณกรรมเยาวชนไว้ดังนี้

นิตยา วรรณกิตร์ (2559, น. 17) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมเยาวชนมีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1) กลวิธีการใช้ภาษาสอดคล้องกับเยาวชน เพราะว่าเยาวชนมีความรู้ และทักษะทางด้านภาษาน้อย ดังนั้น วรรณกรรมเยาวชนจึงต้องมีภาษาและบทสนทนาที่เหมาะสมกับเยาวชน และการใช้ภาษาที่เขียนง่าย ๆ ตัวสะกดการันต์ง่าย ๆ

2) ควรมีรูปลักษณะที่เหมาะสม เพื่อดึงดูดความสนใจของเยาวชนแต่ละวัย ในวรรณกรรมเยาวชนควรมีศิลปะการใช้ภาพประกอบ การใช้สี และตัวอักษรที่ชัดเจนเหมาะกับเยาวชน

3) เนื้อหาควรมีสาระ ความคิดสร้างสรรค์ และสร้างสรรค์จินตนาการให้กับเยาวชน ไม่ใช่มุ่งให้แต่ความสนุกสนานเพลิดเพลินเพียงอย่างเดียว

อรอนงค์ โชคสกุล และ ศรีอัมพร ประทุมพันธ์ (2544, น. 10-12) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมเยาวชนมีลักษณะสำคัญ 6 ประการ ได้แก่

1) วรรณกรรมเยาวชนมีเนื้อหาความเหมาะสมแก่วัย ระดับชั้นและความสนใจของเยาวชน เนื้อหาจะต้องมีความสนุกสนาน มีการดำเนินเรื่องน่าสนใจ ไม่ใช่การบรรยายมากเกินไปไม่ทำให้น่าเบื่อ เด็กเล็ก ๆ ควรมีเนื้อหาเพียงเล็กน้อยใน 1 หน้า ถ้าเป็นเยาวชนที่โตขึ้น เนื้อหาจะเพิ่มขึ้นตามวัยของเยาวชนได้ แต่ต้องดูความเหมาะสมเป็นเกณฑ์ในการจัดเนื้อหา

2) วรรณกรรมเยาวชนเนื้อหาต้องมีแก่นเรื่องหรือวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน เนื้อหาของวรรณกรรมระดับเด็กเล็กควรมีความคิดรวบยอดเพียงอย่างเดียว เพื่อให้เข้าใจได้ง่ายไม่สับสน

3) วรรณกรรมเยาวชนเนื้อหาต้องมีรูปแบบที่ชัดเจน เช่น จะเขียนเนื้อหาเป็นบทร้อยแก้วหรือบทร้อยกรอง ก็ควรกำหนดให้แน่นอนก่อนจะลงมือเขียน นอกจากจะกำหนดการเขียนเป็นบทร้อยแก้วหรือร้อยกรองแล้ว ยังต้องกำหนดให้ชัดเจนอีกว่าจะเขียนเนื้อหาในรูปแบบใด เช่น นิทาน นิทานพื้นบ้าน เรื่องสั้น บทละคร บทกวีเรื่อง สารคดี เป็นต้น

4) สำนวนภาษา ลักษณะการเขียนประโยคในวรรณกรรมเยาวชน สำนวนภาษาและประโยคที่จะนำมาเขียนในวรรณกรรมจะต้องเป็นภาษาง่าย ๆ อ่านแล้วสามารถเข้าใจความหมายได้โดยไม่ต้องนำมาแปลอีกครั้งและการเขียนทุกคำจะต้องถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษาเยาวชนจะได้นำไปใช้อย่างถูกต้องทั้งในด้านการเขียนและการนำไปใช้ต่อไป

5) ภาพประกอบที่ใช้ในวรรณกรรมเยาวชน การใช้ภาพประกอบในหนังสือวรรณกรรมเยาวชนมีหลายวิธี เช่น ภาพวาด ภาพถ่าย ภาพตัดปะ เป็นต้น ในการนำภาพมาประกอบหนังสือวรรณกรรมเยาวชน เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้จัดทำจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาการของเยาวชนแต่ละวัย เพื่อจะทำภาพได้อย่างเหมาะสมตามความสนใจและพัฒนาการของเยาวชนแต่ละวัย เช่น เยาวชนก่อนเรียน (อายุ 2-6 ขวบ) ควรเป็นหนังสือที่มีภาพมาก ๆ มีตัวหนังสือประกอบได้เล็กน้อย สำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น (อายุ 12-14 ขวบ) ไม่จำเป็นต้องมีภาพประกอบทุกหน้า

6) ขนาดตัวอักษรและขนาดของรูปเล่ม ในการจัดทำวรรณกรรมเยาวชนขนาดตัวอักษรที่ใช้ในเนื้อเรื่อง ควรจะให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก สำหรับขนาดรูปเล่มวรรณกรรมเยาวชนควรมีขนาดไม่เล็กหรือใหญ่เกินไป จำนวนหน้าก็เช่นเดียวกัน ต้องมีจำนวนเหมาะสมกับวัยของเยาวชน  
จินตนา ไบกาซูยี (2542, น. 10-14) ได้กล่าวว่า นวนิยายเยาวชนมีลักษณะดังนี้

1) วรรณกรรมเยาวชนมีเนื้อหาที่มีวัตถุประสงค์ และแก่นเรื่องอธิบายได้ชัดเจน และมีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยเด็ก เพื่อให้เยาวชนอ่านแล้วไม่เกิดความเข้าใจผิด มีเรื่องราวแสดงความคิดของตัวละครได้ชัดเจน และตัวละครควรเป็นตัวละครที่เหมาะสมด้วย

2) แนวทางการเขียนวรรณกรรมเยาวชนคือต้องเหมาะสมกับประเภทของเนื้อหา และมีวัตถุประสงค์ของหนังสือ เมื่อเลือกใช้ประเภทใดประเภทหนึ่ง จะต้องใช้อย่างถูกต้องตามรูปแบบส่วนหลักการเขียนเรื่องหรือการเสนอเรื่อง คือ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายและเข้าใจเรื่องเร็วที่สุด

3) ภาพประกอบในวรรณกรรมเยาวชนเป็นส่วนที่สำคัญของหนังสือ มีความเหมาะสมกับเนื้อหาของหนังสือประเภทนั้น ๆ ภาพนั้นจะต้องชัดเจน ไม่มีดมัว ไม่ลางเลือน และมีภาพรายละเอียด

4) การใช้ภาษาในวรรณกรรมเยาวชนต้องใช้คำที่เข้าใจง่าย ไม่แปลคำ ต้องหลีกเลี่ยงคำศัพท์ยาก ๆ ใช้แบบประโยคสั้น ๆ ในการเขียน

5) ตัวละครควรเป็นวัยรุ่น สร้างความสนใจ มีความรู้สึกทางด้านอารมณ์เหมือนจริง ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกร่วมทุกข์ ร่วมสุขกับตัวละครในวรรณกรรมนั้น

ทวีศักดิ์ ปิ่นทอง (2541, น. 15-19) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมสำหรับวัยรุ่นมี 4 ลักษณะ ดังนี้

1) วรรณกรรมเยาวชนต้องเป็นเรื่องที่วัยรุ่นชื่นชอบ มีเนื้อหาเกี่ยวกับประสบการณ์ได้แก่ เรื่องราวประเภทร่ำพิง ร่ำพันถึงอารมณ์ต่าง ๆ ของวัยรุ่น เรื่องราวเกี่ยวกับประสบการณ์ชีวิตวัยรุ่น เรื่องเกี่ยวกับความรักของนักเรียนหรือนักศึกษา เรื่องชวนขันสำหรับวัยรุ่น และเรื่องประเภทให้ข้อคิดหรือคติเตือนใจวัยรุ่นด้วย

2) เรื่องสามารถสะท้อนชีวิตหรือปัญหาวัยรุ่น มีสภาพชีวิตของวัยรุ่นในลักษณะต่าง ๆ หรืออาจสะท้อนปัญหาวัยรุ่นอันมีผลเกี่ยวกับสถาบันครอบครัว กลุ่มผู้อ่านทั้งวัยรุ่นและผู้ใหญ่สามารถเข้าใจสังคมได้อย่างชัดเจน

3) เรื่องเกี่ยวกับอารมณ์ร่วมของวัยรุ่น เพราะว่าวรรณกรรมสามารถแสดงให้เห็นวัยรุ่นมีอารมณ์ที่สับสน ซึ่งวรรณกรรมเหล่านี้มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการเมืองและสังคม มีวัยรุ่นแสดงอารมณ์ด้วยการต่อสู้ทางการเมืองหรือสังคม

4) วรรณคดีในอดีตจะมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับวัยรุ่น เนื้อหาอาจจะมุ่งเน้นการอบรมสั่งสอนคนหนุ่มสาวในอดีต หรืออาจเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรักของหนุ่มสาว

สรุปได้ว่า วรรณกรรมเยาวชนมีลักษณะขนาดสั้น มีเนื้อหาที่สนุกสนาน เพลิดเพลิน และมีคำศัพท์ที่ง่าย ๆ การใช้ภาษาที่เหมาะสมกับวัยเด็ก และมีเนื้อหาที่ส่งเสริมความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ สร้างจินตนาการ กระตุ้นให้เยาวชนเป็นคนดีและกระทำความดี นอกจากนี้ ผู้อ่านยังสามารถมองเห็นภาพสะท้อนสังคมต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมเยาวชนได้อย่างชัดเจน และได้รับความรู้ต่าง ๆ เช่น ประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยม และแนวทางแก้ไขปัญหาสังคม เป็นต้น

### 2.2.3 ประเภทของวรรณกรรมเยาวชน

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า การแบ่งประเภทวรรณกรรมเยาวชนมีหลายขั้นตอนเยาวชนในแต่ละวัยมีการพัฒนาการ และการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน เหนือในการแบ่งประเภทวรรณกรรมเยาวชนมีหลากหลาย ดังตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. วรรณกรรมเยาวชนแบ่งตามอายุและระดับการศึกษา



นพวรรณ สิริเวชกุล (2546, น. 9) ได้กล่าวว่า การแบ่งวรรณกรรมเยาวชน ได้แบ่งตามอายุและระดับชั้นเรียนดังนี้

- 1) เยาวชนก่อนเรียน อายุประมาณ 2-3 ปี ซึ่งเป็นเยาวชนที่เริ่มเข้าเรียนในระดับอนุบาล
- 2) เยาวชนเริ่มเรียน อายุประมาณ 6-9 ปี ซึ่งเป็นเยาวชนที่เริ่มเข้าเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น
- 3) เยาวชนวัยรุ่นตอนต้น อายุประมาณ 10-14 ปี ซึ่งเป็นเยาวชนที่ส่วนใหญ่ที่เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- 4) เยาวชนวัยรุ่นตอนปลาย อายุประมาณ 15-18 ปี ซึ่งเป็นเยาวชนที่ส่วนใหญ่ที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ไพโรธ เลิศพิริยกุล (2542, น. 149) ยังได้กล่าวว่า ในการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก นิยมจัดหนังสือตามระดับชั้นเรียนโดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

- 1) วรรณกรรมสำหรับเด็กอายุตั้งแต่ 3-6 ปี (วัยเด็กเล็ก)
- 2) วรรณกรรมสำหรับเด็กอายุตั้งแต่ 7-12 ปี (วัยประถมศึกษา)
- 3) วรรณกรรมสำหรับเด็กอายุตั้งแต่ 13-18 ปี (วัยมัธยมศึกษา)

## 2. วรรณกรรมเยาวชนแบ่งตามลักษณะเรื่อง

นิตยา วรรณกิตร์ (2559, น. 18-23) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมเยาวชนแบ่งได้หลายประเภทตามเนื้อเรื่อง ได้แก่ สารคดีและบันเทิงคดี นอกจากนี้ ยังแบ่งได้ตามรูปแบบของหนังสือ ได้แก่ สื่อพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อประเภทวัสดุหรืออุปกรณ์ สื่อร้อยแก้ว และร้อยกรอง เป็นต้น ตามลักษณะคำจะแบ่งได้ คือ ร้อยแก้ว ร้อยกรอง ประเภทลักษณะคำจะแบ่งเป็น ร้อยแก้ว ร้อยกรอง การจำแนกประเภทวรรณกรรมเยาวชนจะแบ่งเป็น หนังสืออ้างอิง หนังสือภาพ หนังสือสารคดี หนังสือสารบันเทิง หนังสือแบบเรียน และหนังสืออ่านเพิ่มเติม

วิริยะ สิริสิงห์ (2551, น. 11-12) ได้กล่าวว่า หนังสือเยาวชนแบ่งตามลักษณะของเรื่อง แบ่งได้ 3 ประเภท ได้แก่

- 1) นวนิยาย
- 2) สารคดี
- 3) ร้อยกรอง

จินตนา ไบกาชุกี (2542, น. 12) ได้กล่าวว่า การแบ่งวรรณกรรมเยาวชนตามลักษณะของเรื่องได้ 3 ประเภท ดังนี้

- 1) หนังสือเรียน
- 2) หนังสือการอ่านทั่วไป

### 3) หนังสือนิตยสาร หนังสือวารสาร และหนังสือการ์ตูน

สรุปได้ว่า การแบ่งวรรณกรรมเยาวชนได้แบ่งเป็นตามอายุและระดับการศึกษา ซึ่งจะเห็นได้ว่าการแบ่งเกณฑ์ของแต่ละคนมักจะแบ่งช่วงอายุไม่เหมือนกัน นอกจากนี้ ยังแบ่งได้ตามลักษณะของเรื่องวรรณกรรม เช่น นวนิยาย สารคดี วารสาร เป็นต้น ซึ่งวรรณกรรมเหล่านี้มีประโยชน์ต่อเยาวชนเป็นอย่างมาก ส่งเสริมเยาวชนให้รักการอ่าน และนักเขียนเขียนผลงานที่ตีออกมาด้วย

#### 2.2.4 คุณค่าของวรรณกรรมเยาวชน

จากการศึกษา ค้นคว้าพบว่า วรรณกรรมเยาวชนมีคุณค่าต่อสังคมอย่างมาก เห็นได้จากทัศนะของนักวิชาการที่ได้อธิบายคุณค่าของวรรณกรรมเยาวชนไว้ดังนี้

นิตยา วรรณกิติร์ (2559, น. 23-25) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมเยาวชนมีคุณค่าต่อพัฒนาการเยาวชนดังนี้

##### 1) วรรณกรรมเยาวชนมีคุณค่าและความสำคัญต่อเยาวชน

1.1) วรรณกรรมเยาวชนสามารถช่วยให้เยาวชนเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา อารมณ์ ความคิด สติปัญญา และช่วยฝึกฝนเยาวชนเกิดจินตนาการได้

1.2) วรรณกรรมเยาวชนสามารถช่วยพัฒนาบุคลิกภาพได้ เป็นการเปิดโอกาสให้เยาวชนสัมผัสและเรียนรู้เกี่ยวกับบุคคลและเหตุการณ์ต่าง ๆ

2) วรรณกรรมเยาวชนมีคุณค่าและความสำคัญต่อบิดา-มารดา ผู้ปกครอง ครู และสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมเยาวชนให้เกิดความรู้ เสริมสร้างระเบียบวินัย ลักษณะนิสัยความประพฤติที่ดี ทำให้เยาวชนมีความคิด สติปัญญา เจตคติ และจริยธรรมในการดำเนินชีวิตต่อไป

3) วรรณกรรมเยาวชนมีความสำคัญต่อสังคม เพราะว่า วรรณกรรมสามารถสอนให้เยาวชนเรียนรู้ เข้าใจสภาพสังคม นอกจากนี้ วรรณกรรมสะท้อนให้เห็นภาพสังคมและบรรทัดฐานของสังคมที่สามารถช่วยชี้แจงว่าสังคมนั้น ๆ มีโครงสร้างทางสังคมอย่างไร และเป็นสังคมที่ส่งเสริมการอ่านหรือไม่ เป็นเครื่องมือช่วยปลูกฝังคุณธรรม และค่านิยมต่าง ๆ

สนธิ สัตโยภาส (2550, น. 8) ได้กล่าวว่า หนังสือมีความสำคัญต่อชีวิต ต่อการศึกษา หาความรู้และประสบการณ์ใส่ตน หนังสือช่วยพัฒนาความรู้ให้ผู้อ่านเป็นคนสมบูรณ์ ด้วยเหตุนี้ ครู ผู้ปกครอง ตลอดจนบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาแก่เยาวชนควรสนับสนุนและฝึกฝนให้เด็กของตนมีนิสัยรักการอ่าน และรักที่จะอ่านหนังสือหลาย ๆ ประเภท โดยสรุปคุณค่าของหนังสือสำหรับเด็กมี 6 ประการ ดังนี้

1) เพื่อช่วยให้เยาวชนเกิดความพร้อม และเสริมสร้างให้รักการอ่าน

2) เพื่อช่วยเสริมทักษะและเสริมสร้างบุคลิกลักษณะนิสัย ค่านิยม ทัศนคติ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมอันดีงาม ซึ่งเป็นสื่อนำไปสู่การแสวงหาความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ

3) เพื่อช่วยให้เยาวชนได้รับความบันเทิงและตอบสนองความสนใจของเยาวชนด้วย

4) เพื่อช่วยให้เยาวชนเข้าใจตัวเอง และผู้อื่น รวมถึงสิ่งที่ผ่านมาในอดีต ข่าวดสาร ความรู้ ความคิด และคำอธิบายเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่ถูกต้อง มีความรอบรู้ ทันทโลก ทันเหตุการณ์

5) เพื่อช่วยเสริมสร้างให้เยาวชนมีความรู้สึกมั่นคงในชีวิต มีความหวังในชีวิต มองเห็นทางออกของปัญหา

6) หนังสือเยาวชนเป็นแหล่งบันเทิงใจให้เยาวชนเกิดจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

สมพร จารุณี (2541, น. 35) ได้กล่าวว่า วรรณกรรมเยาวชนมีคุณค่าต่อการพัฒนาผู้อ่านทุกวัย วรรณกรรมเยาวชนไม่ว่าจะเป็นภาพ บันเทิงคดี และสารคดี สามารถส่งเสริมเยาวชน พัฒนาการทางการใช้ภาษา ด้านความคิด สติปัญญา และด้านสังคม เป็นต้น วรรณกรรมเยาวชนสามารถฝึกเยาวชนได้อ่าน ได้ฟัง เพื่อทำให้เยาวชนได้ศึกษาความรู้ เกิดความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาความคิด สติปัญญา และได้เรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรม ค่านิยมต่าง ๆ

กรมวิชาการ (2541, น. 36-44) ได้กล่าวว่า คุณค่าของหนังสือเยาวชนมีดังนี้

1) เป็นหนังสือที่สามารถพัฒนาเยาวชนฝึกการพูด การอ่าน การเขียน รู้จักคำศัพท์และได้เรียนรู้การใช้ภาษา ความคิดสร้างสรรค์ในวรรณกรรม

2) เด็กเยาวชนสามารถนำความรู้มาใช้ในการตีความ อธิบาย และสรุปความซึ่งสามารถเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ

3) วรรณกรรมเยาวชนทำให้เยาวชนเข้าใจตนเอง นับถือตนเอง และรู้จักการยอมรับ เข้าใจการปฏิบัติที่ถูกต้อง เข้าใจความรู้สึกของคนอื่น ๆ ด้วย และเคารพนับถือผู้อื่น

4) ทำให้เยาวชนรู้ว่าอะไร คือ ความผิดหรือความถูก และรู้จักนำความถูกที่มาแก้ไข ปัญหาในชีวิตของตนเองได้

สรุปได้ว่าวรรณกรรมเยาวชนเป็นอาหารจิตใจของเยาวชน เพราะว่าวรรณกรรมเยาวชนไม่เพียงแต่ส่งเสริมให้เยาวชนอ่านหนังสือ ยังส่งเสริมให้เยาวชนรักการอ่านหนังสือ พัฒนาตนเองได้ยิ่งขึ้น เช่น ได้รับรู้ประเพณีวัฒนธรรม ค่านิยม จริยธรรมต่าง ๆ

### 2.3 ความรู้เกี่ยวกับปัญหาในสังคมไทย

ปัญหาสังคมเป็นสภาวะการณ์ที่มีผลกระทบกระเทือนต่อคนจำนวนมากในสังคม และคนในสังคมเห็นว่าควรร่วมมือกันแก้ปัญหานั้น ๆ ให้ดีขึ้น จากการศึกษาได้พบทัศนคติต่อปัญหาสังคมของนักวิชาการดังนี้

### 2.3.1 ความหมายของปัญหาสังคมไทย

ปัญหาหรือข้อขัดแย้งที่มีผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ในสังคมเรียกว่า ปัญหาสังคม ถือเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นกับทุกสังคมตลอดมา ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการที่กล่าวถึงความหมายของปัญหา และเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางการศึกษา ดังนี้

ชลธิชา จิรภัคพงศ์ และณรงค์ โวหารเสาวภาคย์ (2559, น. 144) ได้กล่าวว่า ปัญหาสังคมเป็นผลของความบกพร่องหรือเป็นสถานะที่ขัดข้องของกระบวนการต่าง ๆ ของสังคม ปัญหาสังคมมนุษย์ย่อมเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ซับซ้อน และรวมสิ่งทั้งหลายที่มีลักษณะแตกต่างกันอยู่อย่างมากมาเข้าไว้ด้วยกัน ปัญหาสังคมยังเป็นสิ่งที่เห็นได้ถึงความผิดแปลกไปจากระเบียบแบบแผนที่กำหนดไว้แล้ว ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวนี้ มักจะเรียกว่า “สังคมเกิดความไม่เป็นระเบียบ”

สุพัทธรา สุภาพ (2545, น. 3) ได้กล่าวว่า ปัญหาสังคมเป็นสถานะที่กระทบกระเทือนบุคคลจำนวนหนึ่งซึ่งมากพอสมควร ในวิถีทางที่ไม่พึงปรารถนา และมีความรู้สึกว่าจะมีการกระทำร่วมกันบางอย่างเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านั้น ปัญหาสังคมมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกหรือความต้องการขั้นมูลฐานของสังคม

โกศล วงศ์สุวรรณ และสถิต วงศ์สุวรรณ (2543, น. 18) ได้กล่าวว่า ปัญหาสังคมคือ สถานการณ์ที่เลวร้าย มีพิษเป็นภัย ไม่สอดคล้องกับค่านิยม เป็นไปในทางที่ไม่ดี ไม่พึงปรารถนา เบี่ยงเบนไปจากภาวะปกติ และปทัสถานสังคม มีผลกระทบต่อคนจำนวนมากพอสมควร ก่อให้เกิดอันตรายและเสียหายแก่สังคม ทำให้คนจำนวนมากเดือดร้อน เกิดความรู้สึกไม่พอใจ และคนเราคิดว่าปัญหานั้นมีวิถีทางแก้ไขได้

ณรงค์ เส็งประชา (2541, น. 136) ได้กล่าวว่า ปัญหาสังคม เป็นสถานการณ์ที่ผู้จำนวนมากในสังคมกำหนดให้เป็นปัญหา ซึ่งเห็นได้ชัดว่าไม่สอดคล้องกับแบบฉบับที่ควรจะเป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคม และเห็นได้ว่า จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขสถานการณ์นั้นให้หมดไป หรือบรรเทา ลงจะปล่อยทิ้งไว้เฉย ๆ

สรุปได้ว่า ปัญหาสังคมเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตในสังคมของมนุษย์ ซึ่งคนในสังคมเห็นด้วยว่าปัญหาสังคมเป็นสถานการณ์ที่ทำให้สังคมไม่เป็นระบบ ทำให้สังคมไม่พัฒนา โดยปัญหาเหล่านี้ทำให้คนในสังคมต้องหาแนวทางหรือวิธีเพื่อแก้ไขให้หมด เพื่อช่วยสังคมได้พัฒนาให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

### 2.3.2 ลักษณะปัญหาของสังคมไทย

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า นักวิชาการได้อธิบายถึงลักษณะปัญหาของสังคมไทย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ชลธิชา จิรภัคพงศ์ และณรงค์ ไวหารเสาวภาคย์ (2559, น. 147-148) ได้กล่าวว่า ปัญหาสังคมมีลักษณะที่สำคัญดังนี้

1) ปัญหาสังคมเป็นสภาวะการณ์ที่มีผลกระทบกระเทือนต่อคนจำนวนมากหรือ สภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นในขนาดมากพอที่จะกระตุ้นคนจำนวนมากให้เกิดความรู้สึกเดือนร้อน

2) ปัญหาสังคมเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่พิจารณาว่าปัญหาสังคมเป็นสภาวะการณ์ที่ไม่พึงปรารถนาหรือเป็นอันตรายต่อสมาชิกถ้าปล่อยทิ้งไว้อย่างนั้น จะเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่พิจารณาเห็นว่า เป็นสภาวะที่ไม่ต้องการให้ปรากฏ ไม่อยากให้มี

3) ปัญหาสังคมเป็นสภาวะการณ์อย่างหนึ่งที่ไม่สอดคล้องกับค่านิยมของคนจำนวนมาก จนเป็นเหตุให้ตัดสินใจที่จะกระทำการแก้ไขสถานการณ์นั้น เป็นสภาวะการณ์ซึ่งคนจำนวนมาก พอสมควรเห็นว่าเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคมบางประการที่เขายึดมั่นอยู่

4) ปัญหาสังคมเป็นสภาวะการณ์ที่สังคมเห็นได้ว่า สามารถจะปรับปรุงแก้ไขหมดไปหรือ บรรเทาลงได้ เป็นสภาวะการณ์ที่จะต้องมีการกระทำบางอย่างเพื่อแก้ไข เป็นต้น

5) ปัญหาสังคมควรต้องมีการร่วมมือกันในหมู่สมาชิกของสังคมในที่จะขจัด แก้ไข ป้องกัน และมีการแสดงออกในรูปของการกระทำร่วมกัน เป็นต้น

6) ปัญหาสังคมย่อมมีผลจากนโยบายของรัฐหรือจากพฤติกรรมที่สังคมมิได้คาดคิดล่วงหน้าไว้ก่อน

7) บุคคลมีชนชั้นทางสังคมที่แตกต่างกัน ย่อมมีความคิดเห็นการแก้ไขปัญหาสังคมที่ แตกต่างกัน ทุกคนยอมรับการแก้ไขปัญหาสังคมที่เป็นประโยชน์แก่ตัวเองมากที่สุด

8) ปัญหาสังคมเป็นสภาวะการณ์ที่ซับซ้อน เป็นเรื่องที่มีผู้คนพากันห่วงใย นำมา วิพากษ์วิจารณ์อภิปราย และการแก้ไขปัญหานั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายในสังคม ช่วยกัน

9) ปัญหาสังคมเป็นสภาวะการณ์ที่มีอยู่จริงและคนในสังคมนั้นกำหนดให้เป็นปัญหา สังคมอาจเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความต้องการขั้นมูลฐานของประชาชนในสังคม

สุเทพ สุวีรางกูร (2551, น. 4-5) ได้กล่าวว่า สังคมโลกปัจจุบัน ถือได้ว่าเป็นยุคที่ เจริญก้าวหน้าถึงจุดสูงสุด อันแสดงถึงสภาพการเป็นอยู่ของมนุษย์ โดยได้วิเคราะห์แยกให้ชัดเจนถึง ลักษณะของปัญหาสังคม 3 ประการดังนี้

1) มีลักษณะกระทบกระเทือนทำลายสุขภาพและจิตของบุคคลในสังคม

2) มีลักษณะเบี่ยงเบนทำลายบรรทัดฐานและคุณค่าของสังคม

3) มีลักษณะที่บุคคลในสังคมต้องร่วมกันจัดการแก้ไขปัญหานั้น

สุเทพ สุวีรางกูร (2551, น. 6) ยังได้กล่าวว่า เพื่อเข้าใจลักษณะปัญหาสังคมให้ชัดเจน ยิ่งขึ้น สภาวะทางสังคมที่จะเป็นปัญหาสังคมนั้นต้องประกอบด้วยลักษณะ 2 ประการ ดังนี้

1) มีลักษณะวัตถุวิสัยปรากฏอยู่ (Objectivist Paradigm) คือ มีการวิเคราะห์พิจารณา ประเมินสถานการณ์ทางสังคมตามความเป็นจริง ประเมินวัตถุจำนวนคนที่ได้รับผลกระทบจากความเดือดร้อนมีมากน้อยเพียงไร หากมีคนได้รับความเดือดร้อนเป็นจำนวนมากก็แสดงว่าปัญหานั้นหนักแน่น เช่น ปัญหาศีลธรรม จริยธรรม วัยรุ่น ยาเสพติด หย่าร้าง โรคนอกรีต เป็นต้น

2) มีลักษณะอัตวิสัยปรากฏอยู่ (Subjectivist Paradigm) หมายถึง ต้องวิเคราะห์พิจารณาประเมินค่านิยมความเชื่อการปฏิบัติกิจกรรมการเรียกร้องของกลุ่มบุคคล หากไม่สอดคล้องสัมพันธ์กับบรรทัดฐานค่านิยมความเชื่อการปฏิบัติทางสังคม

โกศล วงศ์สรรค และ สลิต วงศ์สรรค (2543, น. 23-25) ได้กล่าวว่า ปัญหาสังคมมีลักษณะสำคัญ 7 ประการ ดังนี้

1) ปัญหาสังคมเป็นสภาวะการณ์ที่สมาชิกของสังคมไม่พึงปรารถนา หรือเห็นว่าจะเป็นอันตรายต่อสมาชิกถ้าปล่อยทิ้งไว้เช่นนั้น เป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่พิจารณาเป็นว่าเป็นสภาวะที่ไม่ต้องการให้ปรากฏไม่ยอมให้มี

2) ปัญหาสังคมเป็นสภาวะการณ์อย่างหนึ่ง ที่ไม่สอดคล้องกับค่านิยมของคนจำนวนมาก จนเหตุเขาตกใจที่จะกระทำการแก้ไขสถานการณ์นั้น เป็นสภาวะการณ์ ซึ่งคนจำนวนมากพอสมควร เห็นว่าเพียงพอไปจากบรรทัดฐานของสังคมบางประการที่พวกเขายึดมั่น

3) ปัญหาสังคมเป็นสภาวะการณ์ที่มีผลกระทบต่อคนจำนวนมาก หรือเป็นสภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นในขนาดมากพอที่จะกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกเดือดร้อน

4) ปัญหาสังคมเป็นสภาวะการณ์ที่สังคมเห็นได้ว่า สามารถจะปรับปรุงแก้ไขให้หมดไปหรือบรรเทาลงได้ เป็นสภาวะการณ์ที่จะต้องมีการกระทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อแก้ไข จะปล่อยทิ้งไว้ไม่ได้ เกิดความรู้สึกว่า ควรจะต้องมีการแก้ไข ปรับปรุง เมื่อมีบุคคลจำนวนมากในสังคมรู้สึกว่าจะมีการกระทำบางอย่างเพื่อที่จะได้มีการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

5) ปัญหาสังคมมีการร่วมมือกันในกลุ่มสมาชิกของสังคม ที่จะขจัดแก้ไข ป้องกัน มีการแสดงออกในรูปของการกระทำร่วมกัน เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในสังคม แล้วสมาชิกส่วนใหญ่ของสังคมที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหาดังกล่าว

6) ปัญหาสังคมเป็นสภาวะการณ์ที่ซับซ้อน เป็นเรื่องที่ผู้คนพากันห่วงใยและนำมาวิพากษ์วิจารณ์อภิปรายผลกันและการแก้ไขนั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายในสังคมช่วยกันถ้าเป็นผู้ใดผู้หนึ่ง

7) ปัญหาสังคมเป็นสภาวะการณ์ที่มีอยู่จริงในสังคมและคนในสังคมนั้นกำหนดให้เห็น ปัญหาสังคม อาจเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความต้องการขั้นมูลฐานของประชาชนในสังคมไทย คือ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ถ้าประชาชนส่วนใหญ่ขาดรายได้ ขาดแคลนปัจจัยเบื้องต้นจะก่อให้เกิดปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาอาชญากรรมก็ถือว่าเกิด “ปัญหาสังคม”

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2542, น. 98) ได้กล่าวว่า สิ่งที่จะเป็นปัญหาสังคม มีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ

- 1) มีการกระทำฝ่าฝืน “กฎ” เกิดขึ้น
- 2) การฝ่าฝืนนั้นมีความถี่มากจนทำให้คนเป็นจำนวนมากเกิดความรู้สึกเดือดร้อน
- 3) เมื่อเกิดการตื่นตัวการฝ่าฝืนนั้นอย่างเพียงพอแล้ว บุคคลเหล่านี้ก็จะลุกขึ้นเรียกร้องให้มีการกำจัดหรือแก้ไขเหตุการณ์นั้นเสีย

สรุปได้ว่า ปัญหาสังคมมีลักษณะที่คนในสังคมเห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี มีผลกระทบต่อสุขภาพกายและจิตของคนในสังคม ทำลายบรรทัดฐาน และคุณค่าของสังคมที่ทุกคนในสังคมจะต้องร่วมมือกันแก้ไขเพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขและสังคมเกิดสันติภาพ

## 2.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวรรณกรรมรางวัลแวนแกว

จากการศึกษาค้นคว้าได้พบประวัติและความเป็นมาของรางวัลแวนแกว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

### 2.4.1 ประวัติและความเป็นมาของรางวัลแวนแกว

วรรณกรรมรางวัลแวนแกวเป็นโครงการประกวดวรรณกรรมรางวัล “แวนแกว” บริษัท นานมีบุ๊คส์ จำกัด จัดขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2543 ในการประกวดครั้งแรกมีวรรณกรรมประเภทเดียว คือ นวนิยายสำหรับเยาวชน ในปีถัดมาจึงได้มีการจัดการประกวดวรรณกรรมเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งประเภท ได้แก่ สารคดีสำหรับเยาวชน ต่อมาในปี พ.ศ. 2556 ได้จัดการประกวดวรรณกรรมเพิ่มขึ้นอีกเป็น 6 ประเภท คือ ประเภทนิทานภาพส่งเสริมคุณธรรม ประเภทหนังสือภาพเสริมความรู้ ประเภท นวนิยายสำหรับเยาวชน ประเภทสารคดีสำหรับเยาวชน ประเภทนวนิยายสำหรับผู้ใหญ่ และประเภท สารคดีสำหรับผู้ใหญ่ เป็นต้น

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงใช้พระนามแฝง “แวนแกว” ในพระราชนิพนธ์วรรณกรรมเยาวชนเปี่ยมคุณภาพ “แก้วจอมแก่น” และ “แก้วจอมขน” ดังนั้น จึงทำให้เด็กและเยาวชนอ่านแล้วชื่นชอบมากรวมทั้งได้เรียนรู้ ซึมซาบสิ่งดี ๆ และมีผลพัฒนาต่อการพัฒนาตนเองอย่างมาก จึงเป็นสิริมงคลและเกียรติประวัติยิ่งทั้งต่อบริษัท นานมีบุ๊คส์ จำกัด และโครงการประกวดนี้ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงพระกรุณาพระราชทานพระราชานุญาตให้บริษัทฯ อัญเชิญพระนามแฝง “แวนแกว” มาเป็นชื่อรางวัล ตามคำกราบบังคมทูลขอพระราชทานของบริษัทฯ

ทั้งนี้ บริษัท นานมีบุ๊คส์ จำกัด เห็นได้ว่าการพัฒนาคุณภาพคนไทยเป็นเรื่องที่ภาครัฐและเอกชนต้องร่วมกันวางนโยบาย และดำเนินการในระยะยาว นโยบายสำคัญสองประการที่

ภาคเอกชนสมควรทำ และสามารถมีส่วนร่วมช่วยผลักดันได้นั้นก็คือ การร่วมส่งเสริมให้สังคมไทยเป็นสังคมการอ่าน รวมทั้งช่วยสร้างสรรค์ให้มีหนังสือคุณภาพดีที่หลากหลายจำนวนมากพอต่อผู้อ่านทุกระดับอายุ บริษัทนานมีบุ๊คส์ จำกัด เชื่อว่านโยบายทั้งสองประการนี้จะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริม พัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ในสังคมไทยได้

การปลูกฝังพัฒนาให้รักการอ่านควรเริ่มตั้งแต่เด็ก ขณะเดียวกัน การสร้างสรรค์หนังสือที่เหมาะสมมีคุณภาพ กระตุ้นให้เยาวชน และคนไทยใฝ่รู้ รักการอ่าน ส่งเสริมให้นักเขียนไทย หันมาสนใจเขียนหนังสือที่มีคุณภาพดี ก็เป็นพื้นฐานที่สำคัญเช่นกัน ซึ่งโครงการประกวดมีวัตถุประสงค์ส่งเสริมพัฒนาให้เกิดผลงานเขียนที่ดีและมีคุณภาพ ส่งเสริมให้คนไทยอ่านวรรณกรรมที่คนไทยเขียนมากขึ้น ส่งเสริมบรรยากาศการอ่านและการเขียนวรรณกรรมให้เกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาการด้านการสร้างสรรค์วรรณกรรมของคนไทยก้าวหน้ายิ่งขึ้น และเพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของสังคมไทยต่อไป (ประวัติรางวัลแว่นแก้ว, ม.ป.ป.)

#### 2.4.2 หลักเกณฑ์การประกวดวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว

บริษัท นานมีบุ๊คส์ จำกัด ได้จัดการกำหนดเกณฑ์ประกวดวรรณกรรมรางวัลแว่นแก้ว ดังนี้

##### 1) หลักเกณฑ์การพิจารณาตัดสินผลงานประเภทสารคดีสำหรับเยาวชน

1.1) หลักเกณฑ์ลักษณะการเขียนงานสารคดีสำหรับเยาวชน เนื้อหาให้ความรู้ในสาขาต่าง ๆ ได้แก่ การเดินทางท่องเที่ยว ชีวิตประวัติ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี อาหาร การใช้ชีวิต (Living Lifestyle) กีฬา ภาพยนตร์ ดนตรี หนังสือ ศิลปะ ธรรมะ วิทยาศาสตร์ และการเกษตร

##### 1.2) ข้อมูลและเนื้อหาสาระ

1.2.1) มีความชัดเจน ถูกต้องของข้อมูล เชื่อถือได้ และมีแหล่งอ้างอิง

1.2.2) สาระความรู้ดีมีประโยชน์

1.2.3) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และช่วยพัฒนาเยาวชนในด้านต่าง ๆ

1.2.4) เนื้อหาเหมาะสมกับเยาวชน

1.3) สำนวนภาษาสละสลวย กระชับจัด และมีความเหมาะสม

1.4) กลวิธีการนำเสนอน่าสนใจ

##### 2) หลักเกณฑ์การพิจารณาตัดสินผลงานประเภทนวนิยายสำหรับเยาวชน

2.1) ลักษณะงานเขียนเป็นนวนิยายสำหรับเยาวชน โดยต้องมีองค์ประกอบของนวนิยาย คือ

2.1.1) โครงเรื่อง

2.1.2) แก่นเรื่อง (แนวคิดหลัก, แนวคิดย่อย)

2.1.3) การสร้างตัวละคร



## 2.1.4) การดำเนินเรื่อง

- 2.2) เนื้อหาสาระเหมาะสมแก่เยาวชน ส่งเสริมจินตนาการ หรือสะท้อนภาพชีวิตสังคมไทย
- 2.3) เนื้อเรื่องมีวรรณรสชวนอ่านและมีคุณค่าในเชิงวรรณศิลป์ จริยธรรม
- 2.4) สำนวนภาษาสละสลวย กระชับ ชัด และมีความเหมาะสม
- 2.5) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และช่วยพัฒนาเยาวชนในด้านต่าง ๆ
- 3) ลักษณะผลงานที่ส่งเข้าประกวดรางวัลแว่นแก้ว
- 3.1) เป็นงานเขียนที่เหมาะสมสำหรับเยาวชนอายุ 12-18 ปี
- 3.2) เป็นเรื่องที่เขียนขึ้นใหม่ ไม่ได้ลอกเลียนหรือดัดแปลงมาจากเค้าโครงเรื่องอื่นหรือแปลมาจากภาษาต่างประเทศ (หากพบว่ามีกรณีละเมิดลิขสิทธิ์ ไม่ว่าจะส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมด ผู้ส่งผลงานเข้าประกวดจะถูกตัดสิทธิ์จากการประกวด และจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบตามกฎหมายแต่เพียงผู้เดียว)
- 3.3) เป็นผลงานที่ส่งเข้าประกวดต้องไม่เคยส่งประกวด หรือได้รับการตีพิมพ์หรือเผยแพร่ในรูปแบบใด ๆ จากที่อื่นในเชิงพาณิชย์
- 3.4) ต้นฉบับผลงานต้องเป็นภาษาไทยและเป็นตัวพิมพ์ (ขอสงวนสิทธิ์ไม่รับพิจารณาต้นฉบับที่เป็นลายมือเขียน) ส่งต้นฉบับพร้อมแผ่นดิสก์ ความยาวไม่ต่ำกว่า 80 หน้า ไม่เกิน 120 หน้ากระดาษ A4 ขนาดตัวอักษร 16 Point
- 3.5) ผู้ส่งผลงานเข้าประกวด มีสิทธิ์ส่งผลงานได้ประเภทละไม่เกิน 2 เรื่อง
- 3.6) ผู้ส่งผลงานเข้าประกวด ที่ใช้นามปากกาหรือนามแฝง จะต้องให้ชื่อ ที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์จริงที่สามารถติดต่อได้สะดวกแก่ทางบริษัทฯ
- 3.7) ผู้ส่งผลงานเข้าประกวดจะต้องทำสำเนาเก็บไว้ เพราะทางบริษัทฯ จะไม่ส่งต้นฉบับคืนให้
- 3.8) ผลงานที่ได้รับรางวัล ทางบริษัทฯ สงวนสิทธิ์ในการเป็นผู้จัดพิมพ์เผยแพร่เป็นแห่งแรก โดยมีระยะเวลาในสัญญาไม่ต่ำกว่า 5 ปี
- 3.9) ผลงานที่เข้ารอบสุดท้ายและผลงานที่ได้รับการตัดสินให้ได้รับรางวัล นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ บริษัทฯ สงวนสิทธิ์ในการพิจารณาเป็นผู้จัดพิมพ์เผยแพร่เป็นแห่งแรก
- 3.10) ผลงานที่ได้รับการจัดพิมพ์ทุกเรื่องเป็นลิขสิทธิ์ของผู้เขียน โดยบริษัทฯ จะจ่ายค่าลิขสิทธิ์ในการจัดพิมพ์ให้ผู้เขียน 10% ของยอดขาย
- 3.11) ผู้เขียนที่ได้รับรางวัล ต้องยินยอมให้มีการตรวจแก้ต้นฉบับ ตามระบบบรรณาธิการต้นฉบับในการจัดพิมพ์เป็นเล่ม

3.12) บริษัทฯ ขอสงวนสิทธิ์ในการไม่ให้นำรางวัลใดรางวัลหนึ่ง กรณีผลงานที่ส่งเข้าประกวดไม่ผ่านเกณฑ์การตัดสินของคณะกรรมการ

3.13) การตัดสินของคณะกรรมการถือเป็นเด็ดขาด (หลักเกณฑ์การพิจารณาตัดสินผลงาน, 2551)

สรุปได้ว่าการประกวดวรรณกรรมรางวัลแว่นแก้วเป็นโครงการที่กระตุ้นผู้ประพันธ์ของไทยสร้างวรรณกรรมให้แก่ผู้อ่าน สร้างหนังสือที่มีคุณภาพ และส่งเสริมเยาวชนให้รักการอ่าน ได้รับความรู้ในด้าน ๆ และมีเกณฑ์ที่รายละเอียดสำหรับวรรณกรรมเยาวชนที่ได้เข้าประกวดรางวัลแว่นแก้วงานที่ได้รับรางวัลมีคุณค่าต่อผู้อ่านอย่างแน่นอน

## 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าได้พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558 - 2561 ดังต่อไปนี้

### 2.5.1 งานวิจัยเกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรม

จากการศึกษาค้นคว้าได้พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมดังต่อไปนี้

LU YANWEI (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัล “เซเว่นบุ๊คอวอร์ด” พ.ศ. 2558-2560 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัล “เซเว่นบุ๊คอวอร์ด” พ.ศ. 2558-2560 และเพื่อวิเคราะห์ปัญหาสังคมไทยกับแนวทางแก้ไขปัญหาในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัล “เซเว่นบุ๊คอวอร์ด” พ.ศ. 2558-2560 ขอบเขตการวิจัยคือ วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัล เซเว่นบุ๊คอวอร์ด” พ.ศ. 2558-2560 จำนวน 6 เล่ม ได้แก่เซนในสวน โลกสวยที่น้ำใส ลูกชายแดน ห้องเรียนไม่มีฝา ความทรงจำอยู่ที่ไหน ความคิดถึงอยู่ที่นั่น และกระต่ายในพระจันทร์ ผลการวิจัยพบว่า วรรณกรรมประเภทนวนิยายที่ได้รับรางวัล “เซเว่นบุ๊คอวอร์ด” พ.ศ. 2558-2560 สะท้อนให้เห็นภาพสังคม 4 ด้าน ได้แก่ 1) ชีวิตความเป็นอยู่ สังคมไทยมีสภาพสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันระหว่างชนบทกับเมือง ด้านการประกอบอาชีพ คนไทยประกอบอาชีพต่าง ๆ ตามลักษณะของถิ่นที่อยู่อาศัยในชนบทและในเมือง การคมนาคมมีความสะดวกสบายในการเดินทาง 2) ด้านการศึกษาของเยาวชน รวมทั้งในครอบครัวและโรงเรียนซึ่งมีความแตกต่างกันในด้านทรัพยากรการศึกษา 3) ด้านวัฒนธรรม อาหารไทย ความเชื่อ มีความเชื่อเรื่องการทำความดี มีการทำบุญและการไม่ทำสิ่งที่ไม่ดี ด้านประเพณีเป็นประเพณีที่เกี่ยวกับศาสนาพุทธและประเพณีของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน 4) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมมีความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน และความสัมพันธ์

ระหว่างเพื่อน สะท้อนทั้งความอบอุ่นและความขัดแย้ง และยังแสดงให้เห็นถึงค่านิยมของคนในสังคมไทยอีกด้วย

QIN SIYAN (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมไทยในเรื่องสั้นของ กนกพงศ์ สงสมพันธุ์ พ.ศ. 2548 - 2550 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในเรื่องสั้นของ กนกพงศ์ สงสมพันธุ์ พ.ศ. 2548 - 2550 และเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในเรื่องสั้นของ กนกพงศ์ สงสมพันธุ์ พ.ศ. 2548 - 2550 ขอบเขตการวิจัย คือ หนังสือจำนวน 5 เล่ม ได้แก่ โลกหมุนรอบตัวเอง รอบบ้านทั้งสี่ทิศ นิทานประเทศ กวีตาย และคนตัวเล็ก รวมเรื่องสั้น 40 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า ภาพสะท้อนสังคมไทยในเรื่องสั้นของ กนกพงศ์ สงสมพันธุ์ พ.ศ. 2548 - 2550 สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมไทย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านที่อยู่อาศัย คนไทยมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ทั้งในชนบท และในเมือง ซึ่งมีความแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมด้านการประกอบอาชีพ ส่วนมากจะประกอบอาชีพที่มีความเจริญก้าวหน้า ส่วนด้านการคมนาคมในสังคมเมืองการเดินทางความสะดวก แต่มีปัญหาการจราจรที่แออัดวุ่นวาย 2) ความสัมพันธ์ของคนในสังคมไทยมีความสัมพันธ์ในครอบครัวและคนในชุมชนเดียวกัน โดยมีทั้งความสัมพันธ์ที่ดีและมี ความขัดแย้งซึ่งกันและกัน เนื่องจากความเห็นแก่ตัวและการเอาเปรียบกัน 3) ด้านคุณธรรม คนไทยมีความซื่อสัตย์ ความกตัญญู ความรับผิดชอบ และความขยัน 4) ด้านประเพณีวัฒนธรรมคนไทยมีความเชื่อเรื่องพิธีกรรม การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ยังมีความเชื่อเรื่องการเกิดการตาย เชื่อว่าทุกสิ่งที่เกิดมามีความเท่าเทียมกัน และมีประเพณีที่สำคัญ คือ ประเพณีเกี่ยวกับพุทธศาสนาและประเพณีทำขวัญข้าว

QIN HONGBO (2555) ได้ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลพานแว่นฟ้า พ.ศ. 2550-2553 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนของสังคมและความคิดเห็นทางการเมืองที่ปรากฏในเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลพานแว่นฟ้า พ.ศ. 2550-2553 ขอบเขตการวิจัย คือ เรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลพานแว่นฟ้า พ.ศ. 2550-2553 จำนวน 48 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า สภาพทางการเมืองไทยในช่วงเวลา พ.ศ. 2550-2553 มีเหตุการณ์วุ่นวายเกิดขึ้นคนในสังคมมีความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกแยกกัน แบ่งฝ่ายและนำไปสู่การชุมนุมทางการเมืองที่มีความรุนแรง การปกครองแบบประชาธิปไตยไม่ได้เกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างแท้จริง นักการเมืองทุจริตคอร์รัปชัน ประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย มีการทุจริตในการเลือกตั้ง และสิทธิทางการเมืองของประชาชนไม่ได้รับการคุ้มครอง ด้านความคิดเห็นทางการเมืองสะท้อนให้เห็นว่าสาเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองเกิดจากการแสวงหาผลประโยชน์และความขัดแย้งของชนชั้น การนำเสนอข่าวสารที่ไม่ตรงข้อเท็จจริงของสื่อมวลชนบางส่วน

ปิ่นอนงค์ อัมปะละ (2548) ได้ศึกษาเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมในนวนิยายของโบทันตามแนววาทกรรมวิเคราะห์ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในนวนิยายของโบทันตามแนววาทกรรม ขอบเขตการวิจัย คือ นวนิยายของโบทันที่ตีพิมพ์ครั้งแรกในช่วงปี พ.ศ.

2535-2540 จำนวน 9 เรื่อง ได้แก่ เกิดแต่ตม ไฟในดวงตา นวลนางข้างเชียง ดาวแต่้มดิน ทิพยดุริยางค์ เพรงกรรม คลื่นเหนือน้ำ รอยอดีต และซุ้มสะบันงา ผลการวิจัยพบว่า นวนิยายของ โบตันสะท้อนภาพสังคมในเมืองหลวงเนื่องจากโดยสภาพสังคมเมืองหลวงเป็นศูนย์กลางของความเจริญ และการเปลี่ยนแปลงของสังคมจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนดให้คนในสังคมต้องต่อสู้ดิ้นรน แข่งขัน ปรับเปลี่ยนการใช้ชีวิต ปรับเปลี่ยนตัวเองตามค่านิยมที่สังคมเป็นตัวกำหนดเพื่อให้ทันต่อยุคสมัยและไม่รู้สึกแปลกแยกกับคนส่วนใหญ่ในสังคม โบตันนำเสนอภาพสะท้อนสังคมอย่างตรงไปตรงมาด้วยการใช้ภาษาที่สื่อชัดเจน เข้าใจง่าย เพื่อต้องการให้ผู้อ่านได้รับรู้มุมมองชีวิตคนในหลายรูปแบบที่เกิดขึ้นในสังคมจริงผ่านการถ่ายทอด และผูกเรื่องราวได้อย่างลงตัว ทั้งนี้การนำเสนอภาพสะท้อนสังคมตามจริง โบตันเน้นให้เห็นว่า หากคนในสังคมใช้ด้านใดด้านหนึ่งเป็นจุดยืนของชีวิต จะเป็นปัจจัยสำคัญ ซึ่งนำไปสู่ปัญหาทุกด้านที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำดังกล่าวอย่างที่ไม่ได้ และโบตันยังได้ใช้ภาพสะท้อนทรศนะส่วนตัวกล่าวถึงภาพสะท้อนด้านต่าง ๆ ส่วนใหญ่ผ่านทางตัวละครทั้งด้านความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม ถ่ายทอดสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมให้ผู้อ่านรับทราบเพื่อเป็นแนวทางให้ศึกษา และชี้แนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อไปเห็นได้ว่า นวนิยายกับสังคมมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันสภาพสังคมนั้น ๆ ทำให้โบตันประพันธ์นวนิยายขึ้น และนวนิยายที่โบตันประพันธ์ขึ้นนั้นก็ได้อธิบายภาพสังคมที่โบตันอยู่และที่สำคัญ คือ นวนิยายดังกล่าวได้ให้แนวคิดและทางชี้แนะในการแก้ไขปัญหาให้กับผู้อ่านอีกด้วย

เพ็ญจันทร์ มาประชา (2541) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในนวนิยายของนิเวศน์ กันไทยราษฎร์ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคม และวิเคราะห์นิเวศน์ กันไทยราษฎร์ที่ปรากฏในนวนิยาย ขอบเขตการวิจัย คือ นวนิยายของ นิเวศน์ กันไทยราษฎร์ จำนวน 17 เรื่อง ได้แก่ ถนนนอกเมือง ฆาตกร ลมหายใจสีขาว เปลือกทอง ผ่านไปเหมือนสายลม หางเครื่องไม้ไกลตัน เกร็ดดาว ห้องสี่เหลี่ยม ชีวิตฉันเป็นดังเช่นละคร ถนนคนกว้าง ผู้หญิงคนหนึ่ง รถเข็นสีขาว ลูกโป่งสวรรค์ ขอรู้อย่างคนเดียว เขี้ยวลากดิน และคนแปลกหน้า ผลการวิจัยพบว่า นิเวศน์ กันไทยราษฎร์ ได้มุ่งสะท้อนภาพสังคมของคนในเมืองหลวงเป็นสำคัญเกี่ยวกับด้านครอบครัว ด้านอาชีพ ด้านพฤติกรรมของคนในสังคม และด้านปัญหาของสังคม โดยเน้นความสำคัญของครอบครัวที่มีความสมบูรณ์ สมาชิกทุกคนในครอบครัวทำหน้าที่ของตนอย่างครบถ้วน ซึ่งเป็นผลทำให้ครอบครัวมีความสุข นอกจากนี้ ผู้เขียนได้แสดงทรศนะต่าง ๆ ของตนผ่านวรรณกรรม ได้แก่ ทรศนะเกี่ยวกับครอบครัว อาชีพ พฤติกรรมของคนในสังคม และทรศนะเกี่ยวกับปัญหาสังคม โดยมองว่า ครอบครัวที่สามัคคีปรองมอดมีความรัก ความซื่อสัตย์ต่อกันเป็นครอบครัวที่มีความสุขที่สุดในด้านอาชีพ ทุกอาชีพมีความสำคัญต่อสังคมหากประกอบอาชีพเหล่านั้นด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ส่วนพฤติกรรมของคนในสังคมที่ขาดศีลธรรมจรรยาและความยากจนของคน เป็นต้น ด้วยเหตุสำคัญ

ของปัญหาสังคมต่าง ๆ นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้เขียนได้ใช้ภาพสะท้อนสังคม และทัศนคติของตนที่เสนอแสดงไว้ในนวนิยายแต่ละเรื่อง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมให้ดีขึ้น

สรุปได้ว่า งานวิจัยที่กล่าวข้างต้นได้สะท้อนให้เห็นภาพของสังคมด้านต่าง ๆ ได้แก่ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ครอบครัว ลักษณะครอบครัว ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว ความสัมพันธ์ของคนในสังคมไทย ที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ คุณธรรม ประเพณีวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ความเชื่อพิธีกรรม เศรษฐกิจ การศึกษา การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต การปรับเปลี่ยนตัวเอง และปัญหาสังคม เช่น ปัญหาครอบครัว ความยากจน การศึกษา อาชญากรรม และแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมได้อย่างชัดเจน

### 2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับวรรณกรรมเยาวชน

จากการศึกษาค้นคว้าได้พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมเยาวชน ดังต่อไปนี้

LU ZUOXI (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนเยาวชนไทยในวรรณกรรมรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย พ.ศ. 2556-2557 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนเยาวชนไทยในวรรณกรรมรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย พ.ศ. 2556-2557 และภาพสะท้อนปัญหาเยาวชนและแนวทางแก้ไขปัญหาเยาวชนไทยในวรรณกรรมรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย พ.ศ. 2556-2557 ขอบเขตการวิจัย คือ วรรณกรรมรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย พ.ศ. 2556-2557 จำนวน 7 เล่ม ได้แก่ เซนในสวน ลี้ภัยในเมืองแปลก โลกสวยที่น้ำใส เสียงเตือนในเสียงหูดรถไฟ ในสระน้ำ ไม้หอมกับก้อนหิน และดินสอแท่งสั้น ผลการวิจัยพบว่า วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย พ.ศ. 2556-2557 สะท้อนให้เห็นเยาวชนในสังคมไทย 4 ด้าน คือ 1) วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเยาวชนในชนบทอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมธรรมชาติและเยาวชนอยู่ในสภาพแวดล้อมแออัด 2) ความสัมพันธ์ของเยาวชนในสังคม เยาวชนได้รับการเลี้ยงดูและเอาใจใส่จากพ่อแม่ การช่วยเหลือจากเพื่อนและผู้ใหญ่ 3) ค่านิยมของเยาวชน เยาวชนมีความใฝ่ฝันเรื่องอาชีพและการใช้เวลาว่างแตกต่างกันระหว่างเยาวชนในชนบทและในเมือง 4) คุณลักษณะของเยาวชน เยาวชนเป็นผู้ที่มีความอดทนต่อความลำบากและสามารถปรับตัวกับสภาพแวดล้อมใหม่ ๆ มีความกตัญญู ช่วยเหลือมีน้ำใจเอื้อเฟื้อช่วยเหลือคนอื่น และมีความจริงใจที่ไม่เห็นแก่ตัว ส่วนด้านปัญหาของเยาวชนและการแก้ไขปัญหามาของเยาวชน พบว่า 1) ปัญหาของเยาวชนได้แก่ ปัญหาพฤติกรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาด้านการศึกษา ปัญหาด้านครอบครัว 2) การแก้ไขปัญหามาของเยาวชนมี 2.ลักษณะ คือ 2.1) การแก้ไขปัญหามาโดยครอบครัวและผู้ใหญ่ในชุมชน 2.2) การแก้ไขปัญหามาโดยครูและเพื่อนของเยาวชน

CHEN CHUNXIAO (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมไทยจากนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2553-2555 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยจากนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2553-2555 และเพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2553-2555 ขอบเขตการวิจัย คือ นวนิยายเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ.

2553-2555 จำนวน 9 เล่ม ได้แก่ โรงเรียนริมทะเล มีดหม้อสีทอง บ้านไม้ชายคลอง ปลายฝนตามหาใจตัน ขนมหุบลูก รองเท้าที่หายไป เออระเหยลอยคอ และ สักคู่กับคุณครูโหล ผลการวิจัยพบว่า นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2553-2555 สะท้อนให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย คือ คนไทยมีความอดทนและขยันสู้กับโชคชะตาชีวิต ในด้านครอบครัว จะสะท้อนให้เห็นว่าผู้ชายเป็นผู้นำของครอบครัว และนิยมมีลูกหลายคน ในด้านการศึกษา สะท้อนให้เห็นว่าครูไทยมีลักษณะที่เข้มงวด รักธรรมชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างครูไทยกับนักเรียนไทย คือ นักเรียนไทยมีความเคารพนับถือต่อครูไทย ครูไทยกับนักเรียนไทยจะรักและดูแลเอาใจใส่กัน ด้านวัฒนธรรม สะท้อนให้เห็นถึงประเพณีเทศกาลวันลอยกระทง ซึ่งมีกิจกรรมการทำกระทง การเล่นเพลงเรือและพูดถึงความเชื่อของวันลอยกระทง ผู้อ่านสามารถได้เรียนรู้มารยาทของคนไทย ด้านการไหว้และการพูดจาไพเราะและสุภาพ นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นถึงศิลปะเพลงพื้นบ้านกับขนมไทย ซึ่งมีลักษณะหลากหลาย และพบภาพสะท้อนปัญหาของเยาวชนไทย คือ การใช้คอมพิวเตอร์มากเกินไป การนิยมวัฒนธรรมต่างประเทศ การติดยาเสพติด และการฆ่าตัวตาย ผลการวิจัยด้านอิทธิพลของนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2553-2555 พบว่า ผู้เขียนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในนวนิยาย ทำให้ผู้อ่านได้รับความกตัญญูกตเวที ให้ความสำคัญกับความขยันหมั่นเพียร ความประหยัด และการสั่งสอนให้เป็นคนดี ผู้เขียนกระตุ้นผู้อ่านให้เข้มแข็งและอดทนเพื่อต่อสู้กับโชคชะตาชีวิต ผู้เขียนชักชวนผู้อ่านให้รู้จักครอบครัวโดยช่วยเหลือกันของสมาชิกในครอบครัวและการมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ผู้เขียนสั่งสอนให้รักวัฒนธรรมไทยโดยชักชวนให้รู้จักวัฒนธรรมไทยและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย นอกจากนี้ผู้เขียนยังชักชวนให้ผู้อ่านรักธรรมชาติทั้งต้นไม้และสัตว์

วชิราภรณ์ สุวรรณราวูร (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้วประเภทสารคดี พ.ศ. 2546-2552 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหาและกลวิธีการเขียนการใช้ภาษาและคุณค่าในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้วประเภทสารคดี อัตชีวประวัติ พ.ศ. 2546-2552 ขอบเขตการวิจัย คือ วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ประเภทสารคดีอัตชีวประวัติ พ.ศ. 2546-2552 จำนวน 5 เล่ม ได้แก่ ศิลปินวัยใส วันवारของแม่ ได้ฝัน เมื่อยายอายุเท่าหนู และบ้านชายทุ่ง ผลการวิจัยพบว่า วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ประเภทสารคดีสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ชีวิตของผู้เขียน วัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ การศึกษา วิถีชีวิตความเป็นอยู่ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ การเกษตร การแสดง และการละเล่น ความรู้ทางพฤกษศาสตร์ ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ และความรู้เกี่ยวกับภาษา และการแสดงทรรศนะหรือความคิดเห็น ด้านกลวิธีการเขียนวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้วพบว่า มีการตั้งชื่อเรื่อง การเปิดเรื่อง การเสนอเรื่อง การปิดเรื่อง และศิลปะการจัดรูปแบบ และด้านกลวิธีการใช้ภาษาในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พบว่ามีการใช้คำและสำนวนไทย ใช้ภาพพจน์แบบอุปมาเป็นส่วนใหญ่ ใช้โวหารแบบบรรยายโวหาร อธิบายโวหาร สาธกโวหาร และพรรณนาโวหารในการเล่าเรื่อง

โดยใช้บรรยายโวหารเป็นหลัก มีการใช้ภาษาระดับทางการกึ่งทางการ และภาษาระดับสนทนา โดยใช้ภาษาระดับกึ่งทางการและระดับสนทนาเป็นส่วนใหญ่ ด้านคุณค่าจะแสดงให้เห็นว่าคุณค่าด้านให้ความรู้ คุณค่าด้านการให้ความบันเทิง และคุณค่าการให้แง่คิด

อารยา ทองเพชร (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์แนวคิดและกลวิธีการนำเสนอแนวคิดในวรรณกรรมสำหรับเยาวชนของ นางไฉน ปริญาธวัช มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวคิดและกลวิธีการนำเสนอแนวคิดในวรรณกรรมสำหรับเยาวชนของ นางไฉน ปริญาธวัช ขอบเขตการวิจัย คือ วรรณกรรมเยาวชนของ นางไฉน ปริญาธวัช ที่แต่งใน พ.ศ. 2511-2533 จำนวน 10 เรื่อง ได้แก่ เขาชื่อเดช โลกกว้าง บ้านหนูอยู่หาดเสี้ยว สามครูณ บุญส่ง หนูน้อยกลอยใจ พี่ชายบ้านไร่ชายแดน หนูแพงที่รัก และแม่...ได้ผู้มาแล้ว ผลการวิจัยพบว่า วรรณกรรมสำหรับเยาวชนของ นางไฉน ปริญาธวัช จำนวน 10 เรื่อง มีแนวคิดที่สำคัญ 4 แนวคิด คือ แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม ได้แก่ ความกตัญญูกตเวที การประหยัดและอดออม ความขยันหมั่นเพียร ความอดทนอดกลั้น ความเมตตากรุณาและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความไม่ประมาทและมีสติ ความละเอียดต่อการทำความชั่วและเกรงกลัวต่อบาป และความซื่อสัตย์สุจริต แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ ได้แก่ การใฝ่เรียนรู้ในการพัฒนาอาชีพ การนำหลักธรรมของพุทธศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวัน การเข้าใจและศรัทธาในพระพุทธศาสนา แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา ได้แก่ การศึกษาในระบบและนอกระบบโรงเรียน ความสำคัญของการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความสำนึกในหน้าที่และบทบาทของตน การรู้คุณค่าและรักษาวัฒนธรรมประเพณี กลวิธีการนำเสนอแนวคิดในวรรณกรรมสำหรับเยาวชนของ นางไฉน ปริญาธวัช มีกลวิธีการนำเสนอแนวคิด 4 กลวิธี คือ กลวิธีการนำเสนอแนวคิดผ่านโครงเรื่อง ซึ่งผู้เขียนสร้างโครงเรื่องไว้ 4 ลักษณะตามลำดับดังนี้ โครงเรื่องที่แสดงถึงความพากเพียรพยายามของตัวละคร โครงเรื่องที่แสดงถึงความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว โครงเรื่องที่แสดงถึงภัยจากธรรมชาติและโครงเรื่องที่แสดงถึงการพัฒนาอาชีพและชุมชน กลวิธีการนำเสนอแนวคิดผ่านบทสนทนาและกลวิธีการนำเสนอแนวคิดผ่านการบรรยาย โดยเน้นไปที่การบรรยายพฤติกรรม อุปนิสัย และความรู้สึกนึกคิดของตัวละครที่แฝงแนวคิดไว้อย่างสม่ำเสมอ ด้วยแนวคิดที่มีคุณค่าและกลวิธีการนำเสนอแนวคิดอย่างกลมกลืนและแนบเนียนทำให้วรรณกรรมเยาวชนของ นางไฉน ปริญาธวัช

นวลจันทร์ ชาญวิวัฒนา (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเนื้อหาและแนวคิดของวรรณกรรมเยาวชนประเภทบันเทิงคดีในปี พ.ศ. 2547 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหาและแนวคิดของวรรณกรรมเยาวชนประเภทบันเทิงคดี พ.ศ. 2547 ขอบเขตการวิจัย คือ วรรณกรรมเยาวชนไทยประเภทบันเทิงคดี จำนวน 12 เล่ม ได้แก่ หัวใจทองในใจเธอ คำใส เจ้าหนูขลุ่ยผิว บ้านเรา เมื่อก่อนนี้ เจ้าชายไม่พูด มัจฉานุผจญภัย ทายาทขนมต้ม ปีศาจ ดาวดวงนั้นระหว่งน้ำกับฟ้า ต้นกล้าใต้ฟ้ากว้าง หนูจู้บู้มาจากดาวลูกไก่ และกรูแก้ววังตะเคียน ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาของวรรณกรรมเยาวชน

ประเภทบันเทิงคดีปี พ.ศ. 2547 มี 5 ประเด็น คือ เนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตท้องถิ่น กล่าวถึงวิถีชีวิตของชาวนาและชาวเลในภาคใต้ โดยสะท้อนปัญหาความยากจนของชาวนาที่ต้องอพยพเข้าไปทำงานในเมือง และพบว่าทางแก้ที่เหมาะสม คือ การกลับสู่ท้องถิ่นและพัฒนาหมู่บ้าน จนกลับสู่ความอุดมสมบูรณ์ ส่วนวิถีชีวิตชาวเลกล่าวถึงการดำเนินชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติเข้าใจและเคารพกฎเกณฑ์ของธรรมชาติชาวเลอยู่กันอย่างสงบและพึงพอใจในชีวิตของตน เนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรม กล่าวถึงประเพณีท้องถิ่นภาคใต้และภาคเหนือ การละเล่นของเด็กล้านนาในอดีต และศิลปะแม่ไม้มวยไทยที่อยู่ในภาวะตกต่ำ เพราะทรรศนะที่ไม่ถูกต้องและการคุมขังเพื่อการพนัน เนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของเยาวชนกล่าวถึงปัญหาพฤติกรรมของเยาวชนในปัจจุบัน ซึ่งมีสาเหตุจากขาดความรักความอบอุ่น การเลี้ยงดู หัวหน้าที่ครอบครัวยังเป็นตัวอย่างที่ไม่ดี และการคบเพื่อนที่ไม่ดี เนื้อหาเกี่ยวกับการผจญภัยเป็นการผจญภัยกับเหตุการณ์แปลกประหลาดในดินแดนแห่งจินตนาการ เนื้อหาเกี่ยวกับสภาพสังคมสะท้อนสภาพสังคมไทยในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลง การปกครองและสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งประชาชนต้องอยู่อย่างยากลำบากสภาพสังคมชนบทในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจากอิทธิพลกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้วิถีชีวิตของชนบทเปลี่ยนแปลงไปมีความสะดวกสบายและทันสมัย ขณะเดียวกันก็สร้างปัญหาให้กับเยาวชนโดยเฉพาะเกมคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต ด้านแนวคิดพบว่า มีแนวคิดหลัก 4 ประเด็น ได้แก่ แนวคิดด้านคุณธรรม แนวคิดด้านอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แนวคิดด้านอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม และแนวคิดด้านสงครามและสันติภาพ แนวคิดที่พบมากที่สุด คือ แนวคิดด้านคุณธรรม ได้แก่ ความเมตตากรุณา ความกล้าหาญ ความเสียสละ ความกตัญญู และความสามัคคี เป็นต้น แนวคิดส่วนใหญ่ถ่ายทอดผ่านคำพูดของตัวละครผู้ใหญ่ ซึ่งให้ข้อคิดหรือบอกกล่าวอย่างตรงไปตรงมา ส่วนแนวคิดที่ถ่ายทอดผ่านการพฤติกรรมของตัวละคร ฉาก และเหตุการณ์ เยาวชนใช้ความคิดและพิจารณาถึงผลดีผลเสียด้วยตัวเอง สอดคล้องกับความต้องการและธรรมชาติของผู้อ่าน

สรุปได้ว่า วรรณกรรมเยาวชนมีความสำคัญต่อเยาวชนอย่างใกล้ชิด มีคุณค่าต่อการศึกษาของเยาวชนอย่างยิ่ง มีลักษณะองค์ประกอบ กลวิธีการแต่ง การใช้ภาษา ทำให้ผู้อ่านมองเห็นสภาพสังคม เช่น วิถีชีวิต ความสัมพันธ์ของเยาวชนในสังคมไทย คุณลักษณะของเยาวชน นอกจากนี้ยังสะท้อนสภาพสังคมเกี่ยวกับเยาวชนทั้งในด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ค่านิยม ทักษะคิด การศึกษา ประเพณีวัฒนธรรม ศิลปะ การละเล่น การแสดงได้อย่างชัดเจน รวมถึงการให้ความรู้แก่ผู้อ่านทั้งด้านต่าง ๆ เช่น พุทธศาสตร์ สัตว์ และภาษา เป็นต้นที่สะท้อนถึงคุณค่าของวรรณกรรมเยาวชนโดยสรุป คือ คุณค่าด้านความรู้ อารมณ์ความรู้สึก และคุณธรรมจริยธรรม

### 2.5.3 งานวิจัยเกี่ยวกับวรรณกรรมที่ได้รับรางวัล

จากการศึกษาค้นคว้าได้พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวรรณกรรมที่ได้รับรางวัลดังต่อไปนี้



LI NANGMIN (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์หนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลระหว่างปี พ.ศ. 2552 ถึง ปี พ.ศ. 2558 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เนื้อหา ลักษณะการใช้ภาษา และคุณค่าในหนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลปี พ.ศ. 2552-2558 ขอบเขตการวิจัยคือ หนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กอายุ 6-11ปีที่ได้รับรางวัลจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2552-2558 จำนวน 20 เล่ม ได้แก่ สายรุ้งหายไปไหน กระจ่างน้อยนอนไม่หลับ ความดีสี่เหลี่ยมมีมือขี้แมวมหัศจรรย์ ดาวดวงนั้นของฉันคนเดียว ตาลเดี่ยวอดกตัญญู เศษกระดาษ ก-ฮ เทียวงานวัดผ้าของพ่อ เรื่องของใบข้าว ของเล่นจากไม้ เจ้าบุญหลง อลวนสีขา สองหมา สามแมว ตุ๊กตาแห่งความทรงจำ ของขวัญแต่พระราช ท้องนา...ฟ้าสีสวย พ่อครูครับ ผมจะเป็นเด็กดี ตุ๊กตาของชาลี เป็นแบบนี้ก็ดีดีดี It's Happy This Way และลูกโหนดกับปิ่น ผลการวิจัยพบว่า ด้านเนื้อหาหนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับความรักความผูกพันในครอบครัวการช่วยเหลือและแบ่งปันให้กับผู้อื่น รู้จักซื่อสัตย์ กตัญญู สอนให้รู้จักการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนในด้านการใช้ภาษา หนังสือดังกล่าวจะใช้คำและประโยคที่ง่ายเหมาะสมแก่เด็กวัย 6-11 ปี ใช้คำถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ใช้คำสั้น กระชับ สละสลวย และมีการใช้คำเพื่อเสริมสร้างภาพและอารมณ์ความรู้สึก ทำให้เด็กอ่านแล้วเข้าใจง่าย เกิดความสนุกสนาน สำหรับในด้านคุณค่า แบ่งออกเป็นคุณค่าทางด้านความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ มีสติปัญญา ความรู้ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความคิดเชิงคุณธรรม คุณค่าทางด้านอารมณ์มีการเข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความสนุกสนานและการมองโลกในแง่ดีส่วนคุณค่าทางด้านสังคมนั้น จะสอนการมีน้ำใจเอื้ออาทรต่อผู้อื่น การรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นการทำงานเป็นทีม และการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี

พัชรพร สาลี (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กลวิธีสื่อคุณธรรมและจริยธรรมในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว รางวัลสุภาวดี เทวกุลฯ รางวัลพิพรที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยม พ.ศ. 2556-2557 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สาระด้านคุณธรรมจริยธรรม และกลวิธีสื่อคุณธรรมและจริยธรรมในนวนิยายเยาวชนที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยม พ.ศ. 2556-2557 ขอบเขตการวิจัยคือ วรรณกรรมเยาวชนประเภทนวนิยายที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยม พ.ศ. 2556-2557 จำนวน 6 เล่ม ได้แก่ เจ้าเอยเจ้ากรงหัวจุก ลูกอย่างกลางห้วย เสียงเดือนในเสียงหวูดรถไฟ อาม่าบนคอนโดหัวใจของข้าง และ 2075 สงครามพันธุ์อัจฉริยะ ผลการวิจัยพบว่า สาระด้านคุณธรรมและจริยธรรมใน นวนิยายเยาวชนมี 6 ประการ ความกตัญญูกตเวที ความมีศีลธรรม ความซื่อสัตย์ เสียสละ อดทนความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ การคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน และความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ส่วนสาระด้านจริยธรรมมี 6 ประการ ได้แก่ การใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียน การรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย ความมีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย การปฏิบัติตามพระราชดำรัส การดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการเรียนรู้ความเป็นประชาธิปไตย สำหรับกลวิธีสื่อ

คุณธรรมและจริยธรรมในนวนิยายเยาวชนนั้น พบกลวิธีการนำเสนอโครงสร้างของนวนิยายเยาวชน 5 ด้าน ได้แก่ การตั้งชื่อเรื่อง โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร ฉาก และกลวิธีการนำเสนอเรื่อง โดยใช้ตัวละครเป็นผู้เชื่อมโยงสารัตถะให้เนื้อเรื่องดำเนินไป สอดคล้องกับค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ส่วนกลวิธีทางภาษานั้น นวนิยายเยาวชนทั้ง 6 เรื่อง ผู้ประพันธ์สามารถใช้ทั้งบทสนทนา และโวหารร้อยเรียงให้เกิดภาพในโนสำนึกได้อย่างกลมกลืน

กฤษฏีกา ซาพิมล (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ รางวัลหนังสือดีเด่นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รางวัลแว่นแก้ว และรางวัลนายอินทร์อะวอร์ดระหว่างปี พุทธศักราช 2546-2555 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบกับเนื้อหาและองค์ประกอบทางวรรณศิลป์ของวรรณกรรมเยาวชนประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ รางวัลหนังสือดีเด่นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รางวัลแว่นแก้ว และรางวัลนายอินทร์อะวอร์ด พ.ศ. 2546-2555 ขอบเขตการวิจัยคือ วรรณกรรมเยาวชนประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ รางวัลหนังสือดีเด่นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รางวัลแว่นแก้ว และรางวัลนายอินทร์อะวอร์ด พ.ศ. 2546-2555 จำนวน 15 เรื่อง ได้แก่ เพื่อนรักริมโขง บันทึกสี่เท้าจากหัวใจผู้ไร้บ้าน แผ่นดินพ่อ ความสุขขลิใบใน ทุกเช้า คำใส แจ็ค ณ ขอบฟ้า ทศกัณฐ์ออนไลน์ หมายอยู่วัด ขวดตมอยู่ไหนใด โรงเรียนริมทะเล ตามหาใจตัน เอ้อระเหยลอยคอ เจ้าชายไมวิเศษ เด็กชายธรรมดาในดินแดนแห่งเวทมนตร์ และเกาะที่มีความสุขที่สุดในโลก ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบกับเนื้อหาของวรรณกรรมเยาวชนมีความสัมพันธ์กัน รูปแบบวรรณกรรมเยาวชนแบบนวนิยายสมจริง แนวเรื่องเล่าชีวิตเป็นมากที่สุด เพราะสามารถนำเสนอเนื้อหาได้หลากหลาย ส่วนรูปแบบวรรณกรรมเยาวชนแบบนวนิยายสมจริงแนวเรื่องราวของสัตว์พบว่ามีความเกี่ยวข้องกับความรัก ขณะที่เนื้อหาที่เกี่ยวกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์พบเฉพาะในรูปแบบวรรณกรรมเยาวชนแบบจินตนิยายแนวจินตนาการที่มีตัวละครเอกเป็นมนุษย์ ส่วนด้านองค์ประกอบทางวรรณศิลป์ของวรรณกรรมเยาวชนพบว่า โดยส่วนใหญ่ทั้งด้านกลวิธีการแต่ง และด้านการใช้ภาษา ผู้เขียนมักจะเลือกใช้วิธีการที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ง่าย เพื่อให้ผู้อ่านสามารถอ่านวรรณกรรมเยาวชนได้อย่างเพลิดเพลิน การสร้างงานเขียนวรรณกรรมที่เหมาะสมสำหรับเยาวชนจึงมีวิธีการที่สื่อสารอย่างตรงไปตรงมา เล่าเหตุการณ์อย่างชัดเจน ผู้อ่านสามารถรู้จักอุปนิสัย ลักษณะของตัวละครได้ทันที สามารถเข้าใจความหมายของสาระสำคัญในวรรณกรรมเยาวชน โดยผ่านกลวิธีการใช้ภาษาที่เรียบง่าย ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายได้ ทั้งนี้สามารถนำผลความรู้ที่ได้พัฒนาเป็นเครื่องมือที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการอ่านวรรณกรรมเยาวชน เช่น การสร้างใบความรู้ประกอบการอ่านวรรณกรรมเยาวชน เป็นต้น

อนุสรณ์ ดิไหว้ (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สาระคำสอนในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลนายอินทร์อะวอร์ด ช่วงปี พ.ศ. 2544-2547 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาระคำสอน กลวิธีการนำเสนอ

และคุณค่าที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลนายอินทร์อะวอร์ด ช่วงปี พ.ศ. 2544-2547 ขอบเขตการวิจัย คือ วรรณกรรมเยาวชนรางวัลนายอินทร์อะวอร์ด พ.ศ. 2544-2547 จำนวน 7 เรื่อง ได้แก่ เด็กหญิงนางฟ้า สัมสัมพันธ์ ปราสาทกระต่าย ครุฑน้อย เจ้าชายไมวิเศษ เด็กหญิงสวนกาแฟ และมัจฉา นุผจญภัย ผลการวิจัยพบว่า สารระคำสอนที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลนายอินทร์อะวอร์ด แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ 1) สารระคำสอนด้านคุณลักษณะเด็กและเยาวชนที่พึงประสงค์ ได้แก่ การรู้จักเคารพสิทธิผู้อื่น การมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ การมีจริยธรรมคุณธรรม การมีความรับผิดชอบตามวัย การรู้จักคิดอย่างมีเหตุผลรอบด้านและการรู้จักช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส 2) สารระคำสอนด้านการเรียนรู้ทางสังคม ประกอบด้วย การยอมรับสภาพความเป็นจริงในสังคม การเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของบุคคลในสังคม และการจัดการกับปัญหา 3) สารระคำสอนด้านความสำคัญของครอบครัว ได้แก่ ความรักความผูกพันในครอบครัวและบทบาทหน้าที่สมาชิกในครอบครัว กลวิธีการนำเสนอสารระคำสอนที่ผู้เขียนวรรณกรรมเยาวชนนายอินทร์อะวอร์ดนิยมใช้ในวรรณกรรม แบ่งเป็น 5 ประเภท ได้แก่ 1) กลวิธีการยกตัวอย่างเหตุการณ์ประกอบ ทั้งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้จริงในชีวิตประจำวันและเหตุการณ์สมมติ 2) กลวิธีการตั้งคำถาม ได้แก่ การตั้งคำถามเพื่อตอบข้อสงสัยในบทสนทนา การตั้งคำถามเพื่อสร้างความรู้สึกร่วมของผู้อ่าน 3) กลวิธีการแสดงผลของการกระทำ 4) กลวิธีการสร้างอารมณ์ขัน ประกอบด้วย กลวิธีการยั่วล้อ กลวิธีการเขียนล้อวรรณกรรม และกลวิธีการใช้ภาษารวมถึง 5) กลวิธีการสร้างความสงสัยใคร่รู้คุณค่าที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลนายอินทร์อะวอร์ด แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1) คุณค่าต่อเยาวชนผู้อ่าน ได้แก่ คุณค่าด้านสังคมประกอบด้วย การปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่เด็กและเยาวชน การให้ความรู้ด้านสังคม และการสร้างจิตสำนึกด้านความสำคัญของครอบครัวรวมทั้งคุณค่าด้านภาษาได้แก่ การเรียนรู้ลักษณะภาษาถิ่น และการใช้โวหารที่เหมาะสม 2) คุณค่าต่อวงการวรรณกรรมเยาวชนของไทย กล่าวคือ การจัดประกวดรางวัลนายอินทร์อะวอร์ดทำให้เกิดนักเขียนหน้าใหม่ในวงการวรรณกรรมเยาวชนของไทยมากขึ้น และยังช่วยกระตุ้นให้เกิดวรรณกรรมที่มีเนื้อหาหลากหลายขึ้นด้วย

ลลิตา ศุภธนสินเชษม (2551) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเยาวชนที่ได้รับรางวัลแวนแคว์ปี พ.ศ. 2544-2547 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหา แนวคิด กลวิธีการประพันธ์ และคุณค่าทางคุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมสำหรับเยาวชนประเภทนวนิยาย ขอบเขตการวิจัย คือ วรรณกรรมเยาวชน ประเภทนวนิยายที่ได้รับรางวัลแวนแคว์ พ.ศ. 2544-2547 จำนวน 15 เรื่อง ได้แก่ โลกใบนี้โคจรรอบกระต่ายกับหม้อเหล็ก ผู้มาเยือน ลูกแม่น้ำโขง กระเบนยักษ์คู่อาฆาต ผีน้อยโลกมายา ไบไม้ในทุ่งหญ้า เจ้าเกอ โต เด็กบ้านดอย นีวก้อย นีวโป้ง วันที่โลกไร้แมว หมอน้อยกายสิทธิ์ คำใส หัวใจทองในใจเธอ บ้านเรา แจ็ค ณ ขอบฟ้า และยายมาลีสัมพันธ์ ฮ่า...ฮ่า... ผลการวิจัยพบว่า ด้านเนื้อหาแนวคิดผู้เขียนสะท้อนแนวคิดเรื่องมิตรภาพความรัก ความผูกพัน แนวคิดเรื่องความจริงทางเทคโนโลยี และทางวัตถุแนวคิดเรื่องครอบครัวขาดความรัก

ความอบอุ่นแนวคิดเรื่องการอนุรักษ์วัฒนธรรม แนวคิดเรื่องการค้นพบความดีงามที่อยู่ในตนเอง และแนวคิดเรื่องการผจญภัย ด้านกลวิธีการประพันธ์ พบว่าผู้เขียนวางโครงเรื่องไม่สลับซับซ้อนผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายโดยเริ่มเรื่องด้วยการบรรยายฉาก บรรยายพฤติกรรมตัวละคร การดำเนินเรื่องผู้เขียนนิยมใช้กลวิธีการสร้างความขัดแย้งที่เกิดจากสาเหตุภายนอกมีการดำเนินเรื่องตามลำดับปฏิทิน ส่วนใหญ่ผู้เขียนเป็นผู้เล่าเรื่อง และปิดเรื่องแบบสุขนานุกรมทั้งหมด ด้านตัวละครผู้เขียนสร้างตัวละครแบบสมจริง เพื่อเป็นแบบอย่างในการกระทำแก่ผู้อ่าน และตัวละครแบบเหนือจริง เพื่อก่อให้เกิดจินตนาการ และเกิดความบันเทิงใจ ด้านฉากผู้เขียนเน้นฉากแบบโลกปัจจุบัน และแบบโลกจินตนาการ ด้านบทสนทนาผู้เขียนมีการใช้คำภาษาปาก ภาษาถิ่น คำแสดงภาพ คำแสดงอาการคำหยาบ ทำให้เนื้อเรื่องสมจริงยิ่งขึ้น ด้านการใช้ภาพจน์มีอุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้ง่าย และก่อให้เกิดอรรถรสจากการอ่าน คุณค่าทางคุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมสำหรับเยาวชนมีคุณค่าด้านต่าง ๆ คือ เรื่องความเมตตากรุณาความมีน้ำใจ ความอดสาหัส ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความสามัคคี การประหยัด ความกตัญญู ความใฝ่รู้ ความขยัน ความอดทน ความพอเพียง คุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่ดีงามที่ผู้อ่านควรยึดถือและปฏิบัติผู้เขียนเน้นเรื่องความเมตตาเพราะเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องปลูกฝังให้เกิดในใจของเยาวชน

สรุปได้ว่า วรรณกรรมที่ได้รับรางวัลมีคุณค่าต่อสังคมอย่างยิ่ง เห็นได้จากวรรณกรรมได้สะท้อนให้เห็นภาพสังคมในหลากหลายมิติ เช่น สภาพความเป็นอยู่ของคนในสังคมไทยทั้งในเมืองและชนบท ความสัมพันธ์คนในสังคม วิถีชีวิตของเยาวชน ครอบครัว ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมให้แก่สมาชิกในครอบครัว ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยมสังคม การศึกษา และปัญหาต่าง ๆ ทางสังคม เป็นต้น

#### 2.5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมไทยในวรรณกรรม

จากการศึกษาค้นคว้าได้พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวรรณกรรมที่ได้รับรางวัลดังต่อไปนี้

WEI WANLU (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2546-2561 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2546-2561 และเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมไทยในนวนิยายรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2546-2561 ขอบเขตการวิจัย คือ นวนิยายรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2546-2561 จำนวน 6 เล่ม ได้แก่ ช่างสำราญ ความสุขของกะทิ ลับแล แก่งคอย คนแคะ ไล่เดือนตาบอดในเขาวงกต และพุทธศักราช อัสตงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ ผลการวิจัยพบปัญหาสังคมและแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมชนบทและสังคมเมือง ได้แก่ 1) ปัญหาสังคมชนบท มีปัญหาครอบครัวคือเด็กที่ไม่ได้ใช้ชีวิตอยู่กับพ่อแม่ การมีชูของพ่อหรือแม่ และความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจคือความยากจน ปัญหาการศึกษาคือเด็กไม่ได้ไปโรงเรียน และผู้ใหญ่ไม่รู้หนังสือ ปัญหาการทำผิดกฎหมายคือการเล่น

ไฟ และโสเภณี ปัญหาคุณธรรมคือความไม่ซื่อสัตย์ และความไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน แนวทางแก้ไขปัญหาสังคมชนบทแก้ไขโดยผู้มีอำนาจช่วยเหลือและผู้ใหญ่อบรมสั่งสอน 2) ปัญหาสังคมเมือง มีปัญหาครอบครัว คือ ผู้ชายมีชู้ ปัญหาการทำผิดกฎหมาย คือ ปัญหาโสเภณี ปัญหาการลักพา และการกักขัง แต่ไม่พบแนวทางแก้ไขปัญหาของสังคมเมือง

LAN QIAO (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนของชัยกร หาญไฟฟ้า มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนของชัยกร หาญไฟฟ้า และเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนของชัยกร หาญไฟฟ้า ขอบเขตการวิจัย คือ วรรณกรรมเยาวชนของชัยกร หาญไฟฟ้า จำนวน 6 เล่ม ได้แก่ รุ่งสุ่มัน บันทึกแก่นักสืบน้อย ขอหนูขึ้นเวที แปะขา สามคน บนโลกสองใบ ทศกัณฐ์ออนไลน์ โลกสวยที่น้ำใส ผลการวิจัยพบปัญหาสังคมและแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนของชัยกร หาญไฟฟ้า ได้แก่ 1) ปัญหาของเยาวชน คือ ปัญหาการศึกษา ปัญหาการติดเกม ปัญหาการชอบแก๊งเพื่อน และปัญหาการขาดเป้าหมายในชีวิต 2) ปัญหาครอบครัว คือ ปัญหาครอบครัวไม่สมบูรณ์ ปัญหาครอบครัวยากจน 3) ปัญหาเศรษฐกิจ 4) ปัญหาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ 5) ปัญหาอาชญากรรม คือ ปัญหาการขายสัตว์ป่าสงวน ด้านแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมไทยพบการแก้ไขปัญหาของเยาวชนโดยพ่อแม่ผู้ปกครองและครูต้องให้ความรักความอบอุ่นชี้แนะแนวทางให้กับเยาวชน แนวทางแก้ไขปัญหาครอบครัวโดยสมาชิกในครอบครัวต้องมีความรักความผูกพันกัน แนวทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจโดยชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในสังคมชนบทต้องสนับสนุนโครงการก่อสร้างที่เข้ามาพัฒนาบ้านเกิดของตัวเอง และแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษและทรัพยากรธรรมชาติโดยชาวบ้านร่วมมือกับโครงการก่อสร้างที่เข้ามาพัฒนาสังคมชนบท พัฒนาและรักษาสิ่งแวดล้อมให้ดี แนวทางแก้ไขปัญหาอาชญากรรมโดยมนุษย์ไม่ซื่อสัตย์ป่าและไม่ควรสนับสนุนการค้าขายสัตว์ป่าสงวน

LI JIAJIA (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมชนบทภาคใต้ในนวนิยาย ของสถาพร ศรีสังข์จัง มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมชนบทภาคใต้ในนวนิยาย ของสถาพร ศรีสังข์จัง และเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมไทยในนวนิยายของ สถาพร ศรีสังข์จัง ขอบเขตการวิจัย คือ นวนิยายจำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ ดั่งผีเสื้อเดือน บองหลา ทุ่งหญ้าป่าสูง และวันรุ่งทอสาย เด็กชายชาวเล และดงคนดี ผลการวิจัยพบปัญหาสังคมและแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมไทยได้แก่ 1) ปัญหาในครอบครัวมีปัญหาผู้สูงอายุ ปัญหาเด็กกำพร้าขาดพ่อแม่ และปัญหาการส่งเสริมการศึกษา 2) ปัญหาด้านเศรษฐกิจ มีปัญหาความยากจน ปัญหาการประกอบอาชีพ และปัญหาการเอาเปรียบจากพ่อค้านายทุน 3) ปัญหาอาชญากรรม มีปัญหาการพนัน และปัญหาการลักขโมย 4) ปัญหาความขัดแย้งในสังคม มีปัญหาความขัดแย้งกับฝ่ายปกครอง 5) ปัญหาสุขภาพมีปัญหาความเจ็บป่วย และปัญหาอยู่ห่างไกลสถานที่รักษาพยาบาล โดยให้แนวทางการแก้ไขปัญหาที่สำคัญ คือ การแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง โดยรักษาบุคลิกลักษณะและคุณธรรมที่มีของคนในชนบทภาคใต้

YU KANYING (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมไทยในรวมเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลของจำลอง ฝั่งชลจิตร มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในรวมเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลของจำลอง ฝั่งชลจิตร และเพื่อวิเคราะห์ปัญหาสังคมไทยและแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมไทยในรวมเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลของจำลอง ฝั่งชลจิตร ขอบเขตการวิจัย คือ รวมเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลของจำลอง ฝั่งชลจิตร จำนวน 4 เล่ม ได้แก่ ลีเกอ์ พวกเขาเปลี่ยนไป เรื่องบางเรื่องเหมาะที่จะเป็นเรื่องจริงมากกว่า และเรื่อง ผม เล่า เมือง บ้าน ผม รวมเรื่องสั้น 48 เรื่อง ผลการวิจัยพบปัญหาสังคมและแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมไทยในรวมเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลของจำลอง ฝั่งชลจิตรได้แก่ 1) ปัญหาด้านการจราจรติดขัด ปัญหาอุบัติเหตุจากการทำผิดกฎจราจร และปัญหาการแก๊งค์ที่ปฏิเสธผู้โดยสาร 2) ปัญหาครอบครัวไทย มีปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง ปัญหาการนอกใจของคู่สมรส และปัญหาความยากจน 3) ปัญหาทางการศึกษา มีปัญหาของนักเรียนและปัญหาของครูอาจารย์ 4) ปัญหาด้านอาชญากรรม มีปัญหาการล่องละเมิดทางเพศ ปัญหาการโจรกรรมทรัพย์สิน และปัญหาการทำร้ายร่างกาย 5) ปัญหาด้านการเมือง มีปัญหาทุจริตคอร์รัปชันและปัญหาสงครามสี่เสือ 6) ปัญหาการเล่นการพนันมีผลกระทบต่อในสังคมสูง ด้านแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมไทยพบค่อนข้างน้อย ส่วนมากนักเขียนทิ้งปัญหาไว้ให้ผู้อ่านคิดหาแนวทางแก้ไขเอง

QIN SIYAN (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมไทยในเรื่องสั้นของ กนกพงศ์ สงสมพันธุ์ พ.ศ. 2548-2550 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในเรื่องสั้นของ กนกพงศ์ สงสมพันธุ์ และเพื่อวิเคราะห์ปัญหาสังคมไทยและแนวทางแก้ไขปัญหาที่สะท้อนในเรื่องสั้น ของกนกพงศ์ สงสมพันธุ์ พ.ศ. 2548-2550 ขอบเขตการวิจัย คือ หนังสือจำนวน 5 เล่ม ได้แก่ โลกหมุนรอบ ตัวเอง รอบบ้านทั้งสี่ทิศ นิทานประเทศ กวีตาย และคนตัวเล็ก รวมเรื่องสั้น 40 เรื่อง ผลการวิจัยพบปัญหาสังคมไทยและแนวทางแก้ไขปัญหาได้แก่ 1) ปัญหาด้านครอบครัว แก๊งค์โดยคนในครอบครัว สามีกับภรรยาต้องมีความซื่อสัตย์ ดูแลเอาใจใส่ผู้สูงอายุ และเด็กกับเยาวชน 2) ปัญหาด้านความยากจน คนไทยต้องพึ่งพาตนเอง มีความขยันให้มากขึ้นเพื่อการต่อสู้ความยากลำบากยากจนกัน 3) ปัญหาทางการศึกษา ครูกับพ่อแม่ควรเข้าใจและให้ความสนับสนุนเด็ก ยกเลิกการใช้วิธีรุนแรงในการลงโทษเด็ก 4) ปัญหาด้านอาชญากรรม แนวทางการแก้ไข คือ ใช้นโยบายของรัฐบาลและการควบคุมจากข้าราชการจะทำให้สังคมไทยมีความสุข อยู่แบบมีความสุข

สรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและวิธีแก้ไขปัญหาสังคมในวรรณกรรมได้สะท้อนถึงปัญหาในสังคมไทยไว้อย่างหลากหลายตามช่วงเวลาและการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย เช่น ปัญหาครอบครัว เศรษฐกิจ ความยากจน การประกอบอาชีพ การศึกษา สุขภาพ สาธารณสุข อาชญากรรม เด็กและคนชราถูกทอดทิ้ง โสเภณี แรงงาน การเมืองการปกครอง ความขัดแย้งของคนในสังคม วิถีชีวิตของคนเมืองและชนบท ภัยธรรมชาติ และปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ส่วนวิธีการแก้ไขนั้นพบว่า วรรณกรรมได้เสนอแนวทางที่สอดคล้องกับปัญหาแต่ละปัญหา เช่น ปัญหาครอบครัว

ต้องแก้ไขด้วยสมาชิกในครอบครัว ปัญหาความยากจนแก้ไขด้วยการพึ่งตนเองด้วยความขยัน ปัญหาการศึกษาแก้ไขด้วยผู้ปกครองและครูต้องเข้าใจและสนับสนุนเด็ก ไม่ใช้วิธีการรุนแรงในการลงโทษหรือตำหนิ ส่วนวิธีการแก้ไขปัญหาสังคมในภาพรวมนั้นจะใช้นโยบายของรัฐ เช่น ปัญหาอาชกรรม เป็นต้นที่รัฐจะต้องหามาตรการที่รัดกุมและแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด ทั้งนี้ วรรณกรรมยังได้นำเสนอวิธีการแก้ไขปัญหาสังคมโดยภาพรวมไว้อีกว่า ปัจเจกชนแต่ละคนนั้นจะต้องฝึกฝนตัวเองให้มีคุณธรรมพร้อมที่จะเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไป

จากการศึกษารวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยสามารถนำแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบแนวคิดงานวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายเยาวชนรางวัลแก่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 เพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้มีแนวทางการวิจัยชัดเจนขึ้น

### บทที่ 3

#### ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561

รางวัลแว่นแก้วเป็นรางวัลที่ส่งเสริมพัฒนาการวรรณกรรมเยาวชน เพื่อให้เยาวชนได้มีความรู้ ทักษะความสามารถต่าง ๆ จากวรรณกรรม นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้วมีเนื้อหาเกี่ยวกับสังคม ชนบท และสังคมเมือง เนื้อหาเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นถึงภาพของวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ อาหารการกิน การประกอบอาชีพ ความสัมพันธ์ของคนในสังคม การเมือง ประเพณีวัฒนธรรม และคุณธรรม เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 โดยมีรายละเอียดดังนี้

#### 3.1 ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่

##### 3.1.1 วิถีชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมชนบท

- 1) สภาพแวดล้อมในสังคมชนบท
- 2) ที่อยู่อาศัยของคนในสังคมชนบท
- 3) อาหารการกินของคนในสังคมชนบท
- 4) การประกอบอาชีพของคนในสังคมชนบท
- 5) การคมนาคมของคนในสังคมชนบท

##### 3.1.2 วิถีชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมเมือง

- 1) สภาพแวดล้อมในสังคมเมือง
- 2) ที่อยู่อาศัยของคนในสังคมเมือง
- 3) อาหารการกินของคนในสังคมเมือง
- 4) การประกอบอาชีพของคนในสังคมเมือง
- 5) การคมนาคมของคนในสังคมเมือง

#### 3.2 ด้านความสัมพันธ์ของคนในสังคม

- 3.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน
- 3.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสัตว์เลี้ยง
- 3.2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติ

#### 3.3 ด้านการเมือง

- 3.3.1 ความขัดแย้งทางอุดมการณ์
- 3.3.2 ความขัดแย้งทางความคิดและแนวทางปฏิบัติ
- 3.3.3 การเลือกวิถีทางการเมืองของประชาชน



### 3.4 ด้านวัฒนธรรม

3.4.1 มารยาทไทย

3.4.2 ประเพณีไทย

3.4.3 ความเชื่อ

3.4.4 ค่านิยม

### 3.5 ด้านคุณธรรม

3.5.1 ความพอเพียง

3.5.2 ความช่วยเหลือกัน

3.5.3 ความกตัญญู

3.5.4 ความอดทน

3.5.5 ความเมตตา

โดยมีรายละเอียดดังนี้

## 3.1 ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่

จากการศึกษาเนื้อหาของนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้พบภาพสะท้อนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมไทยทั้งสังคมชนบทและสังคมเมืองที่มีสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยมีรายละเอียดดังนี้

### 3.1.1 วิถีชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมชนบท

นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมชนบท แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อม ที่อยู่อาศัย อาหารการกิน การประกอบอาชีพ และการคมนาคม ดังนี้

#### 1) สภาพแวดล้อมในสังคมชนบท

สภาพแวดล้อม หมายถึง สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติในสังคมชนบทที่พบในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 มี 3 เรื่องสำคัญ ดังนี้

##### 1.1) ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ

นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนถึงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในสังคมชนบทที่อุดมสมบูรณ์ไว้หลายเรื่อง ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึง ละม่อมตามพ่อเข้าไปในป่าหาสมุนไพรมาทำยา กระทั่งกับดินจึงขอตามไปเที่ยวเล่นในป่าด้วย ดังตัวอย่าง

วันนี้จะไม่ทำตามพ่อเข้าป่าไปหาสมุนไพรมาทำยา กระตากับดินจึงขอตามเข้าไปเที่ยวเล่นในป่าด้วย เด็กทั้งสองวางแผนกันว่าจะไปเล่นน้ำตกเพื่อคลายร้อนและจะเก็บผักหรือผลไม้ในป่ากลับมากินด้วย...

“งั้นก็ไปกันได้ แต่จำไว้ละว่าอย่าเดินแตกแถวไปเที่ยวชุกชนที่ไหนคนเดียว เดี่ยวจะหลงป่าเอาได้” ถึงไม้จะชอบไปหาเห็ด หน่อไม้ และสมุนไพรในป่าเป็นประจำ แต่ถ้ามีเด็กไปด้วย เขาจะไม่เดินเข้าไปในป่าลึกซึ่งออกนอกเส้นทางเดินที่คุ้นเคย

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 6-7)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สภาพแวดล้อมในสังคมชนบทมีทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นปัจจัยแห่งดำรงชีวิตที่อุดมสมบูรณ์ เช่น สมุนไพร ผัก เห็ด หน่อไม้ ผลไม้ต่าง ๆ อีกทั้งยังสะท้อนภาพและบรรยากาศสังคมที่แวดล้อมด้วยป่าดิบ น้ำตกที่สวยงาม ช่วยให้อากาศเย็นสบาย คนในชนบทมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับป่า พึ่งพาอาศัยป่า และใช้ประโยชน์จากป่าในแง่ของปัจจัยสี่ตั้งแต่เกิด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนในชนบทที่ต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติในการดำรงชีวิต

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ นวนิยายเยาวชนเรื่อง ริมคลองนั้นมีผมกับเปิด ได้กล่าวถึง สภาพแวดล้อมของสังคมในชนบทว่า มีพืชน้ำและมีปลาหลายชนิด ดังตัวอย่าง

ริมคลองเต็มไปด้วยพืชน้ำนานาชนิด ยกเว้นผักกระเฉดที่ลูกเปิดไม่ชอบกินเพราะเกรง “นมกระเฉด” จะติดคอ นอกนั้นแล้วลูกเปิดกินได้เกือบทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นผักบุ้ง ผักตบ จอก แหนแพงพวยน้ำ กระทั่งสาหร่ายหางกระรอก พืชน้ำชายเพื่อยเหล่านี้ยังเป็นแหล่งอาศัยของสัตว์น้ำประเภทกุ้ง หอย ปู ปลา ซึ่งเปิดชอบกินมาก ปลาแทบทุกชนิดที่มีอยู่ตามลำคลองล้วนเป็นอาหารชั้นเลิศสำหรับเปิด ปลาเข้ม ปลาชิว ปลาแขยง ปลาสร้อย ปลาลูกครอกตระกูลปลาช่อน ปลาดุกเปิดกินได้ทั้งสิ้น

(ริมคลองนั้นมีผมกับเปิด, 2558, น. 8)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ในชนบทมีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ มีทั้งพืชน้ำและสัตว์น้ำหลากหลายชนิดที่เป็นอาหารของคนและสัตว์เลี้ยงอย่างเปิด ยังสะท้อนถึงวิถีชีวิตของผู้คนที่อาศัยอยู่ริมฝั่งของสายน้ำที่มีความผูกพันอยู่กับสายน้ำ การประกอบอาชีพที่สัมพันธ์กับสายน้ำอย่างเช่น การเลี้ยงเปิดโดยอาศัยวัตถุดิบทางธรรมชาติทั้งพืชน้ำและสัตว์น้ำเป็นอาหารตามธรรมชาติโดยไม่ต้องซื้อหา นอกจากนี้ ยังสะท้อนถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เป็น

อย่างดี เห็นได้จากความอุดมสมบูรณ์ของพืชน้ำและสัตว์น้ำมีจำนวนมาก เนื่องจากคนในสังคมชนบทใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างผสมกลมกลืนกับธรรมชาติ ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเท่าที่ควร ไม่ทำลายธรรมชาติ และรักษาธรรมชาติ ส่งผลให้สิ่งแวดล้อมทางธรรมของในสังคมชนบทยังคงความอุดมสมบูรณ์อยู่ได้

## 1.2) ความบริสุทธิ์ของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนถึงความบริสุทธิ์ของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาตินในสังคมชนบทไว้หลายเรื่อง ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึง สภาพของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่บริสุทธิ์ในสังคมชนบทไว้ ดังตัวอย่าง

ดอกสีส้มอมแดงบานสะพรั่งเต็มต้นที่ดูคล้ายร่มคันใหญ่ ตัดกับท้องฟ้าสีคราม กิ่งใบส่ายไหวไปตามแรงลมที่พัดมาจาก ราวป่า แดดยามสายส่องผ่านช่องใบไม้ลงมาบนพื้นเป็นดวง ๆ อากาศเดือนพฤษภาคมแม้อย่างคงร้อนจัด แต่ต้นทางนกยูงก็ยังมีตระหง่านทำสายลมและแสงแดดอย่างไม่อ่อนนทรร้อนใจแผ่กิ่งก้านให้ร่มเงาเย็นสบายแก่เด็กหญิงที่นั่งไกวชิงช้าอยู่ใต้ต้นไม้ใหญ่ ใบหน้าเด็กหญิงเปื้อนยิ้ม มองกลับดอกสีส้มอมแดงร่วงลงสู่พื้นดิน ตรงโน้นข้างตรงนี้ข้าง

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 5)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สังคมชนบทจะแวดล้อมด้วยธรรมชาติหลากหลายชนิด ทำให้เห็นบรรยากาศที่เงียบสงบ อากาศเย็นสบาย และมีทิวทัศน์ที่สวยงาม คนในสังคมชนบทมีวิถีชีวิตอยู่กับธรรมชาติอย่างใกล้ชิด สภาพแวดล้อมและบรรยากาศดังกล่าวช่วยให้สังคมชนบทน่าอยู่อาศัย และทำให้คนในสังคมชนบทมีคุณภาพชีวิตที่ดี เนื่องจากมีธรรมชาติบริสุทธิ์ เช่น อากาศที่สดชื่น ร่มเงาของต้นไม้ที่ช่วยให้เกิดความร่มเย็น และได้รับอารมณ์สุนทรียะจากธรรมชาติ เช่น ดอกหางนกยูงที่สร้างความสุข ความรื่นรมย์ และความเบิกบานใจแก่ผู้เข้าไปสัมผัส

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ นวนิยายเยาวชนเรื่อง ริมคลองนั้นมีผมกับเป็ด กล่าวถึง ริมคลองมีต้นไม้ใหญ่หลายชนิดขึ้นอยู่อย่างหนาแน่น ดังตัวอย่าง

ริมคลองมีต้นไม้ใหญ่นานาชนิด หางนกยูง มะขาม มะม่วง และชมพูแผ่ผายกิ่งใบซ้อนทับกันจนแสงแดดแทบลอดตัวลงมาถึงพื้นดินไม่ได้ ปรางค์เป็นร่มเงาครี๊มไปทั่วบริเวณ มะขามยักษ์ ต้นหนึ่งยื่นกิ่งใหญ่ออกไปในคลอง

(ริมคลองนั้นมีผมกับเป็ด, 2558, น. 17)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สภาพแวดล้อมของริมคลองในชนบทที่มีผู้คนอาศัยอยู่ว่า มีต้นไม้ใหญ่หลากหลายชนิด เช่น หางนกยูง มะขาม มะม่วงและชมพู เป็นต้น ซึ่งต้นไม้เหล่านี้เป็นทั้งต้นไม้ผลที่ชาวบ้านปลูกตามธรรมชาติ ไม่ใช่สารเคมี เป็นอาหารที่บริสุทธิ์ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดี และต้นไม้ดอกที่ให้ความร่มรื่น อากาศที่บริสุทธิ์ และความเอื้อเฟื้อแก่ผู้พบเห็น ส่งผลให้เกิดทิวทัศน์ที่สวยงาม บรรยากาศดี ๆ อากาศสดชื่น เยียบสงบสุข น่ายุ น่ายอาศัย สะท้อนให้เห็นว่า คนในชนบทมีบทบาทสำคัญในการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีให้แก่สังคมที่ตนอยู่อาศัย อีกทั้งยังได้พึ่งพาอาศัยสิ่งที่ตนปลูกไว้ทั้งในแง่ของปัจจัยยังชีพและปัจจัยที่สร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ตนและคนในสังคมอีกด้วย

### 1.3) ความงดงามของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

นวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนถึงความงดงามของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติในสังคมชนบทไว้หลายเรื่อง หลายตอน ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึง กระแต ดิน และผู้ใหญ่ต่างเพศเพศกับผีเสื้อ แล้วเดินเข้าไปในป่าต่อ ในป่ามีต้นไม้ใหญ่ ๆ แผ่กิ่งก้านน้อยใหญ่ปกคลุมผืนดิน ดังตัวอย่าง

*กระแตกับดินจึงหยุดต่อปากต่อคำ หันไปสนใจผีเสื้อหลากหลายที่กระพือปีกบินด้วยลีลาอ่อนช้อยงดงาม ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ต่างเพศเพศกับผีเสื้ออยู่นานหลายนาที แล้วจึงเดินข้ามลำธารเข้าไปในป่าทึบ จากทางเดินสองข้างทางที่มีต้นไม้ไม่หนาแน่น เริ่มร่มครึ้มด้วยต้นไม้ใหญ่หลากหลายชนิดที่แผ่เรือนยอดประสานกัน และมีต้นไม้ขึ้นแซมเป็นระยะ ๆ เสียงนกร้องแซ่ซังดังระงมไปทั่วป่า แข่งกับเสียงแมลงไม้พาดึกทั้งสามเดินเลี้ยวไปตามเส้นทางในป่า บางช่วงก็เดินเลาะเลียบไปตามลำน้ำ ท่ามกลางแสงแดดยามสายที่ส่องลงมากระทบผิวน้ำอันใสสะอาด*

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 7-8)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สภาพและบรรยากาศที่งดงามของสังคมชนบทที่แวดล้อมด้วยธรรมชาติ มีทั้งต้นไม้ใหญ่นานาพันธุ์ และสัตว์หลากหลายชนิด ทำให้สภาพแวดล้อมของสังคมชนบทมีชีวิตชีวา คนในชนบทได้สัมผัสกับสุนทรียะจากธรรมชาติ ได้แก่ ผีเสื้อหลากหลายสีที่บินด้วยลีลาท่าทางที่สวยงาม เสียงนก เสียงแมลงที่เปล่งเสียงร้องระงมทั่วป่าเหมือนเพลงจากธรรมชาติ เสียงน้ำในลำธาร แสงสะท้อนจากผิวน้ำที่เป็นประกายสวยงาม อากาศที่ชุ่มชื้นในป่า ทำให้รู้สึกสบายใจ สงบ ร่มเย็น นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นว่า คนในสังคมชนบทมี

ความผูกพันกับธรรมชาติและสัตว์ต่าง ๆ อย่างมีความสุข มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ผสมกลมกลืนกับธรรมชาติอย่างลงตัว

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมในสังคมชนบทจะแวดล้อมด้วยธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์เอื้อต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี เนื่องจากมีทรัพยากรธรรมชาติที่บริสุทธิ์ที่ให้ประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของคนทั้งในแง่ของปัจจัยสี่และปัจจัยอื่น ๆ อย่างหลากหลาย สภาพบรรยากาศในสังคมชนบทจะเงียบสงบ มีทิวทัศน์สวยงาม ฟ้าไม่สีเขียว น้ำใสเย็น มีดอกไม้มีนาพันธุ์ อากาศสดชื่นปลอดโปร่ง เงียบสงบ มีชีวิตชีวาอย่างเป็นธรรมชาติ ผู้คนที่อาศัยอยู่ในสังคมชนบทจะมีความใกล้ชิดและพึ่งพาอาศัยสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติตั้งแต่เกิด ส่งผลให้คนในสังคมชนบทมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติ เรียบง่าย และมีความสุขอยู่กับธรรมชาติ ในขณะที่เดียวกันก็ทำหน้าที่ในการป้องกัน รักษา ดูแล และสร้างสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติให้คงความสมดุลต่อไปด้วย

## 2) ที่อยู่อาศัยของคนในสังคมชนบท

ภาพสะท้อนของที่อยู่อาศัยในสังคมชนบทที่พบในนวนิยายยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 พบ 4 ประการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

### 2.1) ลักษณะของที่อยู่อาศัย

นวนิยายยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนถึงลักษณะที่อยู่อาศัยในสังคมชนบทไว้ ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายยาวชนเรื่อง ริมคลองนั้นมีผมกับเป็ด กล่าวถึงลักษณะของบ้านในสังคมชนบทที่มีความโดดเด่นตามลักษณะของบ้านเรือนไทยสมัยก่อนไว้ ดังตัวอย่าง

ลูกกับป่าทำไร่ชาอยู่ไม่ห่างจากบ้านซึ่งเป็นเรือนไม้สองชั้น ยกใต้ถุนสูง ลมโกรกตลอดเวลา ชั้นบนมีสี่ห้องนอน สามห้องเป็นของป่าลูกและลูกสาวสี่คน ห้องที่เหลื่อว่างอยู่ป่าบอกให้ผมเข้าไปนอน แต่ผมชอบนอนที่ชานบ้านมากกว่า มันโปร่งโล่งเย็นสบาย ผมกับแม่ชอบนอนชมจันทร์ในยามค่ำคืนดวงจันทร์สวยงามมาก จากมุมที่ผมนอนอยู่ ผมจึงไม่อยากจะเข้าไปนอนในห้อง

(ริมคลองนั้นมีผมกับเป็ด, 2558, น. 12)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ลักษณะที่อยู่อาศัยของคนในสังคมชนบทจะเป็นบ้านไม้ที่สร้างเชื่อมต่อกัน แบบเรือนไทยที่สร้างบ้านด้วยไม้ ยกพื้นสูง เพราะประเทศไทยอากาศร้อน การสร้างบ้านด้วยไม้ ยกพื้นสูง สามารถระบายความร้อนได้ดี ทำให้มีลมโกรกตลอดเย็นสบาย และนิยมสร้างให้มีห้องหลายห้องเพื่อการอาศัยอยู่ร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว นอกจากนี้ ยังสะท้อนถึงฐานะทางการเงินของเจ้าของบ้านจากขนาดของบ้านอีกด้วย โดยสรุปก็คือคนที่สร้างบ้านใหญ่โตส่วนใหญ่จะมีฐานะทางการเงินดี

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ นวนิยายเยาวชนเรื่อง จี๊กับน้อย กล่าวถึงลักษณะบ้านของน้อยที่เป็นบ้านขนาดใหญ่ตามสมาชิกครอบครัวใหญ่ที่จะปลูกบ้านเชื่อมต่อกันและยกพื้นสูงดังตัวอย่าง

ส่วนบ้านที่ริมคลองบางระมาด ป้าเลียมและพ่อพันธ์ได้ช่วยกันปลูกขึ้นมาอีกหลังเชื่อมต่อกับเรือนไทยเพื่อขยายพื้นที่ใช้งาน คุณปู่คุณย่ายังคงพักอยู่ในเรือนไทย ส่วนป้าปิบ ป้าเลียม และพ่อพันธ์อาศัยอยู่ในบ้านใหม่ที่เชื่อมต่อกันจนกระทั่งพ่อพันธ์แต่งงานกับแม่กรรมธิการ พ่อพันธ์ก็แยกมาปลูกบ้านหลังใหม่ แต่ถึงจะสร้างบ้านหลังใหม่ก็ยังอยู่ในรั้วเดียวกัน

บ้านหลังน้อยของพ่อพันธ์เป็นบ้านไม่ริมคลองบางระมาด ยกพื้นสูงพอประมาณ พอขึ้นบันไดมาจะเป็นชานบ้านที่เชื่อมต่อระหว่างห้องครัวกับห้องน้ำ หากเปิดประตูเข้าไปในบ้านจะเห็นโต๊ะกินข้าวอยู่ทางขวามือและมีชุดรับแขกทางด้านซ้าย มีห้องนอนใหญ่หนึ่งห้อง ซึ่งทุกคนต้องนอนรวมกันบนเตียงขนาดใหญ่

(จี๊กับน้อย, 2559, น. 10)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ลักษณะของที่อยู่อาศัยของคนในสังคมชนบทที่เป็นครอบครัวขนาดใหญ่ มีสมาชิกหลายคนอาศัยอยู่ร่วมกันในบ้านเรือนไทยหลังเดียวกันที่มีพื้นที่ไม่กว้างนัก คนในครอบครัวต้องนอนเตียงใหญ่เดียวกัน แต่แยกพื้นที่ใช้สอยไว้อย่างชัดเจน ทั้งห้องนอน ห้องรับแขก ห้องครัว ห้องน้ำ และชานบ้านที่สร้างเชื่อมต่อกัน เมื่อสมาชิกในครอบครัวแยกออกไปแต่งงานมีครอบครัวก็จะสร้างบ้านหลังใหม่ในบริเวณรั้วบ้านเดียวกัน

## 2.2) วัสดุที่ใช้สร้างที่อยู่อาศัย

นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนถึงวัสดุที่นำมาสร้างที่อยู่อาศัยของคนในสังคมชนบทไว้ ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึงหมู่บ้านของละไมสร้างบ้านด้วยไม้และมีการปรับเปลี่ยนบ้านเป็นโฮมสเตย์สำหรับให้นักท่องเที่ยวมาพัก ดังตัวอย่าง

อากาศยามบ่ายไม่ร้อนนัก เพราะท้องฟ้าเต็มไปด้วยเมฆสีเทาบาง ๆ ละไมขี่จักรยานอย่างช้า ๆ ไปตามถนนในย่านชุมชนบ้านเรือนตามสองข้างทางเป็นบ้านไม้สองชั้นเสียเป็นส่วนใหญ่ บางบ้านที่มีอาณาบริเวณกว้างขวางก็ปรับเปลี่ยนเป็นที่พักรถหรือนักท่องเที่ยว หรือที่เรียกกันว่า โฮมสเตย์ เด็กหญิงขี่จักรยานสวน

กับจักรยานของนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการปั่นพาหนะสองล้อชมวิถี  
ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 60-61)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า วัสดุที่ชาวชนบทนำมาสร้างบ้านเรือนคือ ไม้ที่เป็นวัตถุดิบธรรมชาติที่หาได้ง่ายในแต่ละชุมชน นิยมสร้างเป็นสองชั้น และสร้างในพื้นที่ที่มีบริเวณกว้างตามฐานะของแต่ละบุคคล และคนในสังคมชนบทจะสร้างบ้านอาศัยอยู่กันเป็นชุมชน นอกจากนี้ยังมีการปรับบ้านให้เป็นที่พักผ่อน (โฮมสเตย์) ของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สะท้อนถึงการปรับเปลี่ยนไปตามสภาพของสังคมและความต้องการของคนในสังคมภายนอกด้วย

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึง ละม่อมมองภายนอกของบ้านหลังใหญ่ที่รอบ ๆ บ้านเต็มไปด้วยต้นไม้น้อยใหญ่ ดังตัวอย่าง

มองจากภายนอก บ้านหลังนี้เป็นบ้านปูนหลังใหญ่  
ชั้นเดียว มุงหลังคาด้วยกระเบื้องสีแดง แวดล้อมด้วยต้นไม้น้อย  
ใหญ่ และมีเนื้อที่กว้างขวางมากพอจะปลูกบ้านเพิ่มได้สองสาม  
หลัง

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 61)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ที่อยู่อาศัยในสังคมชนบทไม่ได้มีเพียงแคบ้านไม้หลังเล็ก ๆ ที่เน้นความเรียบง่ายตามวิถีของชาวชนบทเท่านั้น แต่ยังมีรูปแบบของที่อยู่อาศัยที่ทันสมัยหรูหรา เป็นบ้านที่สร้างด้วยปูนหลังใหญ่ แข็งแรง มั่นคง หลังคามุงด้วยกระเบื้องสี วัสดุที่คงทน แต่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของที่อยู่อาศัยของชาวชนบทนั่นคือ บริเวณบ้านที่กว้าง มีเนื้อที่กว้าง ไม่มีข้อจำกัดตามฐานะของแต่ละคน แวดล้อมด้วยต้นไม้นานาพันธุ์เพื่อความร่มรื่น และประโยชน์ในการใช้สอย อีกทั้งยังแสดงถึงการดำรงชีวิตแบบเรียบง่ายของเจ้าของบ้านด้วย

### 2.3) บริเวณที่ตั้งของที่อยู่อาศัย

นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนถึงบริเวณที่ตั้งของที่อยู่อาศัยในสังคมชนบทไว้ ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ริมคลองนั้นมีผมกับเป็ด กล่าวถึงหมู่บ้านของหยกอาศัยอยู่ติดลำคลอง ปลูกบ้านเป็นบ้านเรือน คนในชนบทมีพื้นที่เพียงพอแล้วมีไร้ชา ไร้ยาสูบ และไร้อ้อย ดังตัวอย่าง

หมู่บ้านที่ลู่กับป่าอาศัยอยู่ติดลำคลองใหญ่ไม่ไกลจาก  
ปากคลองที่เชื่อมต่อกับแม่กลอง ผู้คนปลูกบ้านเรือนอยู่ห่าง ๆ กัน  
หลายร้อยหลังคาเรือน โรงเรียนและสุสานที่ตั้งห่างออกไปทาง

ท้ายหมู่บ้าน ไม่ไกลจากโรงเรียนเป็นทุ่งนาเขียวขจีสุดลูกหูลูกตา  
ถัดไปเป็นไร้ชา ไร้ยาสูบ และไร้อ้อยของชาวบ้าน

(ริมคลองนั้นมีผมกับเปิด, 2558, น. 12)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ที่อยู่อาศัยของคนในสังคมชนบทส่วนมากจะ  
สร้างบ้านริมลำคลองน้ำเพื่อความสะดวกสบายต่อการสัญจรทางน้ำ การค้าขายทางน้ำ และอาศัย  
ประโยชน์จากน้ำทั้งด้านการบริโภค อุปโภค และการทำการเกษตร สะท้อนถึงภูมิปัญญาในการเลือก  
สถานที่ตั้งของบ้านเรือนที่สัมพันธ์ ใกล้ชิดกับธรรมชาติ และอาศัยประโยชน์จากธรรมชาติอย่างชัดเจน  
นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึงหมู่บ้านที่ละไมและเพื่อนทั้งสอง  
อยู่เป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ติดกับป่า และริมแม่น้ำกัน ดังตัวอย่าง

หมู่บ้านที่ละไมและเพื่อนทั้งสองเกิดและเติบโตเป็น  
หมู่บ้านเล็ก ๆ อยู่ติดกับป่าที่อุดมสมบูรณ์ มีลำธารใสสะอาดไหล  
ผ่านหมู่บ้าน

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 15)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนในสังคมชนบทจะสร้างบ้านเรือนรวมกลุ่ม  
กันอยู่เป็นชุมชนหรือหมู่บ้านเล็ก ๆ ใกล้ชิดกับป่าไม้ที่มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ และมีแม่น้ำไหลผ่าน  
หมู่บ้าน ประเด็นนี้แสดงให้เห็นว่า คนในสังคมชนบทนิยมสร้างบ้านริมแม่น้ำ ลำคลอง ใกล้ชิดกับป่า  
เพื่อความสะดวกสบายในการสัญจรไปมาทางน้ำ เพื่อความสะดวกในการใช้น้ำทำการเกษตร เช่น  
ปลูกผัก ผลไม้ และเพื่อความสะดวกในการแสวงหาปัจจัยยังชีพทั้งอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย ยารักษา  
โรค และสิ่งอื่น ๆ จากป่าที่เป็นเหมือนตลาดขนาดใหญ่ที่มีสินค้าหลากหลายตามฤดูกาล

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า ที่อยู่อาศัยของคนในสังคมชนบทจะสร้างเชื่อมต่อกันแบบ  
บ้านเรือนไทย มีหน้าตาต่างมาก ยกพื้นสูง ใต้ถุนโล่ง เพื่อให้ลมโกรก ระบายความร้อน ให้เย็นสบาย  
จัดพื้นที่ใช้สอยอย่างเป็นสัดส่วนทั้งห้องนอน ห้องรับแขก ห้องครัว ห้องน้ำ และชานเรือน ส่วนมาก  
สร้างด้วยไม้ มีบ้านบางส่วนที่สร้างด้วยปูนเพื่อความคงทน แข็งแรง สวยงามตามฐานะทางการเงินหรือ  
เศรษฐกิจของเจ้าของบ้าน และบางบ้านที่มีพื้นที่กว้างได้ปรับเปลี่ยนให้เป็นโฮมสเตย์สำหรับ  
นักท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน นิยมสร้างบ้านอยู่ริมแม่น้ำ ลำคลอง ถนนหรือทางเดิน  
รวมถึงป่าไม้ตามศักยภาพและความพอใจของแต่ละคนเพื่อความสะดวกสบายในการเดินทาง การ  
ขนส่งผลิตผลทางการเกษตรหรือสินค้าอื่น ๆ การใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ และมักสร้างบ้านอยู่  
ร่วมกันเป็นกลุ่ม หมู่บ้านเล็ก ๆ จนถึงชุมชนขนาดใหญ่ และส่วนใหญ่จะสร้างบ้านอยู่อาศัยในที่ดินของ  
ตนเอง



### 3) อาหารการกินของคนในสังคมชนบท

อาหารการกินของคนในสังคมชนบทที่ปรากฏในนวนิยายยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 พบ 3 ประเภท ดังนี้

#### 3.1) อาหารจากธรรมชาติ

อาหารจากธรรมชาติ หมายถึง อาหารที่เกิดเองตามธรรมชาติทั้งพืช ผัก ผลไม้ สัตว์และสิ่งอื่น ๆ ที่สามารถนำมาประกอบเป็นอาหารรับประทานได้ นวนิยายยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนถึงอาหารจากธรรมชาติที่คนในสังคมชนบทรับประทานกันไว้อย่างหลากหลาย ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายยาวชนเรื่อง จี๊วกับน้อย กล่าวถึง อาหารการกินของบ้านน้อยที่ปรุงจากวัตถุดิบที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น ปลา และกุ้งที่จับมาจากแม่น้ำ ดังตัวอย่าง

ทุกเช้าปู จะออกไปนาตั้งแต่ตะวันยังไม่ขึ้น พอถึงตอนเที่ยงคุณย่าจะเดินเอาข้าวกับน้ำพริกไปให้ คุณปูจะเด็ดผักบุงที่ขึ้นตรงคันทามาจิ้มน้ำพริกกินกับข้าว

ป้าเลี่ยมแล้วว่าสมัยป้ายังเด็กน้ำในคลองยังใสอยู่มาก กุ้งใหญ่มีอยู่ดาษดื่นในคลองบางระมาด ทุกเช้าพวกมันจะเฆมน้ำแล้วไต่ขึ้นมาตามเสาที่หัวสะพาน สมัยเด็กป้าต้องกินกุ้งเผาตัวเท่าข้อมือเด็กหรือไม่กี่ไข่เจียวกุ้งลั๊บเป็นประจำ และเพราะกุ้งเป็นสัตว์น้ำที่ชอบกินสัตว์โดยเฉพาะหมาเฒ่า กุ้งจึงถือว่าเป็นอาหารชั้นต่ำที่มีแต่คนจนกินกัน

(จี๊วกับน้อย, 2559, น. 8-9)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความอุดมสมบูรณ์ของวัตถุดิบทางธรรมชาติที่คนในสังคมชนบทนำมาใช้ประกอบอาหาร มีทั้งผักตามธรรมชาติ ปลา และกุ้ง ซึ่งเป็นสัตว์น้ำที่หาได้ง่ายในแม่น้ำ ลำคลองในอดีตโดยไม่ต้องซื้อหาในราคาแพงเหมือนในปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นถึงอาหารจานโปรดที่คนในสังคมชนบทนิยมรับประทานกัน คือ ผักจิ้มน้ำพริกชนิดต่าง ๆ ตามความชอบของคนแต่ละคน อาหารการกินที่เรียบง่ายและหาได้ง่ายจากบริเวณใกล้ ๆ กับบ้านหรือชุมชนที่เขาอยู่อาศัย

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ นวนิยายยาวชนเรื่อง เด็กชายต้นไม้ ได้กล่าวถึง อาหารการกินของครอบครัวละไมที่ประกอบด้วยข้าว แกงป่าไก่ ดังตัวอย่าง

กลิ่นหอมกรุ่นของข้าวหุงสุกใหม่ ๆ ผสมกับกลิ่นพริกแกงที่หอมฟุ้งกระจายไปทั่วบ้าน ปลุกให้ละไมลืมตาตื่นขึ้นมารับอรุณ เด็กหญิงรู้ว่าเช้านี้แม่ของเธอทำอาหารอะไร เมื่อวานพ่อของ

กระแตได้ไถ่มาสองตัว และแบ่งให้แม่ของเธอตัวหนึ่ง แม่ก็เลยคิด  
จะทำแกงป่าไถ่แบ่งให้พ่อของกระแต รวมทั้งพ่อของดินที่มักจะ  
แบ่งน้ำพริกมาให้เสมอ

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 27)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า อาหารการกินของคนในสังคมชนบทที่ได้จาก  
วัตถุดิบทางธรรมชาติ คือ ไก่ป่า ที่ต้องใช้ความขยันและภูมิปัญญาในการแสวงหา สะท้อนถึงต้นทุน  
ของการดำรงชีพที่ต่ำ ไม่ต้องซื้อขาย แต่พึ่งพาอาศัยธรรมชาติรอบชุมชนที่พวกเขาอยู่อาศัย โดยเฉพาะ  
ป่าที่เปรียบเสมือนซูเปอร์มาร์เก็ตขนาดใหญ่ นอกจากนี้ ยังสะท้อนถึงสังคมแห่งน้ำใจ ความเอื้อ  
อาทร แบ่งปันสิ่งที่มีหรือได้มาให้แก่ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน และยังสะท้อนให้เห็นอีกว่า คนในสังคม  
ชนบทชอบทำอาหารกินเอง

### 3.2) อาหารที่ผลิตเอง

อาหารที่ชาวบ้านผลิตเอง หมายถึง อาหารที่ทำจากวัตถุดิบที่ชาวบ้าน  
เพาะปลูกไว้เพื่อบริโภค ได้แก่ พืช ผัก ผลไม้รวมถึงสัตว์ชนิดต่าง ๆ ที่ชาวบ้านเลี้ยงไว้เป็นอาหาร  
นวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้กล่าวถึงอาหารที่ชาวบ้านในสังคมชนบทผลิต  
เองไว้อย่างหลากหลาย ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึง อาหารการกินของคนในชนบท  
ที่ประกอบจากวัตถุดิบที่พวกเขาเพาะปลูกหรือเลี้ยงไว้มี ข้าว น้ำพริก ไข่ต้ม เป็นต้น ดังตัวอย่าง

พอตะวันตรงหัว ท้องของเด็กทั้งสามพร้อมใจกันร้อง  
จ๊อก ๆ ขึ้นมาทันทีสามสหายจึงขึ้นมาจากน้ำมาผลัดเปลี่ยนเสื้อผ้า  
และนำข้าวที่ห่อจากบ้านมาแบ่งกันกิน อาหารหลักของดินจะเป็น  
น้ำพริกเสมอ เพราะบ้านของดินปลูกพริกเป็นหลัก แม่ของดินทำ  
น้ำพริกอร่อยมาก และส่งขายในตลาดมีลูกค้าประจำ ละไม่กับพ่อ  
เอาไข่ต้มและผักลวกมา อาหารที่พิเศษสุดเป็นของกระแต นั่นคือ  
ปลาย่าง ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ต่างนั่งล้อมวงกินข้าวอย่างเอร็ดอร่อย  
สลั้มองกระรอกไต่จากคบไม้สูงลงมาหาลูกไม้ตามพื้นป่า

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 9)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า อาหารการกินของคนในสังคมชนบทจะเป็น  
อาหารที่เรียบง่ายปรุงจากสิ่งที่พวกเขาเพาะปลูกไว้กินเอง เช่น ข้าว พริก ผัก หรือผลผลิตจากสัตว์ที่  
เลี้ยงไว้ เช่น ไข่ และอาหารจากธรรมชาติ เช่น ปลา เป็นต้น นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรม  
ของการรับประทานอาหารของชาวชนบทที่จะนั่งล้อมวงกินข้าวร่วมกัน การใช้ใบตองกล้วยห่ออาหาร

ไปกินตามสถานที่ต่าง ๆ มีอะไรก็แบ่งกันกิน และอาหารหลักของชาวชนบทที่มักขาดไม่ได้ก็คือ น้ำพริก และผักต้มอีกด้วย

### 3.3) อาหารที่ซื้อจากตลาด

อาหารที่ซื้อจากตลาด หมายถึง อาหารหวาน คาวที่ปรุงสำเร็จรูป หรือวัตถุดิบ ที่นำมาใช้ประกอบอาหารที่มีการซื้อขายกันในห้องตลาดหรือในชุมชนทั้งพืช ผัก ผลไม้ สัตว์ และอื่น ๆ นวนิยายยาวชนเรื่อง จี๊กับน้อย ได้กล่าวถึง อาหารการกินของบ้านน้อยที่ซื้อ มาจากตลาด ดังตัวอย่าง

คุณปู่ก็ขนข้าวทั้งหมดลงเรือแล้วพายไปขายที่ท่าข้างเย็น  
วันนั้นคุณปู่ซื้อปลาทุยใหญ่มาฝากคุณย่า  
“ทำไมต้องซื้อปลาทุยด้วยล่ะป้า”  
“ปลาทุยเป็นของแพงมากในสมัยนั้น มีแต่คนรวยเท่านั้นที่  
จะได้กิน”

(จี๊กับน้อย, 2559, น. 8-9)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า บางครั้งคนในสังคมชนบทจะซื้ออาหารจาก ตลาดมาบริโภค ส่วนใหญ่จะเป็นอาหารที่พวกเขาไม่สามารถเพาะปลูก เลี้ยง หรือไม่สามารถหาได้ใน ห้องถิ่นของตน เช่น ปลาทุย ซึ่งมักจะมีราคาแพง และจะซื้อเท่าที่จำเป็นเท่านั้นตามวิถีแห่ง ความพอเพียง

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า อาหารการกินในสังคมชนบทไทยมีลักษณะแบบเรียบง่าย และหากินได้ง่าย อาหารส่วนใหญ่จะทำจากวัตถุดิบที่ปลูก เลี้ยงไว้เอง หรือไปแสวงหาตามแหล่ง อาหารธรรมชาติ เช่น หนอง คลอง แม่น้ำ หรือป่า คนในชนบทชอบทำกับข้าวกินเอง เวลารับประทาน อาหารจะล้อมวงรับประทานอาหารพร้อมกัน มีอะไรก็แบ่งปันกันกิน อาหารก็มีความหลากหลายไป ตามฐานะและการแสวงหาของแต่ละบ้าน แต่อาหารหลักที่มักขาดไม่ได้ก็คือ น้ำพริก และผักต้ม

### 4) การประกอบอาชีพของคนในสังคมชนบท

นวนิยายยาวชนรางวัลแวนแคว่ พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนให้เห็นอาชีพของคน ในสังคมชนบทไว้หลายอาชีพ จำแนกได้ 3 ประการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

#### 4.1) เกษตรกรรม

อาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ ซึ่งประเทศไทยมีสภาพ ภูมิอากาศเหมาะสมกับการเพาะปลูก การทำไร่ ทำนา ทำสวน เพื่อดำรงชีวิตอยู่และหารายได้เลี้ยง ครอบครั้ว อาชีพเกษตรกรรมที่ปรากฏในนวนิยายยาวชนรางวัลแวนแคว่ พ.ศ. 2558-2561 มีดังนี้

#### 4.1.1) ทำสวน

การทำสวน หมายถึง การเพาะปลูกพืช ผัก ผลไม้ หรือดอกไม้ชนิดต่าง ๆ ทั้งเพาะปลูกเพื่อการยังชีพและค้าขายที่ปรากฏในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 พบหลายประการ ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึง ครอบครัวกระแตเพาะเห็ดนำไปขายเป็นหลัก แล้วมีเห็ดหลากหลายชนิด ดังตัวอย่าง

*ครูคักดาเรียกกระแต ทุกคนในห้องรู้ดีว่าครอบครัวกระแตเพาะเห็ดขายเป็นหลัก มีทั้งเห็ดฟาง เห็ดนางฟ้า เห็ดออริจิ เห็ดเข็มทอง เห็ดโคนญี่ปุ่น นอกจากส่งขายในตลาดชุมชนแล้ว ยังมีพ่อค้าแม่ค้าจากในเมืองมารับซื้อถึงที่อีกด้วย*

*(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 15)*

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า การเพาะเห็ดเป็นอาชีพหนึ่งที่สร้างรายได้ให้แก่คนในชนบท เนื่องจากในชนบทของประเทศไทยหลายแห่งมีภูมิอากาศเหมาะแก่การเพาะเห็ด และยังสะท้อนให้เห็นรายได้หลักของคนในชนบทบางส่วนที่มาจากการเพาะปลูกอีกด้วย

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึง ในหมู่บ้านของละไม ชาวบ้านส่วนใหญ่จะปลูกผักอินทรีย์ เห็ด พริก และผักต่าง ๆ ดังตัวอย่าง

*ชาวบ้านส่วนใหญ่ปลูกผักอินทรีย์และเพาะเห็ดหาเลี้ยงครอบครัว อย่างพ่อแม่ละไม นอกจากปลูกผักหมุนเวียนตามฤดูกาล เช่น กะหล่ำดอก บร็อกโคลี่ คะน้า กวางตุ้ง ผักกาดหอม ยังแบ่งพื้นที่ส่วนหนึ่งปลูกผักจำพวกสลัดอย่างกรีนโอ๊ก เรดโอ๊ก บัตเตอร์เฮด ผักคอส ผักกาดแก้ว เพื่อส่งขายตามที่พนักงานท่องเที่ยวและร้านอาหาร โดยเฉพาะร้านขายผักผลไม้ของน้ำลมน้องชายแม่ในตลาดชุมชน ส่วนครอบครัวดินจะปลูกพริกเป็นหลัก เพราะเป็นวัตถุดิบสำคัญในการทำพริกของแม่ดิน นอกเหนือจากปลูกมะละกอ แตงกวา ถั่วฝักยาว มะเขือ ผักบุ้ง บวบ กะเพรา และผักสวนครัวอื่น ๆ*

*(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 15-16)*

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า การประกอบอาชีพของคนในสังคมชนบท ส่วนใหญ่จะทำการเกษตรเป็นหลัก เช่น ปลูกผักอินทรีย์ เพาะเห็ดต่าง ๆ ปลูกพริก พืชผักสวนครัวที่ต้องพึ่งพาธรรมชาติในพื้นที่ของแต่ละบุคคล ซึ่งส่วนใหญ่จะมีบริเวณกว้างใหญ่ สะท้อนถึงภูมิปัญญาของชาวบ้านในการปลูกพืชหมุนเวียนตามฤดูกาล และการจัดสรรพื้นที่ที่เหมาะสมแก่

การปลูกพืชแต่ละชนิดเพื่อเลี้ยงชีพและเพื่อการค้าสร้างรายได้ให้แก่ครัวครัว นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นว่า เกษตรกรปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงการเพาะปลูกพืชให้ตรงตามความต้องการของตลาด เห็นได้จากการปลูกพืชอินทรีย์เพื่อนำไปขายให้กับนักท่องเที่ยวและร้านอาหารโดยนำเทคนิคการปลูกผักอินทรีย์มาใช้ด้วย สะท้อนให้เห็นถึงความก้าวหน้าและการพัฒนาของอาชีพทางการเกษตรสมัยใหม่ที่แตกต่างไปจากกรรมวิธีและวิถีชีวิตทางการเกษตรแบบเดิมที่ส่วนใหญ่จะปลูกไว้เพียงพอกิน เหลือกินแล้วจึงขายหรือแบ่งปันคนอื่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง จี๊วกับน้อย กล่าวถึง ป้าป๊อบประกอบอาชีพทำสวน เพาะปลูกผลไม้มาขาย เพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัว ดังตัวอย่าง

ป้าป๊อบยึดอาชีพเป็นชาวสวน ผลผลิตในสวนของแกแต่ละปีดีมาก พอถึงหน้าทุเรียนป่าจะระดมน้อง ๆ ให้ช่วยกันขนทุเรียนใส่เรือแล้วพายไปขายที่ปากคลองตลาด หากลูกไหนมีตำหนิป้าป๊อบก็เอามาทำเป็นทุเรียนกวน ซึ่งขายดีเป็นเทน้ำเทท่า แต่หลังจากเกิดน้ำท่วมใหญ่ปี 2485 พื้นที่สวนทุเรียนฝั่งวัดมณฑป ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ต่ำกว่าฝั่งตรงกันข้ามได้ถูกน้ำทำลายจนหมด พอน้ำลดลงคุณปู่และป้าป๊อบจึงตัดสินใจเปลี่ยนมาทำสวนมะม่วงซึ่งเป็นต้นไม้ที่ทนน้ำกว่าแทน

(จี๊วกับน้อย, 2559, น. 18)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า การทำสวนทุเรียนและมะม่วงเพื่อการค้า สร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวที่ต้องพึ่งพาธรรมชาติ และการเผชิญปัญหาทางธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ทำให้พืชและผลผลิตในสวนได้รับความเสียหาย นอกจากนี้ ยังสะท้อนถึงภูมิปัญญาของชาวสวนที่สามารถจัดการหรือแก้ปัญหาที่ตนประสบ เช่น การนำทุเรียนที่มีตำหนิมาทำเป็นทุเรียนกวนเพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่พืชผลทางการเกษตร และการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และฤดูกาล เช่น การนำมะม่วงที่ทนน้ำมาปลูกแทนทุเรียนในพื้นที่ต่ำ เป็นต้น ส่งผลให้ผลไม้ที่ปลูกไว้ไม่ได้รับความเสียหาย และสร้างรายได้ให้แก่ตนเองอย่างดี

#### 4.1.2) ทำไร่นา

นวนิยายเยาวชนเรื่อง จี๊วกับน้อย กล่าวถึง ชาวบ้านส่วนใหญ่ในคลองบางระมาดจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เช่น ชาวสวน ชาวนา ดังตัวอย่าง

คุณปู่เป็นคนบางบาล ความรู้ที่เชี่ยวชาญที่สุดคือการทำนา ปู่เคยบอกว่า ที่ดินบริเวณนี้เป็นดินเหนียวสีดำเหมาะกับการทำนาที่สุด ทุกเช้าปู่จะออกไปนาตั้งแต่ตะวันยังไม่ขึ้น พอถึง

ตอนเที่ยง คุณย่าจะเดินเอาข้าวกับน้ำพริกไปให้ คุณปู่จะเด็ดผักบั้ง  
ที่ขึ้นตรงคันทาจิมน้ำพริกกินกับข้าว....

ข้าวแรกให้ผลผลิตดีมาก สิ่งแรกที่คุณปู่ทำคือ  
แบกข้าวกระสอบใหญ่ไปถวายท่านเจ้าอาวาสที่วัดมณฑป คุณปู่  
แบ่งข้าวอีกสี่กระสอบให้เพื่อนบ้านที่ร่วมลำบากกันมา จากนั้นคุณ  
ปู่ก็ขนข้าวทั้งหมดลงเรือแล้วพายไปขายที่ท่าช้าง เย็นวันนั้นคุณปู่  
ซื้อปลาหูช้างใหญ่มาฝากคุณย่า

(จิวกับน้อย, 2559, น. 8)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนในชนบทส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพ  
เกษตรกรรมตามความถนัดของแต่ละคนหรือตามลักษณะของพื้นที่ที่จะใช้ทำการเกษตร โดยเฉพาะ  
การทำนา นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาที่รู้ว่าดินชนิดใดเหมาะกับการปลูกข้าว อีกทั้ง  
แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวนาที่ต้องตื่นนอนออกไปทำนาแต่เช้า ตั้งแต่ดวงอาทิตย์ยังไม่ขึ้น ผู้ที่  
ออกไปทำงานในนาส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชาย ส่วนผู้หญิงจะทำอาหารแล้วนำไปให้ อาหารการกินก็  
เรียบง่าย ธรรมชาติในท้องถิ่นมีความสมบูรณ์ สามารถหาอาหารจากธรรมชาติได้ เช่น ผักบั้ง  
มารับประทานกับน้ำพริกได้ง่าย การปลูกข้าวของชาวนาส่วนใหญ่จะปลูกเพื่อเก็บไว้บริโภคใน  
ครอบครัวเป็นหลักถ้ามีเหลือก็จะไปถวายพระสงฆ์ที่สะท้อนถึงความเชื่อเรื่องบุญกุศล และแบ่งปันให้  
เพื่อนบ้านหรือเครือญาติที่สะท้อนถึงความมีน้ำใจ ความเอื้อเฟื้อ เพื่อแผ่กันตามวิถีชีวิตของคนในสังคม  
ชนบท ส่วนที่เหลือจึงจะนำไปขาย โดยใช้เรือเป็นยานพาหนะขนข้าวไปขายให้แก่พ่อค้าซื้อข้าวที่ตลาด  
และเงินที่ได้จากการขายข้าวก็จะนำไปซื้ออาหารหรือสินค้าที่จำเป็น ส่วนเงินที่เหลือก็จะเก็บไว้ใช้ใน  
ยามจำเป็นต่อไป

#### 4.1.3) เลี้ยงสัตว์

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ริมคลองนั้นมีผมกับเป็ด กลางถึง คนในหมู่บ้าน  
ของผมเลี้ยงเป็ดจำนวนมาก เป็นการเลี้ยงแบบ “ไล่ทุ่ง” เพื่อไว้ขายไข่ ขายเนื้อ ดังตัวอย่าง

ในหมู่บ้านที่ผมอาศัยอยู่มีหลายหลังคาเรือนที่  
เลี้ยงเป็ด ส่วนใหญ่จะเลี้ยงแบบ “ไล่ทุ่ง” คือปล่อยให้หาอาหารกิน  
กันเองตามชายทุ่ง ชายน้ำ ผมเองก็เลี้ยงลูกเป็ดแบบ “ไล่ทุ่ง” แต่ผม  
เลี้ยงตามชายคลองหนองน้ำเพราะบ้านอยู่ใกล้ลำคลองมีบ้างเป็น  
บางครั้งที่จะลึบเศษกุ้งหอยปูปลาผลสมร่าข้าวให้กิน ผมเลี้ยงพวก  
มันในฐานะเพื่อนไม่ได้เลี้ยงไว้กินเนื้อกินไข่ ใครต่อใครพากันพูดว่า  
ลูกเป็ดของผมมีความสุขและร่าเริงกว่าเป็ดเล้าอื่นที่เลี้ยงไว้ขายไข่  
ขายเนื้อ

(ริมคลองนั้นมีผมกับเป็ด, 2558, น. 8)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า การเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพหลักอีกอาชีพหนึ่งของชาวนบตบางส่วน ซึ่งการเลี้ยงสัตว์ในสังคมชนบทส่วนมากจะเลี้ยงแบบอิสระตามธรรมชาติ เช่น การเลี้ยงเปิดที่ปล่อยให้ฝูงเปิดหากินกึ่ง หอย ปู ปลา และสัตว์น้ำอื่น ๆ ตามทุ่งนา ริมคลอง หนองน้ำโดยไม่ต้องให้อาหาร เน้นการพึ่งพาอาศัยธรรมชาติเป็นหลัก มีบางส่วนที่ให้อาหารโดยน้ำเอาเศษอาหาร เช่น กุ้ง หอย ปลามาผสมกับรำที่เป็นวัตถุดิบที่มีราคาไม่แพงนักผสมให้เปิดกิน สะท้อนถึงต้นทุนในการเลี้ยงดูที่ต่ำ เมื่อเปิดไข่มากก็นำไปขายสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว แต่ก็มีชาวบ้านบางส่วนเลี้ยงเป็นไว้ดูเล่นก็มี

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ม้าน้ำสีทอง กลางถึง ป้าหลิวเลี้ยงม้าน้ำยี่สิบปี เขาเลี้ยงม้าน้ำเพื่อการค้าหารายได้ดำรงชีวิต ดังตัวอย่าง

ป้าหลิวเลี้ยงม้าน้ำมาเกือบยี่สิบปี แกร็กและ  
ผูกพัน ไม่ต่างกับสัตว์เลี้ยงอย่างหมาหรือแมว....

หญิงชราไม่ได้กลัวว่าจะมีคู่แข่ง ม้าน้ำที่แกเลี้ยง  
มาทุกรุ่นโตไม่ทันขาย ตั้งแต่แป๊ะธงฝั่วของแกลาออกจากศูนย์วิจัย  
ประมงมาประกอบอาชีพนี้ ม้าน้ำไม่เคยล้นตลาด ราคาไม่เคยตก มี  
แต่หายากและแพงขึ้นทุกปี สาเหตุก็เป็นเพราะเลี้ยงยากขยายพันธุ์  
ไม่สะดวกเหมือนปลาทะเลทั่วไป อาชีพที่แกกับฝั่วคู่ยากทำมาหา  
เลี้ยงชีวิตจึงไม่ได้สร้างความร่ำรวยอะไร

(ม้าน้ำสีทอง, 2559, น. 57-58)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ในสังคมชนบทที่มีพื้นที่ติดกับทะเล นอกจากชาวบ้านจะทำอาชีพประมงแล้ว ยังมีชาวบ้านส่วนหนึ่งหันมาเลี้ยงสัตว์น้ำทะเลที่ผู้เลี้ยงจะต้องเป็นผู้มีความรู้เรื่องการเลี้ยงสัตว์น้ำทะเลอย่างดี นอกจากนี้ ยังต้องมีความรู้เรื่องการตลาดและความต้องการของลูกค้าด้วย โดยเฉพาะม้าน้ำสีทองที่ขยายพันธุ์และเลี้ยงยาก แต่มีราคาแพงและเป็นที่ต้องการของตลาด เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่สร้างรายได้ให้แก่ผู้เลี้ยง

#### 4.2) ชาวประมง

ชาวประมง เป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการจับสัตว์น้ำ ทั้งน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม อาชีพชาวประมงเป็นอาชีพดั้งเดิมที่คนในยุคสมัยก่อนหากินตามแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา มาบริโภคและขาย นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 สะท้อนให้เห็นถึงอาชีพชาวประมงไว้ ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ม้าน้ำสีทอง กลางถึง เรือประมงประเภทต่าง ๆ ในประเทศไทย และเครื่องมือจับปลา ดังตัวอย่าง

นักเรียนบางคนที่ไม่เห็นหน้าพอนานเป็นปีจึงฟังครูนิตยา  
ที่พวกเขาเรียนรู้จากครู ไม่ใช่ข้อมูลใหม่ เป็นเรื่องที่ทุกคนเหมือนรู้จักกัน  
ดีอยู่แล้ว ประเทศไทยมีเรือประมงเป็นจำนวนมาก ทั้งอวนลาก  
อวนลอย อวนรุน อวนล้อมจับ เรือเบ็ด เรือปั่น ไฟเรือเหล่านี้ออก  
จับปลาทุกฤดูกาล จนปลาในทะเลไทยแทบจะสูญพันธุ์

(ม้าน้ำสีทอง, 2559, น. 58)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนในสังคมชนบทที่อาศัยอยู่ในแถบพื้นที่  
ติดทะเลจะประกอบอาชีพประมงจำนวนมาก สะท้อนจากเรือและเครื่องมือในการทำประมงที่ทันสมัย  
เช่น อวนรุน เป็นต้น ซึ่งการทำประมงเชิงพาณิชย์จะต้องออกเรือไปหาปลาไกล ๆ ห่างไกลจากบ้านกัน  
เพื่อจับปลาไปขาย เพราะต้องการได้ปลาจำนวนมาก นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นว่าการทำประมง  
อย่างผิดวิธี คือ การจับปลาในทุกฤดูกาลมีผลกระทบต่อทะเลสัตว์มาก ทำให้สัตว์ทะเลน้อยลงหรือบาง  
ชนิดสูญพันธุ์ไป ส่งผลให้พวกเขาต้องออกเรือไปทำประมงในท้องทะเลที่ไกล บางครั้งก็ไปจับปลายัง  
น่านน้ำในประเทศอื่น

### 4.3) มัคคุเทศก์

มัคคุเทศก์เป็นอาชีพเกี่ยวกับการพานักท่องเที่ยวรายบุคคลหรือคณะเดินทาง  
ไปท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ โดยผู้เป็นมัคคุเทศก์จะอธิบายหรือให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว  
รวมทั้งตอบคำถามต่าง ๆ ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ต่าง ๆ นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ.  
2558-2561 ได้กล่าวถึงอาชีพมัคคุเทศก์ไว้ ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึง พ่อของละไมได้รับหน้าที่เป็น  
มัคคุเทศก์พานักท่องเที่ยวและนักศึกษาไปหาความรู้เรื่องเกี่ยวกับต้นไม้และสมุนไพร ดังตัวอย่าง

ไม้พ่อของละไมรู้จักป่าบริเวณนี้เป็นอย่างดีและยังมี  
ความรู้เรื่องสมุนไพรกับนกในป่า จึงรับหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์พา  
นักท่องเที่ยวและนักเรียนเข้าไปศึกษาหาความรู้เรื่องต้นไม้และ  
สมุนไพรในป่าอยู่บ่อยครั้ง

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 28)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนในสังคมชนบทบางส่วนที่เป็นปราชญ์  
ชาวบ้าน ผู้ที่มีความรู้และทักษะในพื้นที่ที่ตนอยู่อาศัยประกอบอาชีพเป็นมัคคุเทศก์ เนื่องจากเขามี  
ความผูกพันกับธรรมชาติตั้งแต่เกิด จึงมีความรู้เกี่ยวกับต้นไม้ สมุนไพร สัตว์นานาชนิด และเรื่องอื่น ๆ  
ในพื้นที่ป่าชุมชนมากมาย ส่งผลให้นักท่องเที่ยวได้ความรู้ ความเข้าใจเรื่องป่า สมุนไพร และเรื่องอื่น ๆ  
ในป่าชุมชนอย่างดี นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นว่า สังคมชนบทมีการพัฒนาป่าชุมชนให้เป็นแหล่ง



ห้องเที่ยวและแหล่งการเรียนรู้ระบบนิเวศธรรมชาติของคนภายนอกชุมชน ซึ่งสร้างรายได้และการมีงานทำให้แก่คนชุมชนทางหนึ่งด้วย

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า การประกอบอาชีพของคนในสังคมชนบทมีความหลากหลาย แต่ส่วนใหญ่จะทำเกษตรกรรม เช่น การทำสวน ไร่ นา เลี้ยงสัตว์ การทำประมง และมีคหุเทศก์เพื่อการยังชีพ แบ่งปันกันด้วยน้ำใจ บริจาคทำบุญกุศลตามความเชื่อ และการค้าขายเพื่อนำรายได้มาจุนเจือครอบครัวในด้านต่าง ๆ ซึ่งอาชีพส่วนใหญ่ในสังคมชนบทนั้นจะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในท้องที่ที่พวกเขาอาศัยอยู่ อีกทั้งยังต้องใช้ภูมิปัญญาในการทำและจัดการอย่างสอดคล้องเหมาะสมกับธรรมชาติและฤดูกาลในแต่ละท้องถิ่นด้วย โดยเน้นการพึ่งพาธรรมชาติให้มากที่สุดเพื่อลดต้นทุนในการผลิต ส่งผลให้ชาวชนบทมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติและมีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่ายสอดคล้อง สมดุลกับธรรมชาติตามอาชีพที่พวกเขาทำด้วย

### 5) การคมนาคมของคนในสังคมชนบท

การคมนาคมเป็นการเดินทางไปมาเพื่อติดต่อกันของคนในท้องถิ่นต่าง ๆ เริ่มจากหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด และประเทศ การคมนาคมเป็นเรื่องสำคัญที่ทำให้สังคมและประเทศมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ตามมาหลายเรื่อง นวนิยายยาวชนรางวัลแวนแคว์ พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนให้เห็นถึงการคมนาคมในสังคมชนบทสรุปได้ 2 ประเภท คือ

#### 5.1) การคมนาคมทางน้ำ

การคมนาคมที่ปรากฏในนวนิยายยาวชนรางวัลแวนแคว์ พ.ศ. 2558-2561 ส่วนใหญ่จะเป็นการคมนาคมทางน้ำ ดังตัวอย่าง เช่น

นวนิยายยาวชนเรื่อง จี๊วกับน้อย กล่าวถึง เรือที่แล่นผ่านหน้าบ้านน้อยมีเรือหลากหลายประเภท เช่น เรือหางยาว เรือพาย เรือขายของ และเรือไปรษณีย์ ดังตัวอย่าง

*เรือที่แล่นผ่านหน้าบ้านน้อยไม่ได้มีแต่เรือหางยาวเท่านั้น มีทั้งเรือพายและเรือเครื่องแล่นอยู่แทบไม่ขาดสาย แต่เรือที่น้อยชอบที่สุดคือเรือขายของของนายดีหรือพี่ดี เรือของเขาดัดแปลงมาจากเรือบดขนาดกลาง ติดเครื่องยนต์ที่ทำยเรือและทาสีเหลืองตลอดทั้งลำ ตรงกลางลำมีตู้ขายของที่เป็นตู้กระจกภายในนั้นมีขนมที่เด็ก ๆ ชื่นชอบมากมาย ด้านหน้าตู้ขายของจะมีหม้อต้มน้ำร้อนที่มีฝาเป็นหลุมสามหลุม บนปากหลุมมีกระป๋องสองใบ ใบหนึ่งใส่อ้อยอีกใบใส่น้ำตาล ด้านหลังคนขับจะมีถังใส่น้ำแข็ง เวลาพี่ดีจะขายเครื่องดื่ม เขาเอาน้ำแข็งมาล้างกับน้ำคลองเพื่อให้เกลบลหุดออกไป จากนั้นจะใส่กระสอบผ้าแล้วทุบจนละเอียด.....*

ยกเว้นตอนที่เมื่อเรือไปรษณีย์แล่นผ่าน พ่อจะวางงาน  
ทั้งหมดแล้วหันไปมองอย่างตื่นตื่น พ่อไม่ได้กำลังรอดจดหมายจาก  
ใครหรอก.....

(จิวกับน้อย, 2559, น. 27-28)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า การเดินทางของคนในชนบทที่มีบ้านอาศัยอยู่  
ริมแม่น้ำ ลำคลอง หรืออยู่ไม่ไกลจากแม่น้ำ ลำคลองจะเดินทางโดยอาศัยเรือเป็นหลัก แม่น้ำ ลำคลอง  
มิใช่ใช้เฉพาะเป็นทางสัญจรไปมาของผู้คนอย่างเดียวนั้น แต่ยังเป็นเส้นทางของการค้าขายการ  
ขนส่งสินค้า พืชผลทางการเกษตร และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ อีกมากมาย นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้  
เห็นว่า การคมนาคมทางน้ำมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของคนในชนบทมากในอดีตที่  
ผ่านมาสรุปก็คือ คนในสังคมชนบทไทยในอดีตจะใช้ทางน้ำเป็นเส้นทางสัญจรไปมาและทำการค้า  
ส่งผลให้ชีวิตมีความผูกพันกับสายน้ำอย่างแนบสนิท

## 5.2) การคมนาคมทางบก

การคมนาคมในชนบทที่นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561  
กล่าวถึงมีไม่มากนัก เมื่อเทียบกับการคมนาคมทางน้ำ ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ม้าน้ำสีทอง กล่าวถึง สนและโต้มี่ครอบครัวที่ยากจน  
ส่งผลให้เด็กทั้งสองคนต้องอดทนต่อความยากลำบากในการเดินทางด้วยเท้า ดังตัวอย่าง

ความที่เป็นเด็กที่มีพ่อแม่ยากจน ทั้งสนและโต้มี่จึงเคยชิน  
กับการเดินไปไหนมาไหนไกล ๆ ทั้งสองเดินได้เร็วพอกันนาน ๆ.....

พันทางลูกรังเข้าสู่ถนนลาดยาง ข้ามสะพานมาอีกฟาก  
หนึ่ง เดินต่ออีกทอดไปตามถนนสายเล็ก ๆ อากาศยามเช้ามีดี  
ค่อนข้างเย็นจึงช่วยให้เหนื่อยช้า ถึงสะพานปลาเหลืองก็เพิ่งไหลซึม  
ไปทั่วซอกกรักแร้

(ม้าน้ำสีทอง, 2559, น. 12-13)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า วิถีชีวิตของชาวชนบทที่มีฐานะยากจนทั่วไป  
ที่มักจะใช้วิธีการเดินเท้าไปทำงานหรือทำธุระยังสถานที่ต่าง ๆ ด้วยความอดทน และยังคงถึงสภาพ  
ของถนนในชนบทที่มีทั้งถนนดินลูกรัง และถนนลาดยาง ดังนั้น จึงเห็นว่า พื้นที่บางส่วนของชนบทมี  
การพัฒนาถนนทางให้มีความสะดวกในการเดินทาง การขนส่งสินค้า และพืชผลทางการเกษตรอีกด้วย  
นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึง ละมี่ปั่นจักรยานตามถนนดิน  
แล้วมีรถกระบะมาที่บ้านด้วย ดังตัวอย่าง

ระหว่างที่ปั่นจักรยานอย่างสบายอารมณ์ไปตามถนนดิน  
ละมี่ได้ยินเสียงเครื่องยนต์ครางกระหึ่มแทรกความเงียบสงบของ

ยามเช้าใกล้เข้ามาเรื่อย ๆ แล้วภาพรถกระบะสีเงินบรอนซ์คันใหญ่  
ก็ปรากฏแก่สายตา รถคันนั้นแล่นฝุ่นตลบมาตามถนนและแล่น  
เลยผ่านหน้าเธอไป ละไมคิดว่าคงเป็นนักท่องเที่ยวที่นัดหมายให้  
พ่อของเธอพาทางเข้าไปเที่ยวในป่า

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 28)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ในสังคมชนบทนอกจากจะใช้เรือในการเดินทาง  
และส่งสินค้าแล้ว ยังมีรถจักรยาน รถกระบะด้วย ทั้งนี้มาจากการพัฒนาสังคมชนบททำให้มีสร้าง  
ทางเดินหรือถนนดิน และเริ่มมีการนำรถกระบะมาใช้ในเดินทางและส่งสินค้า

นวนิยายเยาวชนเรื่อง กล่องตุ๊กตาไส้กับจดหมายของพ่อ กล่าวถึง ในสังคม  
ชนบทได้ใช้รถมอเตอร์ไซค์ในการเดินทางกัน ดังตัวอย่าง

เธอพาฉันซ้อนท้ายรถมอเตอร์ไซค์ หรือที่เธอเรียกสั้น ๆ  
ว่า “รถเครื่อง” แล้วขับลึกลงไปตามแนวทิวมะพร้าวห่างจากหาด  
ราวสิบนาที บ้านของยัยบัวซ่อนอยู่ในหลืบกำบังของเนินเขา

(กล่องตุ๊กตาไส้กับจดหมายของพ่อ, 2559, น. 43)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ในสังคมชนบทได้ใช้รถมอเตอร์ไซค์เป็น  
ยานพาหนะในการเดินทาง แสดงให้เห็นว่าในชนบทมีเส้นทางเดินหรือถนนที่ใช้ในการสัญจรไปตาม  
สภาพของแต่ละพื้นที่ด้วย

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า การคมนาคมในสังคมชนบทมีทางทั้งน้ำและทางบก ซึ่งใน  
อดีตการเดินทางและการส่งสินค้าจะใช้ทางเรือเป็นหลัก ต่อมาเมื่อสังคมชนบทได้รับการพัฒนา จึงได้  
มีถนนหนทางเดินมากขึ้น ส่งผลให้คนส่วนหนึ่งหันมาใช้การเดินทางด้วยรถจักรยาน รถกระบะ และรถ  
มอเตอร์ไซค์ และนำรถกระบะมาใช้ในการเดินทางและส่งสินค้ามากขึ้น เพื่อเพิ่มทางเลือกในการ  
เดินทางและส่งสินค้าให้แก่ชาวชนบทได้รับความสะดวกสบายมากขึ้นกว่าอดีตที่ผ่านมา

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวสรุปได้ว่า นวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561  
ได้สะท้อนภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมชนบทที่ผูกพัน ใกล้ชิดกับธรรมชาติ พึ่งพาอาศัย  
ธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ มีความสุขอยู่กับธรรมชาติอย่างเรียบง่าย เนื่องจากในชนบทมีทรัพยากร  
ธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม บรรยากาศที่เงียบสงบ อากาศที่สดชื่นปลอดโปร่ง  
ซึ่งเอื้อต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ในขณะเดียวกันคนในชนบทก็ช่วยกันป้องกัน รักษา และสร้าง  
สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติให้คงความสมดุลต่อไปด้วย ด้านที่อยู่อาศัยคนในสังคมชนบทนิยมสร้างบ้าน  
เชื่อมต่อกันแบบบ้านเรือนไทย มีหน้าตาต่างมาก ยกพื้นสูง ใต้ถุนโล่ง เพื่อให้ลมโกรก ระบายความร้อน  
ให้เย็นสบาย จัดพื้นที่ใช้สอยอย่างเป็นสัดส่วน ส่วนมากสร้างด้วยไม้ มีบางส่วนที่สร้างด้วยปูน นิยม  
สร้างบ้านอยู่ริมแม่น้ำ ลำคลอง ถนน ทางเดิน และป่าไม้เพื่อความสะดวกสบายในการเดินทาง การขน

พืชผลทางการเกษตร และการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ คนในชนบทส่วนใหญ่ทำอาหารรับประทานเองแบบเรียบง่าย อาหารส่วนใหญ่ทำจากพืชและสัตว์ที่ปลูก เลี้ยงไว้เอง หรืออาหารจากแหล่งธรรมชาติ การรับประทานอาหารจะล้อมวงรับประทานพร้อมกัน และอาหารจะมีหลากหลายไปตามฐานะและการแสวงหาของแต่ละบ้าน แต่อาหารหลักที่มักขาดไม่ได้ก็คือ น้ำพริก และผักต้ม มีอะไรก็แบ่งปัน สะท้อนถึงความเอื้ออาทรต่อกันของคนในชนบทได้เป็นอย่างดี ด้านการประกอบอาชีพของคนในสังคมชนบทมีอาชีพหลากหลายทั้งเกษตรกรรม เช่น การทำสวน ไร่ นา เลี้ยงสัตว์ การทำประมง และมีคหุเทศก์ที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในท้องที่ที่พวกเขาอาศัยอยู่ที่ต้องอาศัยภูมิปัญญาในการทำให้สอดคล้องเหมาะสมกับธรรมชาติและฤดูกาลในแต่ละท้องถิ่น เน้นการพึ่งพาธรรมชาติให้มากที่สุดเพื่อลดต้นทุนในการผลิต การคมนาคมส่วนใหญ่ทั้งการเดินทาง การค้าขาย และการขนส่งสินค้าต่าง ๆ ใช้ทางน้ำเป็นหลัก ต่อมาเมื่อสังคมชนบทได้รับการพัฒนาจึงได้มีการสร้างถนนหนทางเข้ามาในท้องที่ต่าง ๆ ส่งผลทำให้มียานพาหนะใหม่ ๆ ทั้งรถจักรยาน รถจักรยานยนต์ และรถกระบะเข้ามาแทนที่การเดินทางด้วยเรือ ดังนั้น การคมนาคมทางน้ำก็ยังคงมีความสำคัญอยู่ โดยเฉพาะคนที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ริมน้ำก็ยังคงใช้เรือในการเดินทางและการขนส่งสินค้าอยู่

### 3.1.2 วิถีชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมเมือง

วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมเมืองจะมีความรีบเร่ง เนื่องจากสังคมเมืองจะมีความเจริญด้านวัตถุต่าง ๆ ที่สร้างความสะดวกสบายให้แก่คนที่อาศัยอยู่ในสังคมเมืองมากมายในนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแคว์ พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพแวดล้อม ที่อยู่อาศัย อาหารการกิน การประกอบอาชีพ และการคมนาคมของคนในสังคมเมืองไว้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

#### 1) สภาพแวดล้อมในสังคมเมือง

นวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแคว์ พ.ศ. 2558-2561 สะท้อนถึงสิ่งแวดล้อมในสังคมเมืองไม่มากนัก เท่าที่พบจะแตกต่างไปจากสังคมชนบทอย่างเห็นได้ชัดเจน ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง กล่าวถึง ตอนที่แม่ของเค้าโมงเพิ่งย้ายมาอยู่กับพ่อ ซอยนี้เป็นถนนร้าง แต่ตอนนี้เจริญขึ้นมีอาคารตึกแถวแออัด ดังตัวอย่าง

แม่เคยเล่าให้ฟังว่าตอนที่เพิ่งย้ายมาอยู่กับพ่อ ทั้งซอยมีบ้านอยู่เพียงห้าหลัง หลังอื่นกำลังก่อสร้าง หน้าซอยมีตึกแถวสี่คูหา มีร้านขายยา ร้านชำ ร้านตัดผม แล้วก็ร้านอาหารตามสั่ง อยู่ไปอยู่มาบ้านจัดสรรผุดขึ้นที่ละซอย สองซอยราวกับดอกเห็ด จากถนนร้างกลายเป็นแออัด ราคาที่ดินขึ้นสูงลิ่ว พ่อเคยคิดจะขายบ้านหลังนี้ไปหาซื้อที่อื่น เบื่อความอึกทึกในซอย แต่แม่บอกว่าที่นี่ทำเลดีอยู่แล้ว แม่ไม่อยากไปอยู่เขตปริมณฑล เสียเวลาขับรถเข้าเมือง

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, น. 22)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า การขยายตัวและความเจริญของสังคมเมืองจนสถานที่บางแห่งกลายเป็นชุมชนแออัด เต็มไปด้วยตึก บ้านเรือน ร้านค้า และสถานที่ประกอบธุรกิจต่าง ๆ จำนวนมาก ส่งผลให้เกิดความอึกทึก มลพิษทางเสียง อากาศที่เป็นพิษต่อร่างกายชีวิต แต่ก็มีความสะดวกสบายในหลายด้าน เช่น การเดินทาง การซื้อหาสิ่งต่าง ๆ มาอุปโภค บริโภคที่ไม่ต้องเดินทางไปไกลหรือหาซื้อได้ยากเหมือนในชนบท และการใช้บริการในด้านอื่น ๆ เช่น ร้านตัดผมที่สร้างความสะดวกสบายให้แก่คนในสังคมเมือง แต่ชีวิตของคนในเมืองก็มีความรีบเร่งไปตามสภาพแวดล้อมทางสังคม นอกจากนี้ การขยายตัวของสังคมเมืองในด้านต่าง ๆ ยังส่งผลต่อราคาที่ดินที่สูงขึ้น ทำให้คนจนหรือผู้มีรายได้น้อยเป็นเจ้าของที่ดินได้ยากขึ้น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น กล่าวถึง บ้านของครามว่าเป็นบ้านหลังใหญ่ มีต้นไม้ ดอกไม้ปลูกไว้รอบบ้าน ดังตัวอย่าง

พ่อไม่ได้เล่าต่อว่าหลังจากนั้นเป็นอย่างไร แต่ทั้งสองแต่งงานกัน ไม่กี่ปีก็ซื้อบ้านหลังนี้ เพราะเหตุผลง่าย ๆ แม่เขาอยากมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของตัวเอง แม่เริ่มปลูกต้นไม้ เริ่มจากไม้ประดับ ทองหลวง สวาน้อย ประแป้ง เศรษฐีเรือนในและเรือนนอก ก่อนผันมาปลูกพวกไม้ดอกที่ดูแลง่ายอย่างดอกแก้ว กุหลาบมอญ โป๊ยเซียน และกล้วยไม้ แต่ปลูกไปปลูกมา กล้วยไม้ไม่เคยติดดอกให้เห็นเลย

แม่เขาอยากปลูกพวกต้นไม้ใหญ่ ๆ แต่บ้านเราเนื้อที่น้อยเลยปลูกไม่ได้ พ่อบอกว่า แต่แม่ก็ไม่ยอมแพ้ล่ะ แม่ปลูกลิลาวดีลงกระถาง.....

(เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น, 2559, น. 22-23)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนที่อาศัยอยู่ในสังคมเมืองห่างไกลจากธรรมชาติ และไม่ค่อยมีโอกาสอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ แต่ก็มีบางคนชอบธรรมชาติจึงได้ทำสวนเล็ก ๆ ไว้ ในบ้านของตนจะปลูกต้นไม้ ดอกไม้หลากหลายชนิด เพื่อให้บรรยากาศรอบบ้านสวยงาม อากาศสดชื่นปลอดโปร่ง นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นว่า บ้านของคนในสังคมเมืองมีพื้นที่จำกัด ไม่สามารถปลูกต้นไม้ใหญ่เหมือนในชนบทได้

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า สภาพสิ่งแวดล้อมในสังคมเมืองมีความเจริญด้านต่าง ๆ มีร้านค้า ร้านขายของจำนวนมาก คนในสังคมเมืองมีวิถีชีวิตรีบเร่งไปตามสภาพแวดล้อมทางสังคม การขยายตัวของสังคมเมืองในด้านต่าง ๆ ยังส่งผลต่อราคาที่ดินให้สูงขึ้น นอกจากนี้ คนในสังคมเมืองห่างไกลจากสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ไม่ค่อยมีโอกาสใกล้ชิดกับธรรมชาติที่บริสุทธิ์ จึงทำให้คนในสังคม

เมืองบางคนสร้างสวนเล็ก ๆ ปลูกต้นไม้ ดอกไม้ไว้รอบบ้าน เพื่อให้อากาศสดชื่น และมีบรรยากาศที่สวยงาม

## 2) ที่อยู่อาศัยของคนในสังคมเมือง

นวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแคว์ พ.ศ. 2558-2561 นอกจากจะสะท้อนให้เห็นถึงที่อยู่อาศัยของในสังคมเมืองที่มักจะเป็นตึกแถวที่ใช้ประกอบธุรกิจต่าง ๆ และการสร้างที่อยู่แบบใหม่คือ บ้านจัดสรรตามตัวอย่างที่กล่าวในหัวข้อที่ผ่านมาแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นถึงที่อยู่อาศัยของคนที่มีฐานะดี ซึ่งจะเป็นบ้านหลังใหญ่ มีเนื้อที่มาก เต็มไปด้วยเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง กล่าวถึง บ้านเค้าโมงที่เป็นบ้านหลังใหญ่ ภายในตัวบ้านมีห้องนอนสามห้อง แบ่งเป็นห้องใหญ่ ห้องธรรมดา และมีห้องทำงาน ดังตัวอย่าง

*อ่าล้งจางสะอาดเป็นเงาวิบ เค้าโมงหยิบจางน้องลงไป  
วางก่อนจะเดินขึ้นบันไดมาข้างบน บ้านเธอมีห้องนอนสามห้อง  
ห้องใหญ่เป็นของพ่อกับแม่ ห้องติดระเบียงเป็นของไก่จุก เค้าโมง  
กับนกกกระดี่เคยนอนห้องเดียวกัน ตอนหลังพ่อแยกไปนอนใน  
ห้องทำงาน ซื่อเตียงเตียวมาตั้ง แถมยังซื้อเครื่องเล่นเกมส์ารพัด  
นกกกระดี่จึงถือโอกาสไปนอนกับแม่เป็นการถาวร*

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, น. 23)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ที่อยู่อาศัยของคนที่มีฐานะในสังคมเมืองจะเป็นบ้านหลังใหญ่ สองชั้น แยกสัดส่วนไว้อย่างเหมาะสมและประโยชน์ใช้สอย คือ ชั้นที่หนึ่งเป็นห้องครัว ห้องรับแขก ส่วนชั้นที่สองจะเป็นห้องพักผ่อนใหญ่และห้องเล็กตามจำนวนของสมาชิกในครอบครัว ทำให้สมาชิกในครอบครัวแต่ละคนมีพื้นที่ส่วนตัวอย่างอิสระ สะท้อนถึงฐานะทางการเงินที่ดีของคนในสังคมเมืองที่สามารถซื้อหรือสร้างบ้านหลังใหญ่บนที่ดินที่มีบริเวณกว้างและมีราคาที่สูง ซึ่งคนที่มีฐานะยากจนไม่อาจซื้อหรือสร้างได้

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า ที่อยู่อาศัยของคนในสังคมเมืองมีสภาพแวดล้อมที่เจริญแวดล้อมด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกสบายที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีในหลายด้าน แต่ก็มีผลก่อให้เกิดมลพิษที่ส่งผลเสียต่อคุณภาพชีวิตเช่นกัน ที่อยู่อาศัยจะมีทั้งบ้านเดี่ยว อาคารตึกแถวที่ผู้อาศัยใช้ประกอบกิจการต่าง ๆ เช่น ขายอาหาร ตัดผม ขายยา และมีหมู่บ้านจัดสรรทั้งหลังเล็กและหลังใหญ่ ในขนาดพื้นที่ที่ต่างกันเพื่อให้ผู้ที่ต้องการที่อยู่อาศัยได้ซื้อตามความเหมาะสมกับฐานะทางการเงินและศักยภาพในการแสวงหาของแต่ละคน

### 3) อาหารการกินของคนในสังคมเมือง

อาหารการกินของคนในสังคมเมืองที่ปรากฏในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 จะแตกต่างกันไปตามความต้องการหรือรสนิยมของแต่ละคนหรือครอบครัว สามารถแยกได้เป็น 2 แบบ คือ

#### 3.1) อาหารที่ทำเอง

อาหารการกินตามวิถีไทยดั้งเดิมทั้งในสังคมเมืองและชนบทมักจะทำรับประทานเองภายในครอบครัวมากกว่าที่จะซื้อตามท้องตลาด ในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนชีวิตของคนในเมืองที่ทำอาหารรับประทานเองภายในครอบครัวไว้ ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง กล่าวถึง ย่าทำกับข้าวใส่ตู้เย็นไว้ แม่ซื้อข้าวกล้องที่มีต่อสุขภาพร่างกายมาให้พวกลูก ๆ กิน ดังตัวอย่าง

“กินข้าวเสียก่อน ย่าทำกึ่งหวานกับหมูหวานใส่ตู้กับข้าวไว้ให้ ข้าวต้มก็มีใช้ข้าวกล้องหอมมะลิแดง แม่เราเขากินลดความอ้วน เขาว่าดีไม่แพ้ข้าวมันปู ย่าก็ไม่รู้กับเขาหรอก ซื่ออะไรมา ก็หุงอันนั้น ข้าวฮวงงอกของอุบลคราวก่อนยังไม่หมดเลย แล้วมีข้าวไรย์เบอร์รี่อยู่อีกถุง พี่สาวเราเขาซื้อมาจากงานเกษตรอินทรีย์”

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, น. 9)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนในสังคมเมืองบางส่วนทำอาหารกินเอง และบางส่วนก็ซื้อในตลาด ผู้ที่ทำอาหารส่วนใหญ่จะเป็นแม่หรือญาติผู้ใหญ่ที่อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน บางครั้งก็จะทำอาหารหลายอย่างเก็บไว้ในตู้เย็น สะท้อนให้เห็นถึงคนในสังคมเมืองพึ่งพาเครื่องอำนวยความสะดวกที่ทันสมัย นอกจากนี้ คนในสังคมเมืองยังมีความระมัดระวังด้านสุขภาพของตนและคนในครอบครัว รู้จักเลือกกินอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย เช่น ข้าวกล้องหอมมะลิแดง ข้าวไรย์เบอร์รี่ ซึ่งสะท้อนถึงฐานะทางการเงินของคนในสังคมเมืองว่ามีฐานะดี สามารถซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพและมีราคาแพงให้แก่คนในครอบครัวได้

#### 3.2) อาหารที่ซื้อจากร้านอาหาร

นอกจากการทำอาหารรับประทานกันภายในครอบครัวแล้ว ยังพบว่า บางครั้งคนในสังคมเมืองยังซื้ออาหารในตลาดหรือตามร้านอาหารมารับประทานในครอบครัว ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง กล่าวถึง ครอบครัวเค้าโมงส่วนใหญ่จะซื้ออาหารจากร้านข้างนอกมารับประทาน ดังตัวอย่าง

ในครัวเปิดไฟสว่าง เค้าโมงกระโจนเข้ามาข้างใน เมื่อคืนแม่บอกว่าน้ำพริกกุ้งสดอยู่ในตู้เย็น ซื้อจากร้านปักษ์ใต้กลาง

ชอย ร้านนี้แม่เชื่อใจว่าไม่ใส่ผงชูรส บางวันยังซื้อน้ำพริกผัดแห้งที่  
ไม่เผ็ดมาให้พวกเธอกินกับข้าว

แม่ น้องสาวคนเล็กผลุบหน้าเข้าไป เค้โมงเปิดตู้เย็นก้มลง  
มามอง เห็นน้ำพริกกุ้งสดใส่ถุงพลาสติกมัดไว้เรียบร้อย เธอเลือก  
แต่งกว่ากับมะเขือเปราะผิวยาว ๆ ออกมาจากช่องผัก ล้างหั่น  
ใส่ถุงเร็วปรือ ก่อนจะหันไปตักข้าวใส่ขันเงิน

(วันเกิดของเค้โมง, 2561, น. 7)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนในสังคมเมืองบางครั้งจะซื้ออาหารจาก  
ตลาดหรือร้านอาหารข้างนอกมารับประทานในครอบครัวตามความจำเป็นเพื่อความสะดวกสบาย  
และความต้องการความหลากหลายด้านโภชนาการที่มีผลดีต่อสุขภาพ หรือค่านิยมของคนแต่ละ  
ครอบครัวที่ชอบรับประทานอาหารที่ไม่เหมือนกันในโอกาสต่าง ๆ เช่น วันเกิด เป็นต้น ซึ่งต่างจากคน  
ที่อยู่ในสังคมชนบทที่มักเพาะปลูกพืช ผัก เลี้ยงสัตว์ไว้ทำอาหารเอง หรือไม่ก็แสวงหาอาหารตามแหล่ง  
ธรรมชาติ และนิยมทำอาหารกินเอง นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นว่า คนในสังคมเมืองใส่ใจต่อการ  
รักษาสุขภาพของตนและคนในครอบครัวมาก โดยจะเลือกซื้ออาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการและ  
ปลอดภัยต่อชีวิต

### 3.3) การรับประทานอาหารนอกบ้าน

นอกจากอาหารที่ทำกินเองภายในครอบครัว อาหารที่ซื้อจากร้านค้าหรือ  
ร้านอาหารนอกบ้านมารับประทานเพื่อเพิ่มรสชาติและความหลากหลายของอาหารที่ให้ผลดีต่อ  
สุขภาพดังกล่าวแล้วยังพบว่า บางครั้ง บางโอกาสคนในเมืองยังพาสมาชิกในครอบครัวออกไป  
รับประทานอาหารนอกบ้าน ตามร้านอาหาร ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้โมง กล่าวถึง แม่ทำกับข้าวแบบรสชาติ  
จืด ๆ ไม่ค่อยใส่เครื่องปรุงในอาหาร กินแบบรสธรรมชาติ พ่อจึงชอบออกไปกินข้าวข้างนอก  
ดังตัวอย่าง

แกงจืดของแม่จืดสมชื่อ เค้โมงตักข้าวเข้าปาก นึกถึง  
ขนมจีนแกงไก่ที่โรงเรียนแล้ว อยากให้เปิดเทอมเสียวันพรุ่งนี้ แม่  
ไม่ค่อยปรุงรสอาหารที่ทำให้พวกเธอกิน เต็มแค่เกลือกับซีอิ๊วญี่ปุ่น  
นิดหน่อย พ่อเคยบ่นว่ากับข้าวที่บ้านไม่อร่อย แต่แม่ก็ไม่ยอม  
เปลี่ยน วิตกจริตว่าซอสชนิดนั้นชนิดนี้ทำให้เกิดมะเร็ง พ่อจึงชอบ  
ออกไปกินข้าวนอกบ้าน แม่ก็หัวลูก ๆ ตามไปด้วย แต่ทำข้าวผัดใส่  
กล่องติดไป ไม่ยอมให้พวกเธอกินอาหารร้านโปรดของพ่อ บอกว่า  
มีแต่ผงชูรส บางที่ตัวแม่เองอยากกินอาหารข้างทาง แม่ยังจอดรถ



นั่งกินคนเดียว พวกเธอไม่มีทางได้ชิม นอกจากแม่จะมั่นใจเสียก่อน  
ว่าร้านนั้นสะอาด

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, น. 15)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนในสังคมเมืองบางส่วนจะมีความระมัดระวัง และรักษาสุขภาพ จึงไม่นิยมรับประทานอาหารที่มีรสจัด ปปรุงด้วยซอสต่าง ๆ ที่มีผลเสียต่อสุขภาพ ร่างกาย นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นว่า บางครั้ง บางโอกาสคนในสังคมเมืองจะออกไปรับประทาน อาหารนอกบ้าน เพื่อเปลี่ยนรสชาติอาหารและเปลี่ยนบรรยากาศของการรับประทานอาหารที่จำเจอยู่ภายใน บ้าน

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า อาหารการกินของคนในสังคมเมืองมีหลากหลาย มีทั้งที่ ประกอบกินเองภายในบ้าน แต่ส่วนใหญ่คนในสังคมเมืองจะซื้ออาหารจากร้านอาหารมารับประทาน และบางครั้งก็จะออกไปรับประทานอาหารนอกบ้าน คนในสังคมเมืองให้ความสำคัญกับการรักษา สุขภาพร่างกายมาก จึงไม่รับประทานอาหารที่ปรุงด้วยผงชูรส ซอสรสจัดและของทอด จะรับประทาน เฉพาะอาหารที่มีผลดีต่อสุขภาพร่างกาย แสดงให้เห็นว่าวิถีชีวิตของคนในสังคมเมืองมีสะดวกสบาย มากกว่าคนในสังคมชนบท แต่สุขภาพร่างกายของคนในสังคมเมืองก็กลายเป็นปัญหาใหญ่จึงทำให้คน ในสังคมเมืองกินอาหารอย่างระมัดระวัง เพื่อไม่ให้ป่วยหรือเกิดโรคต่าง ๆ

#### 4) การประกอบอาชีพของคนในสังคมเมือง

การประกอบอาชีพของคนในสังคมเมืองจะมีความหลากหลายแตกต่างกันไปตาม ความสามารถ ความรู้ ความชำนาญ และปัจจัยสนับสนุนของแต่ละคน นวนิยายเยาวชนรางวัล แว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนภาพของการประกอบอาชีพของคนในสังคมเมืองไว้หลากหลาย อาชีพ เช่น ค้าขาย พนักงานห้าง พนักงานเก็บเงิน ตำรวจจราจร ทหาร พนักงานขับรถ เป็นต้น แต่อาชีพที่ปรากฏอย่างเด่นชัดมีอาชีพนักจิตวิทยา อาชีพหมอ และอาชีพโปรแกรมเมอร์

##### 4.1) นักจิตวิทยา

นักจิตวิทยาเป็นอาชีพที่คอยให้คำปรึกษากับผู้ป่วย และช่วยรักษาจิตใจของผู้ป่วยให้กลับมาดำเนินชีวิตได้ตามปกติ ดังนั้น อาชีพนักจิตวิทยาจึงเป็นอาชีพที่สำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างมาก ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง กล่าวถึง ภาซีเล่าว่า ภาซีเขาเคยไป พบนักจิตวิทยาเพื่อขอคำปรึกษา แต่พ่อแม่เป็นผู้เลือกนักจิตวิทยาให้ เขารู้สึกเหมือนถูกพ่อแม่บังคับ สุดท้ายภาซีก็ต้องเลือกนักจิตวิทยาเอง อาการทางจิตจึงเริ่มดีขึ้น ดังตัวอย่าง

“ตอนนั้นผมไปพบนักจิตวิทยาถึงสามคน” ภาซีตอบ

“คนแรกโรงเรียนแนะนำ เป็นนักจิตวิทยาจากศูนย์ของรัฐบาล อีก คนเป็นนักจิตวิทยาที่พ่อแม่บังคับให้คนแรกไม่คลิ๊กกับผมเลย ไปที่ไร

เหมือนไปสนามรบ กลับมานอนปวดหัว เสร้ามากกว่าเดิม คนที่  
สองเข้าใจผมมากกว่า ผมก็ชอบเขา แต่มันติดที่ว่าพ่อกับแม่เป็น  
คนเลือก ผมรู้สึกว่าคุณบังคับ เหมือนกับนักจิตวิทยาคนนั้นยืนอยู่  
ฝ่ายพ่อแม่ผม รู้สึกไปเองว่าพวกเขาแอบคุยกันลับหลัง พวกเขา  
ไม่ได้ทำนะครับ แต่ในเวลานั้นเราระแวง เราไม่อย่าทำสิ่งที่คนอื่น  
บอก ผ่านไปเป็นปีผมถึงเลือกนักจิตวิทยาด้วยตัวเอง แล้วทุกอย่าง  
ก็เริ่มดีขึ้น แต่ใช้เวลานานมากกว่าที่ผมจะกลับมาอยู่ในสภาพที่คน  
เขาเรียกว่าปกติ”

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, น. 66)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า เนื่องจากคนในสังคมเมืองมีชีวิตที่เร่งรีบ กดดัน  
กว่าคนในสังคมชนบทจึงทำให้คนในสังคมเมืองมีปัญหาด้านจิต ส่งผลให้เกิดอาชีพนักจิตวิทยาที่มี  
ความรู้ความสามารถคอยให้คำปรึกษา รับฟัง และเยียวยาสภาพจิตใจของผู้ป่วยที่ได้รับผลกระทบจาก  
ความเครียด ความกดดัน แสดงให้เห็นได้ว่า คนในสังคมเมืองปัจจุบันมีปัญหาด้านสุขภาพจิตมากขึ้น  
จากภาวะของความเครียดที่มีผลมาจากการใช้ชีวิตที่รีบเร่ง แข่งขันกันสูงที่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องทุกคนใน  
สังคมจะต้องหาวิธีการแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน รวมถึงทุกคนจะต้องใส่ใจและหาทางแก้ไขปัญหา  
ด้วยตัวเองเช่นกัน

#### 4.2) หมอ

หมอเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีความสำคัญอย่างมากในสังคมไทย เพราะหมอจะ  
ช่วยรักษา เยียวยาให้คนไข้อยากจากความเจ็บป่วย อาชีพหมอบุคคลที่เรารู้เพื่อรักษาชีวิตมนุษย์  
และทำงานหนักเพื่อสังคม ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง กล่าวถึง พ่อแม่ของภาชีประกอบ  
อาชีพเป็นหมอทั้งคู่ ทำงานเพื่อสังคม ดังตัวอย่าง

“ครอบครัวผมเป็นครอบครัวอย่างที่ใคร ๆ เรียกกันว่า  
ครอบครัวในฝัน ผมมีพ่อแม่เป็นหมอ ทั้งคู่เป็นคนดี ทำงานหนัก  
เพื่อสังคม”

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, น. 61)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนในสังคมเมืองมีความคิดว่า อาชีพหมอบุคคล  
อาชีพที่มีเกียรติ มีหน้ามีตา และมีความสำคัญอย่างมากในสังคมไทย นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นว่า  
จากการพัฒนาสังคมเมืองในทุกด้านอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้วิถีชีวิตของคนในสังคมเมืองมีความกดดัน  
กว่าคนในสังคมชนบท จึงทำให้สุขภาพของคนในสังคมเมืองมีปัญหา เกิดการเจ็บป่วยด้วยโรคต่าง ๆ  
ตามมา นอกจากนี้ยังส่งผลให้หมอมียาจำนวนไม่พอต่อความต้องการรักษาของคนไข้ และทำให้หมอ

ทำงานหนักมากขึ้น

### 4.3) โปรแกรมเมอร์

โปรแกรมเมอร์ หมายถึง นักเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สามารถที่จะพัฒนา สร้าง แก้ไขปัญหา รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้นอาจเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญโปรแกรม เฉพาะด้าน หรือผู้ที่สามารถเขียนรหัสซอฟต์แวร์ได้หลากหลายข้อมูลเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่นวนิยาย เยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 กล่าวถึง ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น กลางถึง วาริชประกอบ อาชีพเป็นโปรแกรมเมอร์ ดังตัวอย่าง

วาริชทำงานเป็นโปรแกรมเมอร์ คอมพิวเตอร์เขาตั้งอยู่ใน ห้องนอน เมื่อก่อนตอนอรกัญญา ภรรยาของเขายังอยู่ เธอห้ามเขา นักหนาวอย่าเอาคอมพิวเตอร์มาตั้งไว้ในห้องนอน เธออยากให้ ห้องนอนเป็นห้องพักผ่อนจริง ๆ ไม่ใช่ห้องทำงาน....

แต่เมื่อเธอไม่อยู่แล้ว เขาเอามันมาไว้ในห้องนอนเพื่อความ สะดวกในการทำงาน คินนี่เป็นคินก่อนเส้นตายส่งงาน วาริชนั่งทำ จนสว่างเข้าวันใหม่ กว่าจะตรวจจนมั่นใจว่าโปรแกรมที่เขียนไม่มี ปัญหาที่ล่องไปตีสามกว่า ๆ อีกไม่ช้าโมงเขาก็ต้องตื่นมาทำอาหาร เข้าให้ลูกชาย

(เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น, 2559, น. 27-28)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า อาชีพโปรแกรมเมอร์เป็นอาชีพที่คนในสังคม เมืองต้องการมาก เนื่องจากเป็นอาชีพที่ทำให้หน่วยงานรัฐและเอกชน บริษัท ห้างร้านที่ทำธุรกิจ ต่าง ๆ พัฒนาเจริญรุ่งเรือง มีความสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้นในการทำงาน เป็นอาชีพที่ต้องอาศัยคนที่ ความรู้และความเชี่ยวชาญสูง และยังสะท้อนให้เห็นว่า โปรแกรมเมอร์จะต้องทำงานหนัก แข่งกับเวลา ตามจังหวะวิถีชีวิตที่รวดเร็วของคนในสังคมเมืองที่มีการแข่งขันกันสูง

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า คนในสังคมเมืองมีการประกอบอาชีพหลากหลายไปตาม ความรู้ ความสามารถ ความถนัด ความพึงพอใจของแต่ละคนตามสภาพแวดล้อมของสังคมเมือง แต่ทุกอาชีพล้วนมีความสำคัญต่อการพัฒนาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงความเป็นอยู่ของคนใน สังคมเมืองด้วย แต่ที่น่าสนใจ คือ การประกอบชีพของคนเมืองได้สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตที่เร่งรีบ จังหวะชีวิตที่รวดเร็ว มีการแข่งขันสูง และคนในสังคมเมืองต้องพัฒนาความสามารถตนเองอย่าง ต่อเนื่อง

### 5) การคมนาคมของคนในสังคมเมือง

สังคมเมืองมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ส่งผลให้ชีวิตของคนในสังคมเมืองมีรีบเร่งไปตามสภาพแวดล้อมของสังคมด้วย คนในสังคมเมืองจะต้องแข่งกับเวลา เกือบทุกบ้านต้องมีรถยนต์ส่วนตัว คนในเมืองจึงต้องแย่งกันใช้เส้นทาง ส่งผลให้เกิดปัญหาการจราจรหนาแน่น และติดขัดด้วยเหตุนี้วิถีชีวิตของคนในสังคมเมืองจึงมีความกดดัน นวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนภาพการคมนาคมในสังคมเมืองไว้ ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง กล่าวถึง เค้าโมงนั่งฟังเสียงรถบนถนนหน้าปากซอยบ้านเค้าโมง ช่วงเวลาการทำงานและเลิกงาน การจราจรในเมืองรถติดเป็นแถวยาว บนถนนมีรถยนต์อยู่หนาแน่น ดังตัวอย่าง

ผ่านไปเป็นชั่วโมงจึงกินข้าวหมดชาม เธอนั่งทำคางฟังก  
เสียงรถแล่นหรือบนถนนหน้าปากซอย เสียงรถสองแถวบีบแตรลั่น  
บ้านเค้าโมงอยู่ถนนสุขุมวิทด้านหลังทะเลออกศรีนครินทร์ ช่วงหก  
โมงเช้าอย่างนี้ยังพอว่า ถ้าเจ็ดโมงไปแล้วรถจะติดเป็นแถวยาว  
มอเตอร์ไซค์รับจ้างแล่นกันขวักไขว่ ช่วงเปิดเทอมแม่ต้องพา  
พวกเธอออกจากซอยก่อนหกโมงครึ่ง

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, น. 16)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สภาพการจราจรในสังคมเมืองมีรถหนาแน่น วุ่นวาย น่าเบื่อ เนื่องจากมีรถหลายชนิดจำนวนมากทำให้รถติดเป็นแถวยาว ทำให้เสียเวลาในการเดินทาง ในสังคมเมืองมีแต่รถยนต์ เสียงรถ ไม่ค่อยมีสิ่งแวดล้อมธรรมชาติเหมือนในสังคมชนบท นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นว่า คนในสังคมเมืองนิยมสร้างบ้านอยู่ริมถนนเพื่อเดินทางได้สะดวก เพราะว่าคนในสังคมเมืองต้องใช้เวลาในการเดินทางไปทำงานค่อนข้างนาน เพราะการจราจรติดขัด ไม่สะดวก ส่งผลต่อสุขภาพจิตทั้งความเหน็ดเหนื่อย ความหงุดหงิดที่ต้องเจอกับปัญหาการจราจรติดขัดอยู่เป็นประจำ ประกอบกับวิถีชีวิตที่ต้องแข่งกับเวลา เร่งรีบ ทำให้ชีวิตออกห่างจากธรรมชาติ ที่ดีของชีวิตมากขึ้น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง วันเกิดเค้าโมง กล่าวถึง แม่ต้องส่งลูกไปโรงเรียนตั้งแต่ตีห้าครึ่ง เพราะว่าหน้าปากซอยบ้านรถติดมาก ต้องใช้เวลาในการเดินทางนาน ดังตัวอย่าง

“แล้วตอนนี้ไม่เสียเวลาหรือไง รถติดในซอยเป็นชั่วโมง”

พ่อเคยแย้ง

“ออกเข้าน้อยก็ไม่ติดแล้ว ฉันไปส่งลูกตอนตีห้าครึ่ง เช้า  
ที่จอดรถไว้ สะดวกจะตาย นั่งถกผมเปียไปกินข้าวกันไป พอตีได้  
เวลาเข้าโรงเรียน”

(วันเกิดของเค้าโมง, 256, น. 22)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า การคมนาคมในสังคมเมืองมีรถติดประจำ คนที่อาศัยอยู่ในสังคมเมืองต้องตื่นเช้า แข่งกับเวลาอื่น ทั้งแต่งตัว ต้องกินข้าวในรถ เพื่อไม่เสียเวลา สะท้อนให้เห็นว่า คนที่อาศัยอยู่ในสังคมเมืองจะไม่มีความสุขเหมือนคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบท เพราะว่า จังหวะชีวิตของคนในสังคมเมืองรีบเร่ง เนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการแข่งขันกันสูง จึงทำให้ทุกบ้านต้องซื้อรถยนต์ส่วนตัวเพื่อให้เดินทางสะดวก ซึ่งส่งผลให้คนต้องแย่งกันใช้ถนนและที่จอดรถ จราจรติดขัด ต้องใช้เวลาในการเดินทางอยู่บนท้องถนนเป็นเวลานาน บางคนจึงต้องตื่นนอนแต่เช้าเพื่อสะดวกในการเดินทาง แสดงให้เห็นถึงการแก้ไขปัญหาการเดินทางของคนบางส่วน และปัญหาที่ติดเป็นปัญหาที่รัฐบาล ชุมชน และบุคคลแต่ละคนต้องร่วมมือช่วยกันแก้ไข เพื่อให้การเดินทางของคนในสังคมเมืองสะดวกสบายและพวกคนมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า นวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแกว่าว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนภาพวิถีชีวิตของคนในสังคมเมืองที่จำเป็นต้องพึ่งพาความเจริญในด้านต่าง ๆ อาศัยอยู่ในอาคาร บ้านที่อยู่อาศัยอย่างดี แวดล้อมด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกสบายที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีในหลายด้าน อาหารการกินของคนในสังคมเมืองส่วนใหญ่จะซื้อจากร้านขายอาหาร และรับประทานอาหารที่ดีต่อสุขภาพ มีชีวิตที่สะดวกสบายด้วยเครื่องอำนวยความสะดวกมากมาย การประกอบอาชีพในสังคมเมืองจะประกอบด้วยที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะที่จริง ๆ เช่น อาชีพนักจิตวิทยา อชิพหอม และอาชีพโปรแกรมเมอร์ การคมนาคมในสังคมเมืองมีรถติดประจำ สภาพการจราจรในสังคมเมืองมีรถหนาแน่น รุนแรง นำไปสู่อะไร เนื่องจากมีรถหลายชนิดจำนวนมากทำให้รถติดเป็นแถวยาว ทำให้เสียเวลาในการเดินทาง

### 3.2 ด้านความสัมพันธ์ของคนในสังคม

ความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมไทยที่ปรากฏในนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแกว่าว พ.ศ. 2558-2561 มีทั้งความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสัตว์เลี้ยง และความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติโดยส่วนใหญ่จะสะท้อนไว้อย่างเด่นชัดในวิถีชีวิตของคนในสังคมชุมชนบท ดังรายละเอียดต่อไปนี้

#### 3.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน

คนในสังคมอาจจะเป็นสายเลือดเดียวกันหรือต่างสายเลือดกันก็ได้ แต่ได้มาใช้ชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกัน มีความผูกพันกัน ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนในสังคมจะแสดงให้เห็นถึงการช่วยเหลือกัน ความมีน้ำใจต่อกัน ส่งผลให้สังคมน่าอยู่ เกิดมิตรภาพที่ดีต่อกัน ในนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแกว่าว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนภาพความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนไว้ ดังต่อไปนี้

### 1) ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน

การรวมกลุ่มกันเป็นชุมชนมนุษย์นั้นจะเริ่มจากสมาชิกในแต่ละครอบครัว หลาย ๆ ครอบครัวมาอยู่รวมกันจนกลายเป็นชุมชน เกิดความสัมพันธ์ระหว่างกันในด้านต่าง ๆ มีการพึ่งพาอาศัย ช่วยเหลือ มีน้ำใจ รักใคร่ สามัคคีกัน ส่งผลให้ทุกคนใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึง แม่ของละไมแบ่งอาหารให้เพื่อนบ้านกิน และช่วยขายของให้เพื่อนบ้านด้วย ดังตัวอย่าง

หลังกินข้าวกับแกงป่าไก่ฝีมือแม่เสร็จ แม่ก็วานละไมให้  
เอาแกงที่แบ่งใส่ปิ่นโตไปให้ครอบครัวของเพื่อนทั้งสอง....

“ละไม...บอกพ่อของดินด้วยนะว่าให้เตรียมพริกที่จะฝาก  
ไปขายให้พร้อม พรุ่งนี้พ่อจะออกไปเร็วหน่อย”

“จ๊าพ่อ” ละไมรับคำ

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 27)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนในชุมชนมีมิตรภาพที่ดีต่อกัน มีน้ำใจให้แก่คนในหมู่บ้านเดียวกัน เห็นได้จากการแบ่งปันกับข้าวให้เพื่อนบ้าน และช่วยเหลือการทำงานของเพื่อนบ้าน โดยไม่รับสิ่งตอบแทน แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่เปี่ยมด้วยน้ำใจ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ส่งผลให้เกิดมิตรภาพที่ดี สังคมมีความอบอุ่น น่าอยู่อาศัย และทำให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจกันในการพัฒนาสังคมให้เจริญยิ่งขึ้นด้วย

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึง นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในป่าหลงป่า จึงขอความช่วยเหลือจากไม้ แล้วคนในชุมชนก็ช่วยตามหากัน ดังตัวอย่าง

“พี่ครับ ... น้องชายผมหลงป่า” ชายร่างสันทัดพูดกับพ่อ  
ของละไมด้วยสีหน้าตื่นกลัว “ผมพยายามตามหาแล้ว แต่ก็หา  
ไม่เจอ ทำยังไงดีครับ พี่ช่วยผมด้วยนะครับ”

ไม้ ... พ่อของละไมมองดูดวงตะวันที่คล้อยลงต่ำ ไกลจะ  
ย่ำสนธยาอย่างใช้ความคิด ก่อนจะเอ่ยพลอบไปว่า “ใจเย็น ๆ  
น้อง ... พี่จะโทรแจ้งเจ้าหน้าที่ให้มาช่วยกันค้นหา”

พอได้ยินว่าพ่อจะโทรศัพท์แจ้งเจ้าหน้าที่ให้มาช่วยกันตาม  
หาน้องชาย ละไมสังเกตเห็นท่าทางของผู้ชายทั้งสองดูเลี้กเลี้ก  
อย่างไรชอบกล เหมือนกลัวอะไรบางอย่าง

ไม่นาน ชาวบ้านห้วยเถินกับเจ้าหน้าที่ร่วมสิบคนก็เร่งเดิน  
เท้าเข้าไปในป่าเพื่อช่วยกันตามหาคนที่หายไปแข่งกับท้องฟ้าที่มีด  
ลงทุกที

ละไม่ได้ แต่ภาวนาขอให้ทุกคนหาคนหลงป่าคนนั้นเจอ

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 51)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนในสังคมชนบทนั้นนอกจากจะมีน้ำใจให้แก่คนใน  
ชุมชนเดียวกันแล้วยังมีน้ำใจ ยินดีช่วยเหลือคนในชุมชนอื่นด้วย เมื่อเจอปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะ  
คนที่รู้จักหรือคนไม่รู้จักก็ตาม แม้เรื่องนั้นจะไม่ใช่เรื่องของตน เป็นปัญหาของคนอื่น แต่คนในชุมชนก็  
ร่วมแรงร่วมใจกันให้ความช่วยเหลือ แสดงให้เห็นถึงต้นทุนของสังคมไทย คือ น้ำใจที่ทำให้เกิด  
มิตรภาพที่ยิ่งใหญ่และส่งผลถึงความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างคนในสังคมเดียวกันและคนนอกชุมชน

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึง ละไม่ไปช่วยน้ำชายผัก ผลไม้ที่ตลาด  
ในชุมชน ช่วยงานเสร็จแล้วก็นำผักสดไปฝากเพื่อนบ้าน ดังตัวอย่าง

ละไม่ขอแม่ไปช่วยน้ำชายชายผัก ผลไม้ที่ตลาดในชุมชน  
ไม่เห็นดีด้วยและพาละไม่ไปฝากที่บ้านน้องชายของภรรยาแต่เข้า  
ก่อนจะขับรถพาแม่ของเขาเข้าไปในอำเภอ

หลังจากช่วยงานน้ำชายผักผลไม้ในช่วงเช้าแล้ว ละไม่ก็จูง  
จักรยานออกไปพร้อมกับตะกร้าผักสดที่ตั้งใจจะนำไปฝาก  
ครอบครัวของอาศ

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 83)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่งดงาม คนในสังคมมี  
ความรัก ความผูกพันกันด้วยน้ำใจ เห็นได้จากการนำผักที่ปลูกเองมาให้เพื่อนบ้าน แสดงให้เห็นว่า  
คนในชุมชนมีมิตรภาพที่ดี ช่วยเหลือ แบ่งปันกันโดยไม่หวังผลตอบแทน ส่งผลให้คนในชุมชนใช้ชีวิต  
อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

## 2) ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว

ครอบครัวเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของสังคมที่มีส่วนเสริมสร้างมนุษย์สัมพันธ์ให้เกิ  
ขึ้นกับบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวที่ดีจะต้องประกอบด้วยความรัก ความเข้าใจ  
เอื้ออาทร ห่วงใยดูแลซึ่งกันและกัน จึงทำให้ครอบครัวมีความสุขและปลูกฝังบุคลิกภาพที่ดีให้กับ  
สมาชิกในครอบครัวได้ด้วย แต่ในขณะเดียวกันถ้าสมาชิกในครอบครัวทะเลาะวิวาทกัน มีความขัดแย้ง  
ไม่เข้าใจกันก็จะส่งผลให้ความสัมพันธ์ของคนในครัวแย่ง และถ้าไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ก็จะส่งผล

ต่อการอยู่ร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวและอาจทำให้ครอบครัวล่มสลายได้ นวนิยายเยาวชนรางวัล  
แว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนภาพของความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวไว้ ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง น้ำตาแม่เมต กล่าวถึง ครอบครัวของเอสมีการทะเลาะกัน  
ทุกวัน แต่ก็รักและห่วงใยกันอยู่เสมอ ดังตัวอย่าง

“มันคงมีเหตุผลมากกว่าเรื่องสุบบุหรืนั่นแหละเอส แต่  
เรื่องนั้นคงจะเป็นชนวนให้ทุกอย่างแย่งถึงที่สุด” พ่อสรุปเรียบ ๆ

แล้วยายกับตา พ่อกับแม่เคยคิดจะเลิกกันบ้างไหมครับ  
ผมหมายถึงเวลาทะเลาะกัน มีความคิดอย่างนี้ในสมองบ้างไหม”

“ทุกวัน” ยายตอบ

“แต่ตาไม่เคยคิดเลย”.....

บ้านผมก็เป็นอย่างนี้แหละ ทะเลาะกันได้ทุกวัน มีความ  
หงุดหงิดahunหันเป็นเครื่องประดับ แต่นี่ไม่ใช่หรือคือสิ่งที่เรียกว่า  
ครอบครัว ก่อนหน้านั้นผมไม่เคยนึกถึงมันมาก่อน แต่ปัจจุบันผม  
เหมือนจะเห็นเลื้อยคลุมบาง ๆ ของความเป็นพ่อ แม่ ลูก ผมคิด  
ตามที่ถูกสอนมาว่าเมื่อความสัมพันธ์เชิงพันธุศาสตร์เกิดขึ้นแล้ว  
มันย่อมไม่มีทางเปลี่ยนแปลง แต่ความสัมพันธ์ที่เรียกว่าครอบครัว  
นั้นต่างออกไป

“ครอบครัว” เป็นความสัมพันธ์เชิงพฤตินัยที่มีความหมาย  
ของการกระทำมากกว่าข้อมูลทางดีเอ็นเอ และมันจะเปลี่ยน  
รูปแบบหรือมันคงทนทานแค่ไหนก็คงสุดแก่แต่บุญกรรม

(น้ำตาแม่เมต, 2561, น. 97)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวเป็น  
ความสัมพันธ์ที่ดีงาม ถึงแม้ว่าครอบครัวมีความขัดแย้งกัน มีการทะเลาะกัน แต่ก็ไม่เคยทอดทิ้งกัน  
เพราะว่าความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ แม่ ลูก เป็นความสัมพันธ์ทางสายเลือด แสดงให้เห็นว่า ความรักที่  
แท้จริงมาจากความเข้าใจและการให้อภัยกันของสมาชิกคนในครอบครัว นอกจากนี้ ยังสะท้อนถึงการ  
แก้ปัญหาที่เกิดจากความไม่เข้าใจของสมาชิกในครอบครัวที่เกิดจากการพูดจากันด้วยเหตุผลบน  
พื้นฐานของความรักที่มีต่อกัน ซึ่งส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีของคนในครอบครัว ทำให้ครอบครัวมี  
ความสุข มีความอบอุ่น

### 3) ความสัมพันธ์กับบุคคลในสังคมตามสถานภาพ

ความสัมพันธ์ด้านนี้เป็นความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในสังคมตามสถานภาพของแต่ละ  
คนที่ปรากฏในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ซึ่งพบอย่างว่ามีอย่างหลากหลาย



แต่ความสัมพันธ์ตามสถานภาพกับคนอื่นในสังคมที่ปรากฏเด่นชัดและสามารถนำมาวิเคราะห์ภาพสะท้อนได้ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ภาพสะท้อนของครูไทยที่ปรากฏในนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 จะมีลักษณะที่เข้มงวด บางทีครูก็ดุด่านักเรียน แต่ก็มีความหวังดีกับนักเรียน ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาสังคมอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นผู้ที่ให้การศึกษแก่เยาวชนให้เป็นคนดีมีความรู้ซึ่งถือว่าเป็นรากฐานของการพัฒนาสังคมที่สำคัญดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ริมคลองนั้นมีผมกับเป็ด กล่าวถึง ครูเจ็ดสอนหยกว่า ความรักของแม่นกกับลูก เมื่อลูกนกเกินอันตราย แม่นกปกป้องลูกจนสุดชีวิต ทำให้หยกคิดถึงแม่มดั่งตัวอย่าง

ลงมาถึงพื้น ครูก็พูดขึ้น

“ความรักของแม่ยิ่งใหญ่ขนาดนี้ คุณอย่างแม่นก เมื่อรู้ว่า ลูกตกอยู่ในอันตราย หากตัวเองไม่ถูกจับไปกินเสียก่อน มันก็จะกลับมาปกป้องลูกจนสุดชีวิต ไม่เคยหนีเอาตัวรอด”

คำพูดของครูทำให้ผมคิดถึงแม่มดั่งขึ้นมา แม่ผมคงเหมือนแม่นก แม่รักผม ลักวันแม่ต้องกลับมาหาผมแน่นอน...หากแม่ไม่หนีไปอยู่บนดวงจันทร์เสียก่อน

(ริมคลองนั้นมีผมกับเป็ด, 2558, น. 55)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนไทยเป็นความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ทางจริยธรรม ครูสอนจริยธรรมให้แก่เด็กนักเรียนโดยใช้สิ่งที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียนเป็นอุปกรณ์การสอนว่า เมื่อแม่นกรู้ว่าลูกนกเกิดอันตรายก็จะปกป้องลูกจนสุดชีวิต ทำให้เด็กนักเรียนเข้าใจถึงความรักที่ยิ่งใหญ่ของแม่ที่มีต่อลูก เนื่องจากนักเรียนมีประสบการณ์ชีวิตน้อย จึงต้องได้คำชี้แจงจากครู แสดงให้เห็นว่า ครูไม่ได้เพียงสอนให้นักเรียนมีความรู้ตามหนังสืออย่างเดียว แต่ยังสั่งสอนวิชาชีวิตคือ คุณธรรม จริยธรรมที่ดั่งามให้แก่เด็กนักเรียนอีกด้วย นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นว่า อาชีพครูเป็นอาชีพที่สร้างประโยชน์ให้แก่สังคมโดยอ้อม สั่งสอนลูกศิษย์ให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรู้ มีคุณธรรมและจริยธรรมอันดี พร้อมทั้งจะเป็นกำลังในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น กล่าวถึง ครามไม่ได้ส่งงานศิลปะให้ครูรู้้งแล้วไปหาครูรู้้ง แต่ครูรู้้งไม่ได้ดุคราม พยายามคุยกับคราม และให้กำลังใจครามด้วยดั่งตัวอย่าง

เมื่อถึงโต๊ะ ครูพายมือ “นั่งสิจ๊ะ” ครามยกมือไหว้ขอบคุณ

ครู ก่อนนั่งบนเก้าอี้ไม้ตัวเล็ก ๆ ครามค่อย ๆ เงยหน้ามองครูรู้้ง....

“ครามลินะจี๊” ครูดีใจมากที่หนูมานะ” ครูพูด ก่อนหยิบสมุดรายชื่อขึ้นมาดู “ครูดูจากตารางส่งงานแล้ว เหมือนหนูจะไม่เคยส่งงานวิชานี้เลย มีปัญหาอะไรหรือเปล่าจี๊”

ดวงตาครามหลบมองต่ำ เขาไม่กล้าบอกความจริงกับครู เมื่อเห็นลูกศิษย์ไม่กล้าพูดอะไร ครูจึงก็ไม่ขู่เชิญบังคับ กลับถามครามว่า

“หนูไม่ชอบวิชาศิลปะหรือจี๊” .....

“ไม่ต้องกลัวขนาดนั้นหรอก ครูไม่โกรธหนูหรอกจี๊” ครูรู้หัวเราะเบา ๆ “ครูเข้าใจว่าทุกคนก็จะมีสิ่งที่ไม่ชอบเหมือนกัน ครูเองสมัยประถมก็ไม่เคยชอบวิชาคณิตศาสตร์เหมือนกัน

“แต่ว่าเราจะไม่ทำสิ่งที่เราไม่ชอบตลอดไปไม่ได้นะจี๊” .....

"ครูจะรอดูงานหนูอยู่เสมอ นะคะ"

ครูจึงยิ้มจนตาหยีให้กับคราม ที่แรกครามก็ตกใจอยู่บ้าง เพราะนึกว่าครูเรียกมาดู แต่เมื่อเป็นอย่างนี้แล้ว ครามก็ยิ้มตอบครู พร้อมกับความคิดบางอย่างซึ่งเกิดขึ้นในใจ และกำลังจะเปลี่ยนไปในไม่ช้า

"ครับครู"

(เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น, 2559, น. 39-40)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นความสัมพันธ์ด้วยความเคารพและความรัก กล่าวคือ นักเรียนจะให้ความเคารพครูมาก ในขณะที่ครูก็จะให้ความรักต่อนักเรียนเสมือนลูกคนหนึ่ง เมื่อนักเรียนทำผิด เช่น ไม่ได้ส่งงาน ครูจะใช้วิธีพูดให้กำลังใจ พร้อมยกตัวอย่างประกอบจนเด็กเข้าใจ เห็นความจริง พร้อมได้แนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องว่า เราจะไม่ทำในสิ่งที่เราไม่ชอบตลอดเวลาไม่ได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เมื่อเจอกับปัญหา เราควรหาวิธีแก้ไข ปัญหา ไม่ใช่หนีปัญหา และยังสะท้อนให้เห็นว่า ครูไทยเอาใจใส่นักเรียนด้วยความเมตตา เมื่อนักเรียนมีปัญหาครูจะช่วยกันแก้ปัญหาให้เสมอ ไม่นิ่งเฉย และยังสะท้อนให้เห็นว่า อาชีพครูเป็นอาชีพที่สร้างปัญญาและชี้นำทางให้นักเรียน ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนไทยจึงเป็นความสัมพันธ์ที่ตงามบนพื้นฐานทางจริยธรรมไทย คือ ความเคารพและความรักที่ต่างฝ่ายต่างมีให้แก่กัน

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น กลางถึง วิชาศิลปะ ครูจึงให้นักเรียนจับกลุ่มช่วยกันตอบคำถาม แต่ไม่มีใครรับครามและขมื่นเข้ากลุ่มด้วย เพราะทุกคนกลัวอัคคีดังตัวอย่าง

“ให้จับกลุ่มห้าคน ช่วยตอบคำถามบนกระดาน” .....

“ครูคะ หนูกับครามขอทำสองคนได้ไหมคะ”

ครูแก้วตันแวน มองทั้งสองไม่วางตา ก่อนคว้าไม้เรียวข้างตัว “เดี๋ยวครูจัดการให้”

ป่าน!

“เพื่อนสองคนนี่ยังไม่มิกลุ่ม มีใครจะรับเพื่อนเข้าไปบ้าง” ทั้งห้องเงียบไม่มีใครกล้ายกมืออาสา อัคคียิ้มมุมปาก จดหมายเวียนฉบับนั้นเขียนไว้ว่า....ถ้าใครอยู่กับสองคนนั้น จะต้องโดนตี

“อยู่ห้องเดียวกันแท้ ๆ ทำไมไม่มีน้ำใจกับเพื่อน” ครูกวาดตามองไปทั่วห้อง ไม่มีใครกล้าเงยหน้าขึ้นสบตา “กลุ่มไหนที่มีคนไม่ครบยกมือขึ้น” .....

ครูแก้วซี่ไม้เรียวไปยังคนที่ยกมือ ขมึ้นกับครามรับคำครุเบา ๆ ก่อนเดินไปหยิบสมุดที่โต๊ะ และเข้ากลุ่ม ลากเก้าอี้วางมานั่งโต๊ะด้วยกัน

“อย่าให้มีเรื่องแบบนี้อีก เข้าใจไหม”

(เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น, 2559, น. 88)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความสัมพันธ์กับนักเรียนเป็นความสัมพันธ์ที่ดีงาม ถึงแม้ว่า บางครั้งครูจะใช้ไม้เรียวมาปรามและตักเตือนนักเรียน เพราะเห็นนักเรียนทำผิด ไม่มีน้ำใจกับเพื่อน ไม่สามัคคีกัน แสดงให้เห็นว่า ครูไทยมีความเข้มงวดต่อพฤติกรรมของนักเรียน และยังสะท้อนให้เห็นว่า ครูมีวิธีในการจัดการปัญหาและสั่งสอนให้นักเรียนมีความสามัคคี สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้ ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า ครู คือ ผู้ปลูกฝังคุณธรรมที่ดีงาม สร้างปัญญา ชี้นำสั่งสอนเยาวชนให้เป็นคนดี และกระทำความดีด้วย

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น กลางถึง ครูรุ่งเข้าใจแล้วว่าทำไมครามไม่ยอมส่งงานศิลปะ เพราะว่าครามวงสีไม่ถูกต้องจึงไม่กล้าส่ง ดังตัวอย่าง

“งานทุกชิ้นก็ตั้งใจทำ มีความคิดสร้างสรรค์ ครูชอบภาพนี้ที่หนูเอาแม่พิมพ์จุ่มสีมากกว่าสามสี ใจกล้าดี ครูนึกว่าหนูจะเป็นคนซื่อายกว่านี้เสียอีก” ครูรุ่งเสริม

“กลับไปทำงานต่อเถอะจ๊ะแล้วครูจะรอดูรูปของหนู ครามยิ้มรับก่อนลาครูกลับไปโต๊ะ กลับไปทำงานของเขาต่อ ครูรุ่งมองนักเรียนของตัวเองเลือกวัสดุมาต่อเป็นภาพอย่างตั้งใจ เธอสังเกตครามมานานแล้วว่า ทำไมเด็กชายถึงไม่ยอมส่งงาน ทั้งที่วิชา

อื่นก็ดูตั้งใจดี ยกเว้นแต่วิชาของเธอ เมื่อเดือนก่อน เธอเดินไปดูที่  
โต๊ะครามเพื่อดูว่าปัญหาคืออะไร

ภาพที่เธอเห็นคือวงสี่แปลกประหลาด วงแม่สี่ชั้นแรกดู  
ปกติ แต่เมื่อดูวงที่สอง และวงที่สาม สีที่ระบายลงในวงกลมไม่  
เหมือนกับที่เธออธิบายไว้ อย่างสีส้มแดงก็กลายเป็นสีน้ำตาลไป  
เสียอย่างนั้น พอจะทักถาม ครามก็เอาแต่ก้มหน้า ตัวลั่นเทา เธอ  
ไม่กล้าทัก จึงแกล้งทำเป็นไม่เห็น เมื่อสังเกตเห็นก็พบว่าเขาหัน  
กลับมาดูเธอ ดูโล่งใจที่เธอไม่ทักเขา นั่นเป็นครั้งแรกที่เธอสงสัย  
เกี่ยวกับการมองเห็นของคราม.....

(เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น, 2559, น. 92-93)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า เมื่อนักเรียนมีปัญหา มีพฤติกรรมที่ไม่ปกติกัน ครูจะ  
เอาใจใส่และเห็นใจนักเรียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ครูมีความรัก ความปรารถนาที่ดีต่อลูกศิษย์ เอาใจใส่  
ต่อการเรียนของนักเรียนอย่างดี มีความรับผิดชอบต่อนักเรียนที่ ครูที่ดีจึงมีความสำคัญต่อนักเรียนเป็น  
อย่างมาก เพราะว่าครูเป็นผู้นำทางให้กับนักเรียน คอยอบรม สั่งสอนให้นักเรียนเป็นคนดีและกระทำ  
ความดี ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนไทยจึงเป็นความสัมพันธ์ทางจริยธรรมที่มีคุณค่าต่อ  
สังคมไทยอย่างยิ่ง

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนปรากฏในนวนิยายรางวัล  
แวนแคว่ พ.ศ. 2558-2561 มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ผู้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข  
บนรากฐานทางจริยธรรมที่สำคัญ คือ น้ำใจ ความรัก ความเอื้ออาทร สามัคคี และช่วยเหลือกัน  
ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวพบว่า เป็นความสัมพันธ์ทางสายเลือดที่ดีงาม ถึงแม้ว่า  
ครอบครัวจะมีความขัดแย้งกันบ้าง แต่คนในครอบครัวก็ให้อภัยกัน ไม่ทอดทิ้ง และช่วยเหลือกัน  
ส่งผลให้ครอบครัวมีความสุข ความอบอุ่น ความสัมพันธ์กับบุคคลในสังคมตามสถานภาพที่พบชัดเจน  
คือ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่เป็นความสัมพันธ์ทางจริยธรรมที่ต่างฝ่ายต่างมีให้แก่กัน  
นักเรียนให้ความเคารพครูมาก ในขณะที่เดียวกันครูก็ให้ความรักต่อนักเรียนเสมือนลูก เมื่อนักเรียนทำ  
ผิด ครูจะใช้วิธีพูดให้กำลังใจ พร้อมชี้ให้เห็นโทษของการทำผิดและให้แนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง  
นอกจากนี้ ครูยังเอาใจใส่ช่วยแก้ปัญหาให้แก่นักเรียนเสมอ ไม่นิ่งเฉย

### 3.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสัตว์เลี้ยง

ความสัมพันธ์ในข้อนี้เกิดจากความผูกพันระหว่างมนุษย์กับสัตว์เลี้ยง จากการศึกษา  
เนื้อหาของนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแคว่ พ.ศ. 2558-2561 พบว่า สัตว์เป็นเสมือนสมาชิกใน  
ครอบครัวของผู้เลี้ยง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงมิตรภาพที่ยิ่งใหญ่ระหว่างคนกับสัตว์เลี้ยง ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ริมคลองนั้นมีผมกับเปิด กล่าวถึง หยกเลี้ยงเปิดไว้จำนวนมาก แต่หยกเลี้ยงเปิดไว้ในฐานะเพื่อน ดังตัวอย่าง

*ผมเลี้ยงพวกมันในฐานะเพื่อน ไม่ได้เลี้ยงไว้กินเนื้อ กินไข่  
ใครต่อใครพากันว่า ลูกเปิดของผมดูมีความสุขและร่าเริงกว่าเปิด  
เล่าอื่นที่เลี้ยงไว้ขายไข่ ขายเนื้อ ทุกครั้งที่ลงเล่นน้ำลูกเปิดของผม  
จะอบอุ่นร่างกายก่อนเสมอ พวกมันจะยกตัวขึ้นสูงจากผิวน้ำ  
กระพือปีกถี่ เหยียดคอตั้งตรงจนปากชี้ฟ้า รวาก็จะเหินบิน ส่วน  
กันเท่านั้นที่ตะเรี่ยน้ำ “ท่าจะบิน” เป็นอาการของเปิดที่มีความ  
มีความสุขและบ่งบอกถึงการมีสุขภาพดี*

(ริมคลองนั้นมีผมกับเปิด, 2558, น. 8)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนกับสัตว์เลี้ยงมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันในฐานะเพื่อนที่  
ดงามยิ่ง มนุษย์รู้จักแบ่งความรักให้แก่สัตว์ ส่งผลให้คนกับสัตว์เลี้ยงสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมี  
ความสุข แสดงให้เห็นถึงความผูกพันกันด้วยความรักระหว่างคนกับสัตว์ไม่มีการแปลกแยกกัน  
ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันเหมือนสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน แม้ว่าจะต่างประเภทกันก็ตาม

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ริมคลองนั้นมีผมกับเปิด กล่าวถึง หยกตื่นมาเห็นเปิดหนุ่มในกรง  
หายไป จึงเป็นห่วงมาก จึงรีบไปถามลุง ดังตัวอย่าง

*วันรุ่งขึ้น ผมตื่นแต่เช้าตรู่ รีบลงมาเปิดกรง เพื่อน ๆ ของ  
ผมทยอยกันเดินออกมา แต่เปิดหนุ่มตัวนั้นหายไป ผมใจหายวาบ  
ลุงคงอุ้มมันไปคืนเฮียกั้งเสียแล้ว.....*

*“เฮียแกไม่ขอรับคืน บอกว่าเปิดมันอยู่กับเราแล้วก็ควรจะ  
เป็นของเรา อีกอย่างแกชอบใจในความซื่อสัตย์ของเราจึงไม่คิดจะ  
เอาคืน ยิ่งรู้ว่าเอ็งเลี้ยงเปิดไว้เป็นเพื่อน ไม่ได้กินเนื้อกินไข่ก็ยัง  
ชอบใจ ยิ่งว่าตัวเองฆ่าสัตว์ไว้มากเพราะเป็นอาชีพที่ต้องทำ จึงขอ  
ร่วมอนุโมทนาไปด้วย”*

(ริมคลองนั้นมีผมกับเปิด, 2558, น. 40)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสัตว์เลี้ยงเป็นมิตรภาพที่  
สวยงาม มีคุณค่าต่อจิตใจของคนอย่างมาก เพราะเมื่อมนุษย์มีความผูกพันกับสัตว์เลี้ยงแล้วก็จะคิดว่า  
สัตว์เลี้ยงเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสัตว์เลี้ยงยังทำให้เกิดความรัก  
ความผูกพัน ความห่วงใย ไม่ทำลายกัน เหมือนกับเพื่อนสนิท

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ริมคลองนั้นมีผมกับเป็ด กลางถึง หยกเสียใจมากเปิดที่เลี้ยงไว้ ถูกฆ่าไป แล้วพี่ส้มจินบอกจะซื้อลูกเป็ดให้ใหม่ แต่หยกคิดว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตนกับเป็ดซื้อขายไม่ได้ ดังตัวอย่าง

“หยกไม่ต้องเสียใจนะ ไว้พี่จะซื้อลูกเป็ดมาให้ใหม่ จะซื้อ  
มาเยอะ ๆ เลย”

ผมพูดอะไรไม่ออก พี่ส้มจินคงคิดว่า ความผูกพันระหว่าง  
เพื่อนนั้นจะซื้อหากันได้ง่าย เปิดเหล่านี้เป็นชีวิตและวิญญาณของ  
ผม มันเป็นตัวแทนของแม่ แม่ที่ผมอาจไม่มีโอกาสได้เห็นหน้าอีก  
แล้ว แต่ผมก็เข้าใจความหวังดีของเธอ แม้จะเสียใจอยู่มากก็ตามที่  
(ริมคลองนั้นมีผมกับเป็ด, 2558, น. 62)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความผูกพันระหว่างคนกับสัตว์เลี้ยง มักจะสร้างความประทับใจให้แก่ผู้พบเห็นอยู่เสมอ ซึ่งเมื่อเกิดความผูกพันกับสัตว์เลี้ยงแล้วก็ไม่อยากให้มันจากไป เพราะว่ามันเป็นเสมือนหนึ่งสมาชิกในครอบครัว ดังนั้น ภาพที่สะท้อนถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสัตว์เลี้ยงดังกล่าว จึงเป็นภาพของความรัก ความผูกพัน และมิตรภาพที่ยิ่งใหญ่ที่ไม่สามารถซื้อหาได้ และมีค่าต่อจิตวิญญาณของผู้เลี้ยงและสัตว์เลี้ยงที่ไม่อาจประเมินค่าเป็นตัวเลขได้อีกด้วย

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสัตว์เลี้ยงสะท้อนให้เห็นถึง มิตรภาพที่ดีระหว่างคนกับสัตว์ในฐานะเพื่อนร่วมชีวิตกันที่เกิดจากความรัก ความผูกพัน และห่วงใย กัน ส่งผลให้คนกับสัตว์เลี้ยงสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ไม่มีการแปลกแยกกัน ดำรงชีวิต อยู่เสมือนหนึ่งสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน แม้ว่าจะต่างประเภทกันก็ตาม และยังทำให้สังคมมี ชีวิตชีวา และมีสีสันด้วยมิตรภาพต่างสายพันธุ์ที่สวยงาม

### 3.2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติ

ความสัมพันธ์ด้านนี้เกิดจากความผูกพันระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะคนใน สังคมชนบทที่มีชีวิตใกล้ชิดกับธรรมชาติตั้งแต่เกิด นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่น พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนภาพของความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติไว้หลายเรื่อง ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายกับต้นไม้ ได้กล่าวถึงการพึ่งพาอาศัยธรรมชาติในการ ยังชีพของคนในสังคมชนบทไว้อย่างน่าสนใจ ดังตัวอย่าง

วันนี้ละไมจะตามพ่อเข้าไปหาสมุนไพรมาทำยา กระแต  
กับดินจึงขอตามเข้าไปเที่ยวเล่นในป่าด้วย เด็กทั้งสามวางแผนกัน  
ว่าจะไปเล่นน้ำตกเพื่อคลายร้อนและจะเก็บผักหรือผลไม้ในป่า  
กลับมากินด้วย...

“งั้นก็ไปกันได้ แต่จำไว้นะว่าอย่าเดินแตกแถวไปเที่ยว  
ชุกชนที่ไหนคนเดียวเดี่ยวจะหลงป่าเอาได้” ถึงแม้จะชอบไปหาเห็ด  
หาหน่อไม้และสมุนไพรในป่าเป็นประจำ แต่ถ้ามีเด็กไปด้วย เขาจะ  
ไม่เดินเข้าไปในป่าลึกซึ่งออกนอกเส้นทางเดินที่คุ้นเคย

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 6-7)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติในฐานะมนุษย์  
มีความผูกพัน อยู่ใกล้ชิด และพึ่งพาอาศัยธรรมชาติ เพื่อการดำรงชีพในกรอบของปัจจัยสี่ ได้แก่  
อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ดังนั้น มนุษย์จึงเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากธรรมชาติทั้ง  
โดยตรงและโดยอ้อม โดยเฉพาะคนในสังคมชนบทที่ต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติในการดำรงชีวิตสูง

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า ภาพสะท้อนสังคมไทยด้านความสัมพันธ์ของคนใน  
สังคมไทยจะเป็นความสัมพันธ์บนพื้นฐานทางจริยธรรมที่สำคัญ คือ การมีน้ำใจ ความรัก ความสามัคคี  
กันทั้งคนในชุมชนเดียวกันและคนนอกชุมชน แบ่งปัน ช่วยเหลือกันโดยไม่หวังผลตอบแทน  
ความสัมพันธ์ในครอบครัวพบว่า เป็นความสัมพันธ์แบบสายเลือด ผูกพันกันด้วยความรัก ไม่ทอดทิ้ง  
กัน ความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในสังคมตามสถานภาพที่พบอย่างโดดเด่น คือ ความสัมพันธ์ระหว่างครู  
กับนักเรียนจะเป็นความสัมพันธ์เชิงหน้าที่จริยธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสัตว์เลี้ยงเป็น  
ความสัมพันธ์ที่เกิดจากการผูกพันกัน เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่เติมเต็มให้กันและกัน และความสัมพันธ์  
ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติจะอยู่ในฐานะของการพึ่งพาอาศัยกันและกัน มนุษย์ได้อาศัยปัจจัยยังชีพ  
จากธรรมชาติ และในขณะเดียวกันก็เป็นผู้ดูแลรักษาธรรมชาติด้วย

### 3.3 ด้านการเมือง

การเมืองคือ กระบวนการและวิธีการที่จะนำไปสู่การตัดสินใจของกลุ่มคน คำนี้มีความหมายที่  
กว้าง แต่มักจะสื่อถึงงานที่เกี่ยวข้องกับรัฐและแผ่นดิน แต่กิจกรรมทางการเมืองสามารถเกิดขึ้นได้กับ  
คนทุกกลุ่มที่มีปฏิสัมพันธ์กัน ภาพสะท้อนด้านการเมืองในนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ.  
2558-2561 มีปรากฏเพียงเรื่องเดียว คือ ดินแดนสี่ส้น ที่สะท้อนถึงสาระสำคัญเกี่ยวกับการเมืองใน  
3 ประเด็นหลัก คือ ความขัดแย้งทางอุดมการณ์ ความขัดแย้งทางความคิด และการเลือกแนวทาง  
ทางการเมืองของประชาชน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

#### 3.3.1 ความขัดแย้งทางอุดมการณ์

อุดมการณ์ทางการเมืองเป็นเรื่องของความคิด ความเชื่อที่มีแบบแผนเกี่ยวกับหลักการ  
และคุณค่าทางการเมืองที่มีแนวทางแน่นอน มีเหตุผล มีจุดหมายปลายทาง และวัตถุประสงค์ที่มนุษย์  
พยายามจะดำเนินการให้สัมฤทธิ์ผล ซึ่งแต่ละกลุ่มหรือแต่ละคนอาจมีอุดมการณ์ที่เหมือนกันหรือ

แตกต่างกันก็ได้ ในนวนิยาย เรื่อง ดินแดนสีสัน ได้สะท้อนถึงความขัดแย้งทางอุดมการณ์อย่างเห็นได้ชัดระหว่างคนรุ่นเก่า โดยผู้ประพันธ์ให้อยู่ฝ่ายของรัฐบาลที่สมมุติขึ้นมาคือ รัฐที่ริน กับอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นเยาวชนรุ่นใหม่และผู้ประพันธ์ให้อยู่ฝ่ายดินแดนสีสัน ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ดินแดนสีสัน กล่าวถึง รัฐที่รินสื่อโฆษณาชวนเชื่อให้ประชาชนยึดมั่นในอุดมการณ์ของรัฐที่ว่า รัฐवादาคือความมั่นคงของรัฐ ดังตัวอย่าง

รถประจำทางขนาดหกล้อด้านข้างรถมีตัวอักษรว่า รถโรงเรียนรัฐที่ริน ทำยรถมีตัวอักษรคำขวัญรัฐว่า ชาวาคือความมั่นคงของรัฐ เพื่อความสุขแก่มวลชน และแน่นอนว่าเป็นรถสีชาวาคำ นักเรียนทุกคนต้องหัดขึ้นรถโรงเรียนเองตั้งแต่อายุน้อย โดยไม่มีคนในครอบครัวมาส่ง มาวินจำความได้ว่าพ่อจะขับรถไปส่งที่โรงเรียนทุกเช้าก่อนไปทำงาน พอเขาอายุเจ็ดขวบก็เริ่มขึ้นรถโรงเรียนเอง เสรีให้เหตุผลว่า “มันเป็นกฎหมาย ลูกต้องทำตาม” ครั้งแรกเขารู้สึกเคืองคิ้วเพราะไม่คุ้นเคย แต่นานไปก็ปรับตัวได้

(ดินแดนสีสัน, 2559, น. 10)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า อุดมการณ์ทางการเมืองที่ผู้ประพันธ์ใช้คำว่า ชาวาคือความมั่นคงของรัฐ โดยสาระสำคัญของอุดมการณ์ดังกล่าว ได้แก่ รัฐต้องการให้ประชาชนยอมรับและเห็นด้วยกับแนวทางของรัฐทุกประการ เรื่องนี้สะท้อนจากคำว่า ชาวาคำ ที่ผู้ประพันธ์ใส่สาระสำคัญไว้ว่า หมายถึง ทุกสิ่งในโลกนี้มีเพียงชาวาคำเท่านั้น สื่ออย่างอื่นไม่มี เป็นความพยายามของรัฐที่จะให้ประชาชนเชื่อ ปฏิบัติตาม และยอมอยู่ภายใต้เงื่อนไข กฎระเบียบ และแนวทางทุกด้านที่รัฐเป็นผู้กำหนด ห้ามประชาชนแสดงความคิดเห็น คัดค้าน และละเมิดกฎกติกาของรัฐทุกประการ เห็นได้จากเด็กนักเรียนทุกคนต้องขึ้นรถโรงเรียน เพราะเป็นกฎหมายที่ใคร ๆ ไม่อาจฝ่าฝืนได้ โดยรัฐที่รินให้เห็นผลว่า การกระทำดังกล่าวจะทำให้ทุกคนในรัฐมีความสุข

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ดินแดนสีสัน กล่าวถึง กลไกของรัฐที่รินที่จะทำให้อุดมการณ์ทางการเมืองกลุ่มของตนซึมซับเข้าไปในจิตใจของประชาชนก็คือ สื่อของรัฐต่าง ๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือโน้มน้าวประชาชนให้คล้อยตาม ดังตัวอย่าง

ภาพยนตร์จากจอโทรทัศน์เป็นภาพยนตร์สรรเสริญรัฐ ซึ่งฉายทุกวัน ทุกช่วงเวลาเจ็ดโมงเช้า ภาพยนตร์สรรเสริญของแต่ละช่องจะมีเรื่องที่แตกต่างกันไป แต่ใจความสำคัญที่เหมือนกันก็คือการสรรเสริญรัฐที่ว่า “ชาวาคือความมั่นคงของรัฐ เพื่อความสุขแก่มวลชน”

(ดินแดนสีสัน, 2559, น. 8)



จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า รัฐพยายามใช้สื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ เป็นต้น โฆษณาชวนเชื่อที่มักทำซ้ำและกระจายในสื่อหลายชนิดเพื่อโน้มน้าวทัศนคติของคนให้เชื่อปฏิบัติตาม อันเป็นการผูกขาดทางความคิดที่ประชาชนไม่มีสิทธิ์ที่จะแสดงความคิดเห็น แม้ว่าจะไม่เห็นด้วยกับกฎกติกาหลักการ และแนวทางในบางเรื่องก็ตาม จำต้องปฏิบัติตามโดยมีจุดมุ่งหมายตามเป้าหมายของอุดมการณ์ทางการเมืองของรัฐที่รันทัน คือ เพื่อความมั่นคงและความสุขของมวลชน

นวนิยายยาวชนเรื่อง ดินแดนสีสัน กลางถึง ในขณะที่เดียวกันเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รันทันก็พยายามโจมตีกลุ่มสีสัน ซึ่งเป็นกลุ่มการเมืองฝ่ายตรงกันข้าม เพื่อให้ประชาชนเข้าใจผิดและหวาดกลัวดังตัวอย่าง

“นี่แหละคือคำตอบของเรื่องทั้งหมด เพราะสีสันคือต้นตอของเรื่องวุ่นวายทั้งหลาย สีสันทำให้มนุษย์เรามีความคิดมากเกินไป สีสันทำให้อารมณ์ของมนุษย์หลากหลายจนเกินควบคุม สีสันจึงต้องถูกลดความสำคัญและกลับไปสู่वाद้าเพื่อความมั่นคงและความสุขของมวลชน”

(ดินแดนสีสัน, 2559, น. 121)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐพยายามชี้ให้ประชาชนเห็นว่ากลุ่มการเมืองฝักใฝ่สีสันไม่ดี เป็นผู้ก่อปัญหา ทำลายความมั่นคงของรัฐ เพื่อให้ประชาชนเกลียดชังไม่ให้การสนับสนุน และไม่ไปเข้าร่วม เพื่อรักษาอำนาจทางการเมืองของฝ่ายตนไว้

นวนิยายยาวชนเรื่อง ดินแดนสีสัน กลางถึง ย่าของเจจิราเล่าให้ฟังว่า ทางการเมืองของคนรุ่นเก่าจะให้ความสำคัญกับกรอบที่รัฐเป็นผู้กำหนดแล้ว ยังบังคับให้ประชาชนต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้นำอีกด้วย ดังตัวอย่าง

ย่าเล่าให้ฟังว่า “วันหนึ่งเกิดเหตุการณ์วุ่นวายทางสังคมอย่างรุนแรง โลกเกิดเหตุการณ์ไม่คาดคิด สีสันค่อย ๆ จางหายไป จนกระทั่งเหลือเพียงवाद้า ทุกคนถูกจัดระเบียบชีวิตให้เชื่อฟังท่านผู้นำและทำตามสิ่งที่ท่านผู้นำสั่ง...”

(ดินแดนสีสัน, 2559, น. 35)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า อุดมการณ์ทางการเมืองแบบระบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ที่รัฐเป็นผู้รวมศูนย์อำนาจในทุกด้าน ประชาชนจะต้องอยู่ภายใต้ข้อกำหนดและแนวทางที่รัฐวางไว้เท่านั้น รวมถึงประชาชนต้องสรรเสริญรัฐและผู้นำด้วยอีกทั้งยังต้องเชื่อฟังและทำตามคำสั่งของผู้นำรัฐ ไม่อาจฝ่าฝืนได้ ถ้าฝ่าฝืนก็จะถูกลงโทษอย่างหนัก

นวนิยายยาวชนเรื่อง ดินแดนสีสัน กลางถึง เสรีพูดกับมาวิน ความมั่นคงของรัฐมีต่อทุกคนเสมอ แต่มาวินมองของรัฐที่รันทันที่มีต่อฝ่ายตรงข้ามคือกลุ่มฝักใฝ่สีสันว่าเป็นกลุ่มที่โง่งง เป็นภัยต่อ

ความมั่นคง และพยายามทำทุกอย่างเพื่อขจัดฝ่ายตรงกันข้าม เพื่อความอยู่รอดของรัฐที่รัน  
ตั้งตัวอย่าง

เสรีพูดกับมาวินว่า “แกคิดว่าตัวเองจะโน้มน้าว  
พ่อกับแม่ให้หลบหนีออกจากรัฐเพื่อไปอยู่กับกลุ่มลี้ลับโง่งงพวก  
นั้นได้หรือ ฉันขอบอกแกให้รู้ไว้ตรงนี้เลย ความมั่นคงของรัฐจะ  
เกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อทุกคนไม่สามารถรับรู้ถึงพลังของลี้ลับ ท่านผู้นำ  
สอนถูกต้องเสมอ ดังคำสรรเสริญของรัฐที่เรากล่าวกันอยู่ทุกวัน  
‘ชาวดำคือความมั่นคงของรัฐ เพื่อความสุขแก่มวลชน’ ฉันจึง  
จำเป็นต้องทำเพื่อรัฐ”

(ดินแดนลี้ลับ, 2559, น. 119)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความยึดมั่นในอุดมการณ์ทางการเมืองของเสรีผู้เป็นพ่อ  
ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รันที่มองต่อฝ่ายตรงข้ามทุกคนว่ามีความคิดที่โง่งง เป็นศัตรู และเป็นภัยต่อ  
ความมั่นคงของรัฐ แม้กระทั่งมาวินผู้เป็นลูกชายของตนที่หนีไปอยู่กับฝ่ายตรงกันข้าม เขาก็สั่งลงโทษ  
อย่างรุนแรง สะท้อนให้เห็นว่า การยึดมั่นในอุดมการณ์ที่มาจากความเชื่อชุดเดียวที่รัฐโฆษณาชวนเชื่อ  
ทำให้ผู้ยึดมั่นไร้ความผูกพัน พร้อมทั้งจะขจัดหรือลงโทษฝ่ายตรงกันข้ามทุกคนแม้ว่า คนนั้น จะเป็น  
ลูกหลานของตนเองก็ตาม

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ดินแดนลี้ลับ กลางถึง มาวินถามพ่อว่าความมั่นคงของรัฐคือ  
อะไร รัฐที่รันน่าเชื่อถือ มั่นคงแค่ไหน ตั้งตัวอย่าง

“ผมอยากทราบเหตุผลว่า ทำไมผมอายุสิบแปดแล้ว แต่  
ยังเป็นเยาวชนอยู่”

เสรีส่วนกลับทันที “แกไม่มีสิทธิ์ตั้งคำถาม...”

“แล้วพ่อเชื่อได้อย่างไรว่า ชาวดำคือความมั่นคงของรัฐ  
อย่างที่พ่อกล่าวทุกวัน”

“แกไม่มีสิทธิ์...”

“แล้วพ่อคิดว่ารัฐที่รันน่าเชื่อถือและมั่นคงแค่ไหน พ่อ  
คิดว่าแม่ไม่ฝักใฝ่ลี้ลับอย่างนั้นหรือ พ่อไม่รู้ด้วยซ้ำว่าผมกับแม่ไม่  
เคยกล่าวคำสรรเสริญรัฐก่อนออกจากบ้านเลยสักวัน”

(ดินแดนลี้ลับ, 2559, น. 118)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความขัดแย้งของอุดมการณ์ทางการเมืองของฝ่าย  
ตัวแทนของรัฐที่รัน ได้แก่ เสรีผู้เป็นพ่อ ซึ่งเป็นฝ่ายอนุรักษ์นิยมที่ยึดมั่นทำตามกฎระเบียบและคำสั่ง  
ของผู้นำอย่างเคร่งครัดกับตัวแทนฝ่ายลี้ลับ ได้แก่ มาวิน ผู้เป็นลูกชายที่เฝหาเสรีภาพ ไม่ต้องการอยู่

ภายใต้ข้อกำหนดของรัฐที่ไม่ชอบธรรม มองว่า การใช้ชีวิตอยู่ในกรอบที่รัฐกำหนดให้ไว้สิ้น จืดชืด ไร้ความอิสระ ไร้อารมณ์ ไร้ความผูกพัน แม้กระทั่งพ่อกับลูกก็เป็นศัตรูกันได้เพียงแค่มีอุดมการณ์ต่างกัน

### 3.3.2 ความขัดแย้งทางความคิดและแนวทางปฏิบัติ

อีกเรื่องหนึ่งที่วิเคราะห์ได้จากภาพสะท้อนทางการเมือง คือ ความขัดแย้งทางความคิดของประชาชนที่เห็นแนวทางปฏิบัติที่สวนทางกับความเป็นจริงของรัฐ ส่งผลให้ประชาชนโดยเฉพาะเยาวชนคนรุ่นใหม่เกิดความสงสัยว่า เหตุผลที่รัฐบอกจะให้ปฏิบัติอย่างนั้นอย่างนี้เป็นจริงหรือไม่ ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ดินแดนสีส้ม กลางถึง มาวินเห็นอาหารลดลงทุกวัน แล้วพ่อแม่มคิดว่ารัฐทำแบบนี้คือ เพื่อฝึกความอดทนของประชาชน แต่ความจริงคือรัฐบาลกำลังหลอกลวง ดังตัวอย่าง

“ทางรัฐเพิ่งแจ้งมาว่าลดปริมาณอาหารเพื่อความอดทนของทุกคนจะ ดีเหมือนกันที่ได้ฝึกความอดทนกันบ้าง ทุกคนจะได้แข็งแรงมากขึ้นอย่างที่รัฐเคยสอนไว้” อริญญาพูดแทรกพร้อมฉีกยิ้มเพื่อให้บรรยากาศดีขึ้น

“ใช่ ลูกก็ควรกินเท่าที่มีและฝึกความอดทนไว้ มันเหมาะมากสำหรับรัฐที่ริน ท่านผู้นำส่งมอบความสุขให้เราตลอดเวลาลูกควรรู้เอาไว้ เข้มหาวิทยาลัยไปแล้วลูกจะได้เป็นคนเก่ง”

มาวินยิ้มให้พ่อกับแม่ แต่ลึกในใจเขารู้สึกรังเกียจสิ่งที่ท่านผู้นำสั่งสอน เขารู้ว่ามันคือเรื่องหลอกลวง การลดปริมาณอาหารไม่ได้ช่วยให้ร่างกายแข็งแรง มันเป็นเพียงคำโฆษณาชวนเชื่อความจริงที่เขารู้ตอนนี้คือ ถ้าอาหารไม่เพียงพอ ผู้คนก็จะอดตาย นี่เป็นความจริงแน่นอน ทำไมรัฐจึงต้องลดปริมาณอาหาร ทำไมโรงโรงเรียนจึงพังบ่อย ทำไมเพื่อนร่วมชั้นเรียนของเขาต้องตายด้วยมือของเจ้าหน้าที่รัฐ เขาพบเรื่องเหล่านี้ในชีวิตประจำวันและรู้ดีว่ายังต้องมีเรื่องให้สงสัยอีกมาก แต่สิ่งที่เขาควรทำในเวลานี้คือตักข้าวใส่ปากเพื่อให้ดำรงชีพต่อไปได้อีกวันและพยายามทำตัวให้ปกติที่สุด

(ดินแดนสีส้ม, 2559, น. 73)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า แนวทางปฏิบัติของรัฐที่สวนทางกับความคิดของประชาชน โดยที่รัฐพยายามใช้สื่อทุกช่องทางโฆษณาให้ประชาชนหลงเชื่อ ทำให้เกิดข้อสงสัยตามมาหลายเรื่อง เช่น การลดปริมาณอาหารให้น้อยลงที่รัฐชี้แจงว่า เพื่อเป็นการฝึกความอดทน ทุกคนจะได้มีร่างกายแข็งแรง ซึ่งตรงข้ามกับความเป็นจริงที่ว่า ร่างกายของเราต้องการสารอาหารที่เพียงพอและครบทุกหมู่ถึงจะแข็งแรง การขาดอาหารไม่อาจทำให้คนแข็งแรงได้ แต่จะทำให้คนอดตาย รถโรงเรียนที่เสียและซ่อมบ่อยมาก ทำให้เด็กนักเรียนต้องเดินเท้ามาโรงเรียน ทำให้รัฐไม่ซื้อรถใหม่คันใหม่ ซึ่งจะคุ้มค่ากว่าการที่ต้องนำรถคันเก่าไปซ่อมบ่อย ๆ การเจ้าหน้าที่ของรัฐฆ่านักเรียนตายโดยที่ไม่ติดคุก โดยพยายามแพร่ข่าว สร้างความเข้าใจผิดแก่ประชาชนว่าเป็นการตายเพราะอุบัติเหตุ เป็นเรื่องที่ขัดแย้งกับความคิด ความรู้สึกของประชาชนที่รัฐโฆษณาชวนเชื่อว่าคุณผู้นำเป็นห่วงและส่งความสุขมาให้แก่ประชาชนเสมอ ส่งผลให้พวกเขาคิดว่า รัฐกำลังหลอกลวงพวกเขา และในที่สุดประชาชนส่วนหนึ่งก็หันไปเข้ากับฝ่ายสีส้มที่พวกเขาคิดว่า จะทำให้ชีวิตของพวกเขาดีขึ้นและมีเสรีภาพ

อีกตัวอย่างหนึ่งในนวนิยายเยาวชนเรื่อง ดินแดนสีส้ม กล่าวถึง อาหารลดลงกลายเป็นน้ำต้ม กับเศษข้าวเพียงน้อยนิด แต่มาวินรู้ว่ารัฐกำลังหลอกลวงประชาชนที่ว่า

*ดินแดนที่เขาไม่รู้ว่าจะมีโอกาสไปเห็นหรือไม่ แต่สิ่งที่เปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดคือข้าวต้มที่นานวันเริ่มกลายเป็นน้ำต้มกับเศษข้าวเพียงน้อยนิด เนื้อสัตว์นั้นเขาไม่ได้กินมานานหลายสัปดาห์ และเมล็ดข้าวโพดก็แทบนับจำนวนได้ โรงเรียนประกาศเป็นระยะ ๆ ว่าทางรัฐต้องการให้ทุกคนฝึกความแข็งแรง มาวินรู้ดีว่ารัฐกำลังโกหก ไม่มีอาหารกินจะแข็งแรงได้อย่างไร*

*(ดินแดนสีส้ม, 2559, น. 77-78)*

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า แนวทางปฏิบัติเรื่องการลดอาหารของนักเรียน การให้เหตุผลว่าเพื่อฝึกความแข็งแรงให้กับนักเรียนได้ไปขัดแย้งกับความรู้สึก ความคิด และเหตุผลของนักเรียนและประชาชนทั่วไปที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายการลดจำนวนอาหารดังกล่าวว่าเป็นเรื่องที่สวนทางกับความจริงตามหลักโภชนาการ ส่งผลให้พวกเขามีความรู้สึกว่า รัฐกำลังมีปัญหาด้านอาหารและกำลังหลอกลวงพวกเขา และทำให้พวกเขามีใจออกห่างจากรัฐและฝึกฝนกลุ่มพวกสีส้มมากขึ้น

### 3.3.3 การเลือกวิถีทางการเมืองของประชาชน

จากความบีบคั้น กดดันจากสภาพของการดำเนินชีวิตภายใต้กรอบที่รัฐกำหนดให้อย่างเคร่งครัด ไม่สามารถแสดงความคิดเห็น เหตุผล หรือโต้แย้งได้ ความยุติธรรม และการถูกกลโกงอย่างรุนแรงเมื่อละเมิดกฎของรัฐ ไร้การประนีประนอม ไม่มีการผ่อนปรน ประกอบกับปัญหาทางสังคม เช่น การขาดแคลนอาหาร ส่งผลให้พวกเขาหาทางออกให้กับชีวิต ประชาชนส่วนหนึ่งได้เลือกเส้นทาง

การดำเนินชีวิตใหม่ตามกลุ่มสีสัน ที่ยึดมั่นในเสรีภาพ ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน เสมอภาคกัน  
ดั่งตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ดินแดนสีสัน กล่าวถึง สิ่งแวดล้อมในเมืองใหม่ที่ผู้ประพันธ์ให้  
ชื่อว่า ดินแดนสีสันไว้ตรงกันข้ามกับรัฐที่ริน ดังตัวอย่าง

เด็กกลุ่มใหญ่กำลังวิ่งเล่น บางคนเล่นว่าแข่งกับสายลม  
เย็นสบาย เด็กทุกคนล้วนมีสีสัน บ้านเรือนเรียงรายเป็นแถวตลอด  
ทางเดิน โอบล้อมด้วยป่าไม้เขียวชอุ่ม แต่ละครอบครัวช่วยกัน  
ทำงานอย่างขะมักเขม้น บางครอบครัวเขาเห็นพ่อแม่ลูกช่วยกัน  
เตรียมพื้นที่ก่อไฟอย่างสนุกสนาน.....

(ดินแดนสีสัน, 2559, น. 96)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สภาพแวดล้อมของเมืองใหม่ที่แตกต่างไปจากรัฐที่ริน  
ที่มาวินเคยอยู่อาศัย ที่มีแต่สีขาวดำเท่านั้น แต่เมืองใหม่เต็มไปด้วยสีสัน มีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อคุณภาพ  
ชีวิตที่ดี มีอาหารและเครื่องยังชีพไม่ขาดแคลน ที่สำคัญคือ ประชาชนที่อยู่อาศัยในเมืองใหม่มีชีวิตที่  
อิสระ มีเสรีภาพ ไม่เครียด ไม่กดดัน มีความสุข ไม่เหมือนกับรัฐที่รินที่มาวินเคยอยู่ที่คนต้องอยู่ภายใต้  
กรอบที่รัฐกำหนดให้ ไม่มีเสรีภาพทั้งความคิดและการกระทำ ปัจจัยยังชีพบางอย่างขาดแคลน ส่งผล  
ให้คนมีความเครียด กดดัน และไม่มีความสุข

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ดินแดนสีสัน ยังกล่าวถึง เสรีภาพทางความคิดและการกระทำ  
ของนักเรียนในเมืองใหม่ คือ ดินแดนสีสันไว้อีก ดังตัวอย่าง

“แม้กระทั่งเด็กกำลังปีนต้นไม้ เขาก็ได้เรียนรู้ว่า จะปีน  
อย่างไรและจะลงจากต้นไม้อย่างไรไม่ให้เจ็บตัว การเรียนวิชาอื่น ๆ  
ก็เช่นกัน การหมกตัวอยู่ในห้องคับแคบ นอกจากจะจำเจและ  
โบราณแล้วยังไม่ช่วยให้เด็กได้พัฒนาความคิดอีกด้วย ดินแดนสีสัน  
จึงกำหนดให้พื้นที่ทั้งหมดเป็นการเรียนรู้ แม้กระทั่งวิชาเคมี เรา  
ก็ให้เด็กทุกคนได้ทดลองของจริงควบคู่กับการทำความเข้าใจสูตร  
ต่าง ๆ มากกว่าท่องจำสูตรจ๊ะ” ฟาริดากล่าว

(ดินแดนสีสัน, 2559, น. 98)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า การศึกษาในดินแดนสีสันที่มุ่งพัฒนาความคิดของ  
นักเรียนเป็นหลัก มากกว่าการท่องจำ เปิดกว้างให้นักเรียนได้เรียนรู้ แสวงหา แสดงความคิดเห็น ไม่  
จำกัดความรู้เฉพาะในตำรา ห้องเรียนแคบ ๆ แต่เปิดพื้นที่ทั้งหมดให้เป็นห้องเรียน นักเรียนจึงมี  
โอกาสได้เรียนรู้ ทดลองกับของจริง ๆ ต่างจากการศึกษาในรัฐที่รินที่รัฐเป็นผู้กำหนดในทุกเรื่องทั้ง  
นโยบายการศึกษา หลักสูตร วิธีการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียน รวมถึงกฎระเบียบ

ต่าง ๆ ที่นักเรียนจำต้องปฏิบัติตาม ห้ามฝ่าฝืน ห้ามโต้แย้ง และการเรียนจะอยู่ในห้องแคบ ๆ ภายในห้องเรียน สะท้อนถึงอุดมการณ์ทางการศึกษาของเมืองใหม่ที่ต้องการให้เด็กได้มีเสรีภาพทางความคิด และเลือกเรียนในสิ่งที่ตนสนใจ ไม่ปิดกั้นเหมือนอย่างสังคมเก่า ด้วยภาพสะท้อนถึงการเมืองหรือสังคมใหม่สอดคล้องกับความคิด เหตุผลตามความจริงของคนรุ่นใหม่จึงทำให้มีประชาชนโดยเฉพาะเยาวชนจำนวนมากจึงเลือกที่จะมาเข้าร่วมกับกลุ่มฝักใฝ่สีส้มมากขึ้น

นอกจากนี้ นวนิยายเยาวชนเรื่อง ดินแดนสีส้มยังได้กล่าวถึง ตอนจบของเรื่องนี้ไว้ว่า ประชาชนรัฐที่รินได้ร่วมกับกลุ่มฝักใฝ่สีส้มเข้ายึดอำนาจของรัฐที่รินได้สำเร็จ และขอให้ประชาชนทุกคนร่วมกันสร้างรัฐที่รินให้มั่นคง ดังตัวอย่าง

“พวกเราคือผู้ฝักใฝ่สีส้ม...บัดนี้เราได้ทราบว่าคุณท่านกำลังประสบภาวะอดอยากและถูกหลอกหลวงด้วยวาทกรรม และด้วยความเป็นมนุษย์นั่นเองทำให้พวกเราไม่สามารถนิ่งเฉย จึงได้เข้ามาปฏิวัติเมืองและปลดปล่อยพวกท่านให้พ้นจากอำนาจเผด็จการที่กำลังกดขี่อยู่ พวกท่านยังอาจจะยังไม่รู้ความจริงใด ๆ แต่ในไม่ช้ามันจะถูกเปิดเผย พวกท่านถูกผู้มีอำนาจของรัฐหลอกหลวงมานาน และบัดนี้เราได้ยึดอำนาจเพื่อเตรียมนำกลับคืนสู่มือพวกท่านทุกคนในเร็ววัน ขอให้พวกท่านจงรู้ว่าผู้นำของรัฐที่รินไม่มีอยู่จริง หากแต่เป็นเสียงกรอกหูหลอกหลวงพวกท่าน เวลานี้ความจริงได้ปรากฏแล้ว พวกเรากลุ่มฝักใฝ่สีส้มขอให้ชาวรัฐที่รินทุกคนจับมือกับเราเพื่อสร้างประเทศให้น่าอยู่ไปด้วยกัน และนับจากนี้ไปพวกเราทุกคนในผืนแผ่นดินนี้ล้วนเป็นหนึ่งเดียวกัน”

(ดินแดนสีส้ม, 2559, น. 98)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า เมื่อความจริงทุกอย่างปรากฏ ประชาชนก็กลับมาเป็นใหญ่ในแผ่นดินอีกครั้ง โดยการยึดอำนาจจากเผด็จการที่พยายามทำทุกอย่างเพื่อรักษาอำนาจทางการเมืองและผลประโยชน์ของกลุ่มตนไว้ ส่งผลให้ประชาชนกลับมาามีอิสรภาพ เสรีภาพทางความคิด และมีอำนาจในการมีส่วนร่วมกับการบริหาร พัฒนาประเทศที่พวกเขาอยู่อาศัยให้มีความเจริญรุ่งเรืองมั่นคงในทุกด้านต่อไป

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า ภาพสะท้อนทางการเมืองในนวนิยายเรื่อง ดินแดนสีส้มเป็นเรื่องของความขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่างรัฐที่รินที่ปกครองบ้านเมืองแบบเผด็จการ กำหนดนโยบายในการบริหารประเทศ สร้างกฎระเบียบหรือกติกาต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตาม ห้ามฝ่าฝืน โต้แย้ง และแสดงความคิดเห็นใด ๆ บังคับให้ประชาชนสรรเสริญรัฐและผู้นำรัฐ และเชื่อฟัง ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้นำ ส่งผลประชาชนไม่มีเสรีภาพ กดดัน เครียด ไม่มีความสุข

ประกอบกับนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่รัฐได้กำหนดขึ้นมา รวมถึงการประพฤติปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐบางเรื่องขัดแย้งกับความคิด ความรู้สึก และเหตุผลที่เป็นจริง จึงทำให้ประชาชนจำนวนมาก โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนเริ่มสงสัยว่ารัฐกำลังหลอกลวงพวกเขา ส่งผลให้ประชาชนบางส่วนหนีไปเข้าร่วมกับฝ่ายตรงกันข้ามที่ผู้ประพันธ์ให้ชื่อว่า กลุ่มฝึกไฟสีสัน ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยม ให้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกคนในการบริหารและพัฒนาประเทศ และในที่สุดกลุ่มฝึกฝายเสรีภาพก็มีอำนาจเหนือเผด็จการ ส่งผลให้ประชาชนกลับมาอิสระ เสรีภาพ ชีวิตเต็มไปด้วยสีสัน มีความรัก ความผูกพัน ความเอื้ออาทรให้แก่กันอีกครั้ง

### 3.4 ด้านวัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นระบบที่มนุษย์สร้างขึ้นไว้เพื่อช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีในสังคม รวมถึงช่วยแก้ปัญหาและสนองความต้องการของคนในสังคม วัฒนธรรมไทยเป็นสิ่งที่สวยงาม มีเอกลักษณ์เฉพาะตน มีเสน่ห์ และสร้างสีสันให้กับประเทศไทย ในนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนภาพของวัฒนธรรมไทยจำแนกได้ 4 ด้าน ได้แก่ มารยาทไทย ประเพณี ความเชื่อ และค่านิยม ดังต่อไปนี้

#### 3.4.1 มารยาทไทย

มารยาทเป็นเรื่องสำคัญของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคม เป็นการแสดงความเคารพให้เกียรติกัน คนไทยจะให้ความสำคัญกับมารยาททางสังคมอย่างมาก เห็นได้จากการที่คนไทยได้ฝึกอบรม สั่งสอนเรื่องมารยาทให้แก่สมาชิกในครอบครัวของตนตั้งแต่เยาว์วัย โดยมุ่งหวังให้บุตรหลานของตนเป็นคนดี กระทำความดี และมีมารยาทที่ดี ดังนั้น มารยาทจึงมีความสำคัญต่อสังคมไทยเป็นอย่างมากและเป็นอัตลักษณ์ของสังคมไทย ในนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนให้เห็นถึงมารยาทไทยไว้อย่างเด่นชัดใน 3 เรื่อง คือ การไหว้ การขอบคุณ และการขอโทษ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

##### 1) การไหว้

การไหว้เป็นการประพฤติปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมในการทักทายและแสดงความเคารพที่เป็นมารยาทของคนไทย ไม่ว่าจะทักทายผู้ใหญ่หรือขอบคุณผู้ใหญ่ก็ต้องพนมมือไหว้ผู้ใหญ่อย่างเคารพ นอกจากนี้ การไหว้ยังเป็นภาษาท่าทางที่ใช้แสดงความเคารพ ทักทาย และเป็นมารยาทที่คนไทยใช้ในชีวิตประจำวันบ่อย ๆ

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึง นักเรียนทักทาย ประนมมือแสดงความเคารพและไหว้ ครูดังตัวอย่าง

“พวกเธอจะขึ้นไปห้องเรียนกันหรือจ๊ะ” เป็นเสียงของครู  
ลำเพา

“สวัสดิ์คะ ครูลำเพา” ละไมและเพื่อนยกมือไหว้ครู  
ประจำชั้น

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 14)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า การประนมมือไหว้เป็นมารยาทที่สำคัญของไทย เมื่อผู้น้อยพบเจอผู้ใหญ่ ต้องทักทายด้วยการประนมมือไหว้เพื่อสวัสดิ์ เคารพผู้ใหญ่ แสดงให้เห็นว่าสังคมไทยได้ให้ความสำคัญกับการประนมมือไหว้ที่เป็นมารยาทไทยที่งดงามมาก และยังคงแสดงให้เห็นว่านักเรียนไทยให้ความเคารพครูอย่างสูงอีกด้วย

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น กล่าวถึง ครูบอกเลิกเรียนหัวหน้าชั้นรีบบอกให้นักเรียนทั้งหมดยืนตรงแล้วประนมมือก้มหัวไหว้ครู ดังตัวอย่าง

“ใครสนใจอยากได้รายละเอียดเพิ่มเติม มาถามครูได้  
ตลอดนะจ๊ะ ครูจะติดป้ายประกาศไว้ที่ห้องพักครูศิลปะ เผื่อใครฟัง  
ไม่ทัน เอาละ แล้วเจอกันใหม่คาบหน้านะนักเรียน”

หัวหน้ารีบกล่าว นักเรียนทั้งหมดยืนตรง เมื่อทุกคนยืน  
เรียบร้อยหมดแล้วก็พนมมือก้มหัว สวัสดิ์ครับ สวัสดิ์คะ แล้วทยอย  
ออกจากห้องไปโรงอาหาร.....

(เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น, 2559, น. 32)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนจะให้ความเคารพครูมาก การไหว้นอกจากจะใช้แสดงเคารพทักทายแล้ว ยังแสดงการกล่าวลาด้วยตามธรรมเนียมไทยที่ว่า “ไปลา-มาไหว้” ซึ่งเมื่อพบเจอผู้ใหญ่ต้องประนมมือไหว้เพื่อแสดงการเคารพ ทักทายผู้ใหญ่ และเมื่อจะกลับก็ต้องประนมมือไหว้ลาเช่นกัน ดังนั้น การไหว้จึงถือว่าเป็นวัฒนธรรมที่งดงามของคนไทย

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึง ละไมพอเจอพ่อแม่ของอาศาศึกยกมือไหว้ เพื่อแสดงความเคารพผู้ใหญ่ ดังตัวอย่าง

“สวัสดิ์คะ” เด็กหญิงยกมือไหว้พ่อแม่ของเพื่อน หลังจูง  
จักรยานตามอาศาศเข้ามาในบริเวณบ้าน

“สวัสดิ์จ๊ะ หนูละไม” แม่ของอาศาศทักทายกลับพร้อม  
รอยยิ้ม ผู้เป็นพ่อก็เช่นเดียวกัน

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 62)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า เมื่อเด็ก ๆ เจอผู้ใหญ่จะต้องประนมมือไหว้ เพื่อแสดงความเคารพผู้ใหญ่ที่คนไทยถือว่าเป็นมารยาทที่งดงาม ซึ่งเด็กไทยจะได้รับการฝึกอบรมมารยาท



ดังกล่าวตั้งแต่เยาว์วัย โดยผู้เป็นพ่อแม่จะสอนให้ลูกประนมมือไหว้ พร้อมกับกล่าวคำว่า “สวัสดี” เพื่อแสดงความเคารพต่อผู้ใหญ่ด้วยความสุภาพ นุ่มนวล นอกจากนี้ การประนมมือไหว้พร้อมกับการกล่าวสวัสดียังเป็นการแสดงการต้อนรับและแสดงไมตรีต่อกัน ทำให้ผู้มาเยือนรู้สึกมีความอบอุ่นใจ

## 2) การกล่าวคำขอบคุณ

การขอบคุณเป็นมารยาทที่งดงามของคนไทยประการหนึ่งที่จะใช้ในโอกาสที่ผู้อื่นให้สิ่งของ ให้ความช่วยเหลือ ให้บริการ หรือเอื้อเฟื้อทำสิ่งต่าง ๆ ให้แก่เรา โดยมีธรรมเนียมปฏิบัติคือ ถ้าใช้กล่าวขอบคุณผู้ใหญ่จะใช้คำว่า “ขอบคุณ” ซึ่งจะกล่าวขอบคุณพร้อมกับการประนมมือไหว้ และถ้าผู้ใหญ่ท่านนั้นเป็นผู้ที่ควรให้ความเคารพมากจะใช้คำว่า “ขอบพระคุณ” แต่ถ้าผู้ใหญ่กล่าวขอบคุณเด็กจะใช้คำว่า “ขอบใจ” ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง กล่าวถึง ย่าไปให้ของแก่เค้าโมงแล้วเค้าโมงก็กล่าวขอบคุณและประนมมือไหว้ ดังตัวอย่าง

“ย่าไปเดินมาเรียกที่หน้ารั้ว มือทำฝักบัวสีห้าฝัก เค้าโมง  
รีบจำไปเปิดประตู

“ลองแกะกินดู หวาน ๆ มัน ๆ เคยกินหรือเปล่า”

“เคยค่ะ ขอบคุณค่ะ” เค้าโมงทำกระพุ่มมือไหว้”

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, น. 18)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า การกล่าวคำขอบคุณพร้อมกับการประนมมือไหว้เป็นมารยาทที่งดงามของไทย และเป็นการฝึกให้เด็กมีสัมมาคารวะ อ่อนน้อม ให้ความเคารพต่อผู้ใหญ่ อีกประการหนึ่งการกล่าวคำขอบคุณพร้อมกับการยกมือไหว้ ยังสะท้อนถึงความสำนึกในบุญคุณที่คนอื่นให้สิ่งของ ให้ความช่วยเหลือ ให้การบริการ หรือทำสิ่งต่าง ๆ ให้แก่เราด้วย

## 3) การกล่าวคำขอโทษ

การกล่าวคำขอโทษเป็นมารยาทเกี่ยวกับการใช้คำพูดของคนไทยที่เกิดจากการสำนึกผิดของผู้ที่ทำบางสิ่งที่ไม่ดี ผิดพลาด ไม่เหมาะสม รบกวน ชัดแจ้งหวัะ หรือแสดงกิริยาวาจาที่ไม่เหมาะสมต่อคนอื่นทั้งที่ตั้งใจหรือไม่ก็ตาม โดยใช้คำว่า “ขอโทษ” กรณีที่ผู้ถูกรบกวนเป็นผู้มีอายุมากกว่า ฝ่ายผู้ขอโทษจะกล่าวคำขอโทษพร้อมกับยกมือไหว้ แต่ถ้าเป็นผู้ที่มีอายุเสมอกันก็จะกล่าวคำขอโทษ

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น กล่าวถึง อัคคีชอบแกล้งครามบ่อยครั้ง หนักที่สุดก็คือ อัคคีได้ฉีกภาพที่ครามวาดไว้ เป็นเหตุให้ครามทนไม่ไหวจึงเกิดการชกต่อยกัน จนครูต้องเรียกผู้ปกครองทั้งสองฝ่ายมารับทราบและให้กวดขัน อบรมความประพฤติของลูก โดยเฉพาะครามที่มีนิสัยก้าวร้าว ขอบแกล้งเพื่อน แต่เมื่อเกิดความเข้าใจกัน อัคคีสำนึกผิดแล้วไปขอโทษคราม ดังตัวอย่าง

“ฉันต้องขอโทษที่ฉีกภาพนายนะ” อัคคีกล่าว

ครามมองอัคคี ส่วนขมื่นตกใจ ไม่เชื่อสายตาวาคนอย่าง  
อัคคีจะขอโทษใคร...ครามเองก็ตกใจไม่คิดว่าจะได้รับคำขอโทษ  
จากใจจริงของคนที่แก้มงเขามาตลอด...ไม่ใช่ครามไม่โกรธ  
ไม่เกลียดเรื่องที่อัคคีทำ แต่ทุกอย่างมันจบลงด้วยคำขอโทษ แล้ว  
ครามก็กล่าวว่า “ไม่เป็นไร”

อัคคีถึงกลับตะลึงงันเมื่อได้ยินคำพูดดังกล่าว เขารู้สึก  
ละอายใจถึงกลับร้องไห้ออกมา ทำให้ครามและขมื่นต้องช่วยกัน  
ปลอบใจ...มิตรภาพก่อเกิดจากความเกลียดชังได้ด้วยเมตตา

(เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น, 2559, น. 123-124)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า การกล่าวคำขอโทษเป็นมารยาทที่พึงงามของไทยที่  
ผู้ทำผิด เมื่อสำนึกผิดจะต้องกล่าวคำขอโทษต่อบุคคลที่ตนได้กระทำให้สิ่งที่ไม่บังควรไว้ นอกจากนี้  
ยังสะท้อนให้เห็นถึงผลดีของการขอโทษที่ฝ่ายผู้ถูกกระทำให้อภัยต่อผู้กระทำความผิดด้วยจิตเมตตาที่  
จะช่วยให้ความไม่ดี ความบาดหมาง และความรุนแรงยุติลง ก่อให้เกิดมิตรภาพที่ดีต่อกัน ส่งผลให้ทุก  
ฝ่ายใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า การไหว้เป็นมารยาทที่พึงงาม เป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย  
ซึ่งการไหว้ใช้แสดงความหมายในหลายอย่างทั้งการเคารพนับถือ การทักทาย การกล่าวลา การ  
ขอขอบคุณที่คนอื่นให้สิ่งของ ให้ความช่วยเหลือ ให้บริการ หรือกระทำการต่าง ๆ ให้ และการขอโทษที่  
เกิดจากความสำนึกผิดของผู้กระทำผิดต้องกล่าวขอโทษต่อผู้ที่ตนกระทำความผิด ซึ่งจะเป็นการยุติความ  
บาดหมาง ความแค้นเคือง และความรุนแรง หากอีกฝ่ายหนึ่งยอมให้อภัย ไม่ถือโทษ โกรธเคืองกัน  
ส่งผลให้เกิดมิตรภาพที่สวยงามตามมา มารยาทเหล่านี้ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ที่งดงามของไทยที่แตกต่าง  
ไปจากประเทศอื่น ๆ

### 3.4.2 ประเพณีไทย

ประเพณี หมายถึง สิ่งที่นิยมถือปฏิบัติที่สืบต่อกันมาจนกระทั่งกลายเป็นแบบแผน  
ขนบธรรมเนียม หรือจารีตประเพณี ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการดำรงชีวิตของคนไทย เพราะประเพณี  
เป็นระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติที่เห็นว่าดี ถูกต้อง เป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ในสังคม และ  
ยังคงมีอิทธิพลอยู่จนถึงปัจจุบัน นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนภาพ  
ประเพณีไทยที่เด่นชัดไว้ 3 ประการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

## 1) ประเพณีการทำบุญตักบาตร

การทำบุญตักบาตรเป็นประเพณีในพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องบุญที่จะส่งผลให้ชีวิตของผู้ทำประสบแต่ความสุข ความเจริญในชีวิตปัจจุบัน และยังส่งผลดีต่อชีวิตหลังความตาย คือ ส่งผลให้ผู้ทำไปเกิดในภพภูมิที่ดี ภาพสะท้อนถึงการตักบาตรมีให้เห็นตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในชนบทและสังคมเมืองในตอนเช้าผู้คนจะนำข้าว กับข้าว อาหารแห้ง และสิ่งอื่น ๆ ที่ควรมาตักบาตรพระภิกษุ สามเณร ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง กล่าวถึงเค้าโมงตื่นเช้า เตรียมอาหารไปใส่บาตร พร้อมกับน้องสาวของตน ดังตัวอย่าง

“เค้าโมง” เสียงนกกระตี่ร้องเรียกมาจากหน้าต่างชั้นสอง

“ตื่นทำไมแต่เช้า”

เค้าโมงโผล่หัวฟู ๆ ออกมาจากในครัว “เราจะใส่บาตร ดีดีลงมาใส่ด้วยกันไหม”

“ดีดียังไม่ได้อาบน้ำ คงไม่ทันแล้วมั้ง”

“ล้างหน้าแปรงฟันก็พอแล้ว พระมาตีห้า”

แม่ น้องสาวคนเล็กผลุบหน้าเข้าไป เค้าโมงเปิดตู้เย็นก้มลงมอง เห็นน้ำพริกกุ้งสดใส่ถุงพลาสติกมัดไว้เรียบร้อย เธอเลือกแต่งกวากับมะเขือเปราะผิวสวย ๆ ออกมาจากช่องผัก ล้างหั่นใส่ถาดเร็วปรือ ก่อนจะหันไปตักข้าวใส่ขันเงิน.....

“วันนี้ใส่บาตรหรือลูก”

“ค่ะ” เค้าโมงยิ้มอาย ๆ ไม่กล้าบอกว่าเป็นวันเกิด.....

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, น. 7)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยยึดมั่นในประเพณีทำบุญตักบาตร เพราะคนไทยส่วนมากจะนับถือศาสนาพุทธ มีความเชื่อว่า การตักบาตรเป็นการสร้างบุญ และเพื่อขอความสิริมงคล การทำบุญในวันเกิดถือว่าสำคัญมาก เพราะคนไทยเชื่อกันว่า จะช่วยเสริมบารมี และช่วยให้พ้นเคราะห์ภัย แสดงให้เห็นว่า ประเพณีการทำบุญตักบาตรมีจุดประสงค์เพื่อให้เป็นสิริมงคลแก่ชีวิต เป็นการสร้างความดีให้กับตัวเอง ซึ่งเป็นเรื่องเดียวที่สามารถติดตามตัวไปยังภพหน้าได้ ดังนั้นประเพณีการตักบาตรตอนเช้าจึงเป็นวัฒนธรรมที่งดงาม และเป็นเอกลักษณ์ของไทยพุทธประการหนึ่งด้วย

## 2) ประเพณีไหว้บรรพบุรุษ

ประเพณีการไหว้บรรพบุรุษเป็นธรรมเนียมประเพณีที่ลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนปฏิบัติสืบทอดกันมา ตามความเชื่อที่จะต้องไหว้เจ้าที่และไหว้บรรพบุรุษเพื่อให้เป็นสิริมงคล

เพื่อแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว และเพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณและแสดงความระลึกถึงบรรพบุรุษของตน ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายยาวชนเรื่อง ริมคลองนั้นมีผมกับเป็ด กล่าวถึง วันตรุษจีน บ้านของหยก จะเตรียมสิ่งของต่าง ๆ มาไหว้เจ้าและบรรพบุรุษกัน ดังตัวอย่าง

วันนั้นเป็นวันเตรียมของไหว้ตรุษจีน ลุงกับป้าไม่อยู่...  
กำลัง่วนจัดใส่เครื่องไหว้พร้อมผลไม้ นานาชนิดแว้วมาจาก  
บนเรือน บรรยากาศอันศักดิ์สิทธิ์ระคนกลิ่นหอมหวานของ  
เครื่องแว่นไหว้รูปเทียนที่เตรียมไว้สำหรับไหว้เจ้าตอนพຽงนี้  
ตลอบอวลอยู่รอบตัว

(ริมคลองนี้มีผมกับเป็ด, 2558, น. 62)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ในประเทศไทยมีชาวไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งพวกเขายังคงรักษาประเพณีวัฒนธรรมจีนของตนสืบต่อกันมา ในวันตรุษจีนคนไทยเชื้อสายจีนจะจัดโต๊ะไหว้เจ้าและบรรพบุรุษในบ้านของตน สำหรับของไหว้ก็มีหลายอย่าง เช่น รูปเทียน เป็ด ผลไม้ต่าง ๆ เป็นประเพณีที่ดูศักดิ์สิทธิ์มาก สะท้อนให้เห็นถึงความรัก ความผูกพัน ความกตัญญู ความสำนึกในบุญคุณของบรรพบุรุษผู้เสียชีวิตไปแล้วที่ชาวชนได้ปลูกฝัง ถ่ายทอด และทำให้เป็นแบบอย่างแก่ลูกหลาน ซึ่งทำให้ประเพณีนี้สืบทอดและคงอยู่มาจนถึงทุกวันนี้

### 3) ประเพณีวันลอยกระทง

ประเพณีลอยกระทงเป็นประเพณีของไทยที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาแต่โบราณคนไทยจะฉลองโดยลอยกระทง เล่นดอกไม้ไฟ เพื่อขอขอบคุณและขอขมาต่อเทพในสายน้ำที่ตนได้ใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ และเพื่อขอพรจากพระแม่คงคาให้ตนเองและครอบครัวมีความสุข ความเจริญ นวนิยายยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนภาพประเพณีลอยกระทงไว้ ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายยาวชนเรื่อง จี๊วกับน้อย กล่าวถึง ในวันลอยกระทงพวกเด็ก ๆ จะนิยมทำกระทงกัน น้อยจะใช้กระทงที่ทำจากหยวกกล้วยที่ป่าปีบตัดมาให้ หลังจากทำกระทงเสร็จพวกเขาจะไปลอยกระทง ร้องเพลงกระทงกันอย่างสนุกสนาน ดังตัวอย่าง

น้อยได้แต่เก็บซ่อนความรู้สึกของเขาไว้แล้วฟังความสนใจ  
ไปที่วันลอยกระทงที่จะมาถึง ตามปกติแล้วพวกเด็ก ๆ จะนิยมนำ  
แผ่นโคมที่ตัดขายเป็นวงกลมมาทำเป็นฐานแล้วนำกลีบดอกบัว  
สำเร็จรูปที่ทำจากกระดาษสีต่าง ๆ มาติดกาวแล้วแปะไว้โดยรอบ  
พอทำกระทงโคมเสร็จแล้ว คราวนี้ทุกคนจะเริ่มตกแต่ง  
ตามจินตนาการของตนเอง บ้างโรยกากเพชร บ้างใช้กระดาษ  
สีทองมาประดับ ส่วนน้อยใช้กระทงที่ทำจากหยวกกล้วยที่ป่าปีบ

ตัดมาให้เป็นแผ่นกลม ๆ แล้วใช้ใบตองมาพับเป็นกลีบกระทง วิธี  
พับ เป็นวิธีเดียวกับที่ใช้พับทำกลีบของบายศรี น้อยได้รับ  
การถ่ายทอดโดยตรงจากคุณย่า ทุกคนต่างเอ่ยปากชมกระทงของ  
น้อยเป็นการใหญ่ ทั้งยังขอให้น้อยร้องเพลงลอยกระทงให้ฟังด้วย  
(จิวกับน้อย, 2559, น. 99-100)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ในวันลอยกระทงคนไทยจะนิยมทำกระทงและ  
ร้องเพลงกระทงกัน เพื่อขอขมาต่อพระแม่คงคาที่ตนได้ทำสิ่งสกปรกลงในแหล่งน้ำ และเพื่อให้ท่านได้  
อวยพรให้แก่ตนและครอบครัวมีความสุข ความเจริญ กิจกรรมสำคัญในวันลอยกระทงก็คือ การทำ  
กระทง ซึ่งโรงเรียนจะจัดกิจกรรมการทำกระทงให้กับเด็กนักเรียน เพื่อให้พวกเขาได้เรียนรู้ประเพณีวัน  
ลอยกระทงและเข้าใจวัฒนธรรมไทยมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการปลูกฝังให้เด็กนักเรียนมีความคิด  
สร้างสรรค์ในการประดิษฐ์กระทง เช่น รู้จักการนำกระดาษสี กล้วยไม้ ใบตองมาทำกระทงให้สวยงาม  
ตามความคิด และการจินตนาการของแต่ละคน ดังนั้น วันลอยกระทงจึงเป็นประเพณีวัฒนธรรมที่  
สวยงาม และเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งที่แสดงถึงวัฒนธรรมไทยและความเป็นไทยที่ลูกหลานไทยควร  
อนุรักษ์และสืบทอดให้คงอยู่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติสืบไป

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า ประเทศไทยมีกลุ่มเชื้อชาติที่หลากหลายอาศัยอยู่ร่วมกัน  
จึงมีประเพณีวัฒนธรรมที่ผสมผสานซึ่งกันและกัน ประเพณีการทำบุญตักบาตรในวันเกิดที่คนไทย  
เชื่อว่าเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต สร้างความดีให้กับตัวเอง และอุทิศบุญกุศลให้แก่พ่อแม่ที่เสียชีวิตไปแล้ว  
ประเพณีการไหว้บรรพบุรุษที่ทำกันในหมู่คนไทยเชื้อสายจีนเพื่อสิริมงคลแก่ชีวิต แสดงความกตัญญู  
ตอบแทนบุญคุณ และแสดงความระลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว และประเพณีการลอยกระทง  
เพื่อขอขมา ขอขมา การลอยเคราะห์และเรื่องไม่ดีออกไปจากชีวิต และขอพรจากพระแม่คงคาให้ตน  
และครอบครัวมีความสุข ล้วนเป็นประเพณีไทยที่งดงาม แผ่ด้วยความเชื่อ และหลักจริยธรรมที่ดีงาม  
ที่มีผลต่อการพัฒนาจิตใจของมนุษย์ให้ประณีตงดงามทั้งสิ้น

### 3.4.3 ความเชื่อ

ความเชื่อ หมายถึง การยอมรับอันเกิดอยู่ในจิตสำนึกของมนุษย์ต่อพลังอำนาจเหนือ  
ธรรมชาติ ที่มีทั้งผลดีและผลร้ายต่อมนุษย์หรือสังคมมนุษย์ แม้ว่าพลังอำนาจเหนือธรรมชาติเหล่านั้น  
ไม่สามารถที่จะพิสูจน์ได้ว่ามีอยู่จริงหรือไม่ก็ตาม แต่มนุษย์ส่วนหนึ่งต่างยอมรับ ให้ความเคารพ  
เกรงกลัว และบูชาสักการะสิ่งเหล่านั้น ในนวนิยายรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนภาพ  
ความเชื่อในสังคมไทยไว้อย่างหลากหลาย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

#### 1) สิ่งที่เป็นสิริมงคล

สิ่งที่เป็นสิริมงคล หมายถึง สิ่งที่คนไทยเชื่อว่า มีความศักดิ์สิทธิ์ เมื่อใครมีไว้บูชาจะ

ทำให้เกิดสิริมงคล มีความเจริญรุ่งเรือง สุข ความสมหวัง โชคลาภต่าง ๆ เกิดความปลอดภัยแก่ชีวิต ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ริมคลองนั้นมีผมกับเป็ด กล่าวถึง หยกจำเรื่องเปิดแมนดารินที่ป่าเล่าให้ฟังว่า คนจีนมีความเชื่อเกี่ยวกับเปิดแมนดาริน เป็นตุ๊กตาที่เป็นสิริมงคล ดังตัวอย่าง

ผมยังจำเรื่องเปิดแมนดารินที่ป่าเคยเล่าให้ฟังได้ ป้าบอกว่าในบรรดานกน้ำทั้งหมด เปิดแมนดารินสวยที่สุด มันเป็นสัญลักษณ์แห่งความรักและความซื่อสัตย์ระหว่างหญิงชาย เพราะเปิดชนิดนี้จะครองรักอยู่กับคู่เพียงตัวเดียวตลอดชีวิต คนจีนจึงชอบวาดรูปหรือปั้นตุ๊กตาเปิดแมนดารินไว้ตกแต่งบ้านเรือน เพื่อเป็นสิริมงคลให้ครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุข

(ริมคลองนั้นมีผมกับเป็ด, 2558, น. 74)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทยมีความเชื่อเรื่องสิ่งที่เป็นมงคลที่ได้รับถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษว่าเปิดแมนดาริน ซึ่งเป็นสัตว์ที่จับคู่เพียงตัวเดียวตลอดชีวิตเป็นสัญลักษณ์ของความรักแท้ และเป็นสัตว์สิริมงคล จึงนิยมวาดภาพไว้เปิดชนิดนี้ไว้ตามฝาผนังบ้านหรือปั้นเป็นตุ๊กตาตั้งไว้ที่บ้านเพื่อความสิริมงคล ความสุขแก่ครอบครัว

## 2) เจ้าพ่อ เจ้าแม่

เจ้าพ่อ เจ้าแม่เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์อีกประเภทหนึ่งที่คนไทยทั่วไปนับถือ บูชาสักการะกราบไหว้ เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตและขอพรในสิ่งที่ตนปรารถนา นวนิยายรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนภาพของความเชื่อเรื่องนี้ไว้ ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ม้าน้ำสีทอง กล่าวถึง ศาลเจ้าแม่ที่ตั้งอยู่ในชุมชนปากคลองทุกปีจะมีงานใหญ่ไหว้ศาล คนในหมู่บ้านที่ทำอาชีพประมงจะจุดประทัดขอพรก่อนออกเรือจับปลา พวกเขามีความเชื่อว่า เจ้าแม่ที่ศาลแห่งนี้จะช่วยคุ้มครองให้ปลอดภัย ดังตัวอย่าง

ศาลเจ้าแม่ปากคลองกลายเป็นจุดรวมผู้คนโดยไม่ได้ตั้งใจ ไม่เพียงครอบครัวที่ติดจู้กับลำแพ ทิดโองกับแดง เจ้เกี่ยวกับลูกสาว วันดีกับพ่อแม่ก็มาพร้อมเครื่องเซ่นไหว้ ยังไม่ได้เริ่มจุดธูปเทียน ครุสมพลและครุมนิตยาก็พานักเรียนกลุ่มใหญ่มาสมทบ

ทุก ๆ ปี มีงานใหญ่ไหว้ศาล เรือทุกลำในคลองต่างเคยจุดประทัดขอพรก่อนออกจับปลา มีตำนานเล่าขานสืบมาว่าเจ้าแม่ศักดิ์สิทธิ์องค์นี้คุ้มครองชีวิตผู้คนในคลอง นอกจากนั้น ยังตามไปดูแลลูกหลานที่ออกเรือไปอยู่กลางทะเล ไม่ว่าจะเกิดพายุใหญ่ก็

ครั้งเรือในคลองไม่เคยมีลำไหนอัปปาง ลูกหลานของคนในชุมชน กลับถึงฝั่งได้อย่างปลอดภัยทุกครั้ง

มีเรื่องเล่าว่าเมื่อห้าสิบกว่าปีก่อน เรือในลำคลองมีทั้ง อวนลาก อวนดำ และอวนลอยกว่าร้อยลำ คื่นที่เกิดพายุใหญ่เข้า ฝั่งกันได้ทันเกือบทั้งหมด ขาดไปเพียงสิบสองลำ หลังพายุสงบทุก ครั้วเรือนมาที่ศาลเจ้าแม่ ทำพิธีบวงสรวงและบนบาน ผ่านไปอีก สามวันเรือทั้งสิบสองลำก็ทยอยกลับมาจนครบถ้วน ปีนั้นที่หน้า ศาลเจ้าแม่มีมหรสพแก้บนตลอดทั้งสิบสองเดือน

(ม้าน้ำสีทอง, 2559, น. 86)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยมีความเชื่อว่า เจ้าแม่เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มี อำนาจเหนือธรรมชาติ สามารถดลบันดาลให้ได้ตามสิ่งที่ขอ ช่วยคุ้มครอง ปกป้องกันภัยให้คนในหมู่บ้าน และคนที่ออกไปจับปลาปลอดภัย สะท้อนให้เห็นอิทธิพลของสิ่งศักดิ์ในฐานะเป็นที่พึ่งทางใจ สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่คนในสังคมในการใช้ชีวิตตามปกติและการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ ความเชื่อนี้ยังก่อให้เกิดประเพณีทางความเชื่อที่ดึงมาของชุมชน คือ การไหว้ศาลเจ้าที่คนในชุมชนร่วม แร่งร่วมใจกันจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ส่งผลให้เกิดกระจายรายได้ให้แก่คนในชุมชนด้านเศรษฐกิจทาง หนึ่งด้วย

### 3) ความเชื่อแม่ย่านาง

แม่ย่านาง คือ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คนไทยเคารพนับถือและเชื่อว่า ท่านจะคอยคุ้มครอง ปกป้องกันภัยให้แก่พาหนะ เช่น รถ เรือ พร้อมกับคนขับและผู้โดยสาร ตามความเชื่อของคนไทย ก่อนที่จะออกเดินทาง หรือซื้อรถใหม่จะต้องมีการบูชาแม่ย่านาง เพื่อความเป็นสิริมงคล และเพื่อให้ แม่ย่านางช่วยคุ้มครองให้เดินทางได้อย่างปลอดภัย ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ม้าน้ำสีทอง กล่าวถึง ก่อนออกเรือ เอกได้นำพวงมาลัย ขนม และผลไม้มาเซ่นไหว้แม่ย่านาง ดังตัวอย่าง

เอกนำเรือพันปากคลองมาเล็กน้อยแล้วเบาเครื่องลง ตะโกนบอกให้สนไปช่วยถือพวงมาลัย เป็นอีกครั้งในรอบเดือนที่ เขาบวงสรวงแม่ย่านางที่หัวเรือ ผ้าสีผูกไว้พร้อมถาดขนมและผลไม้ หลังเสียงประทัดพวงเล็ก ๆ เจียบหาย เอกกลับสู่ที่นั่งคนขับ เสียง เครื่องแผดดังขึ้นอีกครั้ง

(ม้าน้ำสีทอง, 2559, น. 80)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ชาวประมงมีความเชื่อว่า แม่ย่านางเป็นสิ่งศักดิ์ที่จะ คุ้มครองทุกคนให้ปลอดภัยในการเดินเรือและช่วยให้ชาวประมงหาปลาได้มาก ๆ ดังนั้น ก่อนออกเรือ

ทุกครั้งชาวประมงจะต้องนำขนม ผลไม้ และพวงมาลัยมากราบไหว้และเซ่นสังเวยแม่ย่านางทุกครั้ง และนิยมนำผ้าสามสีมาผูกที่หัวเรือ เพื่อแสดงความเคารพแก่แม่ย่านางและเพื่อเสริมสิริมงคลให้แก่เรือ และผู้ที่ใช้เรือ ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า ความเชื่อเรื่องแม่ย่านางเรือ เป็นประเพณีความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสังคมไทยที่มีบทบาทต่อวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพของชาวประมงอย่างมาก

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า ในสังคมไทยมีความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่หลากหลาย ซึ่งความเชื่อเหล่านี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในฐานะที่พึ่งทางจิตใจที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่น คลายความวิตกกังวล ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพของคนในสังคม ในขณะที่เดียวกันคนเหล่านั้นก็จะมีหวังไว้ว่า ชีวิตของตนเองและคนที่เกี่ยวข้องจะประสบแต่ความดีงาม ความสำเร็จ ความสุข และความเจริญรุ่งเรือง เพราะเชื่อว่า สิ่งศักดิ์สิทธิ์เหล่านี้จะช่วยคุ้มครองป้องกันตนพร้อมกับคนที่เกี่ยวข้อง ให้ปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ อีกทั้งดลบันดาลให้สำเร็จตามที่ปรารถนาไว้ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหล่านี้ยังก่อให้เกิดประเพณีทางความเชื่อที่ดีงาม ทำให้คนในสังคมสามัคคี และร่วมแรงร่วมใจกันจัดงาน ประเพณีของชุมชนและเกิดการกระจายรายได้ให้แก่คนในชุมชนนั้น ๆ อีกด้วย

### 3.4.4 ด้านค่านิยม

ค่านิยมเป็นทัศนคติของคนหรือสังคมที่มีต่อสิ่งของ ความคิด และเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความปรารถนา คุณค่า และความถูกต้องของสังคมนั้น ๆ เป็นเรื่องที่ผ่านมาการเลือกมาอย่างดีและเมื่อเลือกแล้วก็ถือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอด้วยความมั่นใจและความภูมิใจ ซึ่งค่านิยมจะถูกนำมาใช้ในการประกอบการตัดสินใจที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมา นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนภาพด้านค่านิยมไทยไว้อย่างเด่นชัด 3 ประการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

#### 1) ค่านิยมเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เนื่องจากมนุษย์จำเป็นต้องอาศัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการดำรงชีพทั้งเรื่องอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่ อาศัย ยารักษาโรค และสิ่งอื่น ๆ อีกมากมาย ดังนั้น มนุษย์จึงควรรู้คุณค่าและอนุรักษ์ธรรมชาติไว้เพื่อการดำรงอยู่ต่อไป นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนภาพค่านิยมเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้อย่างชัดเจน 2 เรื่อง ดังต่อไปนี้

##### 1.1) การอนุรักษ์ต้นไม้

ต้นไม้เป็นธรรมชาติที่มีชีวิต สามารถช่วยชะลอหรือลดความรุนแรงจากภัยธรรมชาติได้ ในขณะที่เดียวกันก็สร้างความชุ่มชื้นให้กับผิวดินและทำให้อากาศสดชื่น ดังนั้น มนุษย์จะต้องช่วยกันรักษาต้นไม้ที่เป็นทรัพยากรอันมีค่าไว้ให้ดี ไม่ทำลายทิ้งอย่างเปล่าประโยชน์ และใช้สอย



ประโยชน์จากต้นไม้อย่างรู้คุณค่าเท่าที่จำเป็น นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนถึงภาพการปลูกฝังค่านิยมรักต้นไม้ไว้ ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึง อาสารักต้นไม้มาก เพราะว่า พ่อแม่ของอาสาได้สอนให้อาสารู้จักต้นไม้หลายชนิด ในความคิดของอาสาคิดว่า ต้นไม้เป็นเพื่อนและเป็นคนในครอบครัวของตนด้วย ดังตัวอย่าง

“คุณเธอรักต้นไม้มากนะ พ่อแม่ของเธอคงพาเดินสำรวจป่าบ่อย” ละไมเอ่ยขึ้น

“ใช่ ตั้งแต่จำความได้ ชีวิตของฉันก็ผูกพันกับต้นไม้มาตลอด” อาสาตอบเพื่อน หรืออาจจะเรียกได้ว่าตั้งแต่ยังไม่เกิดก็ได้ เพราะว่าแม่ของฉันทำงานคลุกคลีกับต้นไม้จนถึงวันที่ท่านคลอดฉันออกมา”.....

“พอฉันรู้ความ พ่อกับแม่ก็สอนให้ฉันรู้จักต้นไม้ชนิดต่าง ๆ ฉันเองก็ไม่ค่อยมีเพื่อนในวัยเดียวกันสักเท่าไร ต้นไม้จึงเป็นเหมือนเพื่อนเหมือนคนในครอบครัวของฉัน” นัยน์ตาเด็กชายทอประกายวาวอย่างมีความสุข “อย่างต้นไม้ต้นนี้ถ้าเปรียบเป็นคนก็เป็นคุณลุงผู้ใจดีที่แม่กึ่งบ้านสาขาและออกลูกสีแดง ๆ ให้นกตัวเล็กตัวน้อยและสัตว์ป่าอื่น ๆ ได้กินผล ทำให้ต้นไม้มีเพื่อนมากมายแวะเวียนมาหาไม่ขาด และนำข่าวจากแดนไกลมาเล่าให้ฟัง”

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 33)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนในสังคมชนบทไทยได้ปลูกฝังค่านิยมให้เด็ก ๆ รักต้นไม้ด้วยการสั่งสอนให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของต้นไม้ เนื่องจากคนในสังคมชนบทจะมีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติอย่างใกล้ชิด ดังนั้น ค่านิยมในการรักต้นไม้ของเด็ก ๆ ในชนบทจึงเกิดจากการปลูกฝังของพ่อแม่ ประกอบกับการมีชีวิตผูกพันกับต้นไม้มาตั้งแต่เกิดจนมีทัศนคติเชิงบวกเห็นคุณค่าและความสำคัญของต้นไม้ มองต้นไม้เหมือนเพื่อน ญาติ หรือสมาชิกคนหนึ่งในครอบครัว ส่งผลให้เด็กเหล่านั้นเติบโตมาพร้อมด้วยความรักและการตระหนักในคุณค่าของต้นไม้และทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ พร้อมทั้งดูแล รักษา ปกป้องทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่แวดล้อมพวกเขาให้คงอยู่ต่อไป

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึง ดิน กระจาด กล่าวว่า พ่อเคยสอนว่าต้นไม้มีประโยชน์มากมาย ดังตัวอย่าง

“ใช่...พ่อฉันสอนไว้เหมือนกันว่า ถ้าไม่มีต้นไม้ ไม่มีป่า พวกเราจะมีชีวิตอย่างลำบาก” ดินบอก “เพราะป่าเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธารและมีประโยชน์มากมาย...”

“และป่ายังช่วยอุ้มน้ำเก็บความชุ่มชื้นเหมือนเป็นแท็งก์น้ำใบใหญ่ให้โลกของเรา” กระแตไม่ยอมน้อยหน้า พุดมีสาระเหมือนเพื่อนบ้าง “ต้นไม้ก็ช่วยคายออกซิเจนในเวลากลางวัน ทำให้เรามีอากาศบริสุทธิ์หายใจ” เด็กหญิงหลับตาลงพร้อมสูดอากาศเข้าเต็มปอด ก่อนจะลืมตาขึ้นมาด้วยในหน้าที่สดชื่น

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 49-50)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนในสังคมชนบทได้ปลูกฝังค่านิยมในการอนุรักษ์ธรรมชาติให้เด็ก ๆ โดยสอนให้พวกเขาเห็นคุณค่าและประโยชน์ด้านต่าง ๆ ของป่าไม้ ตั้งแต่เยาว์วัย ซึ่งทำให้เด็กเหล่านั้นที่มีชีวิตผูกพันอยู่กับป่าไม้มาตั้งแต่เกิดเห็นคุณค่า ความสำคัญของป่าไม้ พร้อมทั้งจะอนุรักษ์ ปกป้อง และดูแลป่าไม้ให้อำนวยประโยชน์แก่ทุกคนต่อไปในอนาคตอีกด้วย

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ริมคลองนั้นมีผมกับเป็ด กล่าวถึง ครูเจ็ดได้สอนนักเรียนว่า ต้นไม้มีประโยชน์ต่อเรามาก ดังนั้น เราต้องดูแลป่าไม้ให้ดีซึ่ ดังตัวอย่าง

“แล้วป่าไม้น้อยลง ทำไมโลกถึงร้อนขึ้นได้ล่ะครับ”

ครูเจ็ดยิ้มน้อย ๆ และว่าผมเป็นคนช่างสังเกตและซักถาม ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ดี.....

“...นั่นเป็นเพราะป่าไม้เป็นแหล่งหมุนเวียนแก๊สออกซิเจน แก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ ไอน้ำ และความชุ่มชื้น ป่าไม้ถูกทำลาย วงจรนี้ก็จะเสียสมดุล แก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ซึ่งเป็นตัวการสำคัญทำให้เกิดภาวะเรือนกระจกจะมีมากขึ้น เรือนกระจกที่ห่อหุ้มโลกไว้ จะขัดขวางการระบายความร้อนจากผิวโลกออกไปสู่ชั้นบรรยากาศของโลกของเราก็จะไม่ต่างจากเตาอบขนาดใหญ่ที่นับวันอุณหภูมิจะสะสมสูงขึ้นเรื่อย ๆ

จำได้ว่าครูเคยสอนเรื่องนี้แล้วในห้องเรียน แต่คราวนี้ครูอธิบายท่ามกลางป่าไม้ ความชุ่มชื้น และเสียงนกร้องยิ่งทำให้ผมเข้าใจอย่างถ่องแท้

“ดังนั้นพวกเราต้องช่วยกันดูแลป่าไม้ โดยเริ่มจากการกินเนื้อสัตว์แต่น้อย หันมากินพืชผักกันให้มาก นอกจากจะลดโลกร้อนแล้วยังได้บุญอีกด้วย”

(ริมคลองนั้นมีผมกับเป็ด, 2558, น. 51-52)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า นอกจากพ่อแม่แล้ว ครู อาจารย์ในสถาบันการศึกษาไทยยังได้ปลูกฝังค่านิยมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แก่เยาวชนด้วยการสอนและชี้ให้เห็นความสำคัญของต้นไม้และปัญหาตามมาจากการทำลายป่าไม้ ซึ่งส่งผลกระทบเป็นวงกว้างทั้งแก่มนุษย์ สัตว์ และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ในโลก รวมถึงจักรวาลด้วย โดยใช้วิธีการสอนที่ชาญฉลาด และใช้เครื่องมือการสอนที่เด็กสัมผัสได้จริง คือ ป่าและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเด็ก ๆ นับเป็นการสอนที่ได้ผลยิ่ง ทำให้เด็กเห็นภาพความจริง เห็นความสำคัญของต้นไม้และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ พร้อมกับได้ปลูกจิตสำนึกในการที่จะช่วยกันรักษาต้นไม้ที่เปรียบเสมือนชีวิตของพวกเขาต่อไป

## 1.2) การอนุรักษ์สัตว์

สัตว์ป่า เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับป่าไม้รองจากต้นไม้ เพราะสัตว์ป่ามีประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งรวมถึงมนุษย์ด้วยทั้งทางตรงและทางอ้อม ปัจจุบันสัตว์ป่าบางชนิดสูญพันธุ์และบางชนิดกำลังใกล้จะสูญพันธุ์ ดังนั้น การอนุรักษ์สัตว์ป่าจึงเป็นหน้าที่ที่ทุกคนต้องช่วยกัน นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนภาพของการปลูกฝังค่านิยมในการอนุรักษ์สัตว์ไว้ ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ริมคลองนั้นมีผมกับเป็ด กล่าวถึง หยกไปจับนกกับครูเจ็ด แล้วครูเจ็ดก็สอนหยกให้ตระหนักว่า เราต้องอนุรักษ์สัตว์ ดังตัวอย่าง

*ครูเจ็ดแกะนกขนาดใหญ่ตัวหนึ่งออกจากตาข่าย เอาขึ้นดูใกล้ ๆ แล้วหันมาพูดกับผม*

*“เรากินนกพวกนี้เพื่อประทังชีวิต จะได้มีโอกาสทำความดีได้มากขึ้น ดังนั้นต้องกินให้หมด หากกินทิ้งกินขว้างก็ต้องฆ่าพวกมันเพิ่ม แบบนี้ไม่ควรทำ”*

*ผมจำคำสอนของครูไว้ และคิดว่าเป็นโชคดีที่ผมมีครูเจ็ดเป็นครูในวัยเด็ก...ครูก็ปล่อยนกในมือตัวนั้นไป*

*“นกนั้นตัวใหญ่ ทำไมครูถึงปล่อยไปด้วยล่ะครับ”*

*“ตัวเมื่อกี้คาบฟางอยู่ นกที่คาบเศษหญ้า เศษฟางแสดงว่ากำลังสร้างรังนอน คงเป็นพ่อแม่ นกที่ทำรังใหม่ส่วนใหญ่ไม่เป็นแม่ลูกอ่อนก็กำลังจะคลอดลูก เราไม่ควรจับพ่อแม่่มากเกินไป สัตว์ก็เหมือนคน...เด็ก ๆ ขาดพ่อแม่ได้ไหม”*

*(ริมคลองนั้นมีผมกับเป็ด, 2558, น. 53)*

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สังคมชนบทไทยมีการถ่ายทอดและปลูกฝังค่านิยมในการอนุรักษ์สัตว์ด้วยการปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนเห็นคุณค่า ความสำคัญของสัตว์พร้อมที่จะ

เติบโตเป็นผู้ใหญ่ก่อนรู้จักธรรมชาติ โดยวิธีการสอนที่ชาญฉลาดด้วยการทำให้เด็กดูเป็นตัวอย่าง พร้อมกับอธิบายให้เห็นถึงประโยชน์ของการอนุรักษ์สัตว์และโทษของการทำลายสัตว์ อีกทั้งยังชี้ให้เด็ก รู้จักสังเกตนกที่เป็นพ่อแม่พันธุ์ที่กำลังจะให้กำเนิดลูก เพื่ออนุรักษ์ไว้ให้ขยายพันธุ์ต่อไป ไม่ควรทำร้าย หากเราทำร้ายนกก็จะสูญพันธุ์โดยเปรียบเทียบให้เด็กเห็นความจริงว่า ถ้าเราไม่มีพ่อแม่ เราก็อยู่ไม่ได้ นอกจากนี้ ยังสอนให้เด็กรู้จักการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างฉลาด โดยใช้เพื่อการ ยังชีพให้น้อยที่สุดและเกิดประโยชน์สูงสุด นับว่าเป็นการสอนที่ให้ผลดีต่อการปลูกจิตสำนึกในการ อนุรักษ์สัตว์และธรรมชาติอื่น ๆ

## 2) ค่านิยมเกี่ยวกับครอบครัว

ค่านิยมในครอบครัวเป็นเรื่องของความคิดเห็นหรือข้อปฏิบัติที่คนในครอบครัวเห็นว่า เป็นเรื่องที่ถูกต้องดีงาม และได้มีการถ่ายทอด ปลูกฝังค่านิยมนั้น ๆ ให้แก่บุตรหลานของตนได้ ยึดถือปฏิบัติกันต่อมา นวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแคว์ พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนถึงค่านิยม เกี่ยวกับครอบครัว ได้แก่ ความไม่เที่ยงกันระหว่างชายกับหญิงที่เกิดจากการเปลี่ยนผ่านช่วงบริบท ทางประวัติศาสตร์ ผู้ชายสามารถหาทรัพย์สินส่วนเกินได้มากกว่าผู้หญิง หรือที่เรียกว่าการสะสมทุน จนทำให้ผู้ชายมีอำนาจสร้างพื้นที่สาธารณะได้มากกว่าทำให้ผู้หญิงต้องจัดการแต่เรื่องภายในที่ไม่ใช่ พื้นที่สาธารณะ ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ริมคลองนั้นมีผมกับเป็ด กลางถึง ป้าของหยกเป็นลูกคนโต จึงไม่ได้เรียนเยอะ เนื่องจากครอบครัวยากจน จึงต้องช่วยงานบ้าน และคนจีนสมัยก่อนจะนิยมให้ ลูกชายได้เรียนสูง ๆ

ป้าเป็นพี่สาวคนโต อายุห่างจากพ่อซึ่งเป็นคนสุดท้ายถึง ลิบห้าปี ป้าเรียนจบเพียงมัธยมต้นก็ต้องออกมาดูแลบ้านและ ทำงานหน้าที่เลี้ยงดูน้อง ๆ แทนพ่อแม่ ตอนนั้นปู่กับย่ากำลังอยู่ใน วัยตั้งตัวจึงไม่มีเงินทองมากนัก คนจีนสมัยก่อนมักจะให้ลูกชายได้ เล่าเรียนสูง ๆ ส่วนลูกสาวต้องแต่งออกไปอยู่บ้านสามีจึงไม่นิยมให้ เรียนมากนัก แม่ปู่กับย่าจะไม่ใช้คนจีนหัวโบราณ แต่เมื่อไม่มี ทางเลือกด้วยทรัพย์สินเงินทองมีจำกัด จึงให้ป้าหยุดเรียนไว้เพียง แคนั้น ซึ่งป้าก็เต็มใจ

(ริมคลองนั้นมีผมกับเป็ด, 2558 น. 13)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทยมี ค่านิยมที่สะท้อนถึงความไม่เท่าเทียมกันระหว่างลูกผู้ชายกับลูกผู้หญิง ซึ่งเป็นค่านิยมที่สืบต่อกันมา จากสังคมจีนในแผ่นดินใหญ่สมัยโบราณ เห็นได้จากการศึกษาที่คนไทยเชื้อสายจีนนิยมส่งเสริมให้ลูกชาย เรียนหนังสือ และมีความคิดว่า ลูกผู้หญิงต้องแต่งงานออกไปอยู่บ้านสามีจึงไม่ให้ลูกผู้หญิงเรียนสูง ๆ

ส่งผลให้ผู้ชายสามารถหาทรัพย์สินส่วนเกินได้มากกว่าผู้หญิงหรือที่เรียกว่าการสะสมทุน จนทำให้ผู้ชายมีอำนาจสร้างพื้นที่สาธารณะได้มากกว่า และทำให้ผู้หญิงต้องจัดการแต่เรื่องภายในบ้านที่ไม่ใช่พื้นที่สาธารณะ และยังสะท้อนให้เห็นอีกว่า สมัยก่อนคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่จะมีฐานะที่ยากจน ซึ่งส่งผลกระทบต่อคนในครอบครัวหลายด้าน เช่น การศึกษา และทำให้ลูกผู้หญิงขาดโอกาสทางการศึกษาไปอย่างน่าเสียดาย

### 3) ค่านิยมเกี่ยวกับสังคม

ค่านิยมเกี่ยวกับสังคมเป็นเรื่องที่คนสนใจ ปรารถนาจะได้ เป็นความหมายต่อบุคคล เป็นแบบปฏิบัติทางความคิดที่มีคุณค่าสำหรับยึดถือในการปฏิบัติตัวของคนในสังคม นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนถึงภาพค่านิยมเกี่ยวกับสังคมที่เด่นชัด คือ ค่านิยมเรื่อง การมีวุฒิการศึกษาสูง ๆ เพราะพวกเขาเห็นว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาความคิด ความรู้สึก หรือกระทำของมนุษย์ ดังนั้น คนในสังคมไทยจึงส่งเสริมให้บุตรหลานของตน เรียนสูง ๆ ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง จี๊กับน้อย กล่าวถึง พ่อของน้อยเรียนจบแค่ปวส. จึงไม่สามารถเป็นนายช่างได้ ด้วยเหตุนี้พ่อจึงสั่งสอนลูก ๆ ต้องตั้งใจเรียนหนังสือให้เก่ง ๆ ดังตัวอย่าง

ทุกวันนี้พ่อจะทำงานอยู่ที่โต๊ะเขียนแบบตัวใหญ่ เคยมีเพื่อน  
พ่อหลายคนบอกว่าด้วยความสามารถของพ่อ ท่านสามารถเป็น  
สถาปนิกหรือวิศวกรก่อสร้างได้อย่างสบาย แต่พ่อจบเพียง ปวส.  
ไม่ได้จบปริญญาตรีจึงไม่สามารถเป็นนายช่างได้....

“คนเดี๋ยวนี้นั้นสนใจแต่วุฒิการศึกษา พวกเข็งต้องตั้งใจ  
เรียนให้เก่ง ๆ นะอย่างน้อยต้องจบปริญญาตรีให้ได้ จะได้ไม่  
ล้มเหลวแบบพ่อ”

นี่คือคำสอนที่พ่อพร้าบอกลูก ๆ ทุกคน สิ่งนี้เป็นปมด้อยที่  
อยู่ในใจของพ่อเสมอมา ด้วยเหตุนี้พ่อถึงชอบแม่ซึ่งเป็นผู้หญิงที่มี  
การศึกษาสูงซึ่งหาได้ยากในยุคนั้น

(จี๊กับน้อย, 2559 น. 13)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนในสังคมชนบทไทยมีค่านิยมที่ต้องการให้บุตรหลานมีการศึกษาที่สูง ๆ เนื่องจากครอบครัวในสังคมชนบทส่วนใหญ่มีฐานะยากจน เพราะพวกเขาคิดว่า การมีวุฒิการศึกษาที่สูง ๆ จะทำให้มีโอกาสสร้างฐานะครอบครัวให้ดีขึ้น มีงานที่ดี ๆ ทำ มีหน้ามีตา และได้การยอมรับจากคนในสังคม ดังนั้น ผู้ที่มีค่านิยมดังกล่าวจึงพยายามที่จะปลูกฝังสั่งสอนบุตรหลานให้เห็นความสำคัญของการมีวุฒิการศึกษาที่สูง และพยายามผลักดันให้บุตรหลานของตนได้เรียนสูง ๆ ซึ่งจะทำพวกเขาได้เข้าถึงโอกาสทางสังคมและมีอำนาจในการแสวงหามากขึ้น

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า ในสังคมไทยมีการปลูกฝังค่านิยมที่สำคัญหลายเรื่อง โดยเฉพาะค่านิยมเกี่ยวกับธรรมชาติ คือ การอนุรักษ์ป่าไม้และสัตว์โดยพ่อแม่ และครูอาจารย์จะปลูกจิตสำนึกให้เด็กเห็นคุณค่าและความสำคัญของป่าไม้และสัตว์ โดยการทำให้เด็กดูพร้อมอธิบายให้เห็นประโยชน์ของการอนุรักษ์และโทษของการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และสั่งสอนให้เด็กใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อการยังชีพให้น้อย เกิดประโยชน์สูงสุด ค่านิยมเกี่ยวกับครอบครัวที่สะท้อนถึงความไม่เที่ยงกันระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงในครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนที่ให้ความสำคัญกับลูกผู้ชายมากกว่าลูกหญิง และค่านิยมทางสังคมที่พบ คือ เรื่องวุฒิการศึกษาสูง ๆ ที่คนไทยบางส่วนมองว่า จะทำบุตรหลานของตนเข้าถึงโอกาสทางสังคมและมีอำนาจในการแสวงหาได้มากขึ้น มีงานดี ๆ ทำ สามารถสร้างฐานะครอบครัวให้ดีขึ้น และได้การยอมรับจากคนในสังคม ดังนั้น พวกเขาจึงปลูกฝังค่านิยมดังกล่าวให้แก่บุตรหลาน และพยายามผลักดันให้บุตรหลานมีการศึกษาที่สูง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมที่มีการผสมผสานตามของกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายในสังคมไทย แต่ถึงอย่างค่านิยมเหล่านี้บางเรื่องก็เป็นความคิดเห็นและข้อปฏิบัติเฉพาะคนในกลุ่ม ไม่แพร่หลายทั่วไป แต่บางเรื่องก็เป็นค่านิยมที่แพร่หลายและส่งผลดีต่อสังคมไทยอย่างมาก

### 3.5 ด้านคุณธรรม

คุณธรรม หมายถึง หลักของความดี ความงาม และความถูกต้อง ซึ่งจะแสดงออกมาโดยการกระทำจากทางกาย ทางวาจาและทางจิตใจของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นหลักประจำใจในการประพฤติปฏิบัติจนเกิดเป็นนิสัยที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม ในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนภาพสังคมด้านคุณธรรมไว้ค่อนข้างหลากหลาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

#### 3.5.1 ความพอเพียง

ความพอเพียงเป็นคุณธรรมที่จะช่วยให้มนุษย์ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขบนความสมดุลระหว่างทรัพยากรธรรมชาติ ความต้องการ การแสวงหาและการใช้สอยอย่างสมเหตุสมผล เพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ และเป็นการขจัดความโลภมาก ความไม่รู้จักพอที่เป็นปัจจัยแห่งการทำลายทรัพยากรธรรมชาติให้หมดไปอย่างรวดเร็ว ในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนถึงคุณธรรมด้านความพอเพียงไว้ ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ริมคลองนั้นมีผมกับเป็ด กล่าวถึง ครูเจ็ดบอกการจับนกมากินจับแค่พอกินก็พอ ปล่อยให้มันแพร่พันธุ์ในธรรมชาติ ดังตัวอย่าง

“จับแค่พอกิน ปล่อยให้มันแพร่พันธุ์บ้าง คนในหมู่บ้านก็  
แทบนับหัวได้ นกกาเต็มท้องฟ้า ท้องนาท้องไร่ ปลาช่อน ปลาตูก

ปลาหมอกี่มากโข ทำไมต้องกักตุน กินพอคำพออิมก็พอแล้ว  
ที่เหลือปล่อยให้ธรรมชาติเลี้ยงดูไปไม่ดีกว่ารี จริงไหม”

(ริมคลองนั้นมีผมกับเปิด, 2558, น. 51)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ในสังคมไทยมีการปลูกฝังคุณธรรมเรื่องความพอเพียง ด้วยการสอนให้เด็ก ๆ รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด เหมาะสม เท่าที่จำเป็น พอให้ชีวิตดำรงอยู่ได้เท่านั้น ไม่ต้องการให้มีการกักตุนที่ส่งเสริมให้คนเกิดความโลภแล้วไปเบียดเบียน ทำลายทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น นอกจากนี้ ยังสอนให้เด็ก ๆ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการดำรงชีวิตที่ดีของมนุษย์ในอนาคตอีกด้วย ทำให้เด็ก ๆ รู้จักมองการณ์ไกล ไม่ใช่เพียงเห็นแต่ประโยชน์ในปัจจุบันเท่านั้น และเป็นการมองไปที่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

### 3.5.2 ความช่วยเหลือกัน

ความช่วยเหลือเป็นคุณธรรมที่ทำให้โลกนี้สวยงาม เพราะการช่วยเหลือกันจะทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข อีกทั้งยังทำให้สังคมมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วในทุกด้านอีกด้วย โดยธรรมชาตินุษย์ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อการอยู่ร่วมกันเป็นสังคม พึ่งพาอาศัย และช่วยเหลือกันซึ่งกันและกัน ไม่มีมนุษย์คนใดดำรงชีวิตอยู่ได้โดยเพียงลำพัง นวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแคว้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนถึงคุณธรรมด้านการให้ความช่วยเหลือกันไว้ ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง กล่าวถึง ภาชีทำงานอาสาสมัคร ช่วยทำกิจกรรมกับเด็กในโรงพยาบาลโดย ไม่หวังสิ่งตอบแทน พ่อกับแม่ของภาชีเป็นหมอเปิดคลินิกช่วยเหลือคนยากจน ดังตัวอย่าง

“เขาทำงานอาสาด้วยนะ” บ้าดาบอกชื่อมูลนิธิ “เห็นว่า  
ต้องไปทำวันจันทร์ อังคาร พุธ ไม่ได้เงินเดือน ต้องช่วยเหลือคน  
ช่วยทำกิจกรรมกับเด็กในโรงพยาบาล ใจบุญกันทั้งบ้านเลย พ่อกับ  
แม่ก็เป็นหมอ เห็นว่าทำคลินิกช่วยเหลือคนยากจน”

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, น. 31)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนในสังคมไทยมีคุณธรรมที่ดีงาม คือ การช่วยเหลือกัน โดยไม่หวังผลตอบแทน แต่มุ่งให้ช่วยเหลือคนอื่นพันทุกข์ คนจน คนยากไร้ คนที่ด้อยโอกาสได้รับการช่วยเหลือ นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นว่า คนในสังคมไทยไม่แล้งน้ำใจต่อกัน ไม่เพิกเฉยต่อความทุกข์หรือปัญหาของคนอื่น มีจิตอาสา มุ่งทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ส่งผลให้เกิดมิตรภาพที่ดีต่อกัน และสังคมมีความอบอุ่น และน่าอยู่อาศัย

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น กล่าวถึง ครามเป็นเด็กที่แยกสีไม่ได้ และได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน คือ ขมิน ดังตัวอย่าง

เธอพูดแทรกเมื่อเห็นเขาเริ่มประหม่า ไม่มั่นใจที่จะตอบ  
ครามก็หันหน้าตอบผิดอีกแล้ว.....

“ถ้าครามคู่มือออก เราช่วยบอกได้นะ”

ครามเงยหน้ามองขมื่น เธอยิ้มกว้างจนเห็นฟัน ก่อนหย่อน  
ซอณพลาสติกใสในถ้วยไอศกรีมที่วางเปล่า วางไว้ที่ตัก มองตาเขา  
“เพื่อนต้องช่วยเพื่อนไม่ใช่เหรอ”

“แล้วขมื่นก็หัวเราะราวกับเป็นเรื่องธรรมดาสามัญ คราม  
เม้มปาก รีบตักน้ำไอศกรีมเข้าปาก รสหวานจาง ๆ ซ่านไปทั่วลิ้น  
แทนรสขมน้ำตาซึ่งรี้นตรงขอบตา

“ขอบคุณนะขมื่น”

“เล็กน้อยน่า”.....

(เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น, 2559, น. 80-81)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยมีน้ำใจชอบช่วยเหลือคนอื่น ๆ ในสังคมไทย  
เด็ก ๆ รู้จักการแบ่งปัน และช่วยเหลือเพื่อน เป็นคุณธรรมที่ดีงาม แสดงให้เห็นว่า คนในสังคมไทยได้  
ปลูกฝัง อบรมสั่งสอนให้เยาวชนมีคุณธรรมด้านการมีน้ำใจตั้งเยาว์วัย นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นว่า  
การช่วยเหลือกันไม่ว่าจะมากหรือน้อยไม่สำคัญ สิ่งสำคัญอยู่ที่ความบริสุทธิ์ใจ คือ การช่วยเหลือกัน  
โดยไม่หวังผลตอบแทน และสิ่งที่ตามมาจากการช่วยเหลือกันก็คือ มิตรภาพที่สวยงาม ส่งผลให้ทั้งผู้ให้  
การช่วยเหลือและผู้รับมีความสุข ความอบอุ่นใจ รู้สึกว่าตนเองยังมีเพื่อน และไม่ได้อยู่ในโลกนี้เพียง  
ลำพัง

### 3.5.3 ความกตัญญู

ความกตัญญูเป็นคุณธรรมพื้นฐานสำคัญของมนุษย์ เพราะมนุษย์จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับ  
สัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสิ่งอื่น ชีวิตด้านกายภาพดำรงอยู่ได้เพราะได้รับการอุปการะ เลี้ยงดู ส่งเสริม  
จากบุคคลต่าง ๆ เช่น บิดามารดา ญาติพี่น้อง และครูอาจารย์ เป็นต้น ซึ่งผู้ที่ได้รับอุปการะคุณจะต้อง  
มีจิตสำนึกในบุญคุณและหาทางตอบแทนคุณของบุคคลเหล่านั้น สังคมไทยเชื่อกันว่า คนที่มี  
ความกตัญญูจะมีความสุข ความเจริญ นวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อน  
ให้เห็นภาพความกตัญญูของคนในสังคมไทยไว้ ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น กล่าวถึง ครามวาดรูปเพื่ออยากให้  
พ่อยิ้มเสมอ เพราะว่าพ่อชอบภาพที่แม่วาด ดังตัวอย่าง

“ครูขอถามได้ไหมจะคราม”

“ครับ”



“ทำไมถึงอยากส่งงานเข้าประกวดเธอจ๊ะ”

ครามเม้นปาก ก่อนซ้อนตามองครู

“พ่อผมชอบรูปร่างมากเลยครับ เวลาพ่อมองภาพที่  
แม่วาด พ่อจะยิ้มเสมอ ผมอยากให้พ่อยิ้มแบบนี้บ้าง”

(เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น, 2559, น. 129)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า การวาดรูปเพื่อต้องการให้พ่อมีรอยยิ้ม แม้ว่าจะเป็นเรื่องเล็กน้อยก็ตาม แต่ก็ได้สะท้อนถึงความรัก ความกตัญญูที่ครามมีต่อพ่อและจิตสำนึกในพระคุณของพ่อผู้ให้กำเนิด อยากทำอะไรให้พ่อดีใจ จึงพยายามวาดรูป ซึ่งเป็นสิ่งที่พ่อชอบ สะท้อนให้เห็นว่า ความกตัญญูเป็นคุณธรรมพื้นฐานของคนไทยที่ต้องปลูกฝังและอบรมให้แก่เด็ก ๆ ตั้งแต่เยาว์วัย

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ม้าน้ำสีทอง กล่าวถึง สนกับโต๋จับปลาไปขาย หารายได้ช่วยครอบครัว เพราะว่า พ่อตกงาน แม่ต้องทำงานหนัก ดังตัวอย่าง

"ทำไมเอ็งสองคนอยากไปเก็บปลาดุก คิดว่าจะได้  
ปลาเยอะ หรือขายได้เงินเยอะ"

สนสบตากับโต๋นั่งอยู่นานเหมือนเก็งกันตอบ ไม่อยากที่จะให้เหตุผลตามความเป็นจริง แค่อยากมีเงินซื้อกางเกงตัวใหม่ ทว่าความอายทำให้เหตุผลจริง ๆ หลุดออกจากปากได้ไม่ถนัด แม้ทั้งสองเกิดมามีพ่อแม่ฐานะยากจน แต่ไม่อยากให้คนอื่นดูหมิ่นหรืออย่างน้อย ๆ ก็ต้องไม่ด้อยไปกว่าครอบครัวที่อาศัยอยู่ในเรือ และเหนือกว่าคนที่มาอาศัยวัดกินนอน

ปกติโต๋จะคิดเร็วพูดเร็ว แต่คราวนี้สนเป็นคนตอบว่า "พ่อ  
ขาดตกงาน แม่รับจ้างแกะกุ้งคนเดียว เห็นแม่ทำงานหนักแล้วสงสาร  
อยากหาเงินช่วยแม่บ้าง"

(ม้าน้ำสีทอง, 2559, น. 18)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความกตัญญูเป็นคุณธรรมที่สำคัญอย่างยิ่งในครอบครัว ความกตัญญูของลูกดังกล่าวเกิดจากจิตสำนึกในพระคุณของพ่อแม่ผู้ให้กำเนิด เลี้ยงดู และทำสิ่งต่าง ๆ ให้แก่ตน กลายเป็นความรัก ความผูกพันแบบสายเลือด ส่งผลให้ลูกพยายามหาทางแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ด้วยการหารายได้ช่วยเหลือครอบครัวตามความสามารถของตน สะท้อนให้เห็นว่า คุณธรรมข้อนี้เป็นคุณธรรมพื้นฐานสำคัญที่ทำให้คนในครอบครัวเกิดความรัก ความอบอุ่น ช่วยเหลือ และไม่ทอดทิ้งกันในเวลายากลำบาก

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ริมคลองนั้นมีผมกับเป็ด กล่าวถึง ป้าเล่าเรื่องลูกไก่ให้หยกฟัง ลูกไก่นี้มีความกตัญญูต่อแม่ไก่ หยกก็นึกถึงแม่ตัวเอง ถึงแม้ว่าแม่จะจากหายไปแล้ว แต่มีลูกป้าอยู่ หยก จะหาทางตอบแทนบุญคุณของพวกท่านให้จงได้ ดังตัวอย่าง

“คราวใดที่หยกมองดูดาวลูกไก่ ก็จงระลึกถึงความรักและ ความกตัญญูของลูกที่มีต่อแม่” ป้าบอกผม

ลูกไก่ทั้งเจ็ดได้แสดงความรักและความกตัญญูต่อแม่ไก่ ผมจะมีโอกาสได้ทำอย่างลูกไก่บ้างหนอ...แม้ผมจะไม่มีแม่ แต่ก็ยังมีป้าและลุง ผมจะต้องทดแทนบุญคุณพวกท่านให้จงได้

(ริมคลองนั้นมีผมกับเป็ด, 2558, น. 79)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความกตัญญูเป็นคุณธรรมที่ต้องทำแก่คนทุกคน แม้ว่า คน ๆ นั้นจะไม่ใช่พ่อแม่ผู้ให้กำเนิดก็ตาม แต่ถ้าพวกเขามีพระคุณที่เคยช่วยเหลือ อุปการะหรือทำสิ่ง ต่าง ๆ ให้แก่เรา เราจะต้องตอบแทนคุณท่านเสมอ คนไทยถือว่า ความกตัญญูเป็นเรื่องที่น่าสรรเสริญ ยิ่ง และเป็นคุณสมบัติที่ดีของมนุษย์ทุกคน

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ม้าน้ำสีทอง กล่าวถึง ชิตตั้งแต่เรียนจบไม่เคยได้ไปเยี่ยมโรงเรียน ชิตได้เข้าไปช่วยโรงเรียนเพาะพันธุ์ปลาน้ำเค็มและเลี้ยงม้าน้ำไปปล่อยทะเล เพื่อกตัญญูโรงเรียน ดังตัวอย่าง

ชิตอยากไปเยี่ยมโรงเรียนเก่า เพราะตั้งแต่จบออกมาเขา ได้แต่เดินผ่าน เขาเองก็อยากมีโอกาสทำอะไรตอบแทนโรงเรียน บ้าง ถ้าโรงเรียนเพาะพันธุ์ปลาน้ำเค็มและเลี้ยงม้าน้ำ คราวนี้เขาน่าจะช่วยให้บ้างไม่มากก็น้อย

(ม้าน้ำสีทอง, 2559, น. 64)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความกตัญญูไม่ใช่เป็นการทดแทนคุณของบุคคลผู้มีพระคุณต่อเราเท่านั้น แต่ความกตัญญูยังสามารถนำไปใช้กับสิ่งอื่น ๆ ที่ให้คุณูปการแก่เรา เช่น โรงเรียน สถาบันการศึกษาที่เรากำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบันหรือสำเร็จการศึกษามาในอดีต รวมถึงสังคม ชุมชน หรือประเทศชาติที่เราอาศัยอยู่ก็ได้ ซึ่งเราสามารถตอบแทนได้หลายวิธี เช่น การเข้าไปช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียนโดยไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งสะท้อนให้เห็นคุณธรรมข้อนี้ว่าเป็นสัญลักษณ์ของคนดีที่คนในสังคมไทยให้ความสำคัญอย่างมาก

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า ความกตัญญูเป็นคุณธรรมที่เกิดจากจิตสำนึกในพระคุณของผู้อื่นหรือสิ่งอื่นที่มีคุณูปการต่อเรา เป็นคุณธรรมที่คนในสังคมไทยให้ความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะพ่อแม่ผู้ให้กำเนิดเรา นอกจากนี้ สังคมไทยยังถือว่า ความกตัญญูเป็นสัญลักษณ์ของคนดีในสังคมไทยด้วย ผู้ที่มีความกตัญญูจะได้รับการสรรเสริญชื่นชม ยกย่องจากคนทั่วไป ส่งผลให้ชีวิตของ

คนที่มีความกตัญญูมีความสุข ความเจริญ และยังสะท้อนให้เห็นว่า สังคมไทยมีการปลูกฝังคุณธรรม  
 ซ่อนนี้ให้แก่เด็ก ๆ ตั้งแต่ยังเยาว์วัยอีกด้วย

### 3.5.4 ความอดทน

ความอดทน หมายถึง การระงับ ยับยั้ง อุดกั้นอารมณ์ และความรู้สึกทั้งที่ดีและไม่ดี  
 ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอกหรือภายในด้วยจิตที่เข้มแข็ง คนที่มีความอดทนจะทำเรื่องต่าง ๆ ได้สำเร็จ  
 ตามเป้าหมาย ในการดำเนินชีวิตมนุษย์แต่ละคนจะต้องพบเจอกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ มากมาย  
 หากขาดความอดทนที่จะต่อสู้กับปัญหาหรืออุปสรรคนั้น ๆ ก็จะไม่มีความบรรลุเป้าหมายที่ดีได้  
 ดังนั้น ความอดทนจึงเป็นคุณธรรมที่สำคัญยิ่งต่อทุกคน นวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแคว์ พ.ศ.  
 2558-2561 ได้สะท้อนภาพของความอดทนไว้หลายตอน ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ม้าน้ำสีทอง กล่าวถึง สนและโต้ที่มีครอบครัวที่ยากจน ส่งผลให้  
 เด็กทั้งสองคนต้องอดทนต่อความยากลำบากในการดำเนินชีวิต ดังตัวอย่าง

*ความที่เป็นเด็กที่มีพ่อแม่ยากจน ทั้งสนและโต้จึงเคยชิน  
 กับการเดินไปไหนมาไหนไกล ๆ ทั้งสองเดินได้เร็วพอกันนาน ๆ....*

*“เราต้องสู้ เอ็งเห็นไม่ใช่หรือ วันเดียวขีตขายปลาได้เงิน  
 เต็มกระเป๋า”*

*“ใช่ ๆ ถ้าเราสองคนช่วยกัน เราหาได้มากกว่านั้นอีก”*

*พันทางลูกรังเข้าสู่ถนนลาดยาง ข้ามสะพานมาอีกฟาก  
 หนึ่ง เดินต่ออีกทอดไปตามถนนสายเล็ก ๆ อากาศยามเช้ามีดี  
 ค่อนข้างเย็นจึงช่วยให้เหนื่อยช้า ถึงสะพานปลาเหลืองก็เพิ่งไหลซึม  
 ไปทั่วซอกรักแร้*

*(ม้าน้ำสีทอง, 2559, น. 12-13)*

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนในสังคมชนบทบางส่วนมีฐานะยากจน มีวิถีชีวิต  
 ยากลำบาก ถึงแม้ว่าครอบครัวจะยากจน แต่พวกเขาที่มีความอดทน ต่อสู้กับความยากลำบาก ไม่ยอม  
 พ่ายแพ้แก่โชคชะตาชีวิตของตน นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นว่า คนชาวชนบทที่มีฐานะยากจนจะต้อง  
 ดิ้นรนและช่วยกันทำมาหากินด้วยทั้งเด็กและผู้ใหญ่ด้วยความอดทน ดังนั้น ความอดทนจึงเป็น  
 คุณธรรมพื้นฐานของชีวิตที่สำคัญยิ่ง เพราะช่วยให้คนที่มีคุณธรรมข้อนี้ผ่านพ้นความยากลำบาก  
 ปัญหาและอุปสรรคของชีวิตไปได้ และช่วยให้มนุษย์บรรลุเป้าหมายได้อย่างดี

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ม้าน้ำสีทอง กล่าวถึง สนและโต้ ครอบครัวยากจน จึงทำให้เด็ก  
 สองคนอดทนด้วยความยากลำบากและต้องจับปลาไปขายหารายได้ดังตัวอย่าง

*เก็บปลาตกจากเรือไม่ใช่เรื่องง่าย สะพานปลาเต็มไปด้วย  
 ผู้คน และเรือก็ลำใหญ่เกินไป ไม่เหมือนตอนเอาสวิงไปซ่อนปลา*

หมอมเทศตามแอ่งน้ำ จับได้เยอะแคไหนก็ได้แต่แจกจ่ายเพื่อนบ้าน  
 เอาไปขายก็ได้ราคาถูก แถมหากคนรับซื้อยาก  
 เป็นครั้งแรกที่เด็กชายทั้งสองเรียนรู้ชีวิตในด้านต้องใช้  
 ความพยายามแก้ไขปัญหา และต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งต้องการ  
 (ม้าน้ำสีทอง, 2559, น. 14-15)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า เด็กในสังคมชนบทบางส่วนมีฐานะยากจน ซึ่งทำให้พวกเขาต้องดิ้นรนต่อสู้กับความยากลำบากเพื่อช่วยพ่อแม่หาเลี้ยงชีวิต ถึงแม้ว่า การจับปลาไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ แต่เด็ก ๆ ก็พยายามและอดทนต่อสู้เพื่อหารายได้ช่วยเหลือครอบครัวอันเป็นการแบ่งเบาภาระให้กับพ่อแม่ ประกอบกับพวกเขาไม่ต้องการเห็นพ่อแม่ประสบกับความลำบาก ด้วยจิตสำนึกในบุญคุณของพ่อแม่จึงทำให้พวกเขาจึงต้องทำทุกวิถีทางเพื่อช่วยเหลือพ่อแม่ของเขาตามศักยภาพที่ตนทำได้

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า คนไทยมีคุณธรรมที่ดั่งงาม คือ ความอดทนในการต่อสู้ลำบาก ยากจน ความอดทนเป็นคุณธรรมพื้นฐานสำคัญยิ่งในการดำเนินชีวิต เนื่องจากในการดำเนินชีวิตของมนุษย์แต่ละคนจะต้องประสบกับปัญหาและอุปสรรคมากมาย โดยเฉพาะคนในสังคมชนบทบางส่วนที่มีฐานะยากจน จำเป็นยิ่งที่ต้องใช้ความอดทนต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพราะความอดทนจะทำให้คนบรรลุเป้าหมาย และประสบความสำเร็จในทุกด้านได้เป็นอย่างดี

### 3.5.5 ความเมตตา

เมตตา หมายถึง ความรัก ความปรารถนา กรุณา ความสงสาร เห็นอกเห็นใจชีวิตอื่น ๆ ทั้งคนและสัตว์เป็นคุณธรรมอีกข้อหนึ่งที่ปรากฏอยู่หลายเรื่อง ในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึง ดิน กระต่าย และละมั่งจะไปเที่ยวในป่ากัน แล้วดินบอกจะเอาหนังสือไปด้วย ซึ่งละมั่งบอกพ่อเคยสอนไว้ว่า เราต้องรักและสงสารสัตว์ดังตัวอย่าง

“ฉันเอาหนังสือไปด้วย” ดินพูดพร้อมกับบอวดหนังสือ  
 ในมือ

“จะเอาไปทำอะไรหรือดิน อย่าเอาไปยิงนกในป่าเล่นนะ  
 มันบาป พ่อเราสอนไว้” ละมั่งเตือนเด็กชายวัยเดียวกัน เธอจำ  
 คำสอนของพ่อได้เสมอว่าไม่ให้เที่ยวรังแกสัตว์ใหญ่ในป่า  
 เพราะป่าเป็นบ้านของสัตว์เหล่านั้น เมื่อเราเข้าไปเที่ยวบ้านของ  
 สัตว์ป่า ก็อย่าได้ไปทำร้ายหรือรังแกเจ้าของบ้าน

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 6)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนในสังคมไทยได้ปลูกฝังคุณธรรม คือ ความเมตตา กรุณาต่อสัตว์ เห็นได้จากพ่อได้สอนละเมอและละเมอก็สอนเพื่อน ๆ ไม่ให้ไปทำร้ายสัตว์ ให้รักและ สงสารสัตว์ อีกทั้งยังสะท้อนถึงการปลูกฝังเด็กให้ความเคารพต่อสัตว์ที่อาศัยอยู่ในป่า ดังนั้น เมตตา กรุณาจึงเป็นคุณธรรมที่จะทำให้จิตของคนอ่อนโยน เข้าใจความรู้สึกของชีวิตอื่นว่าเป็นเหมือนกับชีวิต ตนเองที่ว่า ทุกชีวิตต่างรักตัวกลัวตาย มีความรู้สึกเจ็บปวดเมื่อกถูกทำร้ายเหมือนกัน ซึ่งส่งผลให้เด็ก ๆ ไม่เบียดเบียนหรือทำร้ายชีวิตอื่น ๆ

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า คนไทยได้ปลูกฝัง ถ่ายทอดคุณธรรม พื้นฐานของชีวิตที่สำคัญให้แก่บุตรหลานตั้งแต่เยาว์วัย ได้แก่ ความพอเพียงที่มุ่งให้คนดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของความ พอดีในทุกด้าน ไม่โลภมากอันเป็นสาเหตุที่ทำให้มนุษย์ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและเบียดเบียนผู้อื่น ความมีน้ำใจช่วยเหลือ แบ่งปันผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณโดยเฉพาะพ่อแม่และสิ่งอื่น ๆ ที่มีอุปการะคุณต่อตนเอง ความอดทนอดกลั้นที่จะต่อสู้กับปัญหา อุปสรรค และความ ยากลำบากในการดำเนินชีวิตเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และเมตตา กรุณา คือความรัก ความสงสาร ผู้อื่น ชีวิตอื่น ๆ อันเป็นการปลูกฝังให้เด็กรู้จักเคารพในสิทธิด้านชีวิตของผู้อื่น ซึ่งจะทำให้เกิดสันติสุข ของชีวิตและสังคม ซึ่งคุณธรรมเหล่านี้ถือว่าเป็นคุณธรรมพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้คนไทยสามารถอยู่ ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

จากการวิเคราะห์ข้างต้นโดยสรุปได้ว่า เนื้อหาของนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 จำนวน 9 เรื่อง ได้สะท้อนภาพสังคมไทยจำแนกได้ 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่พบว่า วิถีชีวิตของคนในสังคมชนบทจะมีความเรียบง่ายอยู่ใกล้ชิด และพึงอาศัยธรรมชาติสูง มีคุณภาพชีวิตที่ดีเนื่องจากมีสิ่งแวดล้อมธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ บริสุทธิ์ สวยงาม มีวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย อาศัยในบ้านเรือนไทยที่สร้างจากไม้ตามภูมิปัญญาชาวบ้าน อาหาร การกินส่วนใหญ่ได้จากสิ่งที่ปลูกและเลี้ยงไว้ บางส่วนก็ได้จากแหล่งธรรมชาติทั่วไป ส่วนใหญ่จะ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำประมง มัคคุเทศก์ การคมนาคมจะใช้ทางน้ำเป็นหลักทั้งการเดินทาง การขนส่งสินค้า และพืชผลทางการเกษตร ส่วนการคมนาคมทางบกพบว่า มีทั้งการเดินทางด้วยเท้า รถจักรยาน รถจักรยานยนต์ และรถกระบะตามฐานะของแต่ละครอบครัวและสภาพของถนนที่มีทั้ง ถนนลูกรังและถนนลาดยาง ส่วนวิถีชีวิตของคนในสังคมเมืองจะมีความเจริญในหลายด้าน อาศัยอยู่ใน อาคาร ตึกแถวและบ้านเดี่ยวตามฐานะทางการเงิน อาหารการกินส่วนใหญ่จะซื้อจากร้านเพื่อความ สะดวกสบาย และให้ความสำคัญกับการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพมาก อาชีพของคนในสังคม เมืองที่ปรากฏชัดเจน คือ นักจิตวิทยา หมอ โปรแกรมเมอร์ ส่วนใหญ่จะเป็นอาชีพที่ต้องใช้ความรู้มาก พอในการทำงาน แสดงให้เห็นว่าวิถีชีวิตของคนในสังคมเมืองมีการแข่งขันสูง การคมนาคมในสังคม เมืองเป็นสภาพการเดินทางวุ่นวาย รถติดประจำเนื่องจากมีรถจำนวนมาก

2. ด้านความสัมพันธ์ของคนในสังคมพบว่า คนในสังคมไทยมีความสัมพันธ์กันด้วยน้ำใจ มีความรัก สามัคคีกันทั้งคนในชุมชนเดียวกันและคนนอกชุมชน แบ่งปัน ช่วยเหลือกันโดยไม่หวังผลตอบแทน ความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นความสัมพันธ์แบบสายเลือด ผูกพันกันด้วยความรัก ความห่วงใย ไม่ทอดทิ้งกัน ความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในสังคม เช่น ครูกับนักเรียนจะเป็นความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ทางจริยธรรม ครูจะมีความเข้มงวดเรื่องความประพฤติของนักเรียน เอาใจใส่ ช่วยเหลือเมื่อศิษย์มีปัญหา อบรมสั่งสอนทั้งความรู้และคุณธรรม ให้ความรักแก่ศิษย์เหมือนลูกของตน ส่วนนักเรียนก็จะให้ความรัก ความเคารพอย่างสูงเช่นกัน ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสัตว์เลี้ยงเกิดจากการผูกพันกัน เสมือนเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตหรือสมาชิกในครอบครัวที่เติมเต็มให้กันและกัน และความสัมพันธ์กับธรรมชาติจะอยู่ในฐานะของการพึ่งพาอาศัยกันและกัน มนุษย์ได้อาศัยปัจจัยยังชีพจากธรรมชาติ ในขณะที่เดียวกันก็เป็นผู้ดูแลรักษาธรรมชาติให้คงความสมดุลต่อไปด้วย

3. ด้านการเมืองพบว่า เป็นความขัดแย้งทางความคิดหรืออุดมการณ์ของคนรุ่นเก่าที่ต้องการให้ประชาชนอยู่ในกรอบที่รัฐกำหนดไว้ ห้ามโต้แย้ง หรือแสดงความคิดเห็นใด ๆ ประชาชนมีหน้าที่ปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือแนวทางที่รัฐเป็นผู้กำหนดให้เท่านั้น ในขณะที่คนรุ่นใหม่ต้องการเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ไม่ต้องการอยู่ภายใต้กรอบที่ไม่ชอบด้วยเหตุผล มองว่า ข้อกำหนดหรือเรื่องต่าง ๆ ที่รัฐออกมาให้ประชาชนได้ปฏิบัติเป็นการโฆษณาชวนเชื่อ ไม่เป็นความจริง รัฐพยายามปกปิดปัญหาที่เกิดขึ้นกับประเทศ เช่น อาหารที่ขาดแคลน นอกจากนี้ คนรุ่นใหม่ยังเห็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องบางเรื่องของคนของรัฐกระทำ เช่น การฆ่าคนแล้วไม่ถูกลงโทษทางกฎหมาย ส่งผลให้คนรุ่นใหม่ต้องการความยุติธรรม และต้องการที่จะเลือกอนาคตที่ดีให้แก่พวกเขาเอง

4. ด้านวัฒนธรรมพบว่า มีอย่างหลากหลายทั้งมารยาทไทย ที่สำคัญ ได้แก่ การไหว้ที่เป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทยทั้งในการแสดงเคารพนับถือ การทักทาย การกล่าวลา การขอบคุณที่คนอื่นให้สิ่งของ ให้ความช่วยเหลือ ให้บริการ หรือกระทำการต่าง ๆ การขอโทษที่เกิดจากความสำนึกผิดของผู้กระทำความผิดที่ต้องกล่าวขอโทษต่อผู้ที่ตนกระทำความผิด ประเพณี ที่สำคัญ ได้แก่ ประเพณีการทำบุญตักบาตรที่คนไทยเชื่อว่าเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต สร้างความดีให้กับตัวเอง และอุทิศบุญกุศลให้แก่พ่อแม่ที่เสียชีวิตไปแล้ว ประเพณีการไหว้บรรพบุรุษที่ทำกันในหมู่คนไทยเชื้อสายจีนเพื่อสิริมงคลแก่ชีวิต แสดงความกตัญญู ตอบแทนบุญคุณ แสดงความระลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว และประเพณีการลอยกระทง เพื่อขอบคุณ ขอขมา การลอยเคราะห์และเรื่องไม่ดีออกไปจากชีวิต และขอพรจากพระแม่คงคาให้ตนและครอบครัวมีความสุข ล้วนเป็นประเพณีไทยที่งดงาม แฝงด้วยความเชื่อ และหลักจริยธรรมที่มีผลดีต่อการพัฒนาจิตใจของมนุษย์ทั้งสิ้น ความเชื่อที่สำคัญ ได้แก่ สิ่งที่เป็นสิริมงคลแก่ชีวิต เจ้าพ่อ เจ้าแม่ และแม่ย่านาง ในฐานะที่พึ่งทางจิตใจที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่น คลายความวิตกกังวลในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพของคนในสังคม โดยเชื่อกันว่า สิ่งศักดิ์สิทธิ์เหล่านี้จะช่วยคุ้มครองป้องกันตนพร้อมกับคนที่เกี่ยวข้องให้ปลอดภัยจากอันตราย ดลบันดาลให้ได้สิ่งตามที่

ปรารถนาไว้ และค่านิยม ที่คนไทยได้ปลูกฝังให้แก่บุตรหลานของตน ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับธรรมชาติ คือ การอนุรักษ์ป่าไม้และสัตว์โดยพ่อแม่ ครูอาจารย์จะปลูกจิตสำนึกให้เด็กเห็นคุณค่าและความสำคัญของป่าไม้และสัตว์ โดยการทำให้เด็กดูพร้อมอธิบายให้เห็นประโยชน์ของการอนุรักษ์และโทษของการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสอนให้เด็กใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการยังชีพให้น้อย เกิดประโยชน์สูงสุด ค่านิยมเกี่ยวกับครอบครัวที่สะท้อนถึงความไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงในครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนที่ให้ความสำคัญกับลูกชายมากกว่าลูกหญิง และค่านิยมทางสังคมที่พบคือ เรื่องวุฒิการศึกษาสูง ๆ ที่ทำบุตรหลานของตนเข้าถึงโอกาสทางสังคมและมีอำนาจในการแสวงหาได้มากขึ้น มีงานดี ๆ และได้การยอมรับจากคนในสังคม

5. ด้านคุณธรรมพบว่า คุณธรรมพื้นฐานสำคัญที่คนไทยมักปลูกฝังให้แก่บุตรหลานของตน ได้แก่ ความพอเพียงที่มุ่งให้คนดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของความพอดีในทุกด้านตามศักยภาพและปัจจัยสนับสนุนของแต่ละคน ความมีน้ำใจช่วยเหลือ แบ่งปันคนอื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณโดยเฉพาะพ่อแม่และสิ่งอื่น ๆ ที่มีอุปการะคุณต่อตนเอง ความอดทนอดกลั้นที่จะต่อสู้กับปัญหา อุปสรรค และความยากลำบากในการดำเนินชีวิตเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และเมตตา กรุณา คือ ความรัก ความกรุณา ความสงสารผู้อื่น หรือชีวิตอื่น ๆ เพื่อปลูกฝังให้เด็กรู้จักเคารพในสิทธิ ด้านชีวิตของผู้อื่น ซึ่งจะทำให้ทุกชีวิตสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

## บทที่ 4

### วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมไทยในนวนิยายเยาวชน

รางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561

นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 นอกจากสะท้อนภาพสังคมไทยในด้านต่าง ๆ แล้วยังได้นำเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมไทยไว้อีกด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมไทยที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 โดยมีหัวข้อดังนี้

#### 4.1 ปัญหาสังคมไทย

##### 4.1.1 ปัญหาของเยาวชน

- 1) ปัญหาด้านจิตใจ
- 2) ปัญหาการติดเกม
- 3) ปัญหาการชอบแกล้งเพื่อน
- 4) ปัญหาการลักขโมย
- 5) ปัญหาการติดยาเสพติด
- 6) ปัญหาการตั้งครม.ที่ไม่พึงประสงค์

##### 4.1.2 ปัญหาครอบครัว

- 1) ปัญหาระหว่างสามีกับภรรยา
- 2) ปัญหาการเลี้ยงลูกแบบตามใจ
- 3) ปัญหาความยากจน
- 4) ปัญหาการหย่าร้าง

##### 4.1.3 ปัญหาเศรษฐกิจ

##### 4.1.4 ปัญหาสิ่งแวดล้อม

- 1) ปัญหาการทำลายป่าไม้
- 2) ปัญหาการล่าสัตว์ป่า
- 3) ปัญหาการทำประมง

#### 4.2 แนวทางแก้ไขปัญหาสังคมไทย

##### 4.2.1 แนวทางแก้ไขปัญหาของเยาวชน

- 1) แนวทางแก้ไขปัญหาด้านจิตใจ
- 2) แนวทางแก้ไขปัญหาการติดเกม



- 3) แนวทางแก้ไขปัญหาการชอบแก้งเพื่อน
- 4) แนวทางแก้ไขปัญหาการลักขโมย
- 5) แนวทางแก้ไขปัญหาการติดยาเสพติด
- 6) แนวทางแก้ไขปัญหาการตั้งครุฑที่ไม่พึงประสงค์

#### 4.2.2 แนวทางแก้ไขปัญหาครอบครัว

- 1) แนวทางแก้ไขปัญหาระหว่างสามีกับภรรยา
- 2) แนวทางแก้ไขปัญหาการเลี้ยงลูกแบบตามใจ
- 3) แนวทางแก้ไขปัญหาความยากจน
- 4) แนวทางแก้ไขปัญหาการหย่าร้าง

#### 4.2.3 แนวทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ

#### 4.2.4 แนวทางแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

- 1) แนวทางแก้ไขปัญหาการทำลายป่าไม้
- 2) แนวทางแก้ไขปัญหาการล่าสัตว์ป่า
- 3) แนวทางแก้ไขปัญหาการทำประมง

โดยมีรายละเอียดดังนี้

### 4.1 ปัญหาสังคมไทย

ปัญหาสังคมเป็นสถานการณ์ที่ทำให้สังคมไม่เป็นระบบ เกิดความวุ่นวาย ทำให้สังคมไม่พัฒนา โดยปัญหาเหล่านี้ทำให้คนในสังคมต้องช่วยกันหาแนวทางหรือวิธีป้องกันแก้ไขปัญหาเหล่านั้นให้หมดไป เพื่อให้สังคมได้พัฒนาเจริญก้าวหน้าต่อไป ในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้นำเสนอปัญหาสังคมไทยไว้อย่างหลากหลาย แต่ปัญหาที่นำเสนอไว้อย่างเด่นชัดมี 4 ประการ ได้แก่ ปัญหาเยาวชน ปัญหาครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ และปัญหาสิ่งแวดล้อม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

#### 4.1.1 ปัญหาเยาวชน

ปัจจุบันเยาวชนในสังคมไทยส่วนใหญ่มีปัญหาหลายอย่างที่ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง บางครั้งเยาวชนที่ประสบปัญหาจะหาทางแก้ไขปัญหาด้วยตนเองอย่างผิด ๆ ไม่คิดหาวิธีการแก้ไขปัญหาย่างรอบคอบให้ถูกต้อง ดังนั้น ปัญหาเยาวชนจึงเป็นปัญหาที่คนในสังคมต้องให้ความสำคัญอย่างเร่งด่วน เพื่อหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหาเหล่านั้นไม่ให้เกิดขึ้นกับเยาวชนต่อไป ในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้นำเสนอปัญหาเยาวชนไว้หลายประการ แต่ปัญหาที่นำเสนอไว้พร้อมกับวิธีการแก้ไขปัญหาย่างเด่นชัดมี 6 ประการ คือ ปัญหาด้านจิตใจ

ปัญหาการชอบแก๊งเพื่อน ปัญหาการติดเกม ปัญหาการลักขโมย ปัญหาการติดยาเสพติด และการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

### 1) ปัญหาด้านจิตใจ

ปัจจุบันปัญหาด้านจิตใจของเยาวชนในสังคมไทยทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว จึงทำให้เด็กเยาวชนบางส่วนมีปัญหาด้านจิตใจ อารมณ์ และความรู้สึก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นวนิยายเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง กล่าวถึง เค้าโมง ไม่มีความมั่นใจตนเอง มีความรู้สึกว่ามีปมด้อย ดังตัวอย่าง

เค้าโมงถอดกางเกงยีนออก เปลี่ยนมาใส่กางเกงขาสั้นสีน้ำตาล เดินเข้าห้องน้ำ ล่องกระจกดูหน้าตัวเอง นึกเสียใจนิด ๆ ที่เธอไม่มีหน้าตาพิมพ์นิยมอย่างพี่น้อง เวลาที่ใครรู้ว่าบ้านนี้มีลูกสาวสามใบเถา ถ้าเห็นหน้าไก่อูกหรือนกกระต๊าก่อน พวกเขาจะชมเปาะว่าหน้าตาดีได้พ่อได้แม่ แต่พอเค้าโมงเข้าไปเท่านั้นละ เจียบกริบกันทั้งวง

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, น. 13)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า เยาวชนมีปัญหาด้านจิตใจ คือ ความไม่มั่นใจในตัวเองที่มีสาเหตุมาจากความรู้สึกว่าตนมีปมด้อย คือ รูปร่างที่สวยสู้พี่น้องของตนไม่ได้ จึงทำให้เขามีปัญหาด้านจิตใจ เสียใจ ซึมเศร้า วิตกกังวล กลัวคนอื่นรังเกียจหรือพูดจาถากถาง จึงไม่อยากอยู่ร่วมกับคนอื่น ๆ หรือไม่เข้าร่วมสังคม ดังนั้น ปัญหาความไม่มั่นใจในตัวเองของเยาวชนจึงเป็นปัญหาที่ครอบครัวควรให้ความสำคัญและหาทางแก้ไขอย่างรีบด่วน เพราะถ้าปล่อยให้เวลาผ่านไปนานเข้าจะส่งผลเสียต่อการดำเนินชีวิตของเยาวชนในด้านอื่น ๆ ตามมา

นวนิยายเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง กล่าวถึง พลัปลลา เมื่อยังเป็นเด็ก พ่อแม่หย่ากัน พ่อแต่งงานใหม่ แม่บอกว่าพลัปลลาเป็นคนน่ารัก เพราะพลัปลลาเรียนหนังสือเก่ง แม่ไม่ให้พลัปลลารับผิดชอบงานในบ้านทุกอย่าง แต่ปัญหาของพลัปลลา คือ ไม่มั่นใจในตัวเอง และโกรธง่ายเมื่อมีอะไรไม่พอใจก็ไม่กล้าแสดงออกมาดัง ๆ กลัวคนคิดว่าตนไม่เป็นผู้ดี ดังตัวอย่าง

“ตอนที่เรายังเด็ก แม่บอกว่าเราเป็นคนอ่อนหวานน่ารัก เพียบพร้อมไปหมดทุกอย่าง เราไม่ถึงกับเป็นอัจฉริยะอย่างพี่ภาซี แต่เราสอบได้คะแนนดีมาตลอด แม่กับยายชมเรา สนับสนุนให้เราเรียน เราไม่ต้องรับผิดชอบงานที่บ้าน แค่เก็บจานไปล้างยังไม่เคยแม่ทำให้เราทั้งหมด บอกว่าถ้าเราเรียนได้คะแนนดีก็เป็นการตอบแทนบุญคุณของแม่แล้ว แต่ไม่รู้ว่าเป็นเพราะอะไร เรากลับไม่

เคยมั่นใจตัวเอง เราโกรธง่าย เหมือนมีความโกรธฝังอยู่ในตัว  
 เพียงแต่เราไม่แสดงออก บางครั้งเราก็อยากจะกรี๊ดร้องออกมา  
 ดัง ๆ เวลาที่ไม่พอใจ แต่เราไม่กล้าทำ เราไม่เคยทำกิริยาแยะ ๆ กลัว  
 คนอื่นจะบอกว่าดูไม่เป็นผู้ดี”

(วันเกิดของเค้โม้ง, 2561, น. 63)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สภาพจิตใจของเยาวชนมีปัญหาความไม่มั่นใจใน  
 ตัวเองที่มีสาเหตุมาจากการขาดความอบอุ่น เนื่องจากพ่อแม่แยกทางกัน จึงส่งผลกระทบต่อจิตใจของ  
 เยาวชน ทำให้ไม่มีความมั่นใจในตัวเอง หงุดหงิด ฉุนเฉียว โกรธง่าย และเยาวชนไม่สามารถหาวิธีแก้ไข  
 ปัญหาที่ตนประสบอยู่ได้ จึงไม่กล้าแสดงออกมา กลัวคนอื่นมองว่าเป็นคนไม่ดี พวกกันรังเกียจ  
 จึงเก็บตัวอยู่คนเดียว อยู่ในโลกส่วนตัว ดังนั้น ครอบครัวจึงต้องให้ความรัก ความอบอุ่น ความสนใจ  
 อย่างใกล้ชิดเพื่อป้องกันปัญหานี้ไม่ให้เกิดกับลูกของตน

นอกจากนี้ นวนิยายเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้โม้ง กล่าวถึง นกกระตีดักกลัวการ  
 อยู่คนเดียว กลัวความอ้างว้าง เป็นเพราะว่าพ่อแม่ชอบทะเลาะกัน ครอบครัวขาดความอบอุ่น จึงทำ  
 ให้นกกระตีดักต้องไปนอนกับแม่ ดังตัวอย่าง

ปีที่แล้ว นกกระตีดักว่า “ดีดกลัวเวลาอยู่คนเดียว มันจะ  
 หวิว ๆ ขนลุก”

“กลัวผีนะหรือ”

“ไม่ใช่หรอก แต่ถ้าไม่บอกว่าการกลัวผีก็กลัวจะบอกว่าการกลัว  
 อะไร ดีดกลัวความอ้างว้างมั้ง กลัวถูกทิ้ง รู้สึกหนาวขึ้นมาตั้งแต่  
 เท้าจรดหัว มันค่อย ๆ เย็นวาบขึ้นมา เหมือนเราทายาหม่องไว้บน  
 ผ่าเท้า ดีดถึงต้องไปนอนกับแม่ เพราะเค้โม้งไม่ยอมให้ดีด  
 นอนกอด”

(วันเกิดของเค้โม้ง, 2561, น. 86)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า เยาวชนมีปัญหาด้านจิตใจ กลัวความอ้างว้าง กลัว  
 ความเหงา กลัวถูกทิ้ง ซึ่งปัญหาเหล่านี้เกิดจากสาเหตุภายในครอบครัว คือ พ่อแม่ชอบทะเลาะกัน  
 ครอบครัวขาดความอบอุ่น พี่กับน้องไม่ใส่ใจกันจึงส่งผลกระทบต่อจิตใจของเยาวชน เนื่องจากเยาวชน  
 เป็นบุคคลที่ต้องการความอบอุ่นและความเอาใจใส่จากคนในครอบครัว ทั้งพ่อแม่และพี่น้องจะต้องให้  
 ความรัก ความอบอุ่น ความห่วงใย ช่วยเหลือ และเอาใจใส่ในความสุขความทุกข์ของคนในครอบครัวอย่าง  
 ใกล้ชิด ไม่ใช่อยู่แบบตัวใครตัวมัน

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า ปัญหาด้านจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกของเยาวชน  
 คือ ความไม่มั่นใจในตัวเองมีสาเหตุสำคัญมาจากปัจจัยภายในครอบครัว คือ ครอบครัวไม่อบอุ่น

เนื่องจากพ่อแม่แยกทางกัน พ่อแม่ทะเลาะกัน คนในครอบครัวอยู่แบบตัวใครตัวมัน ไม่ใส่ใจความสุขทุกข์ของกันและกัน ไม่รักหวงใยกัน ซึ่งส่งผลให้เยาวชนเกิดความหวาดกลัว ความทุกข์ ความวิตกกังวล หงุดหงิด ฉุนเฉียว โกรธง่าย ไม่กล้าแสดงออกมา กลัวคนอื่นมองว่าเป็นคนไม่ดี พากันรังเกียจ จึงเก็บตัวอยู่คนเดียว และอยู่ในโลกส่วนตัวสูง ดังนั้น ครอบครัวควรให้ความสนใจเยาวชนอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว

## 2) ปัญหาการติดเกม

ปัญหาการติดเกมของเยาวชนไทยในปัจจุบันเป็นปัญหาสำคัญของสังคมที่ผู้ใหญ่ทั้งหลายวิตกกังวลและกำลังหาทางแก้ไขกันอยู่ เพราะเมื่อเด็กติดเกมแล้วก็จะส่งผลเสียต่อสุขภาพร่างกายทำให้รับประทานอาหารไม่เพียงพอ ไม่อยากรับประทานอาหาร เพราะต้องการเวลาไปเล่นเกมมากกว่า ปวดตา มองเบลอ ไม่ชัด มีปัญหาสายตาสั้น และสุขภาพจิต ทำให้หงุดหงิด อารมณ์เสียง่าย ไม่มีเหตุผล ควบคุมตัวเองไม่ค่อยได้ ชอบเก็บตัว ไม่ค่อยพูดกับใคร อยากอยู่เงียบ ๆ คนเดียว นอกจากนี้ ยังส่งผลต่อการเรียนและอนาคตของเยาวชนด้วย นวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแคว์ พ.ศ. 2558-2561 ได้นำเสนอปัญหาไว้ ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้โก้ กล่าวถึง ศุภกร ติดเกมหนัก ไม่ยอมอ่านหนังสือ ไม่สนใจเรื่องการเรียน ไม่สนใจทุกสิ่งทุกอย่าง พ่อแม่และครูพูดอะไรก็ไม่ค่อยเชื่อฟัง อยู่ในโลกของเกมอย่างเดียว เดือนหนึ่งใช้เงินซื้อเกมเป็นหมื่น หากพ่อแม่ของศุภกรไม่ให้เงิน เขาก็จะขโมยสิ่งของในบ้านไปขาย พ่อพ่อแม่จับได้ พ่อก็จะลงโทษอย่างรุนแรง ทำให้ทุกคนเกลียดเขา เขาจึงสนใจแต่เล่นเกมอย่างเดียว ดังตัวอย่าง

“ผมไม่อยากเป็นตัวผมเอง” ศุภกรเล่าต่อ “อยากหนีไปให้พ้น ๆ แต่ก็ไม่รู้จะหนีไปไหน บอกตรง ๆ ว่าผมกลัวโลกภายนอก เวลาคนอื่นหัวเราะ ผมรู้สึกเหมือนเขากำลังหัวเราะเรา ผมไม่หล่อด้วยใจ ไม่เหมือนพี่ชาย ไม่ได้มีหุ่นนักกีฬา ผมเลยหันไปติดเกม เวลาอยู่ในเกมแล้วรู้สึกว่ เราได้เป็นอีกคนหนึ่ง เราไม่ต้องเผชิญความจริงที่มัน...”

“เล่นทุกชั่วโมงเลยที่เวลาอยู่บ้าน แบบพอขึ้นมอหนึ่งผมก็ไม่ยอมท่องหนังสือแล้ว แม่จะว่าอะไรก็ว่าไป จะไปจ้างครูมาสอนผมก็ไม่เรียน วัน ๆ ไปโรงเรียนก็เหมือนไม่ได้ไป ครูจะลงโทษอะไรก็ลงไป มีครูคนหนึ่งชื่่ว่าถ้าผมไม่สนใจเรียน เขาจะจับผมแก้ผ้าหน้าโรงเรียน ผมบอกว่าแก้ไปเลย ผมเดินแก้ผ้ากลับบ้านเลยด้วย แบบไม่สนใจแล้วว่าใครจะทำอะไรกับเรา ชีวิตเรามันไม่ได้อยู่ที่นี้ แต่มันอยู่ในเกม ผมเป็นแค่อวตาร”.....

(วันเกิดของเค้โก้, 2561, น. 67-68)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า เยาวชนติดเกมอย่างหนัก ซึ่งสาเหตุที่ทำให้เยาวชนติดเกมจากตัวอย่างนี้ก็คือ ความรู้สึกว่าตนมีปมด้อย รูปร่างไม่ดี ไม่เก่งเหมือนพี่ชาย ประกอบกับเขาไม่ยอมรับความจริง ไม่กล้าเผชิญกับความจริง ทำให้ไม่มีความมั่นใจในตัวเอง กลัวโลกภายนอก กลัวคนอื่น ไม่อยากอยู่ร่วมกับคนอื่น แม้กระทั่งคนในครอบครัว อยากอยู่คนเดียว และอยากหนีไปให้ไกลผู้คน จนต้องหันไปพึ่งเกม เพราะโลกในเกมเป็นโลกสมมุติ ไม่เหมือนโลกชีวิตจริง จึงทำให้เยาวชนอยากหนีไปอยู่ในโลกของเกมส่วนตัว นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นผลกระทบที่ตามมาจากการติดเกม คือ การไม่สนใจเรื่องการเรียน ไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ไม่เชื่อฟังครู ไม่กลัวการถูกลงโทษ แม้กระทั่งครูจะให้แก้มือก็ตาม ปลดปล่อยชีวิตให้อยู่กับโลกสมมุติในเกม ไม่อยากเข้าร่วมสังคมกับใครทั้งนั้น ดังนั้น ปัญหาเยาวชนติดเกมหนักจึงเป็นปัญหาสำคัญของสังคมที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนโดยเฉพาะพ่อแม่จะต้องตระหนัก ให้ความสนใจ และหาทางป้องกัน และแก้ไขอย่างเร่งด่วน

นอกจากนี้ นวนิยายเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้โม้ง ยังได้กล่าวถึง ผลเสียที่ตามมาจากการติดเกมของศุภกร คือ การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ไม่เกิดประโยชน์ และการลักขโมยเงินของคนในบ้านหรือสิ่งของในบ้านไปขายเพื่อนำเงินไปซื้อเกมมาเล่น ดังตัวอย่าง

“ผมซื้อเกมเดือนหนึ่งเป็นหมื่นเลย ถ้าแม่ไม่ให้เงิน ผมก็ขโมย บางทีก็เอาของในบ้านไปขาย ใครวางกระเป๋าตังค์ไว้เป็นเสร็จหมด พอพอกับแม่จับได้ พ่อตีผมอย่างแรง ทุกคนเกลียดผมหมด แต่ผมไม่สนใจ ผมอยู่แต่ในห้อง เล่นเกมอย่างเดียว ไม่กินข้าวก็ยังได้ ถ้าเขาบังคับไปโรงเรียนก็ไป แต่ไปนั่งวาดรูปเฉย ๆ ไม่สนใจใครทั้งนั้น”

(วันเกิดของเค้โม้ง, 2561, น, 68)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผลเสียที่ตามมาจากปัญหาการติดเกมของเยาวชนทั้งในด้านการเรียน คือ การไม่สนใจเรื่องการเรียน เอาเล่นแต่เกมอย่างเดียว ด้านพฤติกรรมที่ทำให้เยาวชนเป็นคนก้าวร้าว ใช้จ่ายในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์ ชอบลักขโมยเงินคนในครอบครัวเพื่อนำไปซื้อเกมมาเล่น แม้จะถูกลงโทษอย่างแรงก็ไม่เข็ดหลาบ ด้านสุขภาพร่างกายที่ทรุดโทรม เพราะไม่มีเวลาพักผ่อน ไม่ได้ออกกำลังกาย และด้านสังคมที่ไม่ชอบอยู่ร่วมกับใคร ไม่คบหากับใคร ชอบอยู่คนเดียวในโลกส่วนตัวในเกม นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นถึงวิธีการเลี้ยงลูกที่ไม่ถูกต้องของพ่อแม่ เนื่องจากพ่อใช้วิธีการลงโทษอย่างรุนแรง เมื่อลูกทำผิดคือลักขโมยเงินหรือสิ่งของในบ้านไปขายเพื่อนำเงินไปซื้อเกมมาเล่น แทนที่จะใช้วิธีการชี้แจงเหตุผล สั่งสอนให้ลูกเห็นโทษและผลเสียของการประพฤติตนดังกล่าวแล้วหาวิธีการให้ลูกได้ทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่จะทำให้เขาออกจากการติดเกม

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า ปัญหาการติดเกมของเยาวชนเป็นปัญหาสังคมที่ทุกฝ่ายต้องตระหนักและหาทางป้องกัน และแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะผู้ปกครองที่อยู่ใกล้ชิดกับเยาวชนที่

จะต้องให้ความสนใจ เอาใจใส่ ดูแลลูกอย่างใกล้ชิด เพราะสาเหตุหลัก ๆ ของปัญหาการติดเกมของเยาวชนมาจากปัจจัยภายในครอบครัวที่พ่อแม่ไม่มีเวลาให้กับลูก ไม่สนใจดูแลลูกเท่าที่ควร ปล่อยให้ลูกใช้ชีวิตและแก้ปัญหาเพียงลำพัง ประกอบกับสาเหตุที่มาจากตัวเยาวชนเองที่มีปัญหาแล้วไม่กล้าบอกพ่อแม่ พยายามแก้ปัญหาด้วยตัวเอง แต่เป็นการแก้ปัญหาที่ไม่ถูกต้อง ปัญหาของเยาวชนที่พบก็คือ การรู้สึกว่าคุณเองมีปมด้อย มีอะไรที่ผู้อื่นไม่ได้ ประกอบกับการไม่ยอมรับความจริงในสิ่งที่ตนเป็นอยู่ ทำให้เกิดความไม่มั่นใจในตัวเอง หวาดระแวง กลียดกลัวคนอื่น ไม่ชอบคบหากับใคร ไม่ชอบเข้าร่วมสังคม ชอบอยู่ตัวคนเดียวจนต้องหันไปพึ่งเกมที่เขาเห็นว่าเป็นโลกส่วนตัวของเขาและติดเกมในที่สุด ซึ่งมีผลเสียในหลายด้านทั้งการเรียนที่เยาวชนผู้ติดเกมจะไม่สนใจเรื่องการเรียนรู้ ด้านพฤติกรรมนิสัย อารมณ์ที่เป็นคนก้าวร้าว หงุดหงิด โกรธง่าย เมื่อไม่มีเงินซื้อเกมมาเล่นก็จะหาทางออกด้วยการลักขโมยเงินหรือสิ่งของในบ้านไปขายแล้วนำเงินไปซื้อเกมมาเล่น ด้านสุขภาพที่ทำให้ร่างกายทรุดโทรมเพราะพักผ่อนน้อย ไม่ได้ออกกำลังกาย ด้านความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวที่ทำให้ห่างเหิน ไม่สนิทสนมใกล้ชิดกัน ขาดความอบอุ่น แม้อยู่ร่วมชายคาเดียวกันก็ตาม และด้านสังคมที่ทำให้ผู้ติดเกมไม่มีเพื่อน เพราะเขาไม่ชอบเข้าสังคม กลียดกลัวคนในสังคม ต้องการอยู่คนเดียวในโลกของเกมตามลำพัง สะท้อนให้เห็นปัญหาการติดเกมเป็นปัญหาสำคัญที่คนในสังคมที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดจะต้องหาวิธีการป้องกันแก้ไขอย่างเร่งด่วน

### 3) ปัญหาการชอบแกล้งเพื่อน

ในโรงเรียนมีปัญหาเรื่องเยาวชนชอบแกล้งเพื่อน เยาวชนบางคนมีพฤติกรรมที่ไม่ดี ชอบรังแกเพื่อนในห้อง เพื่อความสนุกสนานของตนเองโดยไม่สนใจว่าเพื่อนจะเจ็บ เสียใจ โกรธหรือไม่ เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นกับเยาวชนที่ไม่ควรเพิกเฉย เพราะการชอบแกล้งเพื่อนจะสร้างนิสัยที่ไม่ดีให้กับผู้กระทำ และยังส่งผลให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ต่อผู้ถูกรังแกตามมา ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น กล่าวถึง ครามเป็นคนตาบอดสี ครามวาดรูปไม่เหมือนเพื่อนคนอื่น ๆ จึงถูกเพื่อน ๆ ในโรงเรียนแกล้ง ดังตัวอย่าง

“นายวาดรูปอะไรนะ”

ครามเงยหน้าตอบ “ก็ท้องฟ้าไง”

“โกหก นี่ไม่ใช่ท้องฟ้าสักหน่อย” เด็กชายตาแดงตึงภาพ  
บนโต๊ะออกมาดูโดยไม่ขอ ยิ่งดูรอยยิ้มยิ่งกว้าง เด็กชายตาแดงชู  
กระดาษขึ้นสูง โบกไปมา “เฮ้ย ๆ ใครอยากเห็นของแปลกมาทาง  
นี้”

เด็กคนอื่น ๆ ละสายตาจากงาน พวกที่ว่างรีบวิ่งมาดู คน  
รายล้อมดูของแปลกหนาแน่น จนเจ้าของภาพอย่างครามฝ่าเข้าไป  
ไม่ถึง ครามพยายามร้องเอาคืนมานะ เอาคืนมา แต่ต้องกลืนหาย

เพราะเมื่อคนอื่น ๆ ดูภาพ พวกเขา ก็หันมามองที่ครามแล้วหัวเราะ  
คึกคัก ยิ่งหัวเราะดังขึ้น เมื่อเด็กชายตาแดงอธิบาย

“นี่ท้องฟ้าจริง ๆ เหรอ”

“เหมือนน้ำเน่าเลย” อีกคนรีบเสริม “อี”

“พิลึกจัง” เด็กผู้ชายคนหนึ่งถาม “สีแปลก ๆ ประหลาด”

เด็กชายตาแดงหัวเราะชอบใจกับชื่อใหม่ที่มีคนพูดเมื่อ

“ตัวประหลาด”

หลายคนเห็นเป็นเรื่องสนุกก็เรียนตาม ตัวประหลาด ๆ

หัวเราะเอิกอ้าก สนุกสนาน ครามน้ำตารื้น วิ่งฝ่าจะแย่งภาพ แต่  
เด็กชายตาแดงหลบได้ทัน แล้ววิ่งหนีไปอีกทาง.....

(เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น, 2559, น, 10-11)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า เยาวชนมีปัญหาพฤติกรรมที่ชอบแกล้งเพื่อนใน  
ห้องเรียน เช่น การไปหยิบงานของเพื่อนโดยไม่ได้รับอนุญาตแล้ววิ่งหนี พุดล้อเลียน วิจารณ์งานของ  
เพื่อนในทางเสียหาย เพื่อความสนุกสนาน ทำให้เพื่อนต้องเจ็บใจ อับอาย โกรธ เก็บกด รู้สึกว่าตนมี  
ปมด้อย ขาดความมั่นใจ อาจส่งผลเสียในอนาคต ทำให้เขาเป็นคนไม่มีความมั่นใจในตัวเอง อยู่ในโลก  
ส่วนตัว กลัวคน ไม่ชอบเข้าร่วมสังคม ชอบอยู่ตัวคนเดียว และยังสะท้อนถึงสาเหตุของปัญหาว่ามา  
จากการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวและสิ่งแวดล้อมที่เยาวชนอาศัยอยู่ด้วย เนื่องจากเยาวชนที่อยู่ใน  
ครอบครัวที่อบอุ่น มีการอบรมสั่งสอนให้ลูกรักความรัก ความสงสาร และรู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่นจะไม่  
พฤติกรรมแกล้งเพื่อน

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า ปัญหาการแกล้งเพื่อนเป็นธรรมชาติของเยาวชนที่มุ่งแต่  
ความสนุกสนานของตนเป็นสำคัญ ไม่คำนึงถึงจิตใจของคนอื่นอันมีสาเหตุมาจากการอบรมเลี้ยงดูของ  
ครอบครัวและสิ่งแวดล้อมที่เยาวชนอยู่อาศัยที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรให้ความสนใจโดยเฉพาะพ่อแม่  
และครูอาจารย์ต้องให้การดูแลพฤติกรรมของลูกและศิษย์ไม่ให้มีพฤติกรรมที่สร้างปัญหาให้แก่ผู้อื่น  
ดังกล่าวด้วยการอบรมสั่งสอนให้เคารพในสิทธิและความรู้สึกของผู้อื่นที่ถูกแกล้ง สอนให้มีความรัก  
ความสงสาร และรู้จักช่วยเหลือผู้อื่นให้มาก

#### 4) ปัญหาการลักขโมย

การลักขโมย คือ การนำทรัพย์สินของผู้อื่นมาเป็นของตนโดยเจตนา โดยที่เจ้าของ  
ทรัพย์สินไม่ได้ให้ เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ปรากฏในนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561  
ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ม้าน้ำสีทอง กล่าวถึง ชิตบอกล่าวมีเด็กบางคนขโมยถุงใหญ่  
ราคาแพงของคนเรือไปขาย ดังตัวอย่าง

ความจนและความอดหิวทำให้เด็กเหล่านี้กล้าหาญเกินวัย ไม่เพียงโดดน้ำตามไปเก็บปลา บางคนพร้อมจะขโมยกุ้งใหญ่ ราคาแพง หากคนเรือผลอไม่ทันระวัง หากจับกุ้งตัวใหญ่ได้โดยไม่คาดคิด พวกเขาจะรีบไปจากสะพานปลาอย่างรวดเร็ว แล้วก็หายหน้าไปนานหลายวันจนกว่าจะใช้เงินก้อนนั้นหมด

(ม้าน้ำสีทอง, 2559, น, 22)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เยาวชนไทย บางส่วนมีพฤติกรรมลักขโมยสิ่งของของผู้อื่น คือ ความยากจนของครอบครัว เพราะเมื่อเกิดความหิว และพวกเขาไม่มีเงินซื้ออาหาร จึงต้องหาวิธีการเอาชีวิตรอดด้วยการลักขโมยทรัพย์สินของคนอื่นเพื่อนำไปขายแล้วนำเงินมาซื้ออาหารและสิ่งที่เขาต้องการ

นวนิยายเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง กล่าวถึง ศุภกร ดิกเกมอย่างหนัก เมื่อไม่มีเงิน เขาก็จะขโมยเงินหรือของในบ้านไปขายเพื่อเอามาซื้อเกมเล่น ดังตัวอย่าง

“ผมซื้อเกมเดือนหนึ่งเป็นหมื่นเลย ถ้าแม่ไม่ให้เงิน ผมก็ขโมย บางทีก็เอาของในบ้านไปขาย ใครวางกระเป๋าตังค์ไว้เป็นเสร็จหมด พอพอกับแม่จับได้ พ่อตีผมอย่างแรง ทุกคนเกลียดผมหมด แต่ผมไม่สนใจ ผมอยู่แต่ในห้อง เล่นเกมอย่างเดียว ไม่กินข้าวก็ยังได้ ถ้าเขาบังคับไปโรงเรียนก็ไป แต่ไปนั่งวาดรูปเฉย ๆ ไม่สนใจใครทั้งนั้น”

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, น, 68)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สาเหตุของปัญหาการลักขโมยมาจากการติดเกม ส่งผลให้เยาวชนประพฤติดัดด้วยการลักขโมยเงินของคนในบ้านหรือข้าวของในบ้านไปขายเพื่อนำเงินไปซื้อเกม นอกจากนี้ ยังมีพฤติกรรมใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่เกิดประโยชน์ แต่ทำลายตัวเองทั้งในด้านสุขภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และความสัมพันธ์กับคนในครอบครัว แม้จะถูกทำโทษอย่างรุนแรงเมื่อถูกจับได้ แต่ก็ยังไม่เข็ด ยังหมกมุ่นในเกมต่อไป นับว่าเป็นปัญหาที่ทุกภาคส่วนของสังคมต้องช่วยกันหาวิธีป้องกันแก้ไขเพื่อให้เยาวชนได้เติบโตเป็นคนดี ไม่มีพฤติกรรมการลักขโมยที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่คนอื่น ๆ ในสังคมต่อไป

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า ปัญหาการลักขโมยของเยาวชนเกิดจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ ความยากจนที่บีบคั้นให้เยาวชนต้องลักขโมยทรัพย์สินของผู้อื่น เมื่อไม่มีทางเลือกอื่นที่ดีกว่า และการติดเกมที่เกิดจากปัจจัยแวดล้อมตัวเด็ก คือ พ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลาให้กับเด็ก ทำให้เด็กหันไปหาเกมเพื่อคลายเหงาและติดเกมในที่สุด เมื่อไม่มีเงินไปซื้อเกมมาเล่นก็จะแสวงหาอย่างผิด ๆ ด้วยการลักขโมยเงินของคนในบ้านหรือสิ่งของในบ้านไปขายแล้วนำเงินไปซื้อเกมมาเล่น



นับว่าเป็นปัญหาที่ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญและริบหาทางแก้ไขโดยด่วน เพื่อให้เยาวชนกลับตัว กลับใจหันมาประพฤติดีและสร้างอนาคตที่ดีให้แก่ตนเองต่อไป

### 5) ปัญหาการติดยาเสพติด

เยาวชนเป็นกลุ่มคนที่มีประสบการณ์ชีวิตน้อย ขาดการยั้งคิด และด้วยความอยากรทดลอง ความอยากรู้อยากเห็นซึ่งเป็นนิสัยของเยาวชนโดยทั่วไปจึงทำให้เยาวชนส่วนหนึ่งต้องเข้าไปสู่วังวนของยาเสพติด ปัญหาเรื่องเยาวชนติดยาเสพติดเป็นอีกปัญหาหนึ่งของสังคมไทยที่ถูกสะท้อนไว้ในนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแกว่า พ.ศ. 2558-2561 ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง กล่องตุ๊กตาใสกับจดหมายของพ่อ กล่าวถึง ชาครที่ขาดความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว เนื่องจากพ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลาว่างให้กับตนจนต้องหันไปหายาเสพติด ดังตัวอย่าง

*ช่วงวัยรุ่นผมชวนชวนหาความรัก ความอบอุ่นพ่อกับแม่  
ไม่ค่อยมีเลย พวกท่านมัวแต่ทำงานหาเงินมาเลี้ยงดูผม ผมเลย  
เหงานจนไปหายาเสพติดเล่น ๆ ทว่าสุดท้ายกับติดจริง  
(กล่องตุ๊กตาใสกับจดหมายของพ่อ, 2559, น. 92)*

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้เยาวชนเข้าไปสู่วังวนของยาเสพติด คือ การที่พ่อแม่ไม่มีเวลาให้แก่ลูกที่ต้องการความรัก ความอบอุ่นจากพ่อแม่ ส่งผลให้ลูกเหงานจึงเข้าไปหากกลุ่มเพื่อนที่ไม่ดี และถูกชักชวนให้ทดลองเสพยาโดยคิดว่าเป็นการเล่น ๆ แต่ในที่สุดก็ทำให้เขาติดยาเสพติดจริง ๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งของปัญหาการติดยาเสพติดของเยาวชน คือ การอยากลอง ความหลงผิดตามคำชักชวนของเพื่อนโดยปราศจากการยั้งคิดถึงโทษ พิษภัยของยาเสพติด และผลเสียที่จะตามมาจากการติดยาเสพติด

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า ปัญหาเยาวชนติดยาเสพติดเป็นอีกปัญหาหนึ่งของสังคมที่มีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายประการ ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เยาวชนไทยเข้าไปสู่วังวนของยาเสพติด การที่พ่อแม่ไม่มีเวลาให้กับลูก ส่งผลให้ลูกเกิดความว้าเหว เหงา ขาดความอบอุ่น จึงเข้าไปหากกลุ่มเพื่อนที่ไม่ดีและติดยาเสพติดอยู่ก่อนแล้ว และด้วยความอยากรู้ อยากรลองที่เป็นธรรมชาติของเยาวชน และความคิดผิดว่า คงไม่ติดเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เยาวชนทดลองเสพยาและติดยาเสพติดในที่สุด ซึ่งมีผลเสียตามมาในหลายด้านทั้งทางร่างกายที่ทรุดโทรม สติปัญญาถดถอย อารมณ์ขุ่นมัว ไม่แจ่มใส ฉุนเฉียว หงุดหงิด กระวนกระวาย อนาคตต้องหมดไป เป็นที่รังเกียจและหวาดระแวงของคนในสังคม ผลกระทบต่อครอบครัวที่ทำให้พ่อแม่ต้องเสียใจ ผิดหวัง และมีผลกระทบโดยรวมต่อสังคมในกรณีและผู้เสพยาเสพติดไปก่ออาชญากรรม เช่น ลักขโมยทรัพย์สินของผู้อื่นไปขายเพื่อนำเงินไปซื้อยาเสพติดมาเสพ เป็นต้น

### 6) ปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์

การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ หมายถึง การตั้งครรภ์ที่ไม่ได้ตั้งใจที่เกิดจากการไม่มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการตั้งครรภ์และการคุมกำเนิด ไม่ได้มีการวางแผน การถูกข่มขืน จนตั้งครรภ์ ตลอดจนความไม่พร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น ฐานะทางการเงิน เป็นต้น ปัญหานี้ส่งผลกระทบต่อในหลาย ๆ ด้านทั้งสภาพจิตใจ ร่างกายของผู้ประสบปัญหาทั้งในแง่ของความวิตกกังวล ความทุกข์ ความอับอาย ความหวาดกลัวต่ออนาคตของตนที่จะด้อยลง ความกลัวว่าพ่อแม่จะอับอาย เสียชื่อเสียง ไม่ยอมรับ โกรธ เกลียด ความสัมพันธ์กับครอบครัวที่เปลี่ยนไป ตลอดจนถึงปัญหาที่จะตามมาในกรณีทำแท้งหรือความไม่พร้อมที่จะเป็นแม่คน เป็นต้น นวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้นำเสนอสาเหตุของปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชนไทยไว้ 3 ประการ คือ ระยะเวลาการคบหาดูใจกันน้อยไป สุรายาเสพติด และการไม่รู้จักระวังระวัง ตั้งตัวอย่างต่อไปนี้

นวนิยายเยาวชนเรื่อง กล่องตุ๊กตาใสกับจดหมายของพ่อ กล่าวถึง บัวเพื่อนของต้นข้าวไปมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนกับรุ่นพี่ที่เพิ่งรู้จักกันได้ไม่นานจนจนตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ขึ้น ดังตัวอย่าง

*ยัยบัวก้มหน้าร้องไห้ออกมา “ต้นข้าว...ฉันท้องกับพี่เขา”*

*“แล้วพี่เขารู้ไหมว่าแก...”* ฉันถามเพื่อน

*“รู้...เขาบอกให้ฉันไปเอาเด็กออก เขาให้น้ำสะอาดของเขา*

*พาฉันไปเอาเด็กออก”* ยัยบัวพูดจบก็ยิ่งร้องไห้ น้ำตาไหลพราก

*“แล้ว...”*

*“ฉันกลัว ฉันไม่กล้า ต้นข้าวแกช่วยฉันด้วย ฉันจะทำ  
อย่างไรดี”*

*(กล่องตุ๊กตาใสกับจดหมายของพ่อ, 2559, น. 25)*

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สาเหตุสำคัญที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและนำไปสู่ปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ตามมา คือ ระยะเวลาการคบหาดูใจกันน้อยเกินไป จนไม่สามารถรู้ตัวตนที่แท้จริงของกันและกันได้ และไม่รู้ว่าจะฝ่ายตรงกันข้ามมีความจริงจังต่อเรามากน้อยแค่ไหน ส่งผลให้ปล่อยใจไปตามความรู้สึกและความต้องการทางเพศ ประกอบกับการไม่รู้จักรักษาป้องกันตนเองในขณะที่มีเพศสัมพันธ์กันจนทำให้ฝ่ายหญิงตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ในที่สุด

นวนิยายเยาวชนเรื่อง กล่องตุ๊กตาใสกับจดหมายของพ่อ กล่าวถึง ต้นข้าวกับพี่ชานนไปงานวันเกิดเพื่อน แล้วพี่ชานนเมามาก จึงทำให้เกิดปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์

*ครั้งหนึ่งเราไปงานวันเกิดเพื่อนในกลุ่ม คินนั้นมีทั้งเหล้ายา*

*ปลาปิ้งเต็มรูปแบบ ทั้งฉันกับพี่ชานนสนุกสนานกันเต็มที่ ฉันไม่ได้*

*เมามากเท่าไร แต่พี่ชานนเมาจนเดินแทบไม่ไหว เพื่อน ๆ พี่ชานน*

ได้ช่วยกันแบกเขาไปนอนที่ห้องนอนเจ้าของงาน ซึ่งฉันก็ตามขึ้นไป  
ดูแลเขาตามประสาคนรัก แต่ครั้งพอพวกเพื่อน ๆ กลับลงไปทำงาน  
ต่อ เหลือฉันกับพี่ชานนในห้องนอน พี่ชานนพยายามกอดฉันและ  
ดึงฉันลงไปทีเดียว ฉันพยายามข่มใจและบอกว่าเขาเมาแล้ว  
ขณะเดียวกันก็ข่มใจตนเองด้วย ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายเลยในสภาวะ  
เช่นนั้น เพราะฉันก็รักเขานี้มา

(กลองตุ๊กตาไส้กับจดหมายของพ่อ, 2559, น. 35)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สุรา ยาเสพติดมีส่วนสำคัญที่ทำให้เยาวชนมี  
เพศสัมพันธ์และอาจเกิดการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ตามมา หากขาดการป้องกัน เนื่องจากทั้งคู่อหรือ  
ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่มีเมมา ขาดสติ สัมผัสัญญะ ไม่สามารถระงับยับยั้งชั่งใจแล้วทำเรื่องที่ไม่ถูกต้อง หรือ  
ฝ่ายที่มีเมมาอาจถูกล่วงละเมิดทางเพศ และนำไปสู่การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ในที่สุด

นวนิยายเยาวชนเรื่อง กลองตุ๊กตาไส้กับจดหมายของพ่อ กล่าวถึง สาเหตุที่ทำให้  
เยาวชนมีเพศสัมพันธ์และนำไปสู่การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ก็คือ ความรักที่ขาดการยับยั้งชั่งใจ  
ดังตัวอย่าง

ผู้หญิงลองได้รักใครสักคนจริง ๆ แล้วละก็ ต่อให้ผู้ชาย  
คนนั้นคิดจะล่วงเกินเราลึก ๆ เราก็อยากจะทำเขาทุกครั้งแหละ  
พวกเธอว่าจริงไหม ของแบบนี้ ถ้าจะพูดให้ทันสมัยก็คงต้องใช้คำ  
ว่า “ฮอโมนมันต้องการ”

(กลองตุ๊กตาไส้กับจดหมายของพ่อ, 2559, น. 33)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สาเหตุสำคัญของปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พึง  
ประสงค์ คือ ความรักที่ขาดวิจารณญาณ ขาดการยับยั้งชั่งใจ ปล่อยไปตามอารมณ์ความรู้สึกและ  
ความต้องการทางเพศ ตรงกับสุภาวชิตไทยที่ว่า “ความรักทำให้คนตาบอด” ยอมทำทุกอย่างให้แก่คน  
ที่รักอย่างขาดเหตุผล ไม่คำนึงถึงผลเสียที่จะตามมา คือ การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า ปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ที่นวนิยาย  
เยาวชนรางวัลแก้ว พ.ศ. 2558-2561 นำเสนอไว้นั้นเกิดจากสาเหตุหลัก ๆ 3 ประการ คือ ระยะเวลา  
ในการคบหาดูใจกันน้อยไป ทำให้แต่ละฝ่ายไม่สามารถเรียนรู้ตัวตนที่แท้จริงของกันและกันว่า  
ฝ่ายตรงข้ามมีความจริงใจต่อตนแค่ไหน สุรา ยาเสพติดที่เป็นสาเหตุให้ผู้ดื่มและเสพขาด  
สติสัมผัสัญญะ ขาดความยับยั้งชั่งใจ ทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม หรือทำให้สตรีถูกล่วงละเมิดทาง  
เพศ และความรักที่ใช้แต่อารมณ์ ความรู้สึกเป็นตัวนำเป็นเหตุให้ขาดความยับยั้งชั่งใจ ปล่อยตัว  
ปล่อยใจไปตามอารมณ์ ความรู้สึก และความต้องการทางเพศจนนำไปสู่การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์  
ในที่สุด

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า ในนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแคว์ พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเยาวชนในสังคมไทยที่สำคัญและเด่นชัด 6 ประการ ได้แก่ ปัญหาด้านจิตใจ คือ ความไม่มั่นใจในตนเองที่มีสาเหตุสำคัญมาจากครอบครัวที่ไม่อบอุ่น เนื่องจากพ่อแม่แยกทางกัน ทะเลาะวิวาทกัน ส่งผลให้เยาวชนเป็นคนเก็บกด ไม่กล้าแสดงออกมา กลัวคนอื่นมองว่าเป็นคนไม่ดี และพากันรังเกียจ จึงเก็บตัวอยู่ในโลกส่วนตัว ปัญหาการติดเกม ที่มีสาเหตุสำคัญมาจากการที่พ่อแม่ไม่มีเวลาให้กับลูก ปล่อยให้ลูกใช้ชีวิตและแก้ปัญหาเพียงลำพัง และการที่เยาวชนรู้สึกว่าคุณสมบัติไม่ยอมรับความจริงในสิ่งที่ตนเป็นอยู่ ทำให้เกิดความไม่มั่นใจในตัวเอง ไม่ชอบคบหากับใคร ชอบอยู่ตัวคนเดียวจนต้องหันไปพึ่งเกมที่เขาเห็นว่าเป็นโลกส่วนตัวและติดเกมในที่สุด ส่งผลให้เขาไม่สนใจ การเรียนและสิ่งรอบข้าง มีพฤติกรรม นิสัย อารมณ์ที่ก้าวร้าว หงุดหงิด โกรธง่าย ลักขโมยเงินหรือสิ่งของในบ้านเพื่อนำเงินไปซื้อเกมมาเล่น ร่างกายทรุดโทรมเพราะพักผ่อนน้อย มีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินกับคนในครอบครัว ขาดเพื่อน กลียดกลัวคนในสังคม และต้องการอยู่คนเดียวในโลกของเกมตามลำพัง ปัญหาการชอบแกล้งเพื่อน ที่มีสาเหตุการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวและสิ่งแวดล้อมที่เขาอยู่ที่ผู้ปกครองไม่อบรม สั่งสอนให้เยาวชนคำนึงถึงใจผู้อื่น รัก สงสารเห็นใจ และช่วยเหลือผู้อื่น แต่มุ่งเพื่อความสนุกสนานของตนเป็นสำคัญ ปัญหาการลักขโมย ที่เกิดจากความยากจนของครอบครัวที่ทำให้เยาวชนหาทางเอาชีวิตรอดอย่างผิด ๆ ด้วยการลักขโมยทรัพย์สินของคนอื่น เมื่อไม่มีทางเลือก ปัญหาการติดยาเสพติด ที่เกิดจากการที่พ่อแม่ไม่มีเวลาให้กับลูก ส่งผลให้เขาเกิดความว้าเหว เหวงขาดความอบอุ่นจึงไปคบหากลุ่มเพื่อนที่ไม่ดี ประกอบกับความอยากรู้ อยากรลอง ความเห็นผิดคิดว่าคงไม่ติดยาจึงทดลองเสพและติดยาเสพติดในที่สุด และได้รับผลกระทบที่ตามมามากมายทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ ที่เกิดจากสาเหตุสำคัญ คือ ระยะเวลาในการคบหาดูใจกันไม่มากพอที่จะเรียนรู้อุปนิสัยของกันและกัน สุรา ยาเสพติดที่ทำให้ผู้ดื่มและเสพขาดสติ สัมผัสัญญาและนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์โดยขาดการป้องกัน ความรักที่ขาดเหตุผล ไม่มีความยับยั้งชั่งใจ ปล่อยตัว ปล่อยใจไปตามความต้องการทางเพศ และนำไปสู่การตั้งครรภ์ในที่สุด ซึ่งปัญหาเยาวชนเหล่านี้เป็นเรื่องน่าวิตกอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันหาวิธีป้องกันแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะผู้ที่มีส่วนใกล้ชิดกับเยาวชน คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ที่ต้องให้ความสำคัญ และให้ความสนใจกับเยาวชนอย่างใกล้ชิดด้วยการอบรม สั่งสอน ชี้แนวทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง หรือหากิจกรรมที่เป็นประโยชน์ทำร่วมกัน เพื่อให้เยาวชนห่างไกลจากปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมา เติบโตเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าของชาติต่อไปในอนาคต

#### 4.1.2 ปัญหาครอบครัว

ปัญหาครอบครัว หมายถึง ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับสมาชิกภายในครอบครัว ซึ่งความขัดแย้งเหล่านี้จะทำให้สมาชิกในครอบครัวมีปัญหาต่าง ๆ ตามมา ในนวนิยายเยาวชนรางวัล

แวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาครอบครัวในสังคมไทยดังกล่าวไว้อย่างเด่นชัด 4 ประการ ได้แก่ ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยา ปัญหาการเลี้ยงลูกแบบตามใจ ปัญหาความยากจน และปัญหาการหย่าร้าง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

### 1) ปัญหาความสัมพันธ์กับภรรยา

ปัญหาความสัมพันธ์กับภรรยาเป็นเรื่องที่สามารถเกิดขึ้นได้ เพราะการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันจะมีบางเรื่องที่สามารถนำไปสู่ความขัดแย้งกันระหว่างสามีกับภรรยา เพราะต่างฝ่ายต่างมีความคิดและอุปนิสัยที่แตกต่างกัน ในนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนให้เห็นปัญหาความสัมพันธ์กับภรรยาที่เด่นชัดไว้ 5 ประการ คือ ปัญหาการทะเลาะวิวาทกัน ปัญหาการไม่รับผิดชอบครอบครัวร่วมกัน ปัญหาการไม่ปรับตัวเข้าหากัน ปัญหาการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย และปัญหาการนอกใจกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

#### 1.1) ปัญหาการทะเลาะวิวาทกัน

นวนิยายเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง กล่าวถึง การไม่ไปโรงเรียนของไก่อจุก ทำให้พ่อกับแม่ต่างโทษกัน แม้ว่าพ่อไม่เอาใจใส่ครอบครัว พ่อก็ว่าแม่เป็นโรคประสาท ดังตัวอย่าง

*การไม่ไปโรงเรียนของไก่อจุกเป็นปัญหาใหญ่ยิ่งกว่าการไปสาย แม่กับพ่อต่างโทษอีกฝ่ายว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้ไก่อจุกเป็นอย่างนี้ แม้ว่าพ่อไม่เอาใจใส่ครอบครัว กลับมาถึงบ้านก็เล่นแต่เกม พ่อก็ว่าแม่เป็นโรคประสาท บ้าความสะอาด บ้าความสมบูรณ์แบบจนทำให้ทุกคนเครียด*

*(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, น. 16)*

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สาเหตุของการทะเลาะวิวาทกันระหว่างสามีกับภรรยาในว่ามาจากเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ได้แก่ การที่ลูกไม่ไปโรงเรียน เพราะต่างฝ่ายต่างใช้ความคิดอารมณ์ และความรู้สึกของตนเป็นที่ตั้ง ต่างฝ่ายต่างโทษว่าเป็นความผิดของอีกฝ่ายหนึ่ง ไม่ยอมหาวิธีแก้ไขที่ถูกต้องด้วยการพูดจากันด้วยเหตุผล จนทำให้บรรยากาศในบ้านไม่มีความอบอุ่น ทำให้ทุกคนในครอบครัวเครียดและเกิดผลเสียตามมาดังตัวอย่างที่จะกล่าวต่อไป

นวนิยายเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง กล่าวถึง คนแถวบ้านคิดว่า พ่อของเค้าโมงทำงานยุ่ง แต่ความจริงคือ พ่อกับแม่ของเค้าโมงทะเลาะกันแล้วพ่อก็ขับรถออกจากบ้านไปกินเบียร์จนตึกถึงจะกลับมานอนที่บ้าน ดังตัวอย่าง

*“เฮ่นนี่พ่อเรากลับบ้านหรือเปล่า”*

*“เออ...ยังไม่รู้เลยคะ” เค้าโมงตอบอ้อมแอ้ม*

*“อาทิตย์ที่แล้วก็ไม่เห็น งานคงยุ่งสินะ”*

*“คะ” เค้าโมงฝืนยิ้ม คนแถวบ้านไม่รู้ว่าครอบครัวเธอมี*

ปัญหา ถึงพ่อกับแม่จะทะเลาะกัน แต่ไม่ได้ตะโกนเสียงดังหรือ ทำลายข้าวของ เพียงแต่นั่งพูดหน้าตาเคร่งเครียดแล้วก็แยกย้าย หลังจากนั้นพ่อก็จะขับรถออกไปข้างนอกนั่งกินเบียร์จนดึกจึงจะ กลับมานอน

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, น.19)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ปัญหาการทะเลาะกันระหว่างสามีกับภรรยา มีผลกระทบต่อสุขภาพจิตของลูก ทำให้ลูกเกิดความเครียด ความทุกข์ และเสียใจที่เห็นพ่อแม่ ทะเลาะกัน ไม่กล้าเข้าสังคมเพราะอายเพื่อน กลัวเพื่อนล้อ และอาจกลายเป็นเด็กที่มีปมด้อย เก็บกด ไม่มีความมั่นใจ ไม่ชอบคบหาใคร และชอบอยู่คนเดียว

## 1.2) ปัญหาการไม่รับผิดชอบครอบครัวร่วมกัน

การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในฐานะสามีภรรยาจะต้องมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ ครอบครัวร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ใช่ปล่อยให้หน้าที่การรับผิดชอบครอบครัวไปอยู่ที่ฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่ง ปัญหาการไม่รับผิดชอบต่อครอบครัวร่วมกันมีให้เห็นทั่วไปในสังคมไทย ซึ่งปัญหานี้ส่งผลกระทบต่อครอบครัวในภาพรวมในหลายด้าน ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง กล่าวถึง แม่บ่นพ่อว่าไม่ช่วยดูแล เลี้ยงลูก ตอนแรกพ่อทำตาม ช่วยดูแลเลี้ยงลูก แต่สุดท้ายพ่อก็เลิกทำหมด แล้วพ่อกับแม่ก็ชอบ ทะเลาะกันด้วยเรื่องเล็กน้อย ดังตัวอย่าง

แม่กลายเป็นคนขี้บ่น จากเดิมที่เจ้าระเบียบอยู่แล้ว ยัง กลับกลายเป็นหน้าหงิกหน้างอตลอดเวลา แม่คาดหวังว่าพ่อจะ ช่วยเลี้ยงลูกในวันเสาร์ อาทิตย์ บอกว่า แม่ไม่มีเวลาเป็นของตัวเอง ที่แรกพ่อทำตาม พาลูกไปว่ายน้ำบ้าง ไปท้องฟ้าจำลองบ้าง แต่ สุดท้ายก็เลิกหมด แถมยังทำหุทวนลมเวลาที่แม่พูด ทั้งคู่เริ่มขง น้ำหนักัน ทะเลาะกันตลอดเวลาด้วยเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ กลายเป็นรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ในที่สุดก็แยกห้องนอนกันโดยถาวร ตอนเค้าโมงอายุสิบสอง

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, น. 16-17)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ปัญหาการไม่รับผิดชอบต่อครัวของสามีที่คิดว่าการเลี้ยงดูลูกเป็นหน้าที่ของผู้หญิงคือภรรยา แม้จะกระทำตามในช่วงแรก แต่ต่อมาก็ไม่ทำหน้าที่ของ พ่อที่ควรทำแก่ลูก ปล่อยให้หน้าที่ของภรรยา ซึ่งการไม่รับผิดชอบและการไม่ช่วยเหลือกันดังกล่าว เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ฝ่ายหญิงกลายเป็นคนขี้บ่นทุกเรื่องและนำไปสู่การทะเลาะกันในที่สุด จากการทะเลาะกันเรื่องเล็กน้อยก็กลายเป็นความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งแยกห้องนอน

กัน ส่งผลให้ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวเห็นห่างกันมากขึ้น ทำให้ครอบครัวไม่มีความอบอุ่น ซึ่งการดูแลครอบครัว การเลี้ยงลูกเป็นความรับผิดชอบร่วมของสามีภรรยาในฐานะผู้นำครอบครัว ไม่ใช่เป็นหน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือและช่วยเหลือกัน และปัญหาการทะเลาะกันของพ่อแม่ที่มีสาเหตุมาจากการไม่รับผิดชอบครอบครัวร่วมกันได้ส่งผลกระทบต่อลูกโดยตรง ดังตัวอย่างที่จะกล่าวต่อไป

นวนิยายเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง กล่าวถึง เค้าโมงปวดหัวมาก เรื่อง แม้ว่าพ่อเสมอ แต่แม่ทำงานบ้านคนเดียว ทั้งดูแลลูก ทั้งทำความสะอาด พ่อไม่ช่วยแม่ทำงานบ้าน ดังตัวอย่าง

เธอปวดหัวตุบ ๆ ทุกครั้งเมื่อนึกถึงบรรยากาศในบ้าน แม่พูดเสมอว่า พ่อเห็นแก่ตัว แม่เสียสละลาออกจากงานมาดูแลลูก แต่พ่อทำตัวเหมือนยังเป็นคนโสด งานบ้านสักชิ้นก็ไม่เคยยื่นมือมาช่วย เวลาออกไปไหนด้วยกันทั้งครอบครัวก็มีแม่คนเดียวที่ต้องเตรียมข้าวของ พอกลับมาয়ต้องเก็บโน่นนี่ ทำความสะอาด พ่อบอกให้แม่จ้างคนมาช่วย แต่มากี่คนก็อยู่ได้ไม่นาน ไม่มีใครทำงานบ้านถูกใจแม่สักคน

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, น. 17)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ปัญหาความไม่รับผิดชอบต่อครอบครัวของสามีที่ไม่ยอมช่วยเหลืองานบ้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทัศนคติของฝ่ายชายที่มีต่องานบ้านว่าเป็นหน้าที่ของฝ่ายหญิง ตนเองมีหน้าที่หาเลี้ยงคนในครัว จึงปล่อยงานบ้านทุกอย่างให้เป็นภาระของภรรยาอันเป็นสาเหตุของการทะเลาะกันระหว่างสามีกับภรรยา แม้จะมีการแก้ปัญหาด้วยการจ้างคนมาช่วยทำงานบ้าน แต่ก็ไม่มีใครรับใช้คนใดทำได้นาน เพราะภรรยาเป็นคนเจ้าระเบียบ จู้จี้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสาเหตุอีกประการหนึ่งที่มาจากฝ่ายหญิง คือ ความจู้จี้ ระเบียบจัดที่เป็นสาเหตุของการทะเลาะวิวาทระหว่างสามีภรรยา และผลเสียที่ตามมาคือสุขภาพจิตของลูกที่ย่ำแย่ลง เกิดความทุกข์ ไม่มีความสุข ไม่ร่าเริงแจ่มใส เมื่อเห็นบรรยากาศในบ้านที่มีแต่เสียงทะเลาะกันของพ่อแม่ ครอบครัวไม่มีความอบอุ่น ความสัมพันธ์ที่ตีระหว่างพ่อ แม่ ลูกหายไป กลายเป็นความตึงเครียด

นอกจากนี้ นวนิยายเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง กล่าวถึง แม่ไม่ชอบทำกับข้าว แต่ต้องทำทุกวันเพราะไม่ชอบอาหารข้างนอก แล้วเห็นพ่อไม่ช่วยทำงานบ้าน แม่ก็ยังโมโหมากขึ้น เวลากินข้าวจึงเป็นเวลาเครียดของคนในบ้าน ดังตัวอย่าง

แม่ไม่ชอบทำกับข้าว แต่ต้องทำทุกวันเพราะไม่ชอบอาหารนอกบ้าน ทำที่ไรก็จะบ่นว่าเลอะเทอะ เหนื่อยยกเหนื่อยใจกับการเก็บของ ยิ่งเห็นพ่อนอนเฉยไม่กระดิกก็ยิ่งโมโห กระแทก

ถ้ายามดั่งปึงปึง เวลากินข้าวจึงเป็นเวลาตึงเครียด เค้าโมงรู้สึก  
เหมือนมีก็กระเปิดวางอยู่รอบตัว ไม่รู้ลูกไหนจะตุมขึ้นมาก่อน  
(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, น. 36)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า การไม่ช่วยกันรับผิดชอบ การไม่ช่วยเหลืองาน  
ภายในครอบครัว การเอาแต่ใจ การใช้อารมณ์ ความรู้สึกเป็นที่ตั้งเป็นสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่การ  
ทะเลาะวิวาทกันของสามีภรรยาที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัวไม่มีความอบอุ่น บรรยากาศในบ้านมี  
แต่ความร้อนระอุ ไม่สงบร่มเย็น ทุกคนต่างมีความทุกข์ ความเครียด ผลกระทบที่สำคัญก็คือ ลูกที่ตั้ง  
มารับรู้ความขัดแย้งของพ่อแม่ ทำให้ไม่มีความสุข สุขภาพจิตย่ำแย่ลง ซึ่งถ้าครอบครัวยังมีปัญหาอยู่  
อย่างนี้ต่อไปจะเกิดปัญหาที่ร้ายแรงขึ้นกับลูกในอนาคตได้

### 1.3) ปัญหาการไม่ปรับตัวเข้าหากัน

อีกปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นกับสามีภรรยา คือ การที่ต่างฝ่ายไม่ยอมปรับตัว  
เข้าหากัน เพราะความถือตัวหรือความคิดที่เข้าข้างตนเองว่าตนเป็นฝ่ายถูก อีกฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายผิด  
ต่างฝ่ายต่างโทษกัน และไม่ยอมสำรวจตัวเองว่ามีข้อบกพร่องหรือผิดพลาดในเรื่องใดบ้าง ซึ่งเป็น  
สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาอื่นในครอบครัว เช่น การทะเลาะวิวาทกัน ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง กล่าวถึง แม่เป็นคนระเบียบจัด ส่วน  
พ่อเป็นคนไม่มีระเบียบ เก็บของไม่เรียบร้อย แม่จึงว่าพ่อไม่ให้ความร่วมมือกัน พ่อก็ว่าแม่เป็นคน  
โง่จืด ต่างคนโทษต่างโทษกัน ดังตัวอย่าง

เค้าโมงเงียบ แม่เป็นคนระเบียบจัดมาแต่ไหนแต่ไร แม้แต่  
จานชามในตู้ยังต้องวางไล่สีอ่อนแก่ พ่อกลับมีนิสัยตรงกันข้าม  
วันไหนที่พ่อกลับบ้าน ทุกคนจะเห็นเสื้อผ้าที่พ่อถอดทิ้งเกะกะ  
ตั้งแต่ห้องรับแขกยันห้องนอน แก้วน้ำจานชามวางทิ้งทุกที่ แม่  
ตำหนิพ่อว่าซุ่ม พ่อตอบโต้ว่าแม่เป็นโง่จืด แม้แต่เรื่องเล็กน้อยก็  
ทำให้กลายเป็นเรื่องเครียด เค้าโมงตัดสินใจไม่ได้ว่าใครผิดถูก เธอ  
เข้าใจดีว่าแม่อยากให้อย่างสวยงามสมบูรณ์แบบ แล้วบ่อยครั้ง  
พ่อก็ตั้งใจไม่ให้ความร่วมมือ เหมือนจะยั่วให้แม่โกรธมากขึ้น

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, น. 27)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความคิด นิสัย และพฤติกรรมที่แตกต่างกัน  
ระหว่างสามีกับภรรยา การไม่ปรับตัวเข้าหากัน และการไม่ยอมสำรวจดูข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาด  
ของตนที่เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ต่างฝ่ายไม่พอใจนิสัยหรือการกระทำของอีกฝ่ายหนึ่ง ไม่ยอมรับ  
ข้อเสียอีกของอีกฝ่าย ต่างฝ่ายต่างโทษกัน แม้แต่เรื่องเล็กน้อยก็ทะเลาะกัน ทำให้บรรยากาศในบ้าน  
วุ่นวาย ไม่สงบ ขาดความอบอุ่น ซึ่งการใช้ชีวิตคู่ในฐานะสามีภรรยาทุกฝ่ายจะต้องมีความเข้าใจและ



ให้อภัยในความผิดของกันและกัน และเรื่องสำคัญที่สุดก็คือ ต้องยอมรับข้อเสียของอีกฝ่ายหนึ่งได้และพยายามปรับตัวเข้าหากัน แก้ไขข้อบกพร่องของกันและกัน พุดจากกันด้วยเหตุผลเพื่อสร้างครอบครัวให้อบอุ่น มั่นคงด้วยความรัก ความเข้าใจ และการให้อภัยกัน

#### 1.4) ปัญหาการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย

การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย หมายถึง การใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็นหรือไม่เกิดประโยชน์ ที่ส่วนใหญ่มักวิ่งไปตามกระแสสังคม เป็นการใช้จ่ายเพื่อแข่งขันกันตามค่านิยมทางสังคมที่เป็นสาเหตุ ทำให้เกิดความยากจนของครอบครัวและปัญหาอื่น ๆ ตามมา ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง กล่าวถึง แม่อยากซื้อเครื่องบดพริกแกงใหม่ พ่อไม่ยอมออกเงินซื้อให้ แล้วแม่ก็ว่าพ่อไม่ช่วยทำงานบ้าน ดังตัวอย่าง

“ว่าจะซื้อเครื่องบดพริกแกง” แม่เปรย

“ซื้อทำไมอีก เครื่องบดซื้อมาปีที่แล้วไม่เห็นใช้” พ่อ  
ทำหน้าเบื่อ “เห็นเก็บใส่กล่องไว้ในตู้”

“รู้ได้ยังไงว่าไม่ใช่”

“ก็ไม่เคยเห็น”

“จะเห็นได้ยังไงในเมื่อคุณไม่เคยช่วยหยิบจับอะไรในครัว มีสักครั้งไหมที่คุณรับอาสาทำกับข้าว อย่างน้อยเดือนละครั้ง สองครั้งก็ยังมี นี่ไม่มีเลย”

“ถ้าคุณเหนื่อยทำกับข้าว ผมก็บอกแล้วให้ออกไปกินข้างนอก”

“ออกไปข้างนอกมันก็เหนื่อย ลูกตั้งสามคน กว่าจะไปกว่าจะกลับ”

“แล้วคุณจะทำอย่างไร”

“ฉันเพิ่งจะพูดไปเดี๋ยวนี้ว่าน่าจะช่วยกันทำกับข้าวบ้าง”

“ผมไม่ยอมยกทำ”

“เห็นไหม” แม่กระแทกข้ออ้างครั้ง “คุณไม่เคยคิดจะช่วยอะไรในบ้านเลย เครื่องบดพริกแกงราคาแค่สามพันห้า ลดจากเครื่องละห้าพัน คุณยังจะมาบ่นอีกหรือ”

“แล้วทำไมไม่ใช้เครื่องเก่าที่มันมีอยู่แล้ว”

“อันนั้นมันใหญ่ใช้ทีหนึ่งต้องทำความสะอาดยุ่งจะตาย”

“คุณทำแกงสักก็ครั้งเดียว ซื้อมันน้ำพริกแกงสำเร็จไม่ยากกว่าหรือ”

“มันไม่เหมือนกัน .....คูลี สปาเกิดดีที่กินอยู่นี้ก็หม้อตุ๋น  
ไร้สาย ไม่เปลืองไฟ ยายอ้อยแนะนำมาเหมือนกัน ของพวกนี้มัน  
ช่วยทุ่นเวลา คุณไม่ทำกับข้าว คุณไม่มีวันเข้าใจหรอก”

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, น. 36-37)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ปัญหาครอบครัว คือ การใช้จ่ายฟุ่มเฟือยในสิ่ง  
ที่ยังไม่มีความจำเป็น เนื่องจากสิ่งที่จะซื้อใหม่นั้นมีของเก่าที่ยังใช้การได้อยู่ และยังสะท้อนให้เห็น  
ถึงสาเหตุของการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยมาจากการทำตามผู้อื่นหรือเชื่อตามคนอื่นที่แนะนำมา ส่งผลให้เกิด  
ทะเลาะวิวาทกันระหว่างสามีภรรยาที่ส่งผลเสียต่อลูกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อเห็นพ่อแม่ทะเลาะกัน  
นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นว่า การใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกิดจากการไม่รู้จักรวางแผนการใช้จ่ายเงิน ซึ่งจะทำให้  
เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาดังตัวอย่างที่จะกล่าวต่อไป

นวนิยายเยาวชนเรื่อง จี๊กับน้อย กล่าวถึง อาพันธ์นำเงินไปซื้อไม้มาทำเรือ  
จนหมด ทำให้ไม่มีเงินจ่ายค่าเทอมของลูก ดังตัวอย่าง

แม่ปล่อยให้ลูก ๆ เล่นกับหมาตัวใหม่แล้วเดินขึ้นบ้าน แม่  
หายไ่ม่นานก็ลงมาเรียกพ่อขึ้นไปหา สีน้าของแม่ไม่ดีเลย น้อย  
ตัดสินใจยอมตามขึ้นไปดูพ่อกับแม่ซึ่งกำลังคุยกันอยู่ที่หัวสะพาน

“กองไม้พวกนี้คืออะไร อาพันธ์จะทำอะไรอีก”

“ผมว่าจะต่อเรือสักลำ เอาไว้รับส่งลูกไปโรงเรียน อีกอย่าง  
อีกไม่กี่เดือนก็จะหน้าน้ำแล้ว ถึงตอนนั้นเราจะมีเรือไว้ใช้”

“แล้วเอาเงินมาจากไหนตั้งเยอะแยะมาซื้อไม้พวกนี้”

พ่อไม่ตอบได้แต่ยืนนิ่ง แม่หันไปมองที่กองไม้แล้ว  
พยักหน้าเบา ๆ

“อ้อ...เข้าใจแล้ว เพราะแบบนี้ใช้ใหม่เมื่อเข้าถึงไม้กล้าไป  
ยืมเงินพี่เลี้ยง”

“ใจเย็นก่อนสิณี”

“จะใจเย็นได้ยังไง ค่าเทอมของลูกก็แทบไม่มีจะจ่ายแล้ว  
ทำไมยังจะจ่ายเงินฟุ่มเฟือยแบบนี้อีก”

“แต่นี้มันเงินของผมนะ แล้วผมจะไปรู้ได้ยังไงว่าเงินสิณี  
ไม่พอ”

(จี๊กับน้อย, 2559, น. 44)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ปัญหาครอบครัวในสังคมไทยด้านการใช้จ่ายเงิน  
ฟุ่มเฟือยที่เกิดจากการไม่พุดจา ไม่ปรึกษากันของสามีภรรยา ต่างคนต่างทำตามคิดหรือความรู้สึกของ

ตน จึงไม่มีการวางแผนการใช้เงินร่วมกัน ใช้เงินอย่างไม่ประหยัดทั้งที่เงินในครอบครัวก็ไม่มี แต่ยังใช้เงินฟุ่มเฟือยกับสิ่งที่ยังไม่มีความจำเป็นอันเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้สามีกับภรรยาทะเลาะกันเรื่องเงิน ไม่มีเงินจ่ายค่าเทอมลูก และปัญหาหนี้สินที่จะตามมา ซึ่งพฤติกรรมการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเป็นตัวอย่างที่ไม่ดี อาจทำให้ลูกเลียนแบบและมีพฤติกรรมการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ไม่รู้จักประหยัดในอนาคตได้

### 1.5) ปัญหาการนอกใจกัน

ปัญหาการนอกใจกันระหว่างสามีภรรยาเป็นอีกปัญหาหนึ่งของครอบครัวในสังคมไทยที่มีผลกระทบต่อครอบครัวในหลายด้าน โดยเฉพาะลูก สาเหตุส่วนใหญ่ของปัญหานี้เกิดจากการไม่ซื่อสัตย์ต่อกันระหว่างสามีกับภรรยา ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง จี๊วกับน้อย กล่าวถึง อาพันธ์พ่อของน้อยนอกใจภรรยา ทำให้ทั้งสองคนต้องทะเลาะกัน และอาพันธ์ตบตีภรรยาอย่างรุนแรง ดังตัวอย่าง

ไม่รู้เกิดอะไรขึ้น ไม่ทันจะเดินไปถึงก็ได้ยินเสียงพ่อกับแม่กำลังทะเลาะกันดังลั่น เจ้าบอสที่ถูกกล่าวไว้กับจักรยานเห่าเสียงดังบนพื้นปูนที่มันเหยียบอยู่นั้นมีรูปถ่ายมากมายหล่นกระจายเกลื่อนไปทั่ว น้อยก้มลงกวาดสายตาดูรูปทั้งหมดที่เขาเห็นล้วนเป็นรูปของพ่อกับเพื่อนพ่อคนนั้นในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งแสดงถึงกิริยาอันสนิทสนมเกินเพื่อน

“นี่คุณถึงขนาดจ้างนักสืบมาตามผมเลยหรือ คุณเป็นบ้าไปแล้วหรือไง”

“ก็ถ้าไม่ทำแบบนี้จะรู้ความชั่วของคุณได้ยังไง คุณมันเลวสารเลวที่สุด”

“ฉลาด”

พ่อตบแม่ไปเต็มแรง แรงแเสยจนแม่ล้มลงไปฟาดกับจักรยานที่ล้มเจ้าบอสไว้ น้อยตกใจมากรีบเข้าไปขวางพ่อ....

(จี๊วกับน้อย, 2559, น. 146)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สาเหตุของปัญหาการนอกใจกันระหว่างสามีกับภรรยาเกิดจากความไม่ซื่อสัตย์ต่อกัน กรณีนี้เกิดจากสามีนอกใจภรรยาไปมีหญิงอื่น เป็นเหตุให้ภรรยาไม่เชื่อใจแล้วว่าจ้างคนไปตามสืบจนรู้ความจริง เกิดความเสียใจ หึงหวง จึงต่อว่าและด่ากันจนนำไปสู่การทะเลาะวิวาทและตบตีกัน ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาตามมาอีกหลายประการ เช่น การหย่าร้างกัน ครอบครัวแตกแยกกัน และผลกระทบที่มีต่อลูกโดยตรงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น ลูกขาดความอบอุ่น อายเพื่อน มีปมด้อย รู้สึกว่าครอบครัวของตนไม่สมบูรณ์ ไม่เหมือนครอบครัวคนอื่นเนื่องจากพ่อแม่แยกทางกัน หรืออาจไม่ถึงกับแยกทางกัน แต่ยังมีชีวิตอยู่ด้วยกันแบบความสัมพันธ์

ที่ไม่เหมือนเดิม ทะเลาะวิวาทกัน ไม่มีความรัก และความไว้วางใจให้แก่กันเหมือนเดิม

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า ปัญหาครอบครัวในสังคมไทยที่ปรากฏอย่างชัดเจนในนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 มี 5 ประการ เป็นปัญหาระหว่างสามีกับภรรยา ได้แก่ ปัญหาการทะเลาะวิวาทกันในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เกิดจากการเอาแต่ใจตัวเอง ใช้อารมณ์เป็นที่ตั้งไม่พูดจากันด้วยเหตุผล ปัญหาการไม่รับผิดชอบครอบครัวร่วมกันที่เกิดจากทัศนคติของสามีที่มองว่า งานในบ้าน เช่น การเลี้ยง และดูแลลูกเป็นหน้าที่ของภรรยา จึงไม่ช่วยเหลืองานในบ้าน ปลอบโยนเป็นภาระของภรรยาแต่เพียงผู้เดียว ปัญหาการไม่ปรับตัวเข้าหากันที่เกิดจากความถือตัวและทัศนคติที่เห็นว่าตนดีและถูกต้องทุกเรื่อง อีกฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายผิดเสมอ ไม่ยอมสำรวจตัวเองว่ามีข้อบกพร่องหรือผิดพลาดอะไรหรือไม่และไม่ยอมแก้ไขในสิ่งที่ผิด ปัญหาการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยที่เกิดจากการวิ่งไปตามกระแสของสังคมหรือคำแนะนำของคนอื่น ไม่ปรึกษากันระหว่างสามีภรรยา ทำให้ขาดการวางแผนการใช้เงินร่วมกันและทำให้เกิดปัญหาอื่นตามมา เช่น เงินไม่พอใช้จ่าย การเป็นหนี้สิน และปัญหาการนอกใจกันที่พบก็คือ สามีนอกใจภรรยาที่เกิดจากความไม่ซื่อสัตย์ต่อภรรยา การไม่รู้จักพอของฝ่ายชาย เป็นเหตุให้ฝ่ายภรรยาต้องเป็นทุกข์ เสียใจจนนำไปสู่การทะเลาะวิวาทและการใช้ความรุนแรงต่อกัน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อครอบครัวอย่างมากทั้งด้านความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวที่แย่ง ครองครอบครองขาดความอบอุ่น การหย่าร้าง การแยกทางกัน และส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตที่ย่ำแย่ มีความทุกข์ เสียใจ อายเพื่อน เกือบกด ขาดความอบอุ่น รู้สึกว่าตนมีปมด้อยเรื่องครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์เหมือนครอบครัวของเพื่อน

## 2) ปัญหาการเลี้ยงลูกแบบตามใจ

ปัญหาครอบครัวในสังคมไทยอีกประการหนึ่งที่พบในนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 คือ ปัญหาการเลี้ยงลูกแบบตามใจที่พ่อแม่บางคนตามใจลูกทุกอย่าง ไม่ว่าลูกจะต้องการอะไรก็จะทำให้ทุกอย่าง โดยไม่คำนึงว่าสิ่งนั้นจะเป็นประโยชน์หรือมีผลเสียอย่างไรหรือไม่ ซึ่งการเลี้ยงลูกแบบตามใจเกินไปจะส่งผลเสียต่อเยาวชนทั้งด้านพัฒนาการ อารมณ์ นิสัย และจิตใจอย่างมากที่พ่อแม่ต้องให้ความใส่ใจหรือหาวิธีการเลี้ยงลูกอย่างถูกต้องเหมาะสม ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง กล่าวถึง แม่เติมเงินให้หนักกระดิดไว้ซื้อสติ๊กเกอร์สำหรับแชต จึงทำให้พ่อเตือนแม่ว่า ไม่ควรทำอย่างนี้ แล้วพ่อกับแม่ก็เถียงกัน ดังตัวอย่าง

พูดถึงเหรียญในระบบที่แม่เติมให้ไว้ซื้อสติ๊กเกอร์สำหรับ  
แชต แม่ตามใจหนักกระดิดเสมอ พอพ่อเตือนว่าไม่ควรทำอย่างนั้น  
กลัวหนักกระดิดจะติดนิสัยฟุ่มเฟือย แม่จะเถียงว่าเงินแค่นี้ก็ไม่ร้อย  
ทำไมจะซื้อความสุขให้ลูกไม่ได้

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, น. 12)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า วิธีการเลี้ยงลูกแบบตามใจเกินไปที่เกิดจากความรักที่

ขาดเหตุผลของแม่ ลูกต้องการสิ่งใดก็หามาให้ทุกอย่าง ไม่ขัดใจด้วยความรักลูก ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบตามใจมีนิสัยที่เอาแต่ใจตนเอง ไม่คำนึงถึงผู้อื่น กรณีจากตัวอย่างจะทำให้เด็กมีนิสัยฟุ่มเฟือย ไม่รู้จักประหยัด ดังนั้น การเลี้ยงลูกแบบตามใจตลอดอาจทำให้ลูกเคยชินกับการได้ทุกอย่างตามที่ต้องการ เมื่อเขาเติบโตขึ้นก็จะไม่สามารถยอมรับกับความผิดหวังได้ เพราะคิดว่าเขาต้องได้ทุกอย่าง ทุกคนต้องทำตามที่เขาต้องการ ต้องให้คนอื่นมาตามใจตัวเอง ไม่สนใจความรู้สึกของผู้อื่น และไม่สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้

นวนิยายเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง กล่าวถึง ครอบครัวของภาซีที่มีฐานะดี พ่อแม่ประกอบอาชีพเป็นหมอทั้งคู่ เป็นคนดี แต่พ่อแม่เลี้ยงภาซีอย่างเอาใจตลอด ดังตัวอย่าง

“ครอบครัวผมเป็นครอบครัวอย่างที่ใคร ๆ เรียกกันว่า ครอบครัวในฝันผมมีพ่อแม่เป็นหมอ ทั้งคู่เป็นคนดี ทำงานเพื่อสังคม พ่อกับแม่เลี้ยงลูกมาอย่างเอาใจ ไม่เคยกดดันว่าผมกับน้องต้องเรียนเก่ง อะไรที่เราอยากทำพวกเขาจะสนับสนุนให้ทำ แต่สิ่งหนึ่งที่ครอบครัวของผมขาดไปก็คือ...

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, น. 61)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า การเลี้ยงลูกอย่างตามใจมาตลอดทั้ง ๆ ที่พ่อแม่มีความรู้มาก แต่เลี้ยงลูกอย่างตามใจ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ลูกเสียนิสัย การที่พ่อแม่ตามใจลูกทุกอย่าง ทำให้ลูกทำอะไรด้วยตัวเองไม่เป็น ไม่รู้ถึงความขัดแย้งในชีวิต รู้สึกชีวิตมีแต่ความสุข ไม่มี ความทุกข์ เมื่อเขาโตขึ้นก็จะมีภูมิคุ้มกันตัวเอง มักจะแก้ไขปัญหาไม่เป็น เพราะที่ไม่คุ้นเคยหรือไม่เคยประสบการณ์กับความล้มเหลว การไม่ได้ ความทุกข์ และความยากลำบากในการแสวงหา เพราะพ่อแม่หาให้ทุกอย่าง

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า ปัญหาการเลี้ยงลูกแบบตามใจเกินไป ซึ่งเกิดจากความรักที่ขาดเหตุผลของพ่อแม่ที่อยากให้ลูกของตนมีความสุข ไม่ต้องการให้ลูกมีความทุกข์ ความยากลำบาก จึงพยายามแสวงหาสิ่งต่าง ๆ ที่ลูกต้องการโดยไม่คำนึงถึงว่าเรื่องนั้นจะส่งผลเสียต่อลูกอย่างไร คำนึงถึงแต่ความต้องการ ความพึงพอใจ และความสุขของลูกเป็นหลัก หรือทำเรื่องต่าง ๆ ให้ลูกทุกอย่าง ส่งผลให้เกิดปัญหาแก่ลูกทั้งในด้านพัฒนาการ อารมณ์ นิสัย จิตใจ และสติปัญญา ทำให้ลูกเป็นคนเอาแต่ใจตัวเอง ไม่คำนึงถึงจิตใจของผู้อื่น เมื่อเจอปัญหาก็ก็นำมาแก้ได้ด้วยตนเอง และอาจสร้างปัญหาอื่น ๆ ให้แก่สังคมได้ ดังนั้น ปัญหาการเลี้ยงลูกแบบตามใจเกินไปจึงเป็นปัญหาที่พ่อแม่ต้องตระหนักและหาทางป้องกันแก้ไขเพื่อปิดกั้นปัญหาที่จะตามมาในอนาคต

### 3) ปัญหาความยากจน

ความยากจนเป็นปัญหาหลักอีกปัญหาหนึ่งในสังคมไทยที่มาจากสาเหตุหลายประการ เช่น การขาดการศึกษา เป็นต้น ปัญหานี้ส่งผลกระทบต่อคนหรือครอบครัวในหลายด้าน

ในนวนิยายยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนภาพของปัญหาความยากจนของคนในสังคมไทยไว้ ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายยาวชนเรื่อง ม่าน้ำสีทอง กล่าวถึง ครอบครัวสนเป็นครอบครัวที่ยากจนพ่อแม่ไม่มีเรือหาปลา ไม่มีบ้านหลังใหญ่ พ่อแม่ทำงานเป็นลูกจ้าง รายได้น้อย ดังตัวอย่าง

สนก็เหมือนเด็กอื่น ๆ ในครอบครัวยากจนทั่วไปในเมือง  
ประมง พ่อไม่มีเรือหาปลา แม่ไม่มีบ้านหลังใหญ่ ครอบครัวไม่ได้  
เป็นเจ้าของแพปลา ห้องเย็น โรงงานหรือแม้แต่แผงขายปลาใน  
ตลาดสด ทั้งพ่อและแม่ของเขาเป็นเพียงลูกจ้างคนอื่น ค่าแรงต่อ  
เดือนน้อยนิด ครอบครัวจึงอยู่กันอย่างประหยัดในบ้านไม้เก่า ๆ ใน  
ชุมชนริมคลอง

(ม่าน้ำสีทอง, 2559, น. 7)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนในสังคมชนบทบางส่วนมีฐานะยากจน และความยากจนก็เป็นสาเหตุหรือข้อจำกัดที่ทำให้พวกเขาไม่สามารถแสวงหาเครื่องมือที่จะสร้างอาชีพและรายได้ที่ดีให้แก่ครอบครัวได้ เห็นได้จากครอบครัวของสนไม่มีเงินซื้อเรือไปจับปลาจึงต้องทำงานเป็นลูกจ้างที่มีค่าตอบแทนน้อย ส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในครอบครัวมีความยากลำบาก และขาดแคลนในทุกด้าน ทั้งอาหารการกิน เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การรักษาพยาบาลของคนในครอบครัวที่เจ็บป่วย และเรื่องอื่น ๆ ดังตัวอย่างที่จะกล่าวต่อไป

นวนิยายยาวชนเรื่อง ม่าน้ำสีทอง กล่าวถึง ครอบครัวของสนยากจน ไม่มีเงินซื้อกางเกงใหม่ เพราะว่าพ่อตกงาน ครอบครัวต้องพึ่งพารายได้จากแม่คนเดียว ดังตัวอย่าง

“ทนใส่ตัวเก่าไปอีกหน้อยนะลูก รอให้พ่อได้งานใหม่  
ก่อน”

เขาเพิ่งรู้ตอนหลังว่าพ่อถูกออกจากงาน ด้วยความผิดที่  
แอบดื่มเหล้าในเวลาทำงาน พ่อจึงไม่ได้ค่าชดเชยอะไรทั้งสิ้น กว่า  
จะได้งานใหม่ ครอบครัวก็ต้องพึ่งพารายได้จากแม่เพียงคนเดียว  
วันนั้นสนใส่กางเกงกันปะ (ซึ่งแม่บรรจงปะชุนให้เป็นครั้งที่สี่) เดิน  
ไปอวดเพื่อนสนิทอย่างกล้าหาญ

“แม่อายังไม่มีตั้งค์ พ่อขาดงานพอดี”

(ม่าน้ำสีทอง, 2559, น. 8-10)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สาเหตุที่ทำให้คนในสังคมชนบทประสบปัญหาความยากจนซ้ำซากจากตัวอย่างข้างต้นก็คือ การเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข คือ การดื่มสุราเป็นสาเหตุที่ทำให้พ่อของสนถูกไล่ออกจากงาน ขาดรายได้ที่จะมาจุนเจือครอบครัว เดิมทีเงินใช้จ่าย

ภายในครอบครัวมาจากรายได้ของพ่อและแม่รวมกันซึ่งเป็นเงินน้อยนิดอยู่แล้วกลับต้องลดลงไปอีก เพราะพ่อไม่มีงานทำ ไม่มีรายได้ เหลือแต่รายได้ของแม่เพียงคนเดียว ส่งผลให้ครอบครัวต้องประสบกับความยากจนซ้ำซ้อน รายได้ไม่พอใช้จ่าย แม่เงินซื้อกางเกงใหม่ให้ลูกยังไม่มี ซ้ำเติมชีวิตของคนในครอบครัวให้มีความเป็นอยู่ที่ยากลำบากขึ้นไปอีก นอกจากนี้ ยังส่งผลต่ออนาคตทางการศึกษาของลูก อีกดังตัวอย่างที่จะกล่าวต่อไป

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ม้าน้ำสีทอง กล่าวถึง ครอบครัวของชิตยากจนมาก ไม่มีบ้าน เป็นของตน ต้องอาศัยอยู่ในเรือและไม่มีโอกาสได้ไปเรียนหนังสือ ดังตัวอย่าง

ชิตอายุสิบสี่ปีจบ ป. หกมานาน แต่ไม่ได้เรียนต่อ นอกจาก ครอบครัวค่อนข้างยากจนแล้ว พ่อแม่ของชิตยังอาศัยอยู่ในเรือ รับจ้าง บางเดือนย้ายไปรับงานถิ่นอื่น ช่วงที่พ่อแม่ไม่อยู่ ชิตต้องไป อาศัยวัดเป็นที่พักพิง เขาตื่นแต่เช้ามีด แล้วขึ้นมอเตอร์ไซค์รับจ้าง ไปที่สะพานปลาเพื่อหาปลาขาย

(ม้าน้ำสีทอง, 2559, น. 10)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ปัญหาความยากจนที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ ของคนในครอบครัวทุกด้าน โดยเฉพาะที่פקอาศัยที่ต้องอาศัยอยู่บนเรือรับจ้างที่ไม่ใช่ของตน และ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเยาวชนที่ต้องขาดโอกาสทางการศึกษา ไม่ได้ศึกษาต่อในระดับสูงอันเป็น รากฐานสำคัญที่จะสร้างโอกาสในการมีงานที่ดีทำ สามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและเป็นที่พึ่ง ของพ่อแม่ในอนาคตได้ แต่เยาวชนกลับไม่มีที่พึ่งในเวลาที่พ่อแม่ย้ายถิ่นไปทำงานที่อื่น จำต้องไปอาศัย วัด และต้องดิ้นรนต่อสู้ ช่วยเหลือตัวเองเพื่อความอยู่รอดด้วยการออกไปหาปลาขายตั้งแต่เยาว์วัย สะท้อนให้เห็นถึงเยาวชนที่เกิดในครอบครัวที่มีฐานะยากจนที่ต้องดิ้นรนต่อสู้ทำมาหากิน ทำงาน หาเงินด้วยตัวเอง และบางคนก็ทำในสิ่งที่ผิด เมื่อไม่มีทางเลือกที่ดีกว่า ดังตัวอย่างที่จะกล่าวต่อไป

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ม้าน้ำสีทอง กล่าวถึง เด็กวัยสิบเอ็ดถึงสิบสี่ปีในสังคมชนบท ไทยที่ครอบครัวมีฐานะยากจนจะต้องดิ้นรนต่อสู้ ช่วยเหลือตัวเอง บางครั้งก็ทำในสิ่งที่ผิด ดังตัวอย่าง

บรรดาเด็กวัยสิบเอ็ดถึงสิบสามสิบสี่ปีแฝงตัวเงียบ ๆ ใน ท่ามกลางพ่อค้าแม่ค้าปลา ลูกเรือประมง ไต้ก๋ง และเจ้าของเรือที่ ต้องตื่นเข้ามาดูแลสินค้าตัวน้ำของตน เด็ก ๆ ซึ่งเกิดมายากจน ไม่มีเรือประมง พ่อแม่ไม่ได้เป็นเจ้าของกิจการอื่นใด ทำงานเป็น ลูกจ้างรายได้น้อย แถมเป็นลูกหนี้เงินกู้และผ่อนสินค้าฟุ่มเฟือย ลูก ที่เริ่มโตอยากได้เงินใช้ต้องหาทางช่วยเหลือตัวเอง

ความจนและความอดหิวทำให้เด็กเหล่านี้กล้าหาญเกินวัย ไม่เพียงโดดน้ำตามไปเก็บปลา บางคนพร้อมจะขโมยกุ้งใหญ่

ราคาแพง หากคนเรือผลอไม่ทันระวัง หากจับกุ้งหรือปลาตัวใหญ่  
ได้โดยไม่คาดคิด พวกเขาจะรีบไปจากสะพานปลาอย่างรวดเร็ว  
แล้วก็หายหน้าไปนานหลายวันจนกว่าจะใช้เงินก้อนนั้นหมด  
(ม้าน้ำสีทอง, 2559, น, 21-22)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สาเหตุของความยากจนที่มาจากผู้นำครอบครัว  
คือ พ่อแม่ที่มีอาชีพรับจ้าง รายได้น้อย และการใช้จ่ายสินค้าที่ฟุ่มเฟือยโดยไม่ดูฐานะทางเศรษฐกิจของ  
ตนที่ส่งผลให้ต้องเป็นหนี้สินคนอื่น และยังสะท้อนให้เห็นถึงความยากจนเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิด  
ปัญหาอื่น ๆ ตามมา เห็นได้จากการที่เยาวชนไปลักขโมยปลาหรือกุ้งของพ่อค้าแม่ค้าที่สะพานปลาไป  
ขาย เพราะความยากจน ความหิว และความต้องการสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นตัวบีบบังคับให้พวกเขาต้องทำผิด  
เมื่อไม่มีทางเลือกที่ดีกว่า

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า คนในสังคมชนบทบางครอบครัวยังประสบกับปัญหา  
ความยากจนที่มีมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น การทำงานรับจ้างที่มีรายได้น้อย การมีการศึกษาต่ำ  
การเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขคือสุราเป็นเหตุให้เขาถูกเลิกจ้างงาน และการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยโดยไม่ดู  
ฐานะทางการเงินของตน ทำให้ครอบครัวต้องเป็นหนี้สิน ซึ่งปัญหาความยากจนนั้นส่งผลกระทบต่อ  
ความเป็นอยู่ของคนในครอบครัวทุกด้านทั้งปัจจัยยังชีพที่ขาดแคลน ความยากลำบากในการดำเนิน  
ชีวิต ค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ ต้องเป็นหนี้สิน และส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของเยาวชนหลายด้าน  
โดยเฉพาะด้านการศึกษา ทำให้เยาวชนขาดโอกาสที่จะศึกษาต่อในระดับสูง ต้องดิ้นรนต่อสู้ ออกไป  
ทำงานหารายได้ให้ครอบครัวและตนเองตั้งแต่ยังเยาว์วัย เยาวชนบางส่วนทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เช่น  
การลักขโมยทรัพย์สินของผู้อื่น เมื่อไม่มีทางเลือกอื่นเพราะความหิวและความอยากได้สิ่งที่ตนต้องการ  
แต่พ่อแม่ไม่สามารถซื้อให้ได้เนื่องจากมีฐานะยากจน

#### 4) ปัญหาการหย่าร้าง

ปัญหาการหย่าร้างเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่นวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ.  
2558-2561 ได้สะท้อนไว้ ซึ่งปัญหานี้มีสาเหตุสำคัญมาจากการนอกใจกันของสามีภรรยาที่ส่งผล  
กระทบต่อครอบครัวในหลายด้าน ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง จี๊กับน้อย กล่าวถึง อาพันธ์พ่อของน้อยนอกใจภรรยาทำให้  
สองคนต้องทะเลาะและทำร้ายร่างกายกันอย่างรุนแรง ดังตัวอย่าง

ไม่รู้เกิดอะไรขึ้น ไม่ทันจะเดินไปถึงก็ได้ยินเสียงพ่อกับแม่  
กำลังทะเลาะกันดังลั่น เจ้าบอสที่ถูกกล่าวไว้กับจรรย์านเท่าเสียงดัง  
บนพื้นปูนที่มันเหยียบอยู่นั้นมีรูปถ่ายมากมายหล่นกระจายเกลื่อน  
ไปทั่ว น้อยก้มลงกวาดสายตาดูรูปทั้งหมดที่เขาเห็นล้วนเป็นรูปของ  
พ่อกับเพื่อนพ่อคนนั้นในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งแสดงถึงกิริยาอัน



สนิทสนมเกินเพื่อน

“นี่คุณถึงขนาดจ้างนักสืบมาตามผมเลยเหรอ คุณเป็นบ้า  
ไปแล้วหรือไง”

“ก็ถ้าไม่ทำแบบนี้จะรู้ความชั่วของคุณได้ยังไง คุณมันเลว  
สารเลวที่สุด”

“ฉลาด” พ่อตบแม่ไปเต็มแรง แรงเสียวจนแม่ล้มลงไปฟาด  
กับจักรยานที่ล้มเจ้าบอสไว้ น้อยตกใจมากรีบเข้าไปขวางพ่อ....

(จิวกับน้อย, 2559, น. 146)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้สามีภรรยาทะเลาะวิวาทกันและ  
นำไปสู่การหย่าร้างกันมากที่สุด คือ การไม่ซื่อสัตย์ต่อกัน กรณีจากตัวอย่างข้างต้นก็คือ สามีไม่มี  
ความซื่อสัตย์ต่อภรรยา ไม่รู้จักพอในเรื่องของเพศสัมพันธ์ นอกใจภรรยาไปมีหญิงอื่น เมื่อภรรยาจับได้  
ก็เกิดการทะเลาะวิวาทและการใช้ความรุนแรงต่ออันเป็นสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่การหย่าร้างกันมากที่สุด

นวนิยายเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง กล่าวถึง พ่อแม่ของพลับพลาหย่ากัน  
ตั้งแต่เขาอายุ 4 ขวบ พ่อแต่งงานใหม่ นาน ๆ เขาจะได้เจอกับพ่อสักที ทำให้เขาไม่สนิทกับพ่อ  
ดังตัวอย่าง

พลับพลาเล่า อ้อ“เราลืมหอกไปว่าพอกับแม่เราหย่ากัน  
ตั้งแต่เราเพิ่งสี่ขวบ พ่อเราแต่งงานใหม่ นาน ๆ เราจะเจอพ่อที เขา  
ก็ดีกับเรานะ แต่มันก็เหมือนไม่ค่อยสนิทเท่าไร เขามีลูกใหม่ เรา  
แอบส่องเฟสบุ๊กเขา เวลาเห็นเขาไปเที่ยวไหนกัน เราจะเก็บมา  
เทียบกับตัวเอง แล้วก็บอกว่าของเราดีกว่า เขาพักโรงแรมบัดเจ็ด  
เราพักเรียวกังห้าดาว ทรูกว่าเยอะ...”

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, น. 64)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ในสังคมไทยมีปัญหาครอบครัวหย่าร้าง ลูกไม่ได้ใช้  
ชีวิตอยู่กับพ่อหรือแม่ ทำให้เยาวชนเป็นเด็กมีปัญหาเกิดกบด เพราะขาดความอบอุ่น ความรักจาก  
ครอบครัว ดังนั้น สามีภรรยาที่ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันต้องมีความรัก ความซื่อสัตย์ต่อกันเพื่อให้ครอบครัว  
สมบูรณ์

นวนิยายเยาวชนเรื่อง จิวกับน้อย กล่าวถึง พ่อแม่ของแต้วได้หย่าร้างกันตั้งแต่เขา  
ยังเด็ก พ่อแม่ของแต้วมีครอบครัวใหม่ แต้วอยู่กับยาย ดังตัวอย่าง

ที่ผ่านมาน้อยไม่เคยรู้เลยว่าทำไมพ่อถึงไม่ชอบบ้าน  
ยายตวง และทำไมพอกับแม่ของแต้วถึงทิ้งให้อยู่กับยายตวงเพียง  
ลำพัง เขาตัดสินใจอยู่นาน แต่เพราะความอยากรู้จึงกลั่นใจถาม

ออกไป

“ฉันไม่รู้ว่าคุณถามเธอไหม แต่ฉันถามจริง ๆ นะแต่ว่า คือ ...พ่อแม่ของเธอตายไปแล้วหรือ”

“ยังไม่ตายหรือตาบ๊ว พ่อเขาแต่งงานใหม่ไปนานแล้ว ตั้งแต่เลิกกับแม่ไปก็ไม่เคยกลับบ้านนี้เลย แม่ก็แต่งงานใหม่เหมือนกัน แต่นาน ๆ จะกลับมาเยี่ยมฉันสักที สงสัยแฟนใหม่ของแม่ไม่ชอบฉัน”

“ทำไม ...ทำไมเธอถึงพูดเป็นปกติจัง ฉันนึกว่าเธอจะร้องไห้แล้วตบหน้าฉันเสียอีก”

ก็มันเป็นเรื่องจริงไม่ใช่หรือ อยู่กับยายฉันก็มีความสุขดี นะ แถมยังมีหอยทอดให้กินทุกวันด้วย”

(จิวกับน้อย, 2559, น. 72-73)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ในสังคมไทยมีปัญหาครอบครัวอย่างร้าย พ่อแม่แยกทางกันแล้วต่างฝ่ายก็แต่งงานมีครอบครัวใหม่ ลูกไม่ได้ใช้ชีวิตอยู่กับพ่อแม่ ทำให้ลูกขาดความรัก ความอบอุ่นจากพ่อแม่ ไม่ได้รับการสั่งสอนอบรมที่ดีจากครอบครัวของตนเอง ปล่อยให้การเลี้ยงดูลูกเป็นภาระของปู่ย่า ตายาย ซึ่งอาจทำให้เยาวชนมีปัญหาที่เนื่องจากการขาดความรัก ความอบอุ่น และการมีครอบครัวไม่สมบูรณ์เพราะพ่อแม่หย่าร้างกัน

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพปัญหาหลักของครอบครัวในสังคมไทย 4 ประการ คือ ปัญหาระหว่างสามีกับภรรยาที่พบหลายลักษณะ ได้แก่ การทะเลาะวิวาทกันเพราะต่างคนต่างใช้อารมณ์ความรู้สึกตัดสินปัญหา ไม่ใช่พูดจากันด้วยเหตุผล การไม่รับผิดชอบครอบครัวร่วมกัน สามีปล่อยให้งานในบ้านตกเป็นภาระของฝ่ายภรรยา ไม่ช่วยกันรับผิดชอบ การไม่ปรับตัวเขาหากัน เพราะว่าต่างฝ่ายต่างมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ต่างฝ่ายต่างมองว่าตนเองถูก มองอีกฝ่ายหนึ่งผิดเสมอ ไม่ยอมสำรวจดูความบกพร่องหรือข้อผิดพลาดของตน และไม่ยอมแก้ไขในความผิดของตน การใช้จ่ายฟุ่มเฟือยในสิ่งที่ไม่จำเป็นที่ วิ่งไปตามค่านิยมทางสังคมหรือคำแนะนำของเพื่อนบ้านโดยที่ไม่ได้ดูฐานะทางการเงินของครอบครัว และการนอกใจกันที่มีสาเหตุสำคัญมาจากความไม่ซื่อสัตย์ต่อกันและความไม่รู้จักพอ เรื่องเพศสัมพันธ์ ปัญหาพ่อแม่เลี้ยงลูกแบบตามใจ เพราะความรักที่ขาดเหตุผล ซึ่งผลเสียต่อพัฒนาการอารมณ์ นิสัย และสติปัญญาของลูก ทำให้ลูกนิสัยเสีย กลายเป็นเด็กมีปัญหาเอาแต่ใจตัวเองไม่สามารถแก้ปัญหาด้วยตนเอง ปัญหาความยากจนที่มีสาเหตุมาจากผู้นำครอบครัวขาดการศึกษาหรือมีวุฒิการศึกษาต่ำทำให้ไม่สามารถหางานทำที่ดีและมีรายได้ที่มากได้ จึงต้องทำงานรับจ้างที่มีรายได้น้อย การใช้จ่ายฟุ่มเฟือยตามค่านิยมของสังคมโดยไม่ได้ดูฐานะของครอบครัว และ

การเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขทำให้ลูกเลิกจ้างงาน และปัญหาการหย่าร้างที่มีสาเหตุสำคัญมาจากการนอกใจกันและนำไปสู่การทะเลาะวิวาท การทำร้ายร่างกายกัน และหย่าร้างกันในที่สุด ซึ่งปัญหาครอบครัวเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อครอบครัวในหลายด้าน โดยเฉพาะลูกที่ต้องมารับรู้และได้รับผลกระทบในหลายด้าน เช่น มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก ขาดความรัก ขาดความอบอุ่น ขาดการศึกษา และส่งผลต่อภาวะด้านจิตใจของเด็กที่ทำให้เกิดปัญหาตามมา เช่น การเก็บกด ก้าวร้าว รู้สึกว่าตนมีปมด้อย ไม่มั่นใจในตัวเอง ไม่ชอบสังคม ชอบอยู่ตัวคนเดียว รวมถึงมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ติดเกม ลักขโมย เป็นต้น

#### 4.1.3 ปัญหาเศรษฐกิจ

ปัญหาเศรษฐกิจเกิดขึ้นจากสาเหตุหลายประการ เช่น ความไม่สมดุลกันระหว่างความต้องการกับทรัพยากรที่มีอยู่ การติดอบายมุข การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย และภัยพิบัติทางธรรมชาติ เป็นต้น ในนวนิยายยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนภาพปัญหาเศรษฐกิจและสาเหตุของปัญหานี้ไว้ ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเรื่อง ม่าน้ำสีทอง กล่าวถึง เศรษฐกิจในครัวเรือนของชาวชนบทที่ส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก ขัดสนปัจจัยยังชีพ ส่งผลให้เยาวชนขาดต้องดิ้นรนช่วยพ่อแม่ทำงานหารายได้ให้แก่ครอบครัวตั้งแต่เยาว์วัย ดังตัวอย่าง

*ความที่เป็นเด็กที่มีพ่อแม่ยากจน ทั้งสนและโตจึงเคยชินกับการเดินไปไหนมาไหนไกล ๆ ทั้งสองเดินได้เร็วพอกันนาน ๆ.....  
พันทางลูกรังเข้าสู่ถนนลาดยาง ข้ามสะพานมาอีกฟากหนึ่ง เดินต่ออีกทอดไปตามถนนสายเล็ก ๆ อากาศยามเช้ามีดีค่อนข้างเย็นจึงช่วยให้เหนื่อยช้า ถึงสะพานปลาเหลืองก็เพิ่งไหลซิมไปหัวชอกรักแร้*

(ม่าน้ำสีทอง, 2559, น. 12-13)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สภาพทางเศรษฐกิจในครัวเรือนของชาวชนบทที่ไม่ดีส่งผลให้คนในครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก เยาวชนต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้มีชีวิตดำรงอยู่ได้ ช่วยพ่อแม่ทำงานหารายได้และปัจจัยยังชีพตั้งแต่เยาว์วัย และส่วนใหญ่เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีจะขาดโอกาสทางการศึกษาดังตัวอย่างที่จะกล่าวต่อไป

นวนิยายเรื่อง ริมคลองนั้นมีผมกับเป็ด กล่าวถึง ป้าของหยกเป็นลูกคนโต จึงไม่ได้เรียนสูง ๆ เนื่องจากครอบครัวยากจน จึงต้องออกมาช่วยงานบ้าน ดังตัวอย่าง

*ป้าเป็นพี่สาวคนโต อายุห่างจากพ่อซึ่งเป็นคนสุดท้ายถึงสิบห้าปี ป้าเรียนจบเพียงมัธยมต้นก็ต้องออกมาดูแลบ้านและ*

ทำงาน มีหน้าที่เลี้ยงดูน้อง ๆ แทนพ่อแม่ ตอนนั้นปู่กับย่ากำลังอยู่  
ในวัยตั้งตัวจึงไม่มีเงินทองมากนัก เมื่อไม่มีทางเลือกด้วยทรัพย์สิน  
เงินทองมีจำกัด จึงให้ป่าหยุดเรียนไว้เพียงแค่นั้น ซึ่งป้าก็เต็มใจ

(ริมคลองนั้นมีผมกับเปิด, 2558 น. 13)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความยากจนเป็นปัจจัยส่งผลกระทบต่ออนาคตทาง  
การศึกษา ทำให้เยาวชนขาดโอกาสทางการศึกษา ไม่สามารถศึกษาต่อในระดับสูงได้ เยาวชนบางส่วน  
ที่ทางบ้านมีฐานะไม่ดีจะไม่มีโอกาสเรียนต่อมัธยมศึกษา พอจบชั้นประถมศึกษาก็ต้องออกมาช่วย  
พ่อแม่ทำงานหารายได้ให้แก่ครอบครัว

นวนิยายเยาวชนเรื่อง จี๊กับน้อย กล่าวถึง พ่อของน้อยทำงานแบบรับจ้างเขียนแบบ  
พอเกิดน้ำท่วมทำให้เศรษฐกิจไม่ดี งานก็น้อยลง ดังตัวอย่าง

จากสถานการณ์เรื่องน้ำท่วมทำให้บริษัทที่พ่อรับจ้าง  
เขียนแบบเริ่มส่งงานให้พ่อน้อยลง พ่อจึงชักชวนลูกน้องเก้าสองคน  
หันไปรับงานซ่อมบ้านที่ตั้งอยู่ริมน้ำ รวมถึงทำทางเดินไม้ให้  
หมู่บ้านต่าง ๆ ธุรกิจนี้ทำเงินให้พ่อพอสมควร แต่อีกไม่นานพอน้ำ  
ท่วม งานต่าง ๆ ที่พ่อทำได้คงต้องยุติลง พ่อจึงรับงานแบบไม่เกี่ยง  
ค่าแรงและทำงานหนักหารู้งานค่า พ่อไม่ดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ ยาม  
ที่ทำงานเครียดหรือมีเรื่องกังวลพ่อจะร้องเพลงของทูล ทองใจเบา ๆ  
และเล่นกับเจ้าบอส

(จี๊กับน้อย, 2559, น. 75)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้คนบางส่วนประสบกับปัญหา  
เศรษฐกิจ รายได้ไม่เพียงพอ คือ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ได้แก่ น้ำท่วมที่ส่งผลกระทบต่องานและ  
การจ้างงานหลายอย่างต้องซบเซา เนื่องจากน้ำท่วมพื้นที่ไม่สามารถทำต่อได้ ทำให้คนจำนวนมากมี  
รายได้ลดลง บางรายขาดรายได้เนื่องจากไม่มีงานทำ ส่งผลให้ความเป็นอยู่ของครอบครัวด้านต่าง ๆ  
ยากลำบากมากขึ้น รวมถึงเกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่น ปัญหาการเป็นหนี้สิน ปัญหาทางจิตคือ  
ความ เครียด ความวิตกกังวลที่ไม่มีงานทำ ไม่มีรายได้มาจุนเจือครอบครัว

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า ปัญหาเศรษฐกิจเกิดจากหลายปัจจัยที่พบ คือความ  
ยากจนของครอบครัวที่เป็นสาเหตุสำคัญของการเป็นหนี้สิน การขาดการศึกษาทำให้ไม่สามารถหางาน  
ที่ดี มีรายได้สูงทำได้ ต้องทำงานรับจ้างทั่วไปที่มีแค่แรงต่ำ และการประสบกับภัยพิบัติ เช่น น้ำท่วม  
ส่งผลให้การธุรกิจหรืองานที่ต้องหยุดซบเซา บางคนสูญเสียทรัพย์สิน ไม่มีรายได้ หรือรายได้ก็ลดลง  
เนื่องจากปัญหาน้ำท่วมทำให้รับงานได้น้อย เป็นต้น

#### 4.1.4 ปัญหาสิ่งแวดล้อม

ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่สำคัญในโลกปัจจุบันและมีสาเหตุหลักมาจากการที่มนุษย์ใช้ทรัพยากรธรรมชาติในปริมาณที่สูงขึ้น ปัญหานี้ส่งผลกระทบต่อโลกและมนุษย์ในหลายด้าน นับว่าเป็นปัญหาที่ทุกคนต้องตระหนักและร่วมมือกันหาทางป้องกันแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของทุกคนและความสมดุลของโลก นวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมไว้อย่างชัดเจน 3 ปัญหา ได้แก่ ปัญหาการทำลายป่า ปัญหาการล่าสัตว์ป่า และปัญหาการทำประมง

##### 1) ปัญหาการทำลายป่าไม้

ปัญหาการทำลายป่าไม้ หมายถึง สภาวะของป่าไม้ตามธรรมชาติที่ถูกทำลายโดยการตัดต้นไม้ เกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ เช่น การตัดต้นไม้เพื่อนำพื้นที่มาทำการเกษตร พัฒนาถนนหนทาง หรือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ และการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าเพื่อนำมาแปรรูปขาย เป็นต้น การทำลายป่าไม้มีผลกระทบต่อโลก มนุษย์ สัตว์ และสิ่งอื่น ๆ เป็นวงกว้าง ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึง อาสาเล่าว่าเมื่อสามสิบปีก่อนคนในหมู่บ้านตัดต้นไม้เกินไป เมื่อฝนตกมีน้ำป่าไหลลงมาหมู่บ้าน ดังตัวอย่าง

“ผมรู้ว่าอีกด้วยเมื่อสามสิบปีก่อนที่นี่เคยมีการบุกรุกทำลายป่าจนป่าเสื่อมโทรม”

แม้จอห์นจะพูดภาษาไทยไม่ชัดตึ๊ง แต่ไม้ก็เข้าใจคำพูดของเขาทั้งหมด

“ใช่ครับ เมื่อสามสิบปีก่อนป่าบริเวณนี้เคยมีการลักลอบตัดต้นไม้ใหญ่และบุกรุกป่าเพื่อปลูกพืชไร่ ถ้าไม่เป็นเพราะฝนตกหนักติดต่อกันหลายวันจนน้ำป่าไหลทะลักจากเขาและหอบเอาทั้งดินทั้งโคลนกับต้นไม้ที่ถูกตัดลงมาถล่มหมู่บ้านที่อยู่ข้างล่าง ที่นี่คงเป็นเขาหัวโล้นไปหมดแล้วครับ” ไม้นึกถึงเหตุการณ์เมื่อครั้งเขายังเป็นเด็ก พ่อกับแม่ต้องพาเขาหนีน้ำป่าขึ้นไปบนที่สูงเช่นเดียวกับชาวบ้านอีกหลายสิบครอบครัว น้ำป่าที่ไหลเชี่ยวกรากซัดบ้านเรือนหลายหลังหายไปใพบริตตา หลายคนสูญหายไปกับสายน้ำ

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 29)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สาเหตุสำคัญของปัญหาการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้เกิดจากความต้องการเข้าครอบครองที่ดินเพื่อทำการเกษตร ปลูกพืชไร่ของชาวบ้าน ทำให้เกิดผลกระทบตามมาหลายประการ เช่น เกิดน้ำป่าพัดพาเอาดินโคลน ต้นไม้ลงมาถล่มบ้านเรือนของประชาชน ทำให้พืชผลทางการเกษตรและทรัพย์สินของประชาชนเสียหาย ผู้คน สัตว์เลี้ยง

ต้องล้มตาย ที่มีชีวิตรอดก็ต้องอพยพหนีน้ำไปอยู่ในที่สูง ทั้งนี้เป็นเพราะป่าไม้ที่คอยช่วยซับและชะลอน้ำถูกทำลายไป นอกจากนี้ ยังส่งผลต่อระบบนิเวศของป่าไม้ที่เป็นห่วงโซ่ของอาหารและปัจจัยยังชีพอื่น ๆ ให้เสียสมดุล มนุษย์ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากป่าในการยังชีพได้อีก สัตว์ป่าไม่มีที่อยู่อาศัยเกิดความแห้งแล้งของอากาศ ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลและอากาศร้อนขึ้น ดังตัวอย่างที่จะกล่าวต่อไป

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึง อาศาเล่าให้เพื่อนว่าในอนาคตพันธุ์ไม้จะลดลง ซึ่งจะส่งผลให้ป่าไม้ลดลงตามมาด้วย มนุษย์จะต้องเผชิญกับปัญหาที่จะตามอีกหลายอย่าง ดังตัวอย่าง

“พันธุ์ไม้ที่สูญหายไปหรือ เธอหมายความว่ายังไง”

“ในอนาคต โลกจะเหลือพื้นที่ที่เป็นป่าน้อยลงไปอีก”

อาศาอธิบาย “นอกจากนี้ธนาคารเมล็ดพันธุ์หรือสถานที่ที่เก็บเมล็ดพันธุ์ทุกชนิดของโลกในประเทศต่าง ๆ ต้องเผชิญแผ่นดินไหวหลายแห่งพังพินาศราบเป็นหน้ากลองทำให้พันธุ์ไม้หลายชนิดได้รับความเสียหายและสูญพันธุ์ไป”.....

ละไมมักได้ยินผู้ใหญ่พูดกันอยู่เสมอว่าป่าไม้นับวันจะลดน้อยลงไปทุกทีเพราะมีการตัดไม้ทำลายป่าเอาไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว และยังมีกรบุกรุกป่าเพื่อทำสวนทำไร่ จนบางพื้นที่กลายเป็นภูเขาหัวโล้นไปแล้ว

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 87)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้ป่าไม้ลดจำนวนลง 2 ประการคือ ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดจากแผ่นดินไหว ทำให้ธนาคารหรือสถานที่ที่เก็บเมล็ดพันธุ์ไม้ทุกชนิดของโลกในประเทศต่าง ๆ รวมถึงเมล็ดพันธุ์เหล่านั้นได้รับความเสียหายหรือสูญหายไป สาเหตุอีกประการหนึ่งก็คือ การลักลอบตัดไม้ทำลายป่าเพื่อนำไม้ใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ และนำพื้นที่มาใช้ทำการเกษตร ส่งผลให้สิ่งแวดล้อมธรรมชาติถูกทำลาย พื้นที่ป่าไม้ลดลง พันธุ์ไม้สูญพันธุ์ไป สัตว์ป่าไม่มีที่อยู่อาศัย ป่าที่เป็นแหล่งผลิตปัจจัยยังชีพธรรมชาติของมนุษย์สูญไป มนุษย์ต้องเผชิญกับภัยพิบัติทางธรรมชาติต่าง ๆ เช่น แผ่นดินไหว น้ำท่วม อากาศร้อน ฝนแล้ง เป็นต้นตามมา ดังตัวอย่างที่จะกล่าวต่อไป

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึง เมื่อมนุษย์ต้องการประโยชน์จากธรรมชาติมากขึ้น สิ่งแวดล้อมธรรมชาติก็จะถูกทำลายมากขึ้น และผลที่ตามมาคือ ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์จะต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น ภาวะโลกร้อน ความแห้งแล้ง น้ำลดลง ดังตัวอย่าง

“จากนี้ไปอีกประมาณสามสิบปีโลกจะร้อนขึ้นมากกว่านี้

อุณหภูมิที่สูงขึ้นจะทำให้เกิดความแห้งแล้งยาวนานขึ้น พืชและ

ต้นไม้ต้นเล็กที่บอบบางจะปรับตัวไม่ทันและจะตายลงในที่สุด พายุฝนจะทวีความรุนแรงขึ้น ต้นไม้ใหญ่จะหักโค่นลงเป็นจำนวนมาก และเกิดน้ำท่วมใหญ่ จำนวนต้นไม้บนโลกจึงลดน้อยไปเรื่อย ๆ”

“ฟังแล้วโลกอนาคตน่ากลัวมากเลยนะ”

“มันเกิดจากฝีมือมนุษย์ที่เอาแต่ตัดดวงประโยชน์จากธรรมชาติมากเกินไปโดยไม่คิดจะดูแลรักษาหรือคิดจะรักษา ก็ต่อเมื่อทุกอย่างสายไปแล้ว”.....

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 87-88)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้มนุษย์ทำลายป่าไม้ก็คือ ความต้องการประโยชน์จากธรรมชาติอย่างขาดวิจรรย์ญาณ มุ่งแต่กอบโกยผลประโยชน์โดยไม่ใส่ใจที่จะช่วยกันดูแล ป้องกัน รักษา และฟื้นฟูป่าไม้ที่ได้รับความเสียหายหรือเสื่อมโทรมให้สมบูรณ์ นอกจากนี้ยังสะท้อนถึงผลกระทบที่ตามมาจากการทำลายป่าไม้ นั่นก็คือ มนุษย์ต้องเผชิญกับภัยพิบัติจากธรรมชาติ เช่น สภาวะโลกร้อน ความแห้งแล้ง ต้นไม้เล็กใหญ่รวมถึงพืชผลทางการเกษตรอื่น ๆ ล้มตาย พายุฝนตกหนักเกิดน้ำท่วมอย่างฉับพลัน ดังนั้น จึงทำให้เห็นได้ว่าปัญหาการทำลายป่าเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อมนุษย์และโลกอย่างมาก จำเป็นต้องหาแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหานี้ อย่างเร่งด่วน

## 2) ปัญหาการล่าสัตว์ป่า

ในสมัยก่อนมนุษย์ล่าสัตว์ป่าเพื่อเป็นอาหารยังชีพ แต่ในปัจจุบันมนุษย์บางคนล่าสัตว์เพื่อเกมกีฬาและการค้า ทำให้จำนวนสัตว์ป่าลดลงอย่างมาก บางชนิดใกล้สูญพันธุ์และบางชนิดสูญพันธุ์ไปแล้ว ปัญหาการล่าสัตว์ป่าเป็นปัญหาที่สำคัญของสังคมไทยที่ทุกคนควรตระหนักและหาทางป้องกันแก้ไข ทุกคนต้องสร้างจิตสำนึกความห่วงใยที่จะช่วยกันรักษาสัตว์ป่าไว้ ในนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนปัญหาการล่าสัตว์ป่าไว้อย่างเด่นชัด ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึง คนจำนวนหนึ่งได้ลักลอบเข้าไปในป่า และจับสัตว์ป่าไปขาย ดังตัวอย่าง

“นายไม่น่าบอกพวกผู้ใหญ่เลย น่าจะปล่อยให้คนใจร้ายติดอยู่ในป่าอย่างนั้น” ดินพุดใส่อารมณ์กับอากาศเมื่อรู้ว่าคนหลงป่าที่เจ้าหน้าที่และชาวบ้านช่วยกันตามหาทั้งวันทั้งคืนเป็นพวกลักลอบจับสัตว์ป่าไปขาย

“จริงด้วย คนใจร้ายอย่างนั้นไม่น่าไปช่วยเลย” น้ำเสียงกระตือรือร้น

ชายคนนั้นยอมรับสารภาพกับตำรวจว่าเขาเข้าป่าไป  
จับนกหายากมาขาย เพราะจำนนต่อหลักฐานที่มีกล่องนกเงือกตก  
อยู่ข้างตัว เขากับผู้ชายอีกสองคนจึงถูกจับไปลงโทษตามกฎหมาย  
บ้านเมือง

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 54-58)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ในสังคมชนบทไทยมีปัญหาการล่าสัตว์ป่า จับสัตว์ป่า  
ที่หายากไปขาย ซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย และส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ นั่นคือ  
สัตว์ป่าลดจำนวนลง สัตว์บางชนิดโดยเฉพาะสัตว์ป่าที่หายาก เช่น นกเงือกสูญพันธุ์ไปจากโลกนี้

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ริมคลองนั้นมีผมกับเบ็ด กล่าวถึง ครูเจ็ดเล่าให้หยกฟังว่า  
เมื่อมนุษย์นิยมกินเนื้อสัตว์มากขึ้น สัตว์ป่าก็น้อยลง ป่าไม้ก็ถูกทำลาย ดังตัวอย่าง

ครูผูกตาข่ายบนต้นไม้สูงเสียดฟ้าลงมายืนเท้าสะเอวอยู่ข้าง ๆ  
กวาดสายตาเรื่อยไปตามผืนตาข่ายที่เพ่งเสียดฟ้าเพื่อตรวจดูความ  
เรียบร้อย ปากก็ว่า

“กินสนุกปาก ฆ่าสนุกมือ นกกาฬน้อยลง ป่าไม้ก็ขยายตัว  
ได้น้อย ยิ่งมนุษย์นิยมกินเนื้อสัตว์มากขึ้น ป่าไม้ก็ยิ่งถูกทำลาย โลก  
ก็ร้อนขึ้น ที่สุดมนุษย์ก็อยู่ไม่ได้”

ผมไม่เข้าใจว่ากินเนื้อสัตว์มากแล้วทำไมป่าไม้ถึงถูกทำลาย  
มากขึ้น ครูเจ็ดหันมามองผมแล้วอธิบายเพิ่ม

“เมื่อคนกินเนื้อสัตว์มาก ๆ โรงงานก็ต้องผลิตอาหารสัตว์  
มากขึ้น พืชไร่ประเภทข้าวโพด ถั่วเหลือง มันสำปะหลังที่เป็น  
วัตถุดิบหลักก็ต้องใช้มากขึ้น พืชพวกนี้จำเป็นต้องใช้ที่โล่งเตียน  
เมื่อมีความต้องการมาก เกษตรกรก็จะขยายพื้นที่เพาะปลูกกรุกล้ำ  
เข้าไปในผืนป่าสนองความต้องการของโรงงาน”

(ริมคลองนั้นมีผมกับเบ็ด, 2558, น. 51)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ในสังคมชนบทไทยมีปัญหาการจับสัตว์ป่า เพื่อเอาไป  
กิน เพราะว่าการดำรงชีวิตของคนในสังคมชนบทต้องจับสัตว์ป่ามาเป็นอาหาร แต่เมื่อมนุษย์จับสัตว์ป่า  
มาบริโภคมากเกินไปก็ทำให้สัตว์ป่าลดจำนวนเหลือน้อยลง หรือสัตว์ป่าบางชนิดก็สูญพันธุ์ไปจากโลกนี้  
นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นว่า เมื่อมนุษย์นิยมกินเนื้อสัตว์กันมากขึ้น โรงงานก็ต้องเพิ่มการผลิตอาหาร  
สัตว์ให้มีจำนวนมากขึ้น เพื่อนำไปขายให้กับเกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์ พืชไร่ เช่น ข้าวโพด ถั่วเหลือง และ  
มันสำปะหลังที่เป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตอาหารสัตว์ก็ต้องเพิ่มจำนวนผลิตมากขึ้น ส่งผลให้ชาวบ้าน  
ต้องการพื้นที่ป่าไม้มาใช้ปลูกพืชเหล่านั้นก็เลยทำให้ป่าไม้ถูกทำลาย เมื่อป่าไม้ถูกทำลายก็จะส่ง



ผลกระทบเป็นห่วงโซ่ไปยังสัตว์ป่าไม่มีที่อยู่อาศัย ถูกล่ามาเพื่อบริโภคและขายมากขึ้น ไม่สามารถขยายพันธุ์ได้จึงทำให้สัตว์ป่าลดจำนวนลงอย่างมากหรือบางชนิดก็จะสูญพันธุ์ไปอย่างน่าเสียดาย

### 3) ปัญหาการทำประมง

ปัญหาการทำประมง หมายถึง ชาวประมงมีปัญหาที่เกิดจากความเสื่อมโทรมของทรัพยากรสัตว์น้ำทั้งกุ้ง หอย ปู ปลา และสัตว์ทะเลชนิดอื่น ๆ ที่ลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ชาวประมงจับสัตว์ทะเลได้น้อยลง ส่งผลกระทบต่อรายได้ลดลงตามมาด้วย ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเรื่อง ม้าน้ำสีทอง กล่าวถึง ครูนิตยาเล่าให้นักเรียนว่า เรือประมงประเภทต่าง ๆ จำนวนมากและเครื่องมือจับปลาที่ทันสมัย ส่งผลให้ปลาและสัตว์ทะเลลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว ดังตัวอย่าง

นักเรียนบางคนที่ไม่เห็นหน้าพ่อนานเป็นปีจึงฟังครูนิตยา  
ที่พวกเขารับรู้จากครู ไม่ใช่ข้อมูลใหม่ เป็นเรื่องที่ทุกคนเหมือนรู้จัก  
ดีอยู่แล้ว ประเทศไทยมีเรือประมงเป็นจำนวนมาก ทั้งอวนลาก  
อวนลอย อวนรุน อวนล้อมจับ เรือเบ็ด เรือปั่นไฟเรือ เหล่านี้ออก  
จับปลาทุกฤดูกาล จนปลาในทะเลไทยแทบจะสูญพันธุ์

(ม้าน้ำสีทอง, 2559, น. 58)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้สัตว์น้ำทะเลไทยลดจำนวนลงอย่างมากในแต่ละปีมาจากการเพิ่มจำนวนของเรือประมงที่มีเครื่องมือทันสมัยและมีขีดความสามารถในการจับสัตว์ทะเลได้ครั้งละมาก ๆ ประกอบกับการจับสัตว์น้ำในทุกฤดูกาลเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้สัตว์ทะเลไม่อาจขยายพันธุ์ได้จึงและลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว สัตว์น้ำบางชนิดเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ในอนาคต

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ม้าน้ำสีทอง กล่าวถึง ครูนิตยาเล่าถึงสภาพแวดล้อมทางทะเลไทยปัจจุบันให้นักเรียนฟังว่า การทำประมงทำให้สัตว์น้ำในทะเลไทยลดจำนวนลงในแต่ละปีอย่างมาก ดังตัวอย่าง

ครูนิตยา กล่าวถึงสภาพแวดล้อมทางทะเลปัจจุบัน แล้วให้  
รายละเอียดถึงจำนวนเรือประมง ตัวเลขทางเศรษฐกิจ ข้อมูล  
การค้าขายสัตว์น้ำของไทยในแต่ละปี จากนั้นก็เข้าสู่ประเด็นใกล้  
ตัวนักเรียน เธอฉายภาพวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปของชาวประมง

“เมื่อสิบกว่าปีที่แล้ว เรืออวนลอยอวนดำในคลองข้างบ้าน  
นักเรียนมีมากกว่านี้เป็นสิบเท่า วันนี้อวนน้อยลง เหตุเพราะปลาใน  
ทะเลเหลือน้อยลง ตามสะพานในคลองใหญ่และริมแม่น้ำของ  
จังหวัดนี้ก็เหมือนกัน เรือประมงพาณิชย์ไม่ถึงเก้าในสิบ เพราะ

เดินทางไกลไปหาปลาที่ย่านน้ำต่างประเทศ ครอบครัวที่มีพ่อบ้าน  
เป็นคนเรือประมง ลีบสามลีสี่เดือนถึงได้กลับบ้าน ตอนเรือ  
ขึ้นคาน ถ้านักเรียนโตขึ้นไม่ได้เรียนต่อ ออกทะเลไปทำงานกับเรือ  
อวนลากใหญ่ นักเรียนก็คงจากบ้านไปนานเป็นปี ๆ”

(ม้าน้ำสีทอง, 2559, น. 57)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สาเหตุสำคัญของปัญหาการทำประมงพื้นของไทยว่า  
เกิดจากการที่ชาวประมงในปัจจุบันมีเครื่องมือจับสัตว์ทะเลที่ทันสมัย ทำให้มีขีดความสามารถจับปลา  
ได้มากขึ้นกว่าเครื่องมือจับปลาของชาวประมงพื้นบ้านในอดีต สาเหตุที่สำคัญ คือ การทำประมงใน  
ปัจจุบันเป็นการทำเชิงพาณิชย์ที่มุ่งผลประโยชน์ตอบแทนสูงเป็นที่ตั้ง นั่นหมายความว่า ชาวประมง  
ต้องจับสัตว์ทะเลให้ได้จำนวนมาก ในขณะที่เดียวกันก็สะท้อนความต้องการผลประโยชน์จากสัตว์ทะเล  
ของชาวประมงที่สูงตามสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตโดยเฉพาะค่าครองชีพของ  
คนในสังคมปัจจุบันที่สูงขึ้น ทำให้สัตว์น้ำในทะเลไทยถูกจับมาขายมากขึ้น ส่งผลให้สัตว์ทะเลลด  
จำนวนลงอย่างรวดเร็วในแต่ละปี บางชนิดก็สูญพันธุ์ไปจนชาวประมงไทยต้องออกเรือไปจับสัตว์ทะเล  
ในที่ไกล ๆ ยัมน่านน้ำของต่างประเทศ ซึ่งใช้เวลาจับสัตว์ทะเลแต่ละครั้งเป็นเวลานาน

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ม้าน้ำสีทอง กล่าวถึง ครุฑนิตยาเล่าถึงสถานการณ์ปัจจุบันที่  
สัตว์น้ำทะเลไทยน้อยลง เพราะชาวประมงจับสัตว์น้ำทะเลอย่างผิดวิธี ดังตัวอย่าง

ครูสาวให้พูดถึงสัตว์ทะเล นอกจากปลา ปะการัง กุ้ง หอย  
และสัตว์อื่น ๆ หลายสายพันธุ์แล้ว ครูลืมนึกถึงม้าน้ำทั้งสนและได้  
รู้สึกผิดหวังลึก ๆ ครูนิตยาพูดถึงสถานการณ์ประมงปัจจุบันที่  
สัตว์น้ำในทะเลไทยเหลือน้อยลง แนวหินและปะการังถูกทำลาย  
เรือประมงอวนลากไทยส่วนหนึ่งเข้ามาจับปลาติดชายฝั่ง ทำลาย  
สัตว์น้ำช่วงวางไข่...

(ม้าน้ำสีทอง, 2559, น. 48)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้สัตว์น้ำในทะเลไทยลดจำนวนลง  
นั่นคือ การขาดความรู้ ความเข้าใจ และการมองไม่เห็นผลกระทบจากการใช้เครื่องมือจับสัตว์ทะเลที่  
ไม่ถูกต้องและผิดวิธี คือ การใช้อวนลากจับปลาใกล้ฝั่งที่เป็นบริเวณที่มีน้ำตื้น ส่งผลให้อวนลากไป  
ทำลายแนวหินและปะการังที่เป็นระบบนิเวศในท้องทะเลไทยและเป็นแหล่งอาศัยเพาะพันธุ์ของสัตว์  
ทะเลให้ได้รับความเสียหาย และการจับสัตว์ทะเลในช่วงที่สัตว์ทะเลวางไข่ เป็นการทำลายวงจรชีวิต  
ของสัตว์และห่วงโซ่อาหาร ส่งผลให้จำนวนสัตว์ทะเลลดจำนวนลงและบางชนิดสูญพันธุ์ไปอย่างน่า  
เสียดาย นอกจากนี้ การทำประมงเชิงพาณิชย์ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีการจับสัตว์ทะเลมาขาย  
มากขึ้น ส่งผลให้สัตว์ทะเลบางชนิดลดจำนวนลงอย่างมาก ดังตัวอย่างที่จะกล่าวต่อไป

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ม้าน้ำสีทอง กล่าวถึง ชาวชนบทในภาคใต้ มีรายได้จากการขายม้าน้ำ ดังตัวอย่าง

“ขอเวลาขำขายม้าน้ำก่อน” ชิตวกสายตากลับสู่ธุรกิจที่ยัง  
ทำค้างไว้

ม้าน้ำหลากหลายขนาดแต่ละพวงถูกแยกออกมาตีราคา ทั้ง  
ตัวดำขนาดเล็กเท่านิ้วก้อย ตัวหนาม ๆ สีทองดูจะได้ราคาดี เสรีจ  
ไปพวงหนึ่ง ชายวัยกลางคนจ่ายเงิน ชิตแยกเก็บไว้พร้อมเขียนชื่อ  
เจ้าของ

สนถาม “ม้าน้ำเป็นเขาซื้อไปทำอะไร”

“เอาไปเลี้ยงขาย” ชิตตอบ “ม้าน้ำหายากจึงมีราคาแพง  
ตัวใหญ่หนาม ๆ อย่างที่เอ็งเห็น เขาขายกันโลละหลายพัน ส่ง  
ได้หวัน ฮ่องกง เขาเอาไปทำยา บ้างก็ทำเป็นพวงกุญแจ บางคนก็  
เอาไปเป็นของขวัญวันแต่งงาน”.....

(ม้าน้ำสีทอง, 2559, น. 44)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า การทำประมงเชิงพาณิชย์ที่มุ่งจับสัตว์ทะเลให้ได้  
จำนวนครั้งละมาก ๆ จากตัวอย่างก็คือ ม้าน้ำ แล้วนำไปขายที่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ  
เช่น ได้หวัน ฮ่องกง เพื่อนำไปเลี้ยงเชิงพาณิชย์ นำไปทำเป็นตัวยา ทำเป็นเครื่องประดับ เช่น  
พวงกุญแจ บางคนก็เอาไปเป็นของขวัญวันแต่งงาน ประกอบกับม้าน้ำมีราคาแพงจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่  
ทำให้มีการจับม้าน้ำมาเพื่อการพาณิชย์มากขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ม้าน้ำในทะเลไทยลดจำนวนลงอย่าง  
รวดเร็ว และอาจทำให้ม้าน้ำบางชนิดสูญพันธุ์ไปจากท้องทะเลไทยได้ในอนาคต ซึ่งมีใช้ม้าน้ำอย่าง  
เดียวที่เสี่ยงต่อการใกล้สูญพันธุ์ สัตว์ทะเลอื่น ๆ เช่น หอยมุก งู และปลิงทะเลที่กำลังประสบกับปัญหา  
การถูกจับมาบริโภคและเพื่อการค้ามากขึ้นเรื่อย ๆ และเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ด้วยเช่นกัน ดังตัวอย่างที่  
จะกล่าวต่อไป

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ม้าน้ำสีทอง กล่าวถึง ทุกเช้าที่สะพานปลาจะมีคนมารับซื้อ  
พวกสัตว์น้ำไปขายต่อที่กรุงเทพมหานคร เช่น ม้าน้ำ หอยมุก งู และปลิงทะเล ดังตัวอย่าง

ทุกเช้าที่สนกับโตมาสะพานปลา พวกเขาไม่ได้สนใจคนรับ  
ซื้อม้าน้ำ คนเหล่านี้จะตระเวนไปทั่วเมืองและหมู่บ้านชายฝั่ง  
คุ้นเคยกับเรือประมงแทบทุกลำ พวกเขาจับซื้อม้าน้ำ หอยมุก งู  
และปลิงทะเล ม้าน้ำขึ้นอยู่กับขนาด พวกเขาจะได้ราคาเป็นตัว ๆ  
เมื่อรวบรวมไปขายยังร้านรับซื้ออีกทอดก็จะได้ราคาเป็นกิโล

ก่อนหน้านี้มีเพียงม้าน้ำตากแห้ง ตอนหลังเมื่อเกิดธุรกิจ

เลี้ยงม้าน้ำสถานการณ์ไม่ต่างกับบ่อเลี้ยงกุ้งกุลาดำเมื่อหลายปีก่อน  
ที่คนรับซื้อสัตว์และของทะเลเหล่านี้จะรับซื้อกุ้งกุลาดำเป็น ๆ เพื่อ  
นำไปขายต่อให้เจ้าของบ่อกุ้งที่ต้องการพ่อพันธุ์แม่พันธุ์

ม้าน้ำที่รอดชีวิตจากกุ้งอวน ถูกเลี้ยงไว้ในโหลแก้วรอเวลา  
ขายต่อ มักได้ราคาสูง ถึงแม้เป็นแค่ลูกม้าน้ำตัวเล็ก ๆ ก็ตาม....

รับซื้อจากลูกเรือให้ราคาสูงต่ำตามขนาด ครั้นนำไปขาย  
ต่อให้ร้านรับซื้อก็จะรวมกันซึ่งเป็นกิโล กำไรค่อนข้างสูงทำให้มีคน  
หันมาประกอบอาชีพนี้มากขึ้น

(ม้าน้ำสีทอง, 2559, น. 48-49)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สถานการณ์ของสัตว์ทะเลของไทยที่ถูกจับมาบริโภค  
และเพื่อการค้ามากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งม้าน้ำ หอยมุก งู ปลิงทะเล และอื่น ๆ และการเพิ่มจำนวนของผู้  
ค้าขายสัตว์ทะเลที่เพิ่มตามความต้องการของลูกค้า เนื่องจากสัตว์ทะเลบางชนิด เช่น ม้าน้ำมีราคาแพง  
ขายได้กำไรดี จึงทำให้คนจำนวนมากหันมาประกอบอาชีพค้าขายสัตว์ทะเล ส่งผลให้สัตว์ทะเลถูกจับ  
มาขายมากขึ้น ลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว และเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของสัตว์ทะเลบางชนิดในอนาคต

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า นวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561  
ได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมของสังคมไทยคือ ปัญหาการทำลายป่าไม้ที่มีสาเหตุสำคัญ  
มาจากความต้องการนำไม้มาใช้ประโยชน์ส่วนตัวหรือเพื่อการค้า และการนำพื้นที่ป่ามาทำการเกษตร  
ส่งผลให้ป่าไม้สีเขียวลดลง พันธุ์ไม้บางชนิดสูญพันธุ์ไป สัตว์ป่าไม่มีที่อยู่อาศัย และส่งผลกระทบต่อ  
มนุษย์ที่ต้องเผชิญกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น ภาวะโลกร้อน ฝนฟ้าแล้ง พายุพัดกระหน่ำอย่าง  
รุนแรง น้ำท่วมฉับพลัน แผ่นดินไหว ดินถล่ม และน้ำป่าไหลบ่ามาท่วมทับบ้านเรือน ทรัพย์สิน และ  
พืชผลทางการเกษตรได้รับความเสียหาย ปัญหาการล่าสัตว์ป่าทั้งเพื่อการยังชีพและการค้าขาย ส่งผล  
ให้สัตว์ป่าลดจำนวนลงเรื่อย ๆ สัตว์ป่าไม่สามารถขยายพันธุ์ได้ บางชนิดสูญพันธุ์ไปจากผืนป่าไทย  
ปัญหาการทำประมงทั้งเพื่อการยังชีพและการพาณิชย์ที่เกิดจากความจำเป็นต้องจับยังชีพที่เพิ่มขึ้น  
ของชาวประมงตามสภาพแวดล้อมของสังคม การมีเครื่องมือจับสัตว์น้ำที่ทันสมัยและมีขีด  
ความสามารถในการจับสัตว์น้ำที่เพิ่มขึ้น การทำประมงที่ผิดวิธีด้วยการนำเรืออวนลากมาจับปลาใกล้  
ฝั่ง ทำให้แนวหินและปะการังอันเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยและเพาะพันธุ์ของสัตว์ทะเลถูกทำลายไป อีกทั้ง  
ยังมีการจับสัตว์น้ำในช่วงวางไข่อันเป็นการทำลายวงจรชีวิตของสัตว์ทะเล ประกอบกับสัตว์ทะเลบาง  
ชนิดมีราคาแพงและเป็นที่ยอมรับของลูกค้า ทำให้จำนวนผู้ค้าขายสัตว์ทะเลเพิ่มมากขึ้น และมีการจับ  
สัตว์ชนิดนั้น ๆ มาขายมากขึ้นด้วย ปัจจัยเหล่านี้ทำให้สัตว์ทะเลไทยลดจำนวนลงไปเรื่อย ๆ  
สัตว์ทะเลบางชนิดสูญพันธุ์ และบางชนิดกำลังใกล้จะสูญพันธุ์ ดังนั้น ปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งหมดที่  
กล่าวมาจึงเป็นปัญหาที่คนในสังคมไทยทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องตระหนักและให้ความสนใจ พร้อม

กับช่วยกันหาแนวทางป้องกันแก้ไขเพื่อไม่ให้ปัญหาแต่ละด้านนั้นรุกรามจนไม่อาจที่จะแก้ไขได้ในอนาคต

## 4.2 แนวทางแก้ไขปัญหาล้างคัมไทย

แนวทางแก้ไขปัญหาล้างคัมไทยในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้นำเสนอไว้อย่างเด่นชัดมี 4 ประการ ได้แก่ แนวทางแก้ไขปัญหาของเยาวชน แนวทางแก้ไขปัญหาครอบครัว แนวทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ และแนวทางแก้ไขปัญหาล้างคัมไทย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

### 4.2.1 แนวทางแก้ไขปัญหาของเยาวชน

ปัญหาของเยาวชนในปัจจุบันมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่มีสาเหตุมาจากปัจจัยภายในตัวของเยาวชน ครอบครัว และปัจจัยแวดล้อมทางสังคมที่พวกเขาอาศัยอยู่ ที่ทุกฝ่ายควรให้ความสนใจและหาแนวทางป้องกันแก้ไขอย่างรีบด่วน เพราะเยาวชนยังอยู่ในช่วงวัยรุ่น มีประสบการณ์ชีวิตน้อย มีความคิดและการตัดสินใจทำเรื่องต่าง ๆ ยังไม่รอบคอบเหมือนกับผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์ชีวิตมาก นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้นำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาเยาวชนไว้ 6 ประการ ได้แก่ ปัญหาด้านจิตใจ ปัญหาการติดเกม ปัญหาการชอบแก๊งเพื่อน ปัญหาการลักขโมย ปัญหาการติดยาเสพติด และปัญหาการตั้งครุฑที่ไม่พึงประสงค์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

#### 1) แนวทางแก้ไขปัญหาด้านจิตใจ

นวนิยายเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้นำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านจิตใจของเยาวชน คือ ความไม่มั่นใจตัวเองที่มีสาเหตุสำคัญมาจากครอบครัวที่ไม่อบอุ่น เนื่องจากพ่อแม่แยกทางกันหรือทะเลาะวิวาทกันไว้ จนกลายเป็นคนเก็บกด วิตกกังวล เกลียดกลัวสังคม ชอบอยู่ตัวคนเดียว ไม่ชอบคบหากับใครไว้ เมื่อมีปัญหาใด ๆ ก็จะไม่ยอมปรึกษาใคร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นวนิยายเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง กล่าวถึง พลัปลามีปัญหาด้านจิตใจ ซึมเศร้า แล้วจึงไปพบนักจิตวิทยาเพื่อหาทางแก้ไข ดังตัวอย่าง

พลัปลาล่าต่อ “นักจิตวิทยาบอกว่าเรามีอาการของคนเป็นซึมเศร้า เขาแนะนำให้เราไปโรงพยาบาล รับการบำบัดอย่างจริงจัง เราก็เลยบอกแม่ ที่แรกเขาก็งั้น ๆ นะ ประมาณว่าเขาควรไปหาหมอดีกว่าไหม เหมือนกับเขาเป็นผู้ถูกกระทำ เราเป็นผู้ร้าย แต่เขาก็ยอมให้เราไป สุดท้ายก็เลยเลือกโรงพยาบาลนี้เพราะไม่ต้องรอคิวนาน หมอให้ยาเรากินด้วย กินแล้วก็มัน ๆ เคลิ้ม ๆ หัวหนัก

ไม่ค่อยอยากตื่นตอนเช้า แต่ความคิดอะไรแย่ ๆ หายไปหมด  
เลย .....

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, น. 64)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาทางจิตใจที่ถูกต้อง คือ การไปพบนักจิตวิทยาเพื่อขอคำปรึกษา ซึ่งนักจิตวิทยาก็ได้แนะนำให้ภานี้ไปพบจิตแพทย์ที่โรงพยาบาล เพราะจิตแพทย์สามารถให้คำปรึกษาและให้การรักษาได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้อาการทางจิตได้รับการเยียวยา แก้ไขจาก นี่คือการแก้ไขที่ถูกต้อง ไม่ใช่ปล่อยไว้ โดยไม่ยอมปรึกษาใคร จนเกิดความเครียดและหาวิธีการแก้ปัญหาอย่างผิด ๆ เหมือนตัวอย่างแรก

นอกจากนี้ นวนิยายเยาวชนเรื่อง วันเกิดของเค้าโมง กล่าวถึง โรงพยาบาลได้จัดกิจกรรมคลินิกวัยรุ่น เพื่อให้กลุ่มเยาวชนที่มีปัญหารักษากัน ดังตัวอย่างเช่น

“พี่คงยังไม่ได้อ่านวันนี้” ภานี้บอก “อีกครึ่งชั่วโมงต้อง  
ออกไปข้างนอก”

“วันนี้มีคลินิกวัยรุ่นใช้ใหม่ลูก” หมอพายเอ่ยชื่อโรงพยาบาล  
ที่เชี่ยวชาญด้านสุขภาพจิต

“ครับ วันนี้มีกลุ่มสนทนาบำบัด มีเด็กลงทะเบียนมาสิบสอง  
คน” .....

เค้าโมงพิมพ์ข้อความค้นหาในโทรศัพท์ เว็บไซต์ของ  
โรงพยาบาลโผล่ขึ้นมา เธอกดหาคลินิกวัยรุ่น....กลุ่มสนทนาบำบัด...  
พอไล่ลงไปก็เห็นหัวข้อเครือข่ายเสริมสร้างสุขภาพจิตครอบครัว.....

(วันเกิดของเค้าโมง, 2561, น. 51-53)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า นอกจากการไปพบนักจิตวิทยาและจิตแพทย์แล้ว ยังมีแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านจิตใจของเยาวชน คือ การจัดกิจกรรมคลินิกวัยรุ่น เพื่อเสริมสร้างสุขภาพจิตใจของเยาวชนในลักษณะของกลุ่มสนทนาบำบัดเปิดให้เยาวชนที่มีปัญหาเล่าปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนให้กลุ่มเพื่อนฟังโดยมีพยาบาลหรือแพทย์ดูแลอย่างใกล้ชิด เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยฟื้นฟูสุขภาพจิตของเยาวชนให้กลับเป็นปกติได้

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น กล่าวถึง ครามมีปัญหาการไม่มั่นใจตัวเอง แล้วมีขนมให้กำลังใจกันมาตลอด ดังตัวอย่าง

ดวงตาเหล่านั้นทำให้ครามกลัว .....หากเป็นเมื่อก่อน  
ครามคงหนี หนีไปให้ไกลจากดวงตาเหล่านั้น ชุกซ่อนตัวเหมือนลูก  
นกตกจากรัง ไร้ทางสู้ แต่ยามนี้ ขมิ้นยังอยู่เคียงข้างเขา.....

“งานชิ้นสุดท้ายแล้วเนอะ” ขมิ้นมองวงสี่สามชั้น ค่อย ๆ  
ใกล้เป็นรูป

“พรุ่งนี้ม่าคาบศิลปะ อย่าลืมเอาไปส่งนะ”

ครามมองขมิ้นสลับกับภาพพวงกลมครึ่งเหลี่ยมที่ระบายค้ำ  
เอาไว้ นี่เป็นงานชิ้นสุดท้ายที่ค้ำไว้ เขามักบอกขมิ้นว่างานเสร็จ  
หมดเมื่อไร เขาจะไปส่งครูรุ้งด้วยตัวเอง แต่เมื่อถึงเวลาจริง ๆ

ครามชักไม่มั่นใจว่าต่อจากนี้จะเป็นอย่างไร

แต่เมื่อเงยหน้ามอง ขมิ้นอยู่ตรงนั้น มันทำให้ครามมั่นใจ  
ว่าเขาจะต้องไม่เป็นไร เด็กชายจุ่มพู่กันลงในจานสี ก่อนระบาย  
กลมครึ่งเหลี่ยมจนเต็มดวง

(เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น, 2559, น. 89-90)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาเยาวชนด้านจิตใจ คือ  
การได้รับกำลังใจจากเพื่อน เพราะว่าเพื่อนเป็นบุคคลวัยเดียวกันที่สนิทสนมกับเยาวชนมาก การให้  
กำลังใจกับเพื่อนจึงเป็นมิตรภาพที่มีพลังสามารถทำให้เพื่อนที่มีปัญหาด้านจิตใจมีความมั่นใจตนเอง มี  
พลังใจที่จะต่อสู้กับความรู้สึกที่ไม่กล้า เป็นความกล้าหาญ ไม่ท้อแท้ สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง  
เหมือนกับคนอื่น ดังนั้น กำลังใจจากคนรอบข้างโดยเฉพาะพ่อแม่เป็นพลังที่สามารถแก้ปัญหาความไม่  
มั่นใจของเยาวชนได้อย่างดี

## 2) แนวทางแก้ไขปัญหาการติดเกม

เนื้อหาของนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-25561 ได้สะท้อนถึง  
แนวทางในการแก้ไขปัญหาการติดเกมของเยาวชนไว้ ดังตัวอย่างเช่น

นวนิยายเรื่อง ดินแดนสี่สัน กล่าวถึง การสร้างสิ่งแวดล้อมภายในครอบครัวของ  
เมืองใหม่ที่ผู้ประพันธ์ให้ชื่อว่า ดินแดนสี่สันให้มีความรัก ความอบอุ่น ส่งผลให้เยาวชนไม่มีปัญหา  
ดังตัวอย่าง

เด็กกลุ่มใหญ่กำลังวิ่งเล่น บางคนเล่นว้าวแข่งกับสายลม  
เย็นสบาย เด็กทุกคนล้วนมีสี่สัน บ้านเรือนเรียงรายเป็นแถวลาด  
ทางเดิน โอบล้อมด้วยป่าไม้เขียวชอุ่ม แต่ละครอบครัวช่วยกัน  
ทำงานอย่างขะมักเขม้น บางครอบครัวเขาเห็นพ่อแม่ลูกช่วยกัน  
เตรียมพื้นที่ก่อไฟอย่างสนุกสนาน.....

(ดินแดนสี่สัน, 2559, น. 96)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า แนวทางแก้ไขปัญหาการติดเกมและปัญหาอื่น ๆ  
ของเยาวชนที่มีสาเหตุมาจากการขาดความรัก ความอบอุ่นจากคนในครอบครัว เนื่องจากพ่อแม่

แยกหากัน พ่อแม่ทะเลาะวิวาทกัน หรือพ่อแม่ไม่มีเวลาให้กับลูก ส่งผลให้เยาวชนเกิดความเหงา เก็บตัวไม่กล้าเข้าร่วมสังคมเพราะอายุเพื่อน ๆ และทางออกด้วยการไปอยู่ในโลกของเกมหรือการกระทำที่เสียหายอื่น ๆ เช่น เสพยาเสพติด คือ พ่อแม่ต้องให้ความเอาใจใส่ดูแล ให้ความรัก ความอบอุ่น มีเวลาพูดคุยกับลูก และหากิจกรรมที่เป็นประโยชน์ทำร่วมกันตั้งตัวอย่างข้างต้น ซึ่งเป็น การสร้างสิ่งแวดล้อมในครอบครัวให้เอื้อต่อพฤติกรรมที่ติงามโดยมีพ่อแม่เป็นต้นแบบของพฤติกรรมที่ ติงามและคอยเป็นที่ปรึกษาอย่างเข้าใจทุกเรื่องให้กับลูกอันเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยป้องกัน แก้ไข ปัญหาของเยาวชนได้เป็นอย่างดี

### 3) แนวทางแก้ไขปัญหาการชอบแก๊งเพื่อน

เนื้อหาของนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-25561 ได้สะท้อนถึง แนวทางในการแก้ไขปัญหาการชอบแก๊งเพื่อนของเยาวชนไว้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม้เป็น กล่าวถึง อัคคีแก๊งครามว่าเป็น ตัวประหลาด ฉีกการบ้านของคราม สองคนจึงทะเลาะกัน ครูก็เลยสั่งให้สองคนทำเวรความสะอาด ด้วยกันหนึ่งเดือน ดังตัวอย่าง

“ครูอยากให้คุณแม่ช่วยดูแลและตักเตือนพฤติกรรมของ เด็กชายอัคคีด้วยนะคะ ทางโรงเรียนคงต้องติดทัศนบัตรพร้อมทั้ง ตัดคะแนน” ครูมองมาทางคราม.....

“หลังจากนี้ครูจะให้พวกเธอสองคนทำเวรความสะอาด ด้วยกันหนึ่งเดือนเพื่อเป็นการบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกัน เริ่มตั้งแต่วันที่พรุ่งนี้เป็นต้นไป”

“คำประกาศของครูถือเป็นที่สุด ทั้งครามกับอัคคีมองหน้า เล็กเล็ก ทั้งที่ครูน่าจะรู้ว่าพวกเขาไม่ถูกกันยิ่งกว่าขมื่นกับบุญ ยัง จับคู่ให้ทำงานร่วมกันบรรยากาศจึงเต็มไปด้วยความกระอัก กระอ่วน

(เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม้เป็น, 2559, น. 108-109)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า แนวทางแก้ไขปัญหาการชอบแก๊งเพื่อนของเยาวชน 3 วิธีด้วยกัน คือ (1) พ่อแม่ ผู้ปกครองต้องเอาใจใส่ ดูแลเยาวชนอย่างใกล้ชิด อบรม สั่งสอนให้เยาวชน มีจิตที่คำนึงถึงความทุกข์ของผู้อื่น มีความรัก ความสงสารผู้อื่น เพื่อไม่ให้เด็กมีพฤติกรรมที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น (2) ครู ต้องเอาใจใส่ ดูแล ให้ความสนใจนักเรียน พยายามอบรมสั่งสอน ปลุกฝังความรัก ความสงสารผู้อื่น และการคำนึงถึงจิตใจของผู้อื่น เมื่อพบพฤติกรรมการแก๊งเพื่อน ต้องรีบเข้าไปห้าม ปราม ตักเตือน และ (3) บทลงโทษที่ไม่ใช่ความรุนแรง แต่มุ่งปรับพฤติกรรมของเด็กให้กลับตัว กลับใจจากการแก๊งเพื่อนมาเป็นรัก สงสาร ให้ความช่วยเหลือ และความสามัคคีกัน



เห็นได้จากบทลงโทษที่คุณครูให้เด็กทั้งสองทำเวรความสะอาดร่วมกันเป็นเวลา 1 เดือน เพื่อให้เด็กทั้งสองมีกิจกรรมที่ต้องทำร่วมกัน ซึ่งจะต้องร่วมมือกันทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายในแต่ละวันอันจะนำไปสู่การเห็นอกเห็นใจกัน เข้าใจกัน รัก สงสาร สามัคคี ร่วมใจ และช่วยเหลือกันทำงานให้สำเร็จ

#### 4) แนวทางแก้ไขปัญหาการลักขโมย

เนื้อหาของนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาการลักขโมยของเยาวชนไว้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ม้าน้ำสีทอง กล่าวถึง ชิดบอกเพื่อนว่าอย่าขโมยข้าวของเรื่อถ้าไม่มีปลาหล่น เราก็งไม่เอา ต้องมีความซื่อสัตย์ ดังตัวอย่าง

ชิดเรียกเพื่อนต่างวัยทั้งสองมาทำความตกลง

“พวกเอ็งจำไว้อย่างหนึ่ง อย่าได้ขโมยข้าวของในเรื่อ ไม่ว่าจะเป็นอะไร”

“ได้ถามอย่างคนปากเร็ว “ถ้าไม่มีปลาหล่นละ เราจะหาได้จากไหน”

ชิดจ้องหน้าโต้ก่อนตอบว่า “ไม่มีเราก็งไม่เอา แต่เอ็งอย่าได้คิดแบบนั้น ท่าที่เข้ามาคอยเก็บปลา ไม่มีวันไหนที่ไม่เห็นปลาหล่นลงจากเรื่อ”

(ม้าน้ำสีทอง, 2559, น. 22)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาการลักขโมย คือ การแนะนำ การตักเตือน สั่งสอน รวมถึงการปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์ เพื่อให้เยาวชนมีความซื่อสัตย์ และมีพฤติกรรมในการแสวงหาอย่างถูกต้อง ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงก็คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ รวมถึงคนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วยที่ต้องเป็นต้นแบบของความซื่อสัตย์สุจริต ในขณะเดียวกันก็พยายามพร่ำสอนเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตให้แก่เยาวชน จากตัวอย่างยังเห็นได้ว่า กลุ่มเพื่อนมีส่วนสำคัญในการแนะนำ ตักเตือนไม่ให้เพื่อนมีพฤติกรรมลักขโมยและให้แนวทางในการแสวงหาสิ่งต่าง ๆ อย่างถูกต้อง อันจะเป็นแนวทางพัฒนาให้เยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต และเป็นแนวทางที่ดีในการแก้ไขปัญหาการลักขโมยประการหนึ่งด้วย

#### 5) แนวทางแก้ไขปัญหาการติดยาเสพติด

เนื้อหาของนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนถึงแนวทางป้องกันหรือแก้ไขการติดยาเสพติดของเยาวชนไว้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นวนิยายเยาวชนเรื่อง กล่องตุ๊กตาไส้กับจดหมายของพ่อ กล่าวถึง วิธีการป้องกันไม่ให้เยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด คือ การให้ความรัก ความอบอุ่นของคนในครอบครัว ดังตัวอย่าง

“หมอบอกว่า ลูกจะกลับมาเป็นปกติได้ ขอเพียงลูกเลิกยา ให้เด็ดขาด” ผู้เป็นพ่อให้ความหวังขาด

“ใช่...หมอบอกแม่ว่าเรายังมีโอกาส ลูกไม่ต้องกังวล ลูก ต้องหายแน่ ๆ”

“ครับพ่อ ครับแม่ แต่ถึงรักษาไม่หาย ถ้าได้อยู่กับพร้อม หน้าพร้อมตาแบบทุกวันนี้ก็ดีครับ”

(กล่องตุ๊กตาใสกับจดหมายของพ่อ, 2559, น. 68)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การรักษาอาการติดยาเสพติด มีผลดีก็คือ ความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่ การให้ความสำคัญ และการให้กำลังใจจากคนใน ครอบครัวคือพ่อแม่ และยังสะท้อนให้เห็นว่า ความรัก และความอบอุ่นของครอบครัวเป็นภูมิคุ้มกัน สำคัญยิ่งที่จะช่วยป้องกันไม่ให้เยาวชนเข้าไปสู่วังวนของยาเสพติด

นวนิยายเยาวชนเรื่อง กล่องตุ๊กตาใสกับจดหมายของพ่อ กล่าวถึง ต้นข้าวกับพี่ ชานนได้หาวิธีการให้ความรักแก่ลูก การให้ความสำคัญ เอาใจใส่ ให้ความอบอุ่น ไม่ใช้ให้วัตถุสิ่งของที่ลูก ขาดหรือต้องการทุกอย่าง ดังตัวอย่าง

ฉันกับพี่ชานนต่างทุ่มเทความรักให้แก่ลูกอย่างเต็มที่ เนื่องด้วยครอบครัวของเรามีฐานะมั่นคงพอสมควร ฉันจึงบอกกับ พี่ชานนว่า ฉันไม่อยากเห็นลูกลำบาก เราสองคนไม่ค่อยมีเวลา ไม่เป็นไร แต่อย่าให้ลูกขาด สิ่งไหนที่ลูกต้องการ เราสองคนทุ่มเท ให้หมดทุกอย่าง จนบางครั้งฉันยังนึกขอบคุณสวรรค์ที่ทำให้เรามี วันนี้ แต่ฉันคิดผิดถนัด...

(กล่องตุ๊กตาใสกับจดหมายของพ่อ, 2559, น. 60)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า การให้ความรักแก่ลูกที่แท้จริงไม่ใช่การทุ่มเทเวลา เพื่อแสวงหาสิ่งต่าง ๆ ที่ลูกขาดหรือต้องการ แต่เป็นการใช้เวลา ให้การดูแล เอาใจใส่ ให้ความอบอุ่น ให้ความสำคัญแก่ลูก หาเวลาอยู่กับลูก ทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อรับทราบปัญหา ให้คำปรึกษาอย่าง เป็นกันเองต่างหาก และความรักเช่นนี้เองที่จะเป็นการป้องกันลูกจากภัยต่าง ๆ ได้อย่างดี โดยเฉพาะภัย จากยาเสพติด

นวนิยายเยาวชนเรื่อง กล่องตุ๊กตาใสกับจดหมายของพ่อ กล่าวถึง ชานนได้บอกแม่ ว่า ถ้าพ่อแม่จะต้องเปิดใจ พร้อมที่จะรับฟังปัญหาทุกเรื่องของลูกด้วยเหตุผลและความรัก ไม่ใช่ อารมณ์หรือความรู้สึกตัดสิน คงไม่ยุ่งกับยาเสพติด ดังตัวอย่าง

ชาครบอกว่า ถ้าเพียงพอกับแม่รับฟังเขาเหมือนที่คุณตา  
ทำ เขาคงไม่รู้สึกลัวเหวจนหันไปพึ่งยาเสพติด เขาขอโทษที่คิด  
ไม่เป็น จนทำให้พอกับแม่เสียใจ

(กล่องตุ๊กตาใสกับจดหมายของพ่อ, 2559, น. 71)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ปัจจัยสำคัญที่จะช่วยป้องกันปัญหาเยาวชนทุกเรื่อง โดยเฉพาะปัญหายาเสพติด คือ พ่อแม่ต้องพร้อมที่จะรับฟังปัญหาหรือเรื่องต่าง ๆ ของลูกด้วยความรัก และเปิดใจกว้าง ไม่ใช่อารมณ์ความรู้สึกตัดสินเป็นอันขาด นอกจากนี้ ก็ยังสะท้อนถึงตัวเยาวชนเอง ก็ต้องมีความกล้าที่จะเปิดใจพูดถึงปัญหาที่ตนกำลังประสบอยู่กับพ่อแม่อย่างตรงไปตรงมา ไม่ปิดบังอำพราง เพื่อหาทางแก้ไขหรือทางออกที่ถูกต้องเหมาะสมต่อไป ไม่ต้องกลัว ให้ระลึกอยู่เสมอว่า พ่อแม่เป็นผู้ที่รักเราอย่างบริสุทธิ์ใจและเป็นคนที่เราควรให้ความไว้วางใจมากที่สุด

#### 6) แนวทางแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์

เนื้อหาของนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-25561 ได้สะท้อนถึง แนวทางในการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ไว้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นวนิยายเรื่อง กล่องตุ๊กตาใสกับจดหมายของพ่อ กล่าวถึง แนวทางการแก้ไขปัญหา การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ด้วยการคบหาดูใจกันนาน ๆ และการรู้จักยับยั้งชั่งใจ ดังตัวอย่าง

ผู้ชายที่เข้ามาหาลูกร้อยคน พวกเขาจะมาดีหมด ไม่มีใคร  
แสดงด้านไม่ดีออกมาให้ลูกเห็นง่าย ๆ เพราะทุกคนที่เข้ามาล้วน  
หวังในตัวลูกทั้งนั้น แต่เราไม่อาจรู้ได้เลยว่าจะมีใครสักกี่คนจริงจัง  
ลูกจะชอบหรือพอใจเขาได้ง่ายหากใช้เวลาสั้นเกินไป และลูกอาจ  
เสียใจภายหลัง แต่ลูกจะมองเห็นชัดขึ้น หากใช้เวลาดูใจหรือศึกษา  
คนคนนั้นให้นานหน่อย ถ้าเขาไม่ใช่คนดีจริง เขาจะค่อย ๆ แสดง  
ออกมา จำคำพ่อไว้นะลูก ดูคนให้ดูนาน ๆ เวลาเป็นเครื่องพิสูจน์  
คนเสมอ

(กล่องตุ๊กตาใสกับจดหมายของพ่อ, 2559, น. 33)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า การใช้ระยะเวลาการคบหาดูใจกันนาน ๆ จะทำให้แต่ละฝ่ายสามารถรู้ตัวตนที่แท้จริงของกันและกันทั้งนี้เสียใจคอ ความประพฤติ ความจริงใจ และในขณะที่คบหาดูใจกันก็ต้องรู้จักยับยั้งชั่งใจ ระมัดระวังเรื่องความต้องการทางเพศ อย่าให้มีการเกินเลย ขอบเขตที่พึงงาม โดยเฉพาะฝ่ายหญิงที่ต้องรู้จักยับยั้งชั่งใจ ไม่ยอมปล่อยให้ตัวเองอย่างง่าย ๆ ซึ่งการคบหาดูใจกันนาน ๆ จะทำให้แต่ละฝ่ายได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การตัดสินใจว่าจะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในอนาคตหรือไม่ ประกอบกับการยับยั้งชั่งใจ ไม่ปล่อยให้ไปตามความอารมณ์ความรู้สึกจะช่วยป้องกัน ปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ได้

นวนิยายเยาวชนเรื่อง กล่องตุ๊กตาใส่กับจดหมายของพ่อ กล่าวถึง พ่อของต้นข้าวได้เขียนในจดหมายไว้ว่า เยาวชนที่ตั้งครรภ์ในวัยเรียน ไม่ควรหาทางออกด้วยตนเอง ต้องบอกกับผู้ปกครอง คือ แม่ ผู้ที่รักเราด้วยความบริสุทธิ์ใจ พร้อมทั้งจะให้คำแนะนำแก่เราได้ทุกเรื่อง ดังตัวอย่าง

ถ้าลูกยังเรียนไม่จบ สิ่งที่คุณต้องทำทันทีคือบอกแม่ของคุณ  
อย่างกลัวแม่นะลูก ไม่มีใครช่วยลูกได้อีกแล้วนอกจากแม่ อย่า  
คิดเอง อย่าปรึกษาเพื่อน อย่าปรึกษาใครทั้งสิ้น พ่อขอร้องไห้บอก  
เรื่องนี้กับแม่ พ่อเชื่อว่าแม่จะมีวิธีดี ๆ ที่จะช่วยหาทางออกให้แก่  
ลูก และถ้าลูกกลัวแม่เขาดู กลัวแม่เขาเสียใจ ไม่เป็นไรนะลูก เป็น  
ธรรมดาที่ลูกจะรู้สึกเช่นนี้ พ่ออยากจะบอกว่าเดี๋ยวมันจะผ่านไป  
นะลูกรัก แต่เด็กในท้องคือลูกของคุณ อย่าทำร้ายเขาเด็ดขาด เอา  
จดหมายของพ่อฉบับนี้ให้แม่อ่าน พ่อเชื่อว่า แม่จะเห็นด้วยกับสิ่งที่  
พ่อบอก

(กล่องตุ๊กตาใส่กับจดหมายของพ่อ, 2559, น. 27)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า วิธีการแก้ไขปัญหาค่าที่ตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ คือ การที่ผู้ตั้งครรภ์ต้องยอมรับความจริงในความผิดพลาดที่เกิดขึ้นและมีความกล้าที่จะบอกความจริงกับคนที่ใกล้ชิดสนิทกับเราที่สุด และสามารถเป็นที่ปรึกษาให้แก่เราทุกเรื่องได้ นั่นก็คือแม่เป็นคนแรกไม่ควรหาทางออกเองด้วยการทำลายลูกที่อยู่ในครรภ์ เพราะเขาเป็นสายเลือดของเรา ไม่ควรบอกกับคนอื่นแม้ว่าจะสนิทกันมากเพียงไรก็ตาม เพราะเขาอาจแนะนำให้เราแก้ปัญหาในทางที่ผิดและนำไปสู่อันตรายต่อชีวิตเราได้ แต่แม่เป็นผู้ให้กำเนิดและรักเราอย่างบริสุทธิ์ใจ พร้อมทั้งจะยอมรับในความผิดพลาดของเราได้ แม้ว่าท่านจะโกรธเราในช่วงแรก แต่ในที่สุดท่านก็จะให้อภัยในความผิดนั้นและหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแก่เราด้วยความรัก

นวนิยายเยาวชนเรื่อง กล่องตุ๊กตาใส่กับจดหมายของพ่อ ยังได้กล่าวถึง แนวทางปฏิบัติต่อปัญหานี้เพิ่มเติมไว้อีกว่า

จำไว้ว่านี่คือบทเรียนราคาแพงของคุณ แต่ไม่ใช่ว่าจะแก้ไข  
อะไรไม่ได้เลย เมื่อไรที่คลอดแล้ว ฟันตัวแล้ว นอกจากลูกจะต้อง  
ทำหน้าที่ของแม่ ยังมีหน้าที่หลักอีกอย่างหนึ่งคือลูกต้องกลับมา  
เรียนหนังสือต่อให้จบ นี่คือน้ำใจที่พ่อขอให้ลูกขุดเซยให้พ่อในฐานะที่  
ทำให้พ่อต้องปวดใจ ลูกทำได้ไหม รับปากพอลิ

(กล่องตุ๊กตาใส่กับจดหมายของพ่อ, 2559, น. 27)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความรัก และความห่วงใยที่ยิ่งใหญ่ของพ่อและการให้อภัยในความผิดของลูก นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นถึงการเสนอแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องให้แก่ลูกที่

ทำผิดพลาดโดยการปลุกจิตสำนึกในความเป็นแม่พร้อมที่จะทำหน้าที่เลี้ยงลูกที่เป็นสายโลหิตของตน  
 อย่างดี และให้ทำหน้าที่การศึกษาให้สำเร็จเพื่อสร้างรากฐานที่ดีให้แก่ตนและครอบครัวในอนาคต

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ต้อง  
 เริ่มจากเยาวชนต้องมีความอดทนที่จะศึกษาเรียนรู้ดูใจกันให้นาน ๆ เพื่อให้แน่ใจว่าสามารถใช้ชีวิต  
 ร่วมกันได้จริง ๆ และต้องรู้จักควบคุม ระวังยับยั้งชั่งใจ โดยเฉพาะฝ่ายหญิงต้องไม่ปล่อยตัว ปล่อยให้  
 ไปตามอารมณ์ความรู้สึกทางเพศ และแนวทางแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ที่เกิดขึ้นแล้ว คือ ผู้ที่ตั้งครรภ์  
 ต้องยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น รีบเข้าไปปรึกษากับแม่ที่รักลูกอย่างบริสุทธิ์ใจ มีความเข้าใจลูกผู้หญิงที่  
 เป็นเพศเดียวกันได้ดีที่สุด และด้วยความรัก แม่จะหาทางออกให้แก่ปัญหานี้อย่างเหมาะสม  
 ในขณะเดียวกันหญิงสาวผู้ทำผิดพลาดไปก็ต้องลุกขึ้นมาสู้เพื่อทำหน้าที่ของแม่ต่อไป และเมื่อพร้อมก็  
 กลับมาทำหน้าที่ของตน คือ การศึกษาต่อให้สำเร็จเพื่อสร้างรากฐานความมั่นคงให้แก่ชีวิตและ  
 ครอบครัวต่อไปในอนาคต

#### 4.2.2 แนวทางแก้ไขปัญหาคครอบครัว

นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาและ  
 แนวทางแก้ไขปัญหาคครอบครัวไว้อย่างเด่นชัดไว้ 3 ประการ คือ แนวทางแก้ไขปัญหาระหว่างสามีกับ  
 ภรรยา รวมถึงปัญหาการหย่าร้างด้วย แนวทางแก้ไขปัญหาการเลี้ยงลูกแบบตามใจ และแนวทางแก้ไข  
 ปัญหาความยากจน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

##### 1) แนวทางแก้ไขปัญหาระหว่างสามีกับภรรยา

นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนปัญหาหระหว่างสามี  
 กับภรรยาไว้อย่างเด่นชัด 5 ปัญหา ได้แก่ การทะเลาะวิวาทกัน การไม่รับผิดชอบครอบครัวร่วมกัน  
 การไม่ปรับตัวเข้าหากัน การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย และการนอกใจกัน ซึ่งจากการศึกษาได้พบแนวทางการ  
 แก้ไขปัญหาระหว่างสามีกับภรรยาข้างต้นในภาพรวมที่ปรากฏในนวนิยายเยาวชนเรื่อง กล้องตุ๊กตา  
 ใสกับจดหมายของพ่อ ดังตัวอย่าง

ทุกอย่างอยู่ที่ลูกเลือกว่า อยากได้แฟนแบบไหน ชีวิตอีก  
 ยาวไกล ค่อย ๆ เลือก ไม่ต้องรีบร้อน อีกอย่างหนึ่งที่พ่ออยากจะ  
 บอกคือ ผู้ชายที่เข้ามาหาลูกร้อยคน พวกเขาจะมาตีหมด ไม่มีใคร  
 แสดงด้านไม่ดีออกมาให้ลูกเห็นง่าย ๆ เพราะทุกคนที่เข้ามาล้วน  
 หวังในตัวลูกทั้งนั้น แต่เราไม่อาจรู้ได้เลยว่าจะมีใครสักกี่คนจริงจัง  
 เชื้อพ่อเถอะ พ่อเป็นผู้ชาย ลูกมองเขาไม่ออกหรอก ลูกจะชอบหรือ  
 พอใจเขาได้ง่ายหากใช้เวลาน้อยเกินไป และลูกอาจเสียใจภายหลัง  
 แต่ลูกจะมองเห็นชัดขึ้น หากใช้เวลาดูใจหรือศึกษาคนคนนั้นให้

นานหน่อย ถ้าเขาไม่ใช่คนดีจริง เขาจะค่อย ๆ แสดงออกมา จำคำ  
พ่อไว้นะลูก ดูคนให้ดูนาน ๆ เวลาเป็นเครื่องพิสูจน์คนเสมอ

(กล่องตุ๊กตาไส้กับจดหมายของพ่อ, 2559, น. 33)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า แนวทางในการป้องกันปัญหาระหว่างสามีกับภรรยา คือ การศึกษาดูใจคนที่เราคิดว่าจะเข้ามาเป็นคู่ครองของเราให้นาน ๆ ไม่ใช่คบกันเพียงผิวเผินแล้ว แต่งงานกัน เพื่อเรียนรู้อุปนิสัยและความประพฤติของกันและกันให้ถ่องแท้ว่า คนนั้นมีความจริงใจต่อเรามากน้อยแค่ไหน มีอุปนิสัยใจคอ ความประพฤติเป็นอย่างไร สามารถที่จะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้หรือไม่ นี่เป็นวิธีการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับชายหญิงที่ตัดสินใจจะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน สามีภรรยา ทั้งปัญหาการทะเลาะวิวาทกัน การไม่รับผิดชอบครอบครัวร่วมกัน การไม่ปรับตัวเข้าหากัน การใช้จ่าย ฟุ่มเฟือย และการนอกใจกัน รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ ที่จะตามมาจากปัญหาดังกล่าวได้เป็นอย่างดี

## 2) แนวทางแก้ไขปัญหาการเลี้ยงลูกแบบตามใจ

นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ผู้วิจัยพบว่านวนิยายเยาวชน รางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ไม่ได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาวัยอย่างชัดเจน พบเพียงการนำเสนอ ปัญหาการเลี้ยงลูกแบบตามใจอย่างละเอียด แล้วค้างปัญหาไว้ โดยให้ผู้อ่านไปขบคิดเองว่าปัญหาการ เลี้ยงลูกแบบตามใจที่นำเสนอไว้จะแก้ไขอย่างไร

## 3) แนวทางแก้ไขปัญหาความยากจน

นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนปัญหาและ แนวทางแก้ไขปัญหาความยากจนของครอบครัวไว้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึง ครอบครัวของละไมไปเก็บหน่อไม้ ในป่า และเอาไปขายเพื่อหารายได้พิเศษมาซื้ออุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ ดังตัวอย่าง

ส่วนพ่อกับแม่รุ่นวายอยู่กับการเพาะเมล็ดฝัก โดยมีละไม เป็นผู้ช่วยระหว่างรอเพื่อนและพวกพี่ ๆ ที่ชวนกันไปเก็บหน่อไม้ ในป่าเพื่อเอาไปขายในตลาดชุมชน เป็นการหารายได้พิเศษมาซื้อ อุปกรณ์การเรียน หน้าฝนปีที่แล้ว ละไมช่วยพ่อเก็บหน่อไม้ในป่า ไปขาย ได้เงินมาซื้อสมุดและดินสอ และยังมีเหลือหยอดใส่กระปุก ออมสินอีกด้วย

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 65)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจนของครอบครัว คือ สมาชิกในครอบครัวทุกคนต้องร่วมมือกันในการที่จะหารายได้พิเศษที่นอกเหนือไปจากรายได้ ประจำ จากตัวอย่างก็คือ เด็ก ๆ เข้าไปหาหน่อไม้ในป่าแล้วนำไปขายในตลาดเพื่อนำเงินมาซื้ออุปกรณ์ การเรียนต่าง ๆ อันเป็นการผ่อนเบาภาระค่าใช้จ่ายให้กับผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่มี

รายได้ไม่มากนักต่อปี อีกทั้งยังมีเงินออมเพื่อไว้ใช้จ่ายในเรื่องการเรียนโดยไม่ต้องรบกวนพ่อแม่อีกด้วย แสดงให้เห็นถึงแนวทางการแก้ไขความยากจนของครอบครัวที่เกิดจากการร่วมมือช่วยกันของสมาชิกในครอบครัว

นวนิยายเยาวชนเรื่อง จี๊กับน้อย กล่าวถึง แม่ของน้อยไปเป็นอาจารย์สอนพิเศษที่ต่างจังหวัด เพื่อหารายได้เพิ่มเติมมาเลี้ยงครอบครัว ดังตัวอย่าง

หลังจากวันที่แม่พาพวกไปเยี่ยมอาม่าแม่ก็ดูเงียบไปจนกระทั่งวันหนึ่งในขณะที่กินข้าวเย็นกันพร้อมหน้า แม่ก็พูดขึ้นว่าต่อไปแม่อาจจะมีเวลาดูแลพวกลูก ๆ น้อยลง.....

“พอเปิดเทอมแม่จะสอนภาคค่ำ ส่วนวันเสาร์แม่จะไปเป็นอาจารย์พิเศษที่ชลบุรี.....

(จี๊กับน้อย, 2559, น. 23)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาครอบครัวยากจน คือทำงานพิเศษ หารายได้เพิ่มเติมจากรายได้จากงานประจำ และยังสะท้อนให้เห็นว่า ครอบครัวของคนในสังคมชนบทบางครอบครัวจะยากจน แต่พวกเขาก็ไม่ยอมพ่ายแพ้ ขยันทำงานหารายได้พิเศษเพิ่มเติม ส่งผลให้ครอบครัวมีรายเพิ่มขึ้นและทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในครอบครัวดีขึ้น

#### 4) แนวทางแก้ไขปัญหาการหย่าร้าง

แนวทางแก้ไขปัญหาการหย่าร้างไม่พบแนวทางแก้ไขปัญหาที่ชัดเจน มีเพียงแต่กล่าวถึงปัญหาการหย่าร้างและให้ข้อเสนอแนะให้หนุ่มสาวที่จะใช้ชีวิตร่วมกันนั้นสามีภรรยาควรศึกษาดูใจกันให้นาน ๆ ดังตัวอย่างในนวนิยายเยาวชน เรื่อง กล่องตุ๊กตาใสกับจดหมายของพ่อที่ว่า

“ผู้ชายที่เข้ามาหาลูกร้อยคน พวกเขาจะมาดีหมด ไม่มีใครแสดงด้านไม่ดีออกมาให้ลูกเห็นง่าย ๆ เพราะทุกคนที่เข้ามาล้วนหวังในตัวลูกทั้งนั้น แต่เราไม่อาจรู้ได้เลยว่าจะมีใครสักกี่คนจริงจัง เชื่อพ่อเถอะ พ่อเป็นผู้ชาย ลูกมองเขาไม่ออกหรอก ลูกจะชอบหรือพอใจเขาได้ง่ายหากใช้เวลาไม่นานเกินไป และลูกอาจเสียใจภายหลัง แต่ลูกจะมองเห็นชัดขึ้น หากใช้เวลาดูใจหรือศึกษาคณคนนั้นให้นานหน่อย ถ้าเขาไม่ใช่คนดีจริง เขาจะค่อย ๆ แสดงออกมาจำคำพ่อไว้นะลูก ดูคนให้ดูนาน ๆ เวลาเป็นเครื่องพิสูจน์คนเสมอ

(กล่องตุ๊กตาใสกับจดหมายของพ่อ, 2559, น. 33)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า แนวทางในการป้องกันปัญหาการหย่าร้างและปัญหาอื่น ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับงสามีกับภรรยา คือ การศึกษาดูใจคนที่เราคิดว่าจะเข้ามาเป็นคู่ครองของเราให้นาน ๆ ไม่ใช่คบกันเพียงผิวเผินแล้วแต่งงานกัน เพื่อเรียนรู้อุปนิสัยและความประพฤติของกันและกัน

ว่า สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้ตลอดไปหรือไม่

นอกจากนี้ นวนิยายเยาวชนเรื่อง กล่องตุ๊กตาใสกับจดหมายของพ่อยังได้เสนอแนวทางป้องกันปัญหาการหย่าร้างไว้ดังตัวอย่าง

นอกจากคำว่า “รัก” แล้ว ยังมีคำอีกมากมายที่ลูกต้องเรียนรู้ เมื่อคนสองคนมาอยู่ด้วยกัน พอนานไปหลายสิ่งหลายอย่างอาจจะไม่เหมือนเดิม ดังนั้นคำว่า “อดทน” จึงเป็นอีกคำที่ลูกเองหรือสามีของลูก คำว่า “ให้อภัย” จึงเป็นคำต่อไปที่ลูกควรใส่ใจเป็นพิเศษ แต่การที่คนสองคนจะ “รัก” “อดทน” และ “ให้อภัย” ต่อกันได้ ย่อมต้องเริ่มต้นจากคำว่า “เข้าใจ” นะลูก ถ้าลูกเข้าใจเขา และเขาเข้าใจลูก ต่างคนต่างเข้าใจซึ่งกันและกัน เมื่อนั้นความรักของลูกจะไม่มีวันจืดจาง...

อ้อ ... พ่อมีความลับจะบอกลูกเรื่องหนึ่ง จำไว้นะลูก ผู้ชายนะไม่ชอบผู้หญิงที่ไม่ไว้ใจเขา ถ้าลูกมั่นใจในตัวเขาก็จงไว้ใจเขาอย่าพึ่งพรั้วเพรื่อ อย่าตามติดตลอด ทุกฝีก้าว ปล่อยให้เขามีเวลาส่วนตัวบ้าง

เพียงเท่านั้นเขาก็จะไม่มีวันจากลูกไปไหน

(กล่องตุ๊กตาใสกับจดหมายของพ่อ, 2559, น. 56-57)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า แนวทางแก้ไขปัญหาการหย่าร้าง คือ สามี ภรรยาต้องรัก ซื่อสัตย์ต่อกัน มีความอดทน อดกลั้นต่อพฤติกรรมที่ไม่ดีของฝ่ายตรงข้าม ให้อภัยกัน มีความเข้าใจกัน และมีไว้วางใจซึ่งกันและกัน

#### 4.2.3 แนวทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ

นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัวไว้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นวนิยายเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึง แนวทางการลดค่าใช้จ่ายของครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีด้วยการพึ่งพาปัจจัยยังชีพจากธรรมชาติ ดังตัวอย่าง

วันนี้ละไมจะตามพ่อเข้าป่าไปหาสมุนไพรมาทำยา กระตากับดินจึงขอตามเข้าไปเที่ยวเล่นในป่าด้วย เด็กทั้งสามวางแผนกันว่าจะไปเล่นน้ำตกเพื่อคลายร้อนและจะเก็บผักหรือผลไม้ในป่ากลับมากินด้วย...

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 6)



จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า แนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ครอบครัวมีเศรษฐกิจแบบพอเพียง คือ การลดค่าใช้จ่ายเรื่องการเงินการใช้จ่ายการพึ่งปัจจัยจากธรรมชาติทั้งในด้านอาหาร ได้แก่ ผักผลไม้ นานาชนิดและยารักษาโรคคือสมุนไพรชนิดต่าง ๆ ที่หาได้จากป่าธรรมชาติโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายให้สิ้นเปลือง

นวนิยายเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึง ชาวบ้านในชนบทได้ปรับเปลี่ยนบ้านของตนให้เป็นโฮมสเตย์สำหรับให้นักท่องเที่ยวมาพักเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว ดังตัวอย่าง

บางบ้านที่มีอาณาบริเวณกว้างขวางก็ปรับเปลี่ยนบ้านให้เป็นที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว หรือที่เรียกกันว่า โฮมสเตย์ เด็กหญิงจีจรรย์านสวนกับจักรยานของนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการปั่นพาหนะสองล้อชมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 60-61)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า แนวทางการหารายได้ให้แก่ครอบครัวของชาวชนบท คือ การเพิ่มมูลค่าให้กับสิ่งที่ตนมีอยู่ ได้แก่ การปรับเปลี่ยนบ้านไม้ของตนให้เป็นที่พักแรม (โฮมสเตย์) สำหรับนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ชื่นชอบวิถีธรรมชาติ ซึ่งเป็นวิธีการสร้างเศรษฐกิจและรายได้ให้แก่ชุมชนทางหนึ่งด้วย

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ นวนิยายเรื่อง จิวกับน้อย กล่าวถึง ป้าปิปได้ใช้ภูมิปัญญาสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวและชุมชน ดังตัวอย่าง

ป้าปิปยึดอาชีพเป็นชาวสวน ผลผลิตในสวนของแกแต่ละปีดีมาก พอถึงหน้าทุเรียนป้าจะระดมน้อง ๆ ให้ช่วยกันขนทุเรียนใส่เรือแล้วพายไปขายที่ปากคลองตลาด หากลูกไหนมีตำหนิป้าปิปก็เอามาทำเป็นทุเรียนกวน ซึ่งขายดีเป็นเทน้ำเทท่า แต่หลังจากเกิดน้ำท่วมใหญ่ปี 2485 พื้นที่สวนทุเรียนฝั่งวัดมณฑปซึ่งเป็นพื้นที่ที่ต่ำกว่าฝั่งตรงกันข้ามได้ถูกน้ำทำลายจนหมด พอน้ำลดลงคุณปู่และป้าปิปจึงตัดสินใจเปลี่ยนมาทำสวนมะม่วงซึ่งเป็นต้นไม้ที่ทนน้ำกว่าแทน

(จิวกับน้อย, 2559, น. 18)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า การใช้ภูมิปัญญาสร้างรายได้และเศรษฐกิจของชาวสวนที่สามารถจัดการหรือแก้ปัญหาที่ตนประสบ คือ การนำทุเรียนที่มีตำหนิมาทำเป็นทุเรียนกวนเพิ่มมูลค่าให้แก่พืชผลทางการเกษตรของตน แทนที่จะทิ้งไปอย่างเปล่าประโยชน์ และการนำมะม่วงมาปลูกแทนทุเรียนในพื้นที่ต่ำ ส่งผลให้ไม้ผลที่ปลูกไว้ไม่ได้รับความเสียหายจากน้ำและในขณะเดียวกันก็สร้างเศรษฐกิจและรายได้ให้แก่ครอบครัวอย่างดี

#### 4.2.4 แนวทางแก้ไขปัญหาล้างแ้วดล้อม

ปัญหาล้างแ้วดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เป็นปรากฏการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่าง ๆ ตามมาอย่างมากมาย ซึ่งปัญหาเหล่านี้จึงจำเป็นต้องหาแนวทางมาแก้ไขอย่างเร่งด่วน ในนวนิยายเยาวชนรางวัลแ้วนแ้วน พ.ศ. 2558-2561 ได้นำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาล้างแ้วดล้อมไว้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

##### 1) แนวทางแก้ไขปัญหาการทำลายป่าไม้

นวนิยายเยาวชนรางวัลแ้วนแ้วน พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการทำลายป่าไม้ไว้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นวนิยายเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึง พ่อของดินได้สั่งสอนดินตั้งแต่เด็ก ๆ ต้องรักป่าไม้ เพราะว่าป่าไม้มีประโยชน์มากต่อมนุษย์เรา ดังตัวอย่าง

“ใช่...พ่อฉันสอนไว้เหมือนกันว่า ถ้าไม่มีต้นไม้ ไม่มีป่า พวกเราจะมีชีวิตอย่างลำบาก” ดินบอก “เพราะป่าเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธารและมีประโยชน์มากมาย...”

“และป่ายังช่วยอุ้มน้ำเก็บความชุ่มชื้นเหมือนเป็นแท็งก์น้ำใบใหญ่ให้โลกของเรา” กระแตไม่ยอมน้อยหน้า พุดมีสาระเหมือนเพื่อนบ้าง “ต้นไม้ก็ช่วยคายออกซิเจนในเวลากลางวัน ทำให้เรามีอากาศบริสุทธิ์หายใจ” เด็กหญิงหลับตาลงพร้อมสูดอากาศเข้าเต็มปอด ก่อนจะลืมตาขึ้นมาด้วยใบหน้าที่สดชื่น

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 49-50)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า แนวทางป้องกัน แก้ไขปัญหาการทำลายป่าไม้ที่ได้ผลอย่างยั่งยืน คือ การปลูกฝังค่านิยมในการอนุรักษ์ป่าไม้ให้แก่เยาวชน โดยชี้ให้เยาวชนเห็นคุณค่าประโยชน์ของป่าไม้ธรรมชาติที่มีต่อมนุษย์ สัตว์ และสิ่งอื่น ๆ พร้อมกับแสดงให้เห็นถึงผลเสียของการตัดไม้ทำลายป่าในด้านต่าง ๆ ซึ่งพ่อแม่ ครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ ต้องช่วยกันทำหน้าที่ตรงนี้ รวมถึงหน่วยงานของรัฐที่ดูแลและเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ต้องช่วยกันรณรงค์ด้วยสื่อต่าง ๆ เพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้ ตระหนัก ช่วยกันป้องกัน ดูแล รักษาป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ ให้คงความสมบูรณ์ต่อไป

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึง ชาวบ้านร่วมมือร่วมใจกันปลูกต้นไม้เพิ่มและช่วยกันป้องกันไม่ให้คนแอบมาลักลอบตัดไม้ในป่า ดังตัวอย่าง

จากวันนั้นมา ชาวบ้านจึงเริ่มตระหนักและเกิดจิตสำนึกเห็นคุณค่าของผืนป่า หันมาให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ช่วยกันฟื้นฟูป่าที่เสื่อมโทรมให้กลับมาอุดมสมบูรณ์อย่างจริงจัง และคอย

เป็นหูเป็นตาให้เจ้าหน้าที่ดูแลไม่ให้มีคนแอบมาลักลอบตัดไม้ทำลายป่าอีก”....

“ตอนแรกเราก็ปล่อยให้ป่าฟื้นฟูตัวเองตามธรรมชาติโดยไม่ไปรบกวนมันครับ จากนั้นเราก็ช่วยกันปลูกป่าเพิ่มเติม ป่าจึงค่อย ๆ ฟื้นตัวกลับมาเขียวชอุ่มอีกครั้ง ทั้งหมดนี้ก็ด้วยความร่วมมือร่วมใจของชาวบ้านรอบป่าผืนนี้ละครับ” ไม้สรูปในตอนท้าย

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 29-30)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหาการทำลายป่าโดยสรุป 3 ประการ คือ (1) การสร้างจิตสำนึกให้ชาวบ้านเห็นคุณค่าของป่าไม้และผลเสียของการทำลายป่าไม้ (2) การร่วมมือร่วมใจกันของชาวบ้านในการดูแลและป้องกันไม่คนมาลักลอบตัดต้นไม้ในป่า (3) การปลูกป่าเพื่อคืนความสมบูรณ์ให้แก่ผืนป่าอันเป็นการปลูกจิตสำนึกให้ชาวบ้านมีความรู้สึกว่าเป็นของพวกเขา และพวกเขามีส่วนร่วมในการทำให้ผืนป่ามีความสมบูรณ์อันจะเป็นแนวทางให้ชาวบ้านร่วมมือร่วมใจกันป้องกันรักษาป่าที่เป็นนเสมือนหนึ่งชีวิตของพวกเขา

## 2) แนวทางแก้ไขปัญหาล่าสัตว์ป่า

นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาล่าสัตว์ป่าไว้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นวนิยายเรื่อง ริมคลองนั้นมีผมกับเป็ด กล่าวถึง หยกไปจับนกกับครูเจ็ด แล้วครูเจ็ดก็สอนให้หยกให้ตระหนักถึงการอนุรักษ์สัตว์ ดังตัวอย่าง

ครูเจ็ดเกาะนกขนาดใหญ่ตัวหนึ่งออกจากตาข่าย เอาขึ้นดูใกล้ ๆ แล้วหันมาพูดกับผม

“เรากินนกพวกนี้เพื่อประทังชีวิต จะได้มีโอกาสทำความดีได้มากขึ้น ดังนั้นต้องกินให้หมด หากกินทิ้งกินขว้างก็ต้องฆ่าพวกมันเพิ่ม แบบนี้ไม่ควรทำ”

ผมจำคำสอนของครูไว้ และคิดว่าเป็นโชคดีที่ผมมีครูเจ็ดเป็นครูในวัยเด็ก...ครูก็ปล่อยนกในมือตัวนั้นไป

“นกนั้นตัวใหญ่ ทำไมครูถึงปล่อยไปด้วยล่ะครับ”

“ตัวเมื่อกี้คาบฟางอยู่ นกที่คาบเศษหญ้า เศษฟางแสดงว่ากำลังสร้างรังนอน คงเป็นพ่อแม่ นกที่ทำรังใหม่ส่วนใหญ่ไม่เป็นแม่ลูกอ่อนก็กำลังจะคลอดลูก เราไม่ควรจับพ่อแม่มากิน สัตว์ก็เหมือนคน...เด็ก ๆ ขาดพ่อแม่ได้ไหม”

(ริมคลองนั้นมีผมกับเป็ด, 2558, น. 53)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า วิธีการที่จะช่วยป้องกันหรือแก้ไขการล่าสัตว์ป่าเพื่อการบริโภคหรือนำไปขาย คือ การปลูกฝังค่านิยมในการอนุรักษ์สัตว์ด้วยการปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนเห็นคุณค่า ความสำคัญของสัตว์ป่าพร้อมที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่นักอนุรักษ์ธรรมชาติโดยการชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการอนุรักษ์สัตว์และโทษการทำล่าสัตว์โดยไม่คำนึงถึงผลเสียที่จะตามมา เห็นได้จากการที่ครูสอนให้เด็กจับนกมาทำอาหารพอควร ต้องกินให้หมด ไม่กินทิ้งกินขว้าง ไม่จับนกที่เป็นพ่อแม่พันธุ์ที่กำลังจะให้กำเนิดลูกเพื่ออนุรักษ์ไว้ให้ขยายพันธุ์ต่อไป นอกจากนี้ ต้องสอนให้เยาวชนรู้จักการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการยังชีพอย่างฉลาด ใช้ให้น้อยที่สุดและเกิดประโยชน์สูงสุด

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ริมคลองนั้นมีผมกับเป็ด กล่าวถึง ครูจิตบอกให้หยกว่า เมื่อมนุษย์นิยมกินเนื้อสัตว์มากขึ้น ป่าไม้ก็ถูกทำลาย สัตว์ป่าก็ถูกทำร้ายด้วย ดังตัวอย่าง

“ดังนั้นพวกเราต้องช่วยกันดูแลป่าไม้ โดยเริ่มจากการกินเนื้อสัตว์แต่น้อย หันมากินพืชผักกันให้มาก นอกจากจะลดโลกร้อนแล้วยังได้บุญอีกด้วย” .....

(ริมคลองนั้นมีผมกับเป็ด, 2558, น. 52)

จากตัวอย่างสะท้อนเห็นว่า การแก้ไขปัญหาการล่าสัตว์ป่า คือ การกินเนื้อสัตว์ให้น้อยลง หันมากินพืชผัก เพราะว่าเมื่อเรากินเนื้อสัตว์มากขึ้น สัตว์ป่าก็ถูกล่ามากขึ้น อีกทั้งเกษตรกรก็จะขยายพื้นที่ปลูกพืชที่ใช้ทำอาหารสัตว์ เช่น ข้าวโพด ถั่ว เป็นต้น รุกเข้าไปในผืนป่า เพื่อนำวัตถุดิบเหล่านั้นไปขายให้แก่โรงงานทำอาหารสัตว์ ส่งผลให้ป่าไม้ที่เป็นแหล่งอยู่อาศัยของสัตว์ป่าถูกทำลาย เมื่อสัตว์ไม่มีที่อยู่อาศัย สัตว์ป่าก็ขยายพันธุ์ไม่ได้ และจะทำให้สูญพันธุ์ไปในที่สุด เพราะฉะนั้นแนวทางป้องกันปัญหานี้โดยรวมก็คือ การบริโภคเนื้อสัตว์ให้น้อยลงและการป้องกันไม่ให้ป่าไม้ถูกทำลาย

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึง เมื่อคนล่าสัตว์ป่ามากเกินไป อาจจะทำให้สัตว์ป่าสูญหายไปจากบนโลกนี้ได้ เราต้องเตือนคนรอบข้างไม่ให้ไปรังแกสัตว์ป่า ดังตัวอย่าง

“เมื่อไรคนใจร้ายที่ชอบจับสัตว์ป่าไปขายจะหมดไปเสียที”

กระแตพูด

“เราคงทำให้คนใจร้ายที่ชอบล่าสัตว์ชอบจับสัตว์ป่าไปขายหมดไปจากโลกนี้ได้หรอก” อากาศพูดเสียงเรียบ “สิ่งที่เราทำได้คือ คอยเตือนคนรอบข้างไม่ให้ไปรังแกสัตว์ป่า หรือมองเห็นสัตว์ป่าเป็นสินค้าที่จับไปขายได้ แต่ให้มองว่าสัตว์ป่าเหล่านั้นเป็นเพื่อนร่วมโลกกับเรา พวกเขามีชีวิตจิตใจ รู้สึกเจ็บ รู้สึกกลัวและรักชีวิตตัวเองเหมือนกันกับเรา”

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 59)

จากตัวอย่างสะท้อนเห็นว่า การล่าสัตว์ป่าไปขายอาจจะทำให้สัตว์ป่าสูญพันธุ์ไปจากบนโลกนี้ได้ แนวทางที่จะช่วยป้องกันปัญหาการล่าสัตว์ป่า คือ การเตือนคนรอบข้างไม่ให้ไปรังแกสัตว์ป่าและปลูกฝังให้เยาวชนมีเมตตา รักสัตว์ สงสารสัตว์ เพราะว่าสัตว์เป็นเพื่อนของมนุษย์ ไม่ใช่สินค้าที่จะนำไปแลกเปลี่ยนซื้อขายได้ ดังนั้น การตักเตือนหรือการปลูกฝังจิตสำนึกให้เยาวชนรักสัตว์จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาล่าสัตว์ป่ามาขายได้

นวนิยายเยาวชนเรื่อง เด็กชายต้นไม้ กล่าวถึง คนจำนวนหนึ่งได้ลักลอบเข้าไปในป่าจับสัตว์ป่าไปขาย และถูกเจ้าหน้าที่จับกุมไปลงโทษตามกฎหมาย ดังตัวอย่าง

ชายคนนั้นยอมรับสารภาพกับตำรวจว่าเขาเข้าป่าไปจับนกหายากมาขาย เพราะจำนนต่อหลักฐานที่มีกล่องนกเงือกตกอยู่ข้างตัว เขากับผู้ชายอีกสองคนจึงถูกจับไปลงโทษตามกฎหมายบ้านเมือง

(เด็กชายต้นไม้, 2561, น. 54-58)

จากตัวอย่างสะท้อนเห็นว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาลักลอบจับสัตว์ป่าไปขายอีกประการหนึ่งก็คือ มาตรการทางกฎหมายที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการอย่างเอาใจจริงเอาใจตรงไปตรงมา ไม่มีการยกเว้นหรือผ่อนปรน เพื่อให้ผู้ที่จะคิดลักลอบล่าสัตว์ป่าเกรงกลัว ไม่กล้าทำความผิด ในขณะที่เดียวกันชาวบ้านเองก็ต้องเป็นหูเป็นตาให้กับเจ้าหน้าที่ช่วยกันแจ้งข่าว เมื่อเห็นคนลักลอบเข้าไปล่าสัตว์ป่า แนวทางดังกล่าวเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาล่าสัตว์ป่ามาขายได้

### 3) แนวทางแก้ไขปัญหาการทำประมง

นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการทำประมงไว้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ม้าน้ำสีทอง กล่าวถึง ครูนิศยาได้เล่าให้นักเรียนฟังว่า ในแต่ละปี กรมประมงจะปล่อยพันธุ์ปลาที่เลี้ยงไว้คืนสู่ทะเล เพื่อไม่ให้ปลาต่าง ๆ สูญพันธุ์ไป ดังตัวอย่าง

ครูนิศยาบอกว่าม้าน้ำก็เป็นปลาอีกสายพันธุ์ที่ลดจำนวนลง แต่ยิ่งดีที่ว่าปลามังกร ปลาจิ้มฟันจระเข้หาพบได้ยากแล้วในทะเลไทย.....

ในแต่ละปี กรมประมงจะปล่อยพันธุ์ปลาที่เพาะเลี้ยงไว้กลับคืนสู่ทะเล นักเรียนรู้ไหมคะว่าปลาชนิดอื่น ๆ ถูกปล่อยลงทะเลรวมกันเป็นหมื่น ๆ ตัวในแต่ละครั้ง ขณะที่ม้าน้ำอย่างมากก็แค่เจ็ดแปดสิบตัว นั่นเพราะม้าน้ำเป็นปลาชนิดพิเศษ เพาะพันธุ์เลี้ยงยาก และขยายพันธุ์ได้ยากกว่าปลาอื่น ๆ”

(ม้าน้ำสีทอง, 2559, น. 58)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า การที่มนุษย์จับสัตว์น้ำทะเลมาเพื่อการบริโภคเชิงพาณิชย์มากเกินไปจะส่งผลให้สัตว์น้ำในทะเลหมดไปจากท้องทะเลได้ ดังนั้น แนวทางการแก้ไขปัญหาที่พบจากตัวอย่างก็คือ การเพาะพันธุ์ปลาและสัตว์น้ำทะเลชนิดต่าง ๆ แล้วนำไปปล่อยในทะเล เพื่อคืนความสมบูรณ์ให้แก่สัตว์น้ำในทะเลไม่สูญพันธุ์ไป และเป็นห่วงโซ่อาหารให้แก่มนุษย์ต่อไปในอนาคต

นวนิยายเยาวชนเรื่อง ม้าน้ำสีทอง กล่าวถึง ครูสมพลพูดว่า ทางโรงเรียนจะเลี้ยงพันธุ์ปลาต่าง ๆ เพื่อปล่อยทะเล ดังตัวอย่าง

ก่อนพานักเรียนร่วมชั้นจากไป ครูสมพลพูดขึ้น “ทางโรงเรียนกำลังจะเพาะเลี้ยงพันธุ์ปลาต่าง ๆ เพื่อปล่อยลงทะเล เพราะทะเลของเราเกือบจะร้าง คือร้างทั้งปลาและเรือที่ทำประมง ครูว่าจะเพิ่มม้าน้ำด้วย ครูจะทำเรื่องขอขบ ถ้างบไม่พอ ครูก็จะนำกล่องรับบริจาคไปวางที่ต่าง ๆ เพื่อหาเงินก่อตั้งกองทุนขึ้นมา”

ครูนิยาพูดกับสนและโต “ทางโรงเรียนคงต้องขอความช่วยเหลือจากเธอสองคน”

ครูสมพลว่า “ม้าน้ำของพวกเธอ เมื่อเพาะเลี้ยงโตได้ที่แล้ว ไม่ต้องขายคนอื่น ขายให้โรงเรียนไปเพาะพันธุ์ต่อ พวกมันจะได้ไม่เป็นม้าน้ำตากแห้ง เราจะปล่อยกลับคืนสู่ทะเล”

(ม้าน้ำสีทอง, 2559, น. 61)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า การแก้ไขปัญหาการทำประมง คือ ทางโรงเรียนจะทำโครงการโดยขอขบประมาณจากรัฐบาล รวมถึงการขอรับบริจาคเงินจากผู้ที่มีความสำคัญโครงการคืนสัตว์น้ำให้แก่ทะเลไทย เพื่อนำเงินมาเป็นทุนในการเพาะพันธุ์ปลาต่าง ๆ แล้วนำไปปล่อยลงทะเล วิธีการดังกล่าวจะช่วยให้สัตว์น้ำในทะเลไทยไม่สูญพันธุ์ไป นอกจากนี้ ยังเป็นแนวทางการปลูกฝังเยาวชนให้ตระหนัก เห็นคุณค่า และช่วยกันป้องกันรักษาสัตว์ทะเลไทยต่อไป

## บทที่ 5

### สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 และเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมไทยในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 โดยศึกษาจากนวนิยายเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 จำนวน 9 เรื่อง นำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) มีผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

#### 5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

##### 5.1.1 ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561

ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 มี 5 ประการ ได้แก่ ภาพสะท้อนด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ด้านความสัมพันธ์ของคนในสังคม ด้านการเมืองด้านวัฒนธรรม และด้านคุณธรรม โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ภาพสะท้อนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมไทยที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 มีทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมชนบทและสังคมเมือง ดังต่อไปนี้

1) วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมชนบทในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 สะท้อนให้เห็นภาพวิถีชีวิตของคนในสังคมชนบท 5 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมในสังคมชนบท ที่อยู่อาศัยของคนในสังคมชนบท อาหารการกินของคนในสังคมชนบท การประกอบอาชีพของคนในสังคมชนบท และการคมนาคมของคนในสังคมชนบท

1.1) สภาพแวดล้อมในสังคมชนบทพบว่า คนในสังคมชนบทมีวิถีชีวิตที่ผูกพันใกล้ชิดกับธรรมชาติ พึ่งพาอาศัยธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ มีความสุขอยู่กับธรรมชาติอย่างเรียบง่าย เนื่องจากในชนบทมีทรัพยากร ธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม บรรยากาศเงียบสงบ และอากาศที่สดชื่นปลอดโปร่ง เอื้อต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ในขณะที่เดียวกันคนในสังคมชนบทก็ช่วยกันป้องกัน รักษา และสร้างสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติให้คงความสมดุลต่อไปด้วย

1.2) ที่อยู่อาศัยของคนในสังคมชนบทพบว่า นิยมสร้างบ้านเชื่อมต่อกันแบบบ้านเรือนไทย มีหน้าต่างมาก ยกพื้นสูง ใต้ถุนโล่ง เพื่อให้ลมโกรก ระบายความร้อนให้เย็นสบาย จัดพื้นที่ใช้สอยอย่างเป็นสัดส่วน ส่วนมากสร้างด้วยไม้ มีบางส่วนที่สร้างด้วยปูน นิยมสร้างบ้านอยู่ริมแม่น้ำ ลำคลอง ถนน ทางเดิน และป่าไม้เพื่อความสะดวกสบายในการเดินทาง การขนพืชผลทางการเกษตร และการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ

1.3) อาหารการกินของคนในชนบทพบว่า มีลักษณะเรียบง่าย และเป็นสิ่งที่หากินได้ง่าย คนในสังคมชนบทส่วนใหญ่ทำอาหารรับประทานเอง อาหารส่วนใหญ่ทำจากพืชและสัตว์ที่พวกเขาปลูกและเลี้ยงไว้เอง หรืออาหารที่ได้จากแหล่งธรรมชาติต่าง ๆ การรับประทานอาหารจะล้อมวงรับประทานพร้อมกัน อาหารจะมีความหลากหลายไปตามฐานะและการแสวงหาของแต่ละครอบครัว แต่อาหารหลักของคนในสังคมชนบทที่มักขาดไม่ได้ก็คือ น้ำพริก และผัก ต้ม คนในสังคมชนบทมีอะไรก็จะแบ่งปันกันเสมอ สะท้อนถึงความเอื้ออาทร และการมีน้ำใจต่อกันอันเป็นวิถีชีวิตของชาวชนบทไทยโดยทั่วไป

1.4) การประกอบอาชีพของคนในสังคมชนบทพบว่า มีอาชีพหลากหลายทั้งเกษตรกรรม เช่น การทำสวน ไร่ นา เลี้ยงสัตว์ การทำประมง และมัคคุเทศก์ อาชีพที่ทำนั้นจะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในท้องที่ที่พวกเขาอาศัยอยู่โดยอาศัยภูมิปัญญาในการสร้างอาชีพให้สอดคล้องเหมาะสมกับธรรมชาติ และฤดูกาลในแต่ละท้องถิ่น เน้นการพึ่งพาธรรมชาติให้มากที่สุดเพื่อลดต้นทุนในการผลิต ส่งผลให้ชาวชนบทมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติและมีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย สอดคล้อง สมดุลกับธรรมชาติตามอาชีพที่พวกเขาประกอบด้วย

1.5) การคมนาคมในสังคมชนบทพบว่า มีทั้งน้ำและทางบก การคมนาคมส่วนใหญ่ทั้งการเดินทาง การค้าขาย และการขนส่งสินค้าต่าง ๆ จะใช้ทางน้ำเป็นหลัก ต่อเมื่อสังคมชนบทได้รับการพัฒนาจึงมีการสร้างถนนเข้ามายังท้องที่ต่าง ๆ ส่งผลให้มียานพาหนะใหม่ ๆ ทั้งรถจักรยาน รถจักรยานยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ และรถกระบะเข้ามาแทนที่การเดินทางคมนาคมทางเรือ แต่การคมนาคมส่วนใหญ่ก็ยังคงใช้ทางเรืออยู่

2) วิถีชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมเมืองในนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 สะท้อนให้เห็นภาพวิถีชีวิตของคนในสังคมเมือง 5 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมในสังคมเมืองที่อยู่อาศัยของคนในสังคมเมือง อาหารการกินของคนในสังคมเมือง การประกอบอาชีพของคนในสังคมเมือง และการคมนาคมของคนในสังคมเมือง

2.1) สภาพสิ่งแวดล้อมในสังคมเมืองพบว่า มีความเจริญด้านต่าง ๆ มีร้านค้าร้านขายของจำนวนมาก คนในสังคมเมืองมีวิถีชีวิตรีบเร่งไปตามสภาพแวดล้อมทางสังคม การขยายตัวของสังคมเมืองในด้านต่าง ๆ ยังส่งผลต่อราคาที่ดินให้สูงขึ้น นอกจากนี้ คนในสังคมเมืองยังห่างไกลจากสิ่งแวดล้อมธรรมชาติที่บริสุทธิ์ ไม่ค่อยมีโอกาสใกล้ชิดกับธรรมชาติที่บริสุทธิ์ จึงทำให้คนในสังคม



เมืองบางคนสร้างสวนเล็ก ๆ ปลูกต้นไม้ ดอกไม้ไว้รอบบ้านเพื่อให้อากาศสดชื่น และมีบรรยากาศที่สวยงาม

2.2) ที่อยู่อาศัยของคนในสังคมเมืองพบว่า มีสภาพแวดล้อมที่เจริญด้วยสิ่งปลูกสร้าง มีสิ่งอำนวยความสะดวกสบายที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีในหลายด้าน ที่อยู่อาศัยจะมีทั้งอาคารชุด อาคารตึกแถว และบ้านเดี่ยวตามฐานะทางการเงินของแต่ละครอบครัว

2.3) อาหารการกินของคนในสังคมเมืองพบว่า มีหลากหลาย มีทั้งที่ประกอบอาหารรับประทานเองภายในบ้าน ซึ่งจากร้านอาหารมารับประทาน และบางครั้งก็จะพากันออกไปรับประทานอาหารนอกบ้าน คนในสังคมเมืองให้ความสำคัญกับการรักษาสุขภาพร่างกายมาก จึงไม่นิยมรับประทานอาหารที่ปรุงด้วยผงชูรส ซอสรสจัด และของทอด แสดงให้เห็นว่า คนในสังคมเมืองมีความระมัดระวังในเรื่องการรับประทานอาหารเพื่อไม่ให้เจ็บป่วยหรือเกิดโรคต่าง ๆ

2.4) การประกอบอาชีพของคนในสังคมเมืองพบว่า มีความหลากหลายไปตามความรู้ ความสามารถ และความถนัดของแต่ละคน อาชีพที่นวนิยายเยาวชนรางวัลแวนกว่าไว้อย่างเด่นชัด ได้แก่ นักจิตวิทยา หมอ และโปรแกรมเมอร์ซึ่งผู้ประกอบอาชีพเหล่านี้ต้องมีความรู้สูง นอกจากนี้ ยังพบว่าการกล่าวถึงอาชีพทั่วไป เช่น การค้าขาย การทำธุรกิจต่าง ๆ เช่น โรงแรม พนักงานห้าง เป็นต้น และยังสะท้อนภาพของการทำงานของคนในสังคมเมืองว่า มีความรีบเร่ง และแข่งขันกันสูงอีกด้วย

2.5) การคมนาคมในสังคมเมืองพบว่า มีปัญหาการติดเป็นประจำ สภาพการจราจรในสังคมเมืองมีรถหนาแน่น วุ่นวาย และน่าเบื่อ เนื่องจากมีรถหลายชนิดทั้งรถยนต์ส่วนตัวและรถสาธารณะจำนวนมาก ทำให้รถติดเป็นแถวยาว ส่งผลเสียเวลาในการเดินทาง คนที่ไปทำงานต้องตื่นแต่เช้า บางครั้งต้องกินข้าวในรถยนต์ เพื่อไม่เสียเวลา สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของคนในสังคมเมืองว่า มีความรีบเร่ง ปีบคั้น และต้องแข่งกับเวลาเพื่อความอยู่รอด

2. ด้านความสัมพันธ์ของคนในสังคม ภาพสะท้อนด้านนี้ที่ปรากฏในนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนกว่า พ.ศ. 2558-2561 พบว่ามี 3 ด้าน ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสัตว์เลี้ยง และความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติ ดังนี้

1) ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนพบว่า คนในชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ผู้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีความรักใคร่ ความสามัคคี มีน้ำใจ มีความเอื้อเฟื้อ และช่วยเหลือกัน ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวพบว่าเป็นความสัมพันธ์ทางสายเลือดที่ดีงาม ถึงแม้ว่าครอบครัวจะมีความขัดแย้งกันบ้าง แต่คนในครอบครัวก็ให้อภัยกัน ไม่ทอดทิ้ง และช่วยเหลือกัน ส่งผลให้ครอบครัวมีความสุข และความอบอุ่น ความสัมพันธ์กับบุคคลในสังคมตามสถานภาพที่พบชัดเจนคือ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่เป็นความสัมพันธ์ทางจริยธรรมที่ต่างฝ่ายต่างปฏิบัติต่อกัน กล่าวคือนักเรียนจะให้ความเคารพครูมาก ในขณะที่ครูก็จะให้ความรักต่อนักเรียนเสมือนลูก

2) ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสัตว์เลี้ยงพบว่า เป็นมิตรภาพที่ตีระหว่างคนกับสัตว์ ในฐานะเพื่อนร่วมชีวิตกันที่เกิดจากความรัก ความผูกพัน ห่วงใยกัน ส่งผลให้คนกับสัตว์เลี้ยงสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เสมือนหนึ่งสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน ไม่มีการแปลกแยกกัน แม้ว่าจะต่างประเภทกันก็ตาม และยังทำให้สังคมมีชีวิตชีวา มีสีสันด้วยมิตรภาพต่างสายพันธุ์ที่สวยงาม

3) ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติพบว่า อยู่ในฐานะของการพึ่งพาอาศัยกัน และกัน มนุษย์ได้อาศัยปัจจัยยังชีพจากธรรมชาติ และในขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแล รักษา ธรรมชาติให้คงความสมดุลต่อไป เพราะมนุษย์เป็นผู้ได้รับประโยชน์จากธรรมชาติทั้งโดยตรงและโดยอ้อม โดยเฉพาะคนในสังคมชนบทที่ต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติในการดำรงชีวิตสูง

3. ด้านการเมือง ภาพสะท้อนด้านการเมืองที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 พบว่ามี 3 ด้าน ได้แก่ ความขัดแย้งทางอุดมการณ์ ความขัดแย้งทางความคิดและแนวทางปฏิบัติ และการเลือกวิถีทางการเมืองของประชาชน

1) ความขัดแย้งทางอุดมการณ์พบว่า เป็นความขัดแย้งด้านอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่างผู้ปกครองรัฐกับเยาวชนรุ่นใหม่และผู้ประพันธ์ใช้คำว่า “ชาวดำคือความมั่นคงของรัฐ” เป็นความพยายามของรัฐที่จะให้ประชาชนเชื่อ ปฏิบัติตาม และยอมอยู่ภายใต้เงื่อนไข กฎระเบียบ และแนวทางทุกด้านที่รัฐเป็นผู้กำหนด ห้ามประชาชนแสดงความคิดเห็น หรือคัดค้านเพื่อความมั่นคงของรัฐ แต่ในขณะที่เยาวชนและประชาชนบางส่วนไม่เห็นด้วยกับอุดมการณ์ดังกล่าว เพราะเป็นการลดทอนสิทธิเสรีภาพของพวกเขา

2) ความขัดแย้งทางความคิดและแนวทางปฏิบัติพบว่า รัฐพยายามใช้สื่อทุกช่องทาง โฆษณาให้ประชาชนเชื่อในนโยบายของรัฐ ขณะเดียวกันก็กำหนดแนวทางปฏิบัติที่สวนทางกับความคิดของเยาวชนและประชาชนบางส่วน เช่น การลดอาหารของนักเรียนโดยรัฐให้เหตุผลว่าเพื่อฝึกความอดทน ความแข็งแกร่งให้กับนักเรียน ได้ไปขัดแย้งกับความคิดของพวกเขา ส่งผลให้พวกเขามีความรู้สึกต่อต้านและคิดว่า รัฐกำลังปกปิดความจริงและหลอกลวงพวกเขาอยู่

3) การเลือกวิถีทางการเมืองของประชาชนพบว่า จากความขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมือง นโยบายและแนวทางปฏิบัติที่สวนทางกัน ส่งผลให้เยาวชนและประชาชนบางส่วนต้องการเสรีภาพจึงได้หนีไปอยู่ในสังคมใหม่ที่ผู้เขียนใช้คำว่า “สีสัน” เป็นสังคมที่มีสภาพแวดล้อมสวยงาม ประชาชนมีเสรีภาพ มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้แก่กัน ทุกคนใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และต่อมากลุ่มเสรีนิยมก็ได้เข้ามาปกครองรัฐแทนกลุ่มอำนาจนิยมเก่า

4. ด้านวัฒนธรรม ภาพสะท้อนด้านวัฒนธรรมไทยที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 พบใน 4 ด้าน ได้แก่ มารยาทไทย ประเพณีไทย ความเชื่อ และค่านิยม ดังนี้

1) มารยาทไทย ที่พบชัดเจน คือ การไหว้ เป็นมารยาทที่ดีงาม เป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย ซึ่งไหว้ใช้แสดงความหมายในหลายอย่างทั้งการแสดงความเคารพนับถือ การทักทาย การกล่าวลา การขอบคุณที่คนอื่นให้สิ่งของ ให้ความช่วยเหลือ ให้บริการ หรือกระทำการต่าง ๆ ให้ และการขอโทษที่เกิดจากความสำนึกผิดของผู้กระทำความผิดต้องกล่าวคำขอโทษต่อผู้ที่ตนกระทำความผิด และผู้ถูกกระทำก็ให้อภัยในความผิดต่อผู้สำนึกผิดแล้วกล่าวคำขอโทษ

2) ประเพณีไทยพบว่า ประเทศไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายอาศัยอยู่ร่วมกันจึงทำให้มีการผสมผสานประเพณีวัฒนธรรมจากกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ประเพณีไทยที่ปรากฏอย่างชัดเจนในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว คือ การทำบุญตักบาตรในวันเกิดที่คนไทยเชื่อว่าเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต สร้างความดีให้กับตัวเอง ประเพณีการไหว้บรรพบุรุษที่ทำกันในหมู่คนไทยเชื้อสายจีน เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต แสดงความกตัญญู ตอบแทนบุญคุณ และแสดงความระลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว และประเพณีการลอยกระทง เพื่อขอบคุณ ขอขมา การลอยเคราะห์ เรื่องไม่ต้อออกไปจากชีวิต และขอพรจากพระแม่คงคาให้ตนและครอบครัวมีความสุข

3) ความเชื่อพบว่า สังคมไทยมีความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่หลากหลาย เช่น คนไทยเชื้อสายจีนมีความเชื่อที่ได้รับถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษของตนว่า เป็ดแมนดารินเป็นสิ่งมงคลสำหรับชีวิต และเป็นสัญลักษณ์ของความรักแท้ เพราะเป็นสัตว์ที่จับคู่เพียงตัวเดียวตลอดชีวิต ความเชื่อในเจ้าพ่อเจ้าแม่ว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สามารถปกป้องคุ้มครองชาวบ้านที่ศรัทธาให้ปลอดภัยหรือได้ในสิ่งที่ตนต้องการ ความเชื่อแม่ย่านางเรือว่าเป็นสิ่งศักดิ์ที่คอยคุ้มครองผู้ขับขี่และผู้โดยสารทุกคนให้ปลอดภัยในการเดินเรือและช่วยให้ชาวประมงจับปลาได้มาก ๆ

4) ค่านิยมพบว่า สังคมไทยมีการปลูกฝังค่านิยมให้กับเยาวชน คือ ค่านิยมการอนุรักษ์ป่าไม้และสัตว์โดยพ่อแม่ ครูอาจารย์จะปลูกจิตสำนึกให้เด็กเห็นคุณค่าและความสำคัญของป่าไม้และสัตว์ ค่านิยมเกี่ยวกับครอบครัวเรื่องความไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงในครอบครัวของคนไทยเชื้อสายจีนที่ให้ความสำคัญกับลูกชายมากกว่าลูกหญิง และค่านิยมเรื่องวุฒิการศึกษาสูงที่คนไทยบางส่วนมองว่า การมีวุฒิการศึกษาสูงจะทำให้เขามีอำนาจในการแสวงหาสิ่งต่าง ๆ มีงานที่ดีทำ สามารถสร้างฐานะครอบครัว และได้การยอมรับจากคนในสังคมมากขึ้น

5. ด้านคุณธรรม ภาพสะท้อนด้านคุณธรรมที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 พบว่ามี 5 ด้าน ได้แก่ ความพอเพียง ความช่วยเหลือกัน ความกตัญญู ความอดทน และความเมตตา

1) ความพอเพียง พบว่า สังคมไทยมีการปลูกฝังคุณธรรมเรื่องความพอเพียงด้วยการสอนให้เยาวชนรู้จักการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด เหมาะสม ใช้เท่าที่จำเป็น ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสอนให้เยาวชนช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่เปรียบเสมือนชีวิตของพวกเขาอีกด้วย

2) ความช่วยเหลือกัน พบว่า คนไทยมีน้ำใจชอบช่วยเหลือคนอื่น ๆ มีการปลูกฝังอบรม สั่งสอนคุณธรรมด้านนี้ให้เยาวชนเป็นคนมีน้ำใจ รู้จักการแบ่งปัน ช่วยเหลือกันตั้งแต่เยาว์วัย

3) ความกตัญญู พบว่า สังคมไทยมีการปลูกฝังคุณธรรมข้อนี้ให้แก่เยาวชนโดยพ่อแม่ ครูญาติ และครูในโรงเรียนจะเป็นผู้อบรม สั่งสอนให้เด็กมีจิตสำนึกในบุญคุณของผู้อื่นหรือสิ่งอื่นที่มีคุณูปการต่อชีวิตของตน โดยเฉพาะพ่อแม่ผู้ให้กำเนิด นอกจากนี้ สังคมไทยยังถือว่าความกตัญญูเป็นสัญลักษณ์ของคนดี ผู้ที่มีความกตัญญูจะได้รับการสรรเสริญชื่นชม ยกย่องจากคนทั่วไป

4) ความอดทน พบว่า คนไทยมีความอดทนในการต่อสู้ลำบากยากจน ความอดทนเป็นคุณธรรมพื้นฐานสำคัญยิ่งในการดำเนินชีวิต เนื่องจากในการดำเนินชีวิตของมนุษย์แต่ละคนจะต้องประสบกับปัญหาและอุปสรรคมากมาย โดยเฉพาะคนในสังคมชนบทบางส่วนที่มีฐานะยากจน จำเป็นยิ่งที่ต้องใช้ความอดทนต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้ชีวิตดำเนินต่อไปได้

5) ความเมตตา พบว่า สังคมไทยมีการปลูกฝังคุณธรรม คือ ความเมตตา ความรัก ความปรารถนาดี กรุณา ความสงสารต่อสัตว์โดยพ่อแม่หรือครูผู้ใกล้ชิดกับเยาวชนได้สั่งสอนเยาวชนไม่ให้ไปทำร้ายหรือรังแกสัตว์ ขณะเดียวกันก็สอนให้เยาวชนรัก สงสารสัตว์ และช่วยกันปกป้องไม่ให้ใครมารังแกสัตว์ด้วย

### 5.1.2 ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมไทยในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561

การวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในสังคมไทยที่ปรากฏในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

#### 1. ปัญหาสังคมไทย

นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนปัญหาในสังคมไทยไว้อย่างหลากหลาย สรุปได้ 4 ปัญหาหลัก ได้แก่ ปัญหาเยาวชน ปัญหาครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ และปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1) ปัญหาเยาวชน ในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเยาวชนในสังคมไทยที่เด่นชัด 6 ประการ ได้แก่ (1) ปัญหาด้านจิตใจ คือ ความไม่มั่นใจตนเองที่มีสาเหตุสำคัญมาจากครอบครัวที่ไม่อบอุ่น เนื่องจากพ่อแม่แยกทางกัน ทะเลาะวิวาทกัน ส่งผลให้เยาวชนเป็นคนเก็บกด ไม่กล้าแสดงออกมา กลัวคนอื่นมองว่าเป็นคนไม่ดีและพากันรังเกียจ จึงเก็บตัวอยู่ในโลกส่วนตัว (2) ปัญหาการติดเกม ที่มีสาเหตุสำคัญมาจากการที่พ่อแม่ไม่มีเวลาให้กับลูก ปล่อยให้ลูกใช้ชีวิตและแก้ปัญหาเพียงลำพัง และการที่เยาวชนรู้สึกว่าคุณมีปมด้อย ไม่ยอมรับความจริงในสิ่งที่ตนเป็นอยู่ ทำให้เกิดความไม่มั่นใจในตัวเอง ไม่ชอบคบหากับใคร ชอบอยู่ตัวคนเดียวจนต้องหันไปพึ่งเกมที่เขาเห็นว่าเป็นโลกส่วนตัวและติดเกมในที่สุด ส่งผลให้เขาไม่สนใจการเรียน และสิ่ง

รอบข้าง มีพฤติกรรม นิสัยก้าวร้าว อารมณ์ฉุนเฉียว หงุดหงิด โกรธง่าย ลักษณะโง่งมหรือสิ่งของในบ้าน เพื่อนำเงินไปซื้อเกมมาเล่น ร่างกายทรุดโทรมเพราะพักผ่อนน้อย มีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินกับคนในครอบครัว ขาดเพื่อน เกือบตกแล้วคนในสังคม และต้องการอยู่คนเดียวในโลกของเกมตามลำพัง (3) ปัญหาการชอบแกล้งเพื่อนที่มีสาเหตุการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวที่ไม่อบรมสอนให้เยาวชน คำนึงถึงใจผู้อื่น รัก สงสารเห็นใจ และช่วยเหลือผู้อื่น แต่มุ่งเพื่อความสนุกสนานของตนเป็นสำคัญ (4) ปัญหาการลักขโมย ที่เกิดจากความยากจนของครอบครัวที่ทำให้เยาวชนหาทางเอาชีวิตรอดอย่าง ผิด ๆ ด้วยการลักขโมยทรัพย์สินของคนอื่น เมื่อไม่มีทางอื่นให้เลือก (5) ปัญหาการติดยาเสพติด ที่เกิดจากการที่พ่อแม่ไม่มีเวลาให้กับลูก ส่งผลให้เขาเกิดความว้าวุ่น เหงา ขาดความอบอุ่นจนไปคบหาเพื่อนที่ไม่ดี ประกอบกับความมอยากรู้ อยากลอง ความเห็นผิดคิดว่า คงไม่ติดยาทดลองเสพจนติดยาเสพติดในที่สุดและได้รับผลกระทบที่ตามมาทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม และ (6) ปัญหาการตั้งครมภ์ที่ไม่พึงประสงค์ ที่เกิดจาสาเหตุสำคัญคือระยะเวลาในการคบหาดูใจกันไม่มากพอที่จะเรียนรู้ อุปนิสัยของกันและกัน สุรา ยาเสพติดที่ทำให้ผู้ดื่มและเสพขาดสติ สัมผัสัญญะและนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์โดยขาดการป้องกัน ความรักที่ขาดเหตุผล ไม่ยับยั้งชั่งใจ ปล่อยตัว ปล่อยใจไปตามความต้องการทางเพศจนนำไปสู่การตั้งครมภ์ในที่สุด

2) ปัญหาครอบครัว ในนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาครอบครัวในสังคมไทย 4 ประการ ได้แก่ (1) ปัญหาระหว่างสามีกับภรรยา ได้แก่ การทะเลาะวิวาทกันที่เกิดจากการเอาแต่ใจตัวเอง ใช้อารมณ์เป็นที่ตั้ง ไม่พูดจากันด้วยเหตุผล การไม่รับผิดชอบครอบครัวร่วมกันที่เกิดจากทัศนคติของสามีที่มองว่างานในบ้าน เช่น การดูแลลูกเป็นหน้าที่ของภรรยา จึงไม่ช่วยเหลืองานในบ้าน ปล่อยให้เป็นการของภรรยาแต่เพียงผู้เดียว การไม่ปรับตัวเข้าหากันที่เกิดจากความถือตัวและทัศนคติที่เห็นว่าตนดีและถูกต้องทุกเรื่อง อีกฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายผิดเสมอ ไม่ยอมสำรวจตัวเองว่ามีข้อบกพร่องหรือผิดพลาดอะไรหรือไม่ และไม่ยอมแก้ไขในสิ่งที่ผิด การใช้จ่ายฟุ่มเฟือยที่เกิดจากการวิ่งไปตามกระแสของสังคมหรือคำแนะนำของคนอื่น ไม่ปรึกษากันระหว่างสามีภรรยา ไม่มีการวางแผนการใช้เงินร่วมกัน ทำให้เกิดปัญหาอื่นตามมา เช่น เงินไม่พอใช้จ่าย การเป็นหนี้สิน การนอกใจกัน คือ สามีนอกใจภรรยาที่เกิดจากความไม่ซื่อสัตย์ต่อภรรยา การไม่รู้จักรักของฝ่ายชาย เป็นเหตุให้ฝ่ายภรรยาต้องเสียใจจนนำไปสู่การทะเลาะวิวาทและการทำร้ายร่างกายกัน (2) ปัญหาพ่อแม่เลี้ยงลูกแบบตามใจ ทำให้ลูกนิสัยเสียที่เกิดจากความรักที่ขาดเหตุผลของพ่อแม่ อยากให้ลูกมีความสุข ไม่ต้องการให้ลูกมีความลำบาก จึงทำทุกอย่างตามที่ลูกต้องการโดยไม่คำนึงว่าเรื่องนั้นจะส่งผลเสียต่อลูกอย่างไร ส่งผลให้เกิดปัญหาตามมาแก่ลูกทั้งในด้านพัฒนาการ อารมณ์ นิสัย จิตใจ และสติปัญญา ทำให้ลูกเป็นคนเอาแต่ใจตัวเอง ไม่คำนึงถึงจิตใจของผู้อื่น เมื่อเจอปัญหาที่ไม่สามารถแก้ได้ด้วยตนเอง (3) ปัญหาความยากจนที่มาจากสาเหตุหลายประการ เช่น การทำงานรับจ้างที่มีรายได้น้อย การมีการศึกษาต่ำ ไม่สามารถหางานที่มีรายได้สูงทำได้ การเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข

คือสุราเป็นเหตุให้ถูกเลิกจ้างงาน และการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยโดยไม่ดูฐานะทางการเงินของตน ทำให้ครอบครัวต้องเป็นหนี้สิน ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่คนในครอบครัวทั้งด้านปัจจัย ยังชีพที่ขาดแคลน ด้านการศึกษาเยาวชนขาดโอกาสที่จะศึกษาต่อในระดับสูง ต้องดิ้นรนต่อสู้ ออกไปทำงานหารายได้ช่วยเหลือครอบครัวตั้งแต่ยังเยาว์วัย เยาวชนบางคนทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เช่น การลักขโมยทรัพย์สินของผู้อื่น เมื่อไม่มีทางเลือกเพราะความหิวและความอยากได้สิ่งที่ตนต้องการ (4) ปัญหาการหย่าร้างที่มีสาเหตุมาจากการนอกใจกันและนำไปสู่การทะเลาะวิวาท การทำร้ายร่างกาย และหย่าร้างกันในที่สุด ซึ่งปัญหาครอบครัวเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อครอบครัวในหลายด้าน โดยเฉพาะลูกที่ต้องมารับรู้และได้รับผลกระทบในหลายด้าน เช่น ความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก ขาดความรัก ขาดความอบอุ่น ขาดการศึกษา และส่งผลต่อภาวะด้านจิตใจของเด็ก เช่น การเก็บกด ก้าวร้าว ไม่มั่นใจตัวเอง ไม่ชอบสังคม ชอบอยู่ตัวคนเดียว และมีพฤติกรรมสร้างปัญหา เช่น ติดเกม ลักขโมย เป็นต้น

3) ปัญหาเศรษฐกิจ ในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนถึงปัญหาเศรษฐกิจที่มีสาเหตุมาจากความยากจนของครอบครัวส่งผลให้ครอบครัวต้องเป็นหนี้สิน ประสบกับความยากลำบากมากขึ้น การขาดการศึกษาทำให้ไม่สามารถหางานทำที่ดีและมีรายได้สูง ต้องทำงานรับจ้างทั่วไปที่มีค่าแรงต่ำ ทำให้รายได้ไม่พอใช้จ่าย และภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ส่งผลให้การธุรกิจหรืองานที่ต้องหยุดชะงักลง ผู้ประสบภัยต้องสูญเสียทรัพย์สิน ไม่มีรายได้ หรือคนบางส่วนอาจทำงานได้ แต่รายได้ก็ลดลง เนื่องจากรับงานได้น้อยลง

4) ปัญหาสิ่งแวดล้อม ในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมในสังคมไทย 3 ประการ ได้แก่ (1) ปัญหาการทำลายป่าไม้ที่เกิดจากความต้องการนำไม้มาใช้ประโยชน์ส่วนตนหรือเพื่อการค้า การนำพื้นที่ป่ามาทำการเกษตร ส่งผลให้ป่าไม้ลดลง พันธุ์ไม้บางชนิดสูญพันธุ์ไป ส่งผลให้มนุษย์ต้องเผชิญกับภัยธรรมชาติ เช่น ภาวะโลกร้อน ฝนฟ้าแล้ง พายุพัดกระหน่ำอย่างรุนแรง น้ำท่วมฉับพลัน แผ่นดินไหว เป็นต้น (2) ปัญหาการล่าสัตว์ป่าเพื่อการยังชีพและการค้าขาย ส่งผลให้สัตว์ป่าลดจำนวนลง สัตว์ป่าไม่สามารถขยายพันธุ์ได้ บางชนิดสูญพันธุ์ไปจากผืนป่าไทย (3) ปัญหาการทำประมงเพื่อการยังชีพและการค้าที่เกิดจากความต้องการปัจจัยยังชีพที่เพิ่มขึ้นของชาวประมงตามสภาพแวดล้อมของสังคม การมีเครื่องมือจับสัตว์น้ำที่ทันสมัย และการทำประมงที่ผิดวิธีด้วยการนำเรืออวนลากมาจับปลา ทำให้สัตว์ทะเลไทยลดจำนวนลงไปเรื่อย ๆ สัตว์ทะเลบางชนิดสูญพันธุ์ และบางชนิดกำลังจะสูญพันธุ์

## 2. แนวทางแก้ไขปัญหาสังคมไทย

นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้นำสะท้อนแนวทางการแก้ไขปัญหาสังคมไทยไว้ 4 ประการ ได้แก่ แนวทางแก้ไขปัญหาของเยาวชน แนวทางแก้ไขปัญหาครอบครัว แนวทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ และแนวทางแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม สรุปได้ดังนี้

1) แนวทางแก้ไขปัญหาของเยาวชน ในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนแนวทางแก้ไขปัญหาเยาวชน 6 ด้าน ได้แก่ (1) แนวทางแก้ปัญหาด้านจิตใจคือ การไปพบ นักจิตวิทยาและจิตแพทย์เพื่อขอคำปรึกษาและรับการรักษาเยียวยา และคนในครอบครัวโดยเฉพาะ พ่อแม่ต้องให้ความเอาใจใส่ดูแล ให้ความรัก ความอบอุ่น มีเวลาพูดคุยกับลูก และหากิจกรรมที่เป็น ประโยชน์ทำร่วมกัน (2) แนวทางแก้ไขปัญหาคติกรรม คือ การสร้างสิ่งแวดล้อมในครอบครัวให้อึด ต่อพฤติกรรมที่ดีโดยมีพ่อแม่เป็นต้นแบบของพฤติกรรมที่ดีและคอยเป็นที่ปรึกษาอย่างเข้าใจทุกเรื่อง ให้กับลูก พร้อมกับการให้ความรัก ความอบอุ่น มีเวลาให้กับลูก และหากิจกรรมทำร่วมกันทั้งใน ครอบครัวและนอกสถานที่ (3) แนวทางแก้ไขปัญหาคติกรรมการคบแก๊งเพื่อน คือ พ่อแม่ ผู้ปกครองต้องเอา ใจใส่ ดูแลเยาวชนอย่างใกล้ชิด อบรม สั่งสอนให้เยาวชนมีจิตที่คำนึงถึงความทุกข์ของผู้อื่น มีความรัก ความสงสารผู้อื่น ครูต้องเอาใจใส่ ดูแล ให้ความสนใจนักเรียน พยายามอบรมสั่งสอน ปลุกฝังความรัก ความสงสารผู้อื่น และการคำนึงถึงจิตใจของผู้อื่น เมื่อพบพฤติกรรมการแก๊งเพื่อนต้องรีบเข้าไปห้าม ปราบ ตักเตือน และบทลงโทษที่ไม่ใช่ความรุนแรง แต่มุ่งปรับพฤติกรรมของเด็กให้กลับตัวกลับใจจาก การแก๊งเพื่อนมาเป็นรัก สงสาร ให้ความช่วยเหลือ และมีความสามัคคีกัน (4) แนวทางแก้ไขปัญหา การลักขโมยคือ ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น พ่อแม่ ครูอาจารย์ และเพื่อนต้องเป็นต้นแบบของความ ซื่อสัตย์สุจริต ในขณะที่เดียวกันก็ให้คำแนะนำ การตักเตือน สั่งสอน รวมถึงการปลุกฝังค่านิยมความซื่อ สัตย์ให้เยาวชนมีพฤติกรรมในการแสวงหาอย่างถูกต้อง (5) แนวทางในการแก้ไขปัญหาคติกรรมติดยาเสพติดคือ พ่อแม่ต้องดูแล เอาใจใส่ ให้ความรัก ความอบอุ่น ให้ความสำคัญแก่ลูก หาเวลาอยู่กับลูก ทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อรับทราบปัญหา ให้คำปรึกษาด้วยความรักและเปิดใจกว้าง ไม่ใช่อารมณ์ ความรู้สึกดัดจริตและเยาวชนเองก็ต้องมีความกล้าที่จะเปิดใจพูดถึงปัญหาที่ตนกำลังประสบอยู่กับพ่อ แม่อย่างตรงไปตรงมา ไม่ปิดบังอำพราง เพื่อหาทางแก้ไขหรือทางออกที่ถูกต้องเหมาะสม ไม่ควรกลัว ให้ระลึกอยู่เสมอว่า พ่อแม่เป็นผู้ที่รักเราอย่างบริสุทธิ์ใจ และเป็นผู้ที่เราควรไว้วางใจมากที่สุด (6) แนวทางแก้ไขปัญหาคติกรรมที่ตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ คือ เยาวชนต้องศึกษาเรียนรู้ดูใจกันให้นาน ๆ ต้องรู้จักระงับยับยั้งชั่งใจ ไม่ปล่อยตัวปล่อยใจไปตามอารมณ์ความรู้สึกทางเพศ ควรอยู่ให้ห่างไกลจาก สุรา ยาเสพติด และแนวทางแก้ไขปัญหาคติกรรมที่เกิดขึ้นแล้วก็คือ ผู้ที่ตั้งครรภ์ต้องยอมรับความ จริงที่เกิดขึ้น รีบเข้าไปปรึกษาแม่ที่รักและเข้าใจลูกดีที่สุดในใจเพื่อหาออกให้แก่วินิจฉัยอย่างเหมาะสม

2) แนวทางแก้ไขปัญหาคติกรรมครอบครัว ในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนให้เห็นแนวทางแก้ไขปัญหาคติกรรมครอบครัวไว้ 4 ด้าน ได้แก่ (1) แนวทางแก้ไขปัญหาระหว่างสามี กับภรรยา คือ การศึกษาดูใจกันให้นาน ๆ ไม่ใช่คบกันเพียงผิวเผินเพื่อเรียนรู้อุปนิสัยและ ความประพฤติของกันและกันให้ถ่องแท้ว่า สามารถที่จะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้หรือไม่เพื่อป้องกันปัญหา ที่จะตามมาหลังจากใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน คือ การทะเลาะวิวาทกัน การไม่รับผิดชอบครอบครัวร่วมกัน การไม่ปรับตัวเข้าหากัน การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย การนอกใจกัน รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ ที่จะตามมา

(2) แนวทางแก้ไขปัญหาการเลี้ยงลูกแบบตามใจพบว่า นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ไม่ได้นำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาการเลี้ยงลูกแบบตามใจไว้อย่างชัดเจน พบเพียงการนำเสนอปัญหา แล้วค้างปัญหาไว้ โดยให้ผู้อ่านคิดเองว่าปัญหาการเลี้ยงลูกแบบตามใจจะแก้ไขอย่างไรต่อไป (3) แนวทางแก้ไขปัญหาความยากจน คือ สมาชิกในครอบครัวทุกคนต้องช่วยกันหารายได้พิเศษที่นอกเหนือไปจากรายได้ประจำ การรู้จักออมทรัพย์ และรู้จักใช้จ่ายอย่างเหมาะสม (4) แนวทางแก้ไขปัญหาการหย่าร้าง คือ การศึกษาดูใจกันให้นาน ๆ ไม่ใช่คบกันเพียงผิวเผินแล้วแต่งงานกัน เพื่อเรียนรู้อุปนิสัยและความประพฤติของกันและกันจนแน่ใจว่า สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้ จึงค่อยตัดสินใจแต่งงานกัน

3) แนวทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ ในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ คือ การทำงานพิเศษหารายได้เพิ่มขึ้น การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนโดยพึงปัจจัยยังชีพจากธรรมชาติทั้งอาหารและยารักษาโรคคือสมุนไพรชนิดต่าง ๆ จากป่าโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายให้สิ้นเปลือง การเพิ่มมูลค่าให้กับสิ่งที่มีอยู่ เช่น การปรับเปลี่ยนบ้านไม้ของตนให้เป็นที่พักแรม (โฮมสเตย์) สำหรับนักท่องเที่ยว และการใช้ภูมิปัญญาในการจัดการกับปัญหาที่ประสบ เช่น การนำทุเรียนที่มีตำหนิมาทำเป็นทุเรียนกวนเพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่พืชผลทางการเกษตรแทนที่จะทิ้งไปอย่างเปล่าประโยชน์ เป็นต้น

4) แนวทางแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ได้สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางแก้ไขปัญหาสังแวดล้อมไว้ 3 ประการ ได้แก่ (1) แนวทางแก้ไขปัญหาการทำลายป่าไม้ คือ การปลูกฝังจิตสำนึกให้เยาวชนและชาวบ้านเห็นคุณค่าของป่าไม้และผลเสียของการตัดไม้ทำลายป่าด้านต่าง ๆ การร่วมมือกันดูแลปกป้องไม่ให้คนลักลอบตัดไม้ในป่า และการช่วยกันปลูกป่าไม้เพิ่มเติม (2) แนวทางแก้ไขปัญหาการล่าสัตว์ป่า คือ การปลูกฝังจิตสำนึกให้เยาวชนเห็นคุณค่าและความสำคัญของสัตว์ป่า กินเนื้อสัตว์ให้น้อยลง หันมากินพืชผัก การนำสัตว์มาทำอาหารแต่พอเพียง การไม่ฆ่าสัตว์ที่เป็นแม่พันธุ์ การตักเตือนคนรอบข้างไม่ให้ไปรังแกสัตว์ป่า การช่วยกันเป็นหูเป็นตาให้กับเจ้าหน้าที่ในการป้องกันไม่มีการลักลอบเข้าไปล่าสัตว์ป่า รวมถึงการใช้มาตรการทางกฎหมายลงโทษผู้ที่ลักลอบเข้าไปล่าสัตว์ป่าอย่างจริงจัง (3) แนวทางการแก้ไขปัญหาการทำประมง คือ การร่วมมือของหน่วยงานของรัฐและเอกชน เช่น โรงเรียนจัดทำโครงการเพื่อของบประมาณมาเพาะพันธุ์ปลาและสัตว์น้ำทะเลชนิดต่าง ๆ แล้วนำไปปล่อยลงทะเลเพื่อคืนความสมบูรณ์ให้ธรรมชาติ ไม่ให้สัตว์ทะเลสูญพันธุ์และเป็นห่วงโซ่อาหารให้แก่มนุษย์ต่อไปในอนาคต รวมถึงการปลูกฝังเยาวชนให้ตระหนัก เห็นคุณค่า และช่วยกันป้องกันรักษาสัตว์น้ำทะเลต่อไป



## 5.2 อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ข้อ 1 คือ เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ผลการวิจัยพบโดดเด่นที่สุดคือ ภาพสะท้อนด้านการเมืองที่ตรงกับเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่ผู้ประพันธ์ได้สะท้อนถึงอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกันระหว่างคนรุ่นเก่าที่ต้องการให้ประชาชนอยู่ในอำนาจของรัฐตามแนวทางที่รัฐกำหนดไว้โดยไม่ให้โต้แย้งหรือแสดงความคิดเห็นใด ๆ ที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ แต่คนรุ่นใหม่ต้องการเสรีภาพ ไม่ต้องการอยู่ภายใต้กฎที่ไม่ชอบธรรม และต้องการเลือกอนาคตที่ดีให้แก่พวกเขาเอง ทั้งนี้เป็นเพราะนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้วเรื่องดังเขียนในช่วงที่มีความขัดแย้งทางการเมืองที่ผู้ประพันธ์ต้องการสะท้อนปัญหาทางการเมืองไทยและความต้องการเสรีภาพและประชาธิปไตยของคนไทยบางส่วน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ซีมพร พรเพ็ญพิพัฒน์ (2549, น. 16) กล่าวว่า การศึกษารรณกรรมทำให้ผู้อ่านเห็นภาพสังคม วัฒนธรรม การเมือง และเศรษฐกิจ สะท้อนผ่านมุมมองของผู้ประพันธ์ ผู้อ่านสามารถเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้คนต่างสมัยที่มีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ และแนวคิดของอิงอร สุพันธ์วิณิช (2558, น. 2-9) ที่กล่าวว่า นวนิยายทำหน้าที่สะท้อนภาพสังคมมาโดยลำดับ แม้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงความคิดทางการเมือง ผู้ประพันธ์บางคนได้เสนอแนวการเมืองนวนิยายก็ได้แสดงให้เห็นภาพสังคมของไทย และบทบาทในสังคมอย่างชัดเจน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ QIN HONGBO (2555) เรื่อง วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลพานแว่นฟ้า พ.ศ. 2550-2553 พบว่า ภาพสะท้อนทางการเมืองไทยในช่วงระยะเวลาดังกล่าวว่ามีเหตุการณ์วุ่นวายเกิดขึ้น คนไทยมีความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกแยกกัน แบ่งฝ่ายและนำไปสู่การชุมนุมทางการเมือง ที่แสดงให้เห็นว่า การปกครองแบบประชาธิปไตยไม่ได้เกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างแท้จริง ซึ่งสาเหตุสำคัญของความขัดแย้งทางการเมืองมาจากการแสวงหาผลประโยชน์และความขัดแย้งของชนชั้น การนำเสนอข่าวสารที่ไม่ตรงข้อเท็จจริงของสื่อมวลชนบางส่วน

2. งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ข้อ 2 คือ เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมไทยในนวนิยายเยาวชนรางวัลแวนแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ผลการวิจัยได้สะท้อนให้เห็นปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมไทยที่โดดเด่นที่สุดคือ ปัญหาเยาวชนทั้งปัญหาด้านจิตใจ การติดเกม การชอบแก๊งเพื่อน การลักขโมย การติดยาเสพติด และการตั้งครุฑที่ไม่พึงประสงค์ที่สาเหตุส่วนใหญ่มาจากการขาดความอบอุ่นจากครอบครัว เนื่องจากพ่อแม่แยกทางกัน พ่อแม่ทะเลาะวิวาทกัน พ่อแม่ไม่มีเวลาให้กับลูก คนในครอบครัวอยู่แบบตัวใครตัวมัน ส่งผลทำให้เกิดปัญหาดังกล่าวแก่เยาวชน แนวทางแก้ไขที่สำคัญคือ พ่อแม่ต้องให้การเอาใจใส่ดูแล ให้ความรักความอบอุ่น หาเวลาทำกิจกรรมร่วมกันกับลูก พร้อมเปิดใจกว้างรับฟังปัญหาและให้คำปรึกษากับลูกด้วยความรัก ไม่ใช่

อารมณ์ตัดสินปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อิงอร สุพันธ์วิณิช (2558, น. 2) ที่กล่าวว่า นวนิยายได้นำเสนอภาพสะท้อนปัญหาในระดับชาติ อาจเป็นเรื่องกว้าง ๆ หรือเฉพาะเจาะจงเป็นยุคเป็นสมัย นวนิยายจะทำหน้าที่ถ่ายทอดแง่มุมและปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาเด็กวัยรุ่น ปัญหายาเสพติด และปัญหาทั้งในเมืองและชนบท เป็นต้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ QIN SIYAN (2561) เรื่อง ภาพสะท้อนสังคมไทยในเรื่องสั้นของกนกพงศ์ สงสมพันธุ์ พ.ศ. 2548-2550 ที่พบปัญหาไทยและแนวทางแก้ไขปัญหาสังคม ได้แก่ ปัญหาด้านครอบครัว แก้ไขโดยคนในครอบครัว สามีกับภรรยามีความซื่อสัตย์ ดูแลเอาใจใส่ผู้สูงอายุ เด็ก และเยาวชน ปัญหาด้านความยากจน แก้ไขโดยคนไทยควรพึ่งพาตนเอง มีความขยันมากขึ้น ต่อสู้ความยากลำบากยากจน ปัญหาด้านการศึกษา แก้ไขโดยครูกับพ่อแม่ควรเข้าใจและให้ความสนับสนุนเด็ก ยกเลิกการใช้วิธีรุนแรงการลงโทษเด็ก ปัญหาด้านอาชญากรรม แก้ไขโดยใช้นโยบายของรัฐบาลและการควบคุมจากข้าราชการ จะทำให้สังคมไทยมีความสุข อยู่แบบมีความสุข

### 5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรศึกษาภาพสะท้อนสังคมในนวนิยายเยาวชนที่ได้รับรางวัลอื่น เช่น รางวัลซีไรต์ รางวัลเซเว่นบุ๊คอวอร์ด เป็นต้น
2. ควรศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการแต่งและแนวคิดในนวนิยายเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561

### บรรณานุกรม

- กิตติพัฒน์ วิริยะ. (2561). *Color Land ดินแดนสีล้วน*. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์.
- กฤษฏีกา ซาพิมล. (2557). *การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ รางวัลหนังสือดีเด่นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานรางวัลแว่นแก้วและ รางวัลนายอินทร์อะวอร์ด ระหว่างปีพุทธศักราช 2545-2555* (วิทยานิพนธ์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- กรมวิชาการ. (2541). *สภาพการผลิตและพัฒนาหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ.
- โกศล วงศ์สวรรค์ และสถิต วงศ์สวรรค์. (2543). *ปัญหาสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร: รวมสาส์น.
- ศีกฤทธิ ปราโมช. (2553). *วรรณคดีก้านสังคม*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิศีกฤทธิ 80. ในพระราชูปถัมภ์  
 เติ้จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.
- คบบเพลิง สราญ. (2559). *ริมคลองนั้นมีผมกับเปิด*. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์.
- ชไมพร พรเพ็ญพิพัฒน์. (2549). *คมความคิดในวรรณกรรมร่วมสมัย*. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- จันทรังสี. (2561). *วันเกิดของเค้าโมง*. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์.
- จินตนา ไบกาขุย์. (2542). *เทคนิคการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพมหานคร: ครูสภาลาดพร้าว.
- เจตนา นาควัชระ. (2542). *ทฤษฎีเบื้องต้นแห่งวรรณคดี*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ศยาม.
- ชลธิชา จิรภัคพงศ์ และ ณรงค์ โวหารเสาวภาคย์. (2559). *มนุษย์กับสังคม*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขจรพัฒน์ สุขภัทราพิรมย์. (2561). *กล่องตุ๊กตาใกล้กับจดหมายของพ่อ*. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์.
- ณรงค์ เส็งประชา. (2541). *มนุษย์กับสังคม*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส. พรีเมียมติ้งเฮ้าส์.
- ตรีศิลป์ บุญจรรยา. (2547). *นวนิยายกับสังคมไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีศักดิ์ ปิ่นทอง. (2541). *วรรณคดีสำหรับเด็ก*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เถกิง พันธุ์เถกิงอมร. (2541). *นวนิยายและเรื่องสั้น การศึกษาเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์*. สงขลา: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสงขลา.

### บรรณานุกรม (ต่อ)

- นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์. (2541). *จิตเวชผู้ใหญ่: ความรู้เกี่ยวกับความเจ็บป่วยทางจิต, ความเครียดและสุขภาพจิต*. กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นพวรรณ สิริเวชกุล. (2546). *เรื่องสั้นสำหรับเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพมหานคร: แม็ก.
- นวลจันทร์ ชาญวิวัฒน์. (2550). *การศึกษาเนื้อหาและแนวคิดของวรรณกรรมเยาวชนประเภทบันเทิงคดีในปี พ.ศ.2547*. (สารนิพนธ์). บัณฑิตวิทยาลัย ลัษมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- นิตยา วรรณกิติ์. (2559). *วรรณกรรมสำหรับเด็ก*. นนทบุรี: อินทนิล.
- บุญยง ชื่นสุวิมล. (2551). *โป๊เบ๊: ความเปลี่ยนแปลงของระบบครัวชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนกับประวัติศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิ่นอนงค์ อ่ำปะละ. (2548). *ภาพสะท้อนสังคมในนวนิยายของโบทันตามแนววาทกรรมวิเคราะห์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- พิชัย ศรีภูไฟ. (2542). *วรรณคดีสังคมและการเมือง*. อุบลราชธานี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- เพ็ญจันทร์ มาประชา. (2541). *การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในนวนิยายของนิเวศน์กั้นไทย ราษฎร์* (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- พัชรพร สาลี. (2560). *กลวิธีสื่อคุณธรรมและจริยธรรมในนวนิยายเยาวชนที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยม พ.ศ.2556-2557* (วิทยานิพนธ์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ไพโรธ เลิศพิริยกุล. (2542). *วรรณกรรมปัจจุบัน*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- รพินทร์ ณ ถลาง. (2544). *การแปลวรรณกรรมสำหรับเด็ก*. เอกสารประกอบการสอน.สาขาวิชาเอกวรรณกรรมสำหรับเด็ก คณะมนุษยศาสตร์ กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รุจจรี นาเอก. (2561). *เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น*. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์.
- รุ่งวิทย์ สุวรรณอภิชน. (2546). *วรรณคดีการเมืองกับสังคมรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2418-2412)*. ปทุมธานี: วิชญา.
- รื่นฤทัย สัจจพันธ์. (2544). *วรรณคดีศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ธาปัญญา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2544*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.

### บรรณานุกรม (ต่อ)

- ลลิตา ศุภธนสินเชชม. (2551). *การวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว*  
ปี พ.ศ. 2544-2547 (วิทยานิพนธ์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง,  
กรุงเทพมหานคร.
- วชิราภรณ์ สุวรรณราวกร. (2554). *การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้วประเภทสารคดี*  
พ.ศ. 2546-2552 (วิทยานิพนธ์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- วิริยะ สิริสิงห์. (2551). *การสร้างสรรควรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2).  
กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วีรศิลป์ วิหารศิลป์. (2561). *จิวกับน้อย*. กรุงเทพมหานคร: นามมีบุ๊คส์.
- สนิท สัตโยภาส. (2550). *หนังสือและบรรณสารสำหรับเด็ก*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร:  
บรรณกิจ.
- สมพร จารุณภู. (2541). *คู่มือการเขียนเรื่องบันเทิงคดีและสารคดีสำหรับเด็ก*. (พิมพ์ครั้งที่ 2).  
กรุงเทพมหานคร: สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุพัตรา สุภาพ. (2545). *ปัญหาสังคม*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุเทพ สุวีรางกูร. (2551). *ปัญหาสังคม*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- เสาวรส มิตราปิยานุรักษ์. (2561). *เด็กชายต้นไม้*. กรุงเทพมหานคร: นามมีบุ๊คส์.
- สายทิพย์ นุกุลกิจ. (2543). *วรรณกรรมไทยปัจจุบัน*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: เอส.อาร์.  
พรินติ้งแมสโปรดักส์.
- หทัยวรรณ ไชยะกุล. (2544). *วรรณกรรมศึกษา*. เชียงใหม่: ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์  
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรอนงค์ โชคสกุล และศรีอัมพร ประทุมพันธ์. (2544) *การผลิตนวัตกรรมการเรียนการสอน*  
*การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก เล่ม 4*. ชัยนาท: ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย.
- อนุสรฯ ดีหัวใจ. (2552). *สาระคำสอนในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลนายอินทร์อวอร์ด ช่วงปี*  
*พ.ศ. 2544-2547* (ปริญญาานิพนธ์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,  
กรุงเทพมหานคร.
- อารยา ทองเพชร. (2550). *การวิเคราะห์แนวคิดและกลวิธีการนำเสนอแนวคิดในวรรณกรรมสำหรับ*  
*เยาวชนของ นงไฉน ปริญาธวัช (สารนิพนธ์)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,  
กรุงเทพมหานคร.
- อิงอร สุพันธุ์วณิช. (2558). *เลื่อมลายสายรุ้ง ภาพสะท้อนสังคมในนวนิยายปัจจุบัน*. (พิมพ์ครั้งที่ 3).  
กรุงเทพมหานคร: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

### บรรณานุกรม (ต่อ)

- \_\_\_\_\_. (2554). *วรรณกรรมกับสังคม: ภาพสะท้อนจากนวนิยายปัจจุบัน*. กรุงเทพมหานคร: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกอรุณ. (2561). *ม่านน้ำสีทอง*. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์.
- CHEN CHUNXIAO. (2557). *ภาพสะท้อนสังคมไทยจากนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2553-2555* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- CHEN XIAOYUN. (2558). *ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายชุดแผ่นดินแห่งรัก* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- LI JIAJIA. (2562). *ภาพสะท้อนสังคมชนบทภาคใต้ในนวนิยายของ สภาพร ศรีสังข์* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- LAN QIAO. (2563). *ภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนของชัยกร หาญไฟฟ้า* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- LI YUANCHUN. (2558). *ภาพสะท้อนสังคมไทยในเรื่องสั้นรางวัลนายอินทร์อะวอร์ด พ.ศ. 2552-2556* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- LI NINGMIN. (2560). *การวิเคราะห์หนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็กที่ได้รับรางวัลระหว่างปี พ.ศ. 2552 ถึง ปีพ.ศ. 2558* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- LU ZUOXI (2561). *ภาพสะท้อนเยาวชนไทยในวรรณกรรมรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย พ.ศ. 2556-2557* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- LU YANWEI (2562). *ภาพสะท้อนสังคมไทยในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัล “เซเว่นบุ๊คอวอร์ด” พ.ศ. 2558-2560* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- YU KANYING (2562). *ภาพสะท้อนสังคมไทยในรวมเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลของจำลอง ฝั่งชลจิตร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.

### บรรณานุกรม (ต่อ)

- QIN HONGBO (2554). *วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลพานแว่นฟ้า พ.ศ. 2550-2553* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- QIN SIYAN (2561). *ภาพสะท้อนสังคมไทยในเรื่องสั้นของ กนกพงศ์ สงสมพันธุ์ พ.ศ. 2548-2550* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- WEI WANLU (2563). *ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2546-2561* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.

### ฐานข้อมูลออนไลน์

- ประวัติรางวัลแว่นแก้ว. (2558). ค้นคืนจาก <https://www.facebook.com/jmwlib/posts/401032466739725/>
- หลักเกณฑ์การพิจารณาตัดสินผลงาน. (2551). ค้นคืนจาก [http://www2.nanmeebooks.com/reader/news\\_inside.php?newsid=207](http://www2.nanmeebooks.com/reader/news_inside.php?newsid=207)



ภาคผนวก



## ภาคผนวก ก

## เอกสารรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย



เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

เอกสารรับรอง

(Certificate of Exemption)

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่ 12 ตุลาคม 2563

ชื่อเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายเขาวงกตขรรค์ขวานแก้ว พ.ศ. 2558-2561

ชื่อนักวิจัย/หัวหน้าโครงการ MISS HU QIUBO

คณะวิชา/หลักสูตร หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ขอรับรองว่า งานวิจัยดังกล่าวข้างต้นได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบโดยสอดคล้องกับ  
ประกาศเสถียรกิจ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ลงนาม

(อาจารย์ ดร.วิรัตน์ ทองรอด)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่รับรอง

วันที่ 12 ตุลาคม 2563

เลขที่รับรอง

อ.1020/2563

วันที่ให้การรับรอง: 12 ตุลาคม 2563

วันหมดอายุใบรับรอง: 11 ตุลาคม 2565

## ภาคผนวก ข

## เรื่องย่อนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561

นวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561 ที่ใช้ศึกษาวิเคราะห์หมีทั้งหมด จำนวน 9 เรื่อง ได้แก่ ริมคลองนั้นมีผมกับเบ็ด เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น จีวกับน้อย ม้าน้ำสีทอง ดินแดนสีสัน กล่องตุ๊กตาใส่กับจดหมายของพ่อ วันเกิดของเค้โก้ น้ำตาแม่มด และเด็กชายต้นไม้ โดยมีเรื่องย่อดังนี้

## 1. ริมคลองนั้นมีผมกับเบ็ด (พ.ศ. 2558)

เรื่องราวของเด็กชาย “หยก” เป็นเด็กลูกกำพร้า อาศัยอยู่กับป้าและลุงเขยที่ริมตลิ่ง ในหมู่บ้านหยกส่วนใหญ่จะเลี้ยงเบ็ด พวกเขาจะเลี้ยงเบ็ดเพื่อกิน และขาย แต่สำหรับหยกจะเลี้ยงพวกมันในฐานะเพื่อนกัน เหมือนฐานะคนในครอบครัว เบ็ดของหยกชื่อ “เจ้าโง่ง” วันหนึ่งนั่งสวยเมียรักของเจ้าโง่งจากไปทำให้เจ้าโง่งเซื่องซึม หยกกับเพื่อนของเขาชื่อ “โส่ย” จึงได้หาวิธีมาแก้กัน โส่ยกับหยกได้ช่วยจับคู่มือมาอยู่กับเจ้าโง่ง เจ้าโง่งได้อยู่กับเมียใหม่ นั่งหอม แล้วมีลูกเบ็ด ลูกเบ็ดอยู่กับเจ้าโง่ง จึงทำให้นั่งหอมแอบมาหาลูกบ่อยขึ้น โส่ยกับหยกเริ่มกังวลจึงนัดปรึกษากันแก้ปัญหา โส่ยกับหยกปล่อยให้พวกมันเลือกกันเอง สุดท้ายเจ้าโง่ง นั่งหอม และลูกเบ็ดจะเลือกเดินมาอยู่กับหยก หยกได้อยู่กับ “เพื่อน” อย่างมีความสุข

## 2. เด็กชายผู้ระบายสีฟ้าไม่เป็น (พ.ศ. 2559)

เรื่องราวของเด็กชาย “คราม” ผู้ที่ชื่นชอบในการวาดรูป เพราะเคยเห็นแม่วาดมาตั้งแต่ตัวเองยังอายุน้อย ๆ เขาได้เริ่มวาดรูปอย่างจริงจังเมื่อเริ่มเข้าสู่วัยเรียน แต่เขากลับพบว่าตัวเองตาบอดสี จำแนกสีไม่ถูกต้อง ทำให้ถูกเพื่อนรุมกลั่นแกล้งล้อเลียนจนไม่กล้าวาดรูปอีก มีหน้าซ้ำเมื่อแม่ของครามเสียชีวิตจากโรคร้าย พ่อของเขาก็จมอยู่ในความทุกข์ ทำให้ชีวิตของเด็กชายยิ่งหม่นหมอง แต่เมื่อขึ้นชั้น ป.4 ครามได้เรียนวิชาศิลปะกับครูผู้ใจดีและให้กำลังใจเขา แถมยังได้ “ขมิ้น” เด็กหญิงที่เรียนห้องเดียวกันคอยช่วยเหลือที่ถูกต้องให้ ครามจึงมีกำลังใจวาดรูปอีกครั้ง เขาตั้งใจจะส่งผลงานไปประกวดในหัวข้อ “ห้องฟ้าของฉัน” ไม่เพียงเพราะตัวเองชอบวาดรูปเท่านั้น แต่ครามยังมุ่งมั่นอยากให้ภาพของเขาคืนรอยยิ้มให้แก่พ่ออีกครั้ง

## 3. จีวกับน้อย (พ.ศ. 2559)

เรื่องราวของเด็กชาย น้อยเป็นลูกคนกลางและรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจอยู่เสมอที่พ่อแม่รักพี่หรือน้องมากกว่า แต่ยังมีโชคดีที่ป้ารักและเป็นห่วงเป็นใยเขาเหมือนลูก ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงเพื่อนของน้อยคล้ายกับ “ผี” ชื่อ “จีว” เป็นเพื่อนสนิทผู้ไม่มีใครมองเห็นเป็นคู่คิด น้อยพยายามตั้งใจเรียนและเชื่อฟังพ่อแม่ ทว่าเหตุการณ์มักกลับตาลปัตร น้อยทำอะไรก็ไม่เคยถูกใจหรือเป็นที่รักของพ่อแม่ ทั้ง ๆ ที่น้อยมีพรสวรรค์ด้านการร้องเพลงและเขียนเรียงความกลับไม่มีใครรู้ ยกเว้นครูประจำชั้นที่คอยผลักดันและ

ช่วยเหลือ แต่ครูก็ยังเป็นครูแสนดีที่น้อยไม่กล้าเปิดใจพูดคุยด้วย จึงมีเพียงคนเดียวเท่านั้นที่น้อยระบายความคับข้องใจให้ฟังได้ คนคนนั้นคือจิว เพื่อนล่องหนที่น้อยสร้างขึ้นมานั่นเอง

#### 4. ม้าน้ำสีทอง (พ.ศ. 2559)

เรื่องราวของเด็กชายสนกับโต้ เกิดจากครอบครัวยากจน พ่อแม่ไม่มีเรือหาปลา แม่ไม่มีบ้านหลังใหญ่ พวกเขาอยากมีรายได้เป็นของตัวเอง ทั้งสองเริ่มต้นจากการตามซิด เด็กรุ่นพี่ไปเก็บปลาที่หล่นจากเรือประมงมาขายจนได้รู้จักกับม้าน้ำ ที่แรกเด็ก ๆ คิดจะหุ้กันเพาะเลี้ยงม้าน้ำเพื่อนำไปขาย แต่เมื่อได้ศึกษาและเลี้ยงดูด้วยตนเอง ถึงยังมีครุניתยาได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมทางทะเลปัจจุบันสัตว์น้ำจำนวนมากลดลง ปัญหาการทำประมง จึงทำให้เด็ก ๆ เกิดความรักและความผูกพันที่มีต่อชีวิตเล็ก ๆ และทำให้ เด็ก ๆ เข้าใจและรักสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น จึงร่วมกันการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำทะเลชนิดต่าง ๆ นำไปปล่อยเพื่อคืนความสมบูรณ์ให้แก่ทะเลไทย

#### 5. ดินแดนสีสัน (พ.ศ. 2559)

เรื่องราวของเด็กชายมาวิน ที่อาศัยอยู่ในรัฐที่รันที่สร้างเงื่อนไขคือสีสันเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ท่านผู้นำบอกทุกคนว่าสีสันคือภัย สีขาวดำคือความมั่นคง สีสันทำให้คนมีความคิดมากเกินไป ทำใหุ้่นวายมีแต่ปัญหา เพื่อความมั่นคงและความสุข รัฐที่รันต้องมีแค่สีขาวและดำเท่านั้น มีเพียงหน้าที่อันพึงปฏิบัติ ห้ามตั้งคำถาม พ่อของมาวินเชื่อมั่นของรัฐที่รัน แต่มาวิน เด็กหนุ่มช่างสงสัยกลับไม่เชื่อ ในใจเขามีคำถามมากมาย วันหนึ่งมาวินไปโรงเรียนได้รู้จักเพื่อนชื่อ “เจนจิรา” ซึ่งเป็นผู้ที่มีสีสันจากฝ่ายตรงข้ามกับรัฐที่รัน เจนจิราเล่าถึงดินแดนสีสันนั้น มีชีวิตชีวา ทุกคนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ทำให้มาวินได้รู้จักดินแดนสีสันฝ่ายตรงข้ามกับรัฐที่รันน่าจะดีกว่า มาวินเชื่อว่าโลกนี้ไม่ได้มีแค่สีขาวดำ แต่ต้องมีดินแดนสีสัน เขาจึงตัดสินใจหนีเพื่อออกตามหาดินแดนที่เชื่อว่ามียูอยู่จริง สุดท้ายผู้นำกลุ่มคนที่มีสีสันได้เข้ามาช่วยเหลือมาวิน สีสันเริ่มคืบคลานและแผ่ขยายไปทั่วเมือง รัฐที่รันที่มาวินอยู่ก็เป็นเมืองที่มีสีสัน ไม่ใช่มีเพียงขาว ดำ เท่านั้น

#### 6. กล่องตุ๊กตาใสกับจดหมายของพ่อ (พ.ศ. 2559)

เรื่องราวของเด็กหญิง ต้นข้าวผู้สูญเสียพ่อไปตั้งแต่อายุแปดขวบ แต่เธอโชคดีที่ได้พบของขวัญอันล้ำค่า คือ จดหมายที่พ่อของเธอเขียนทิ้งไว้ใส่อยู่ในกล่องตุ๊กตาตัวโปรด จดหมายมีมากมายหลายฉบับ เนื้อหาสำคัญของจดหมายแต่ละฉบับเป็นเสมือนคำสอน คำแนะนำ และกำลังใจทั้งหมดที่พ่อมิให้เธอ ต้นข้าวได้นำมาเผชิญปัญหาในชีวิต ราวกับพ่อไม่เคยจากเธอไปไหน แต่ฉบับจำหน่ายหน้าของด้วยประโยชน์บอกเล่าเหตุการณ์ที่ต้นข้าวต้องเผชิญในชีวิต เพื่อชี้แนะยามต้นข้าวเผชิญปัญหา ราวกับพ่อยังอยู่เคียงข้างเธอเสมอ

#### 7. วันเกิดของเค้าโมง (พ.ศ. 2561)

เรื่องราวของเด็กหญิง เค้าโมง เนื้อหากล่าวถึงครอบครัวของเค้าโมงมีปัญหา พ่อกับแม่ทะเลาะกัน ไม่มีความสุข ขาดความรัก ความอบอุ่น วันเกิดของเค้าโมงคนในครอบครัวลืมไปหมด

เด็กหญิงวัยสิบห้าปีอย่างเค้าโม่มีค่าอธิษฐานเพียงสามข้อในวันเกิด คือ ขอให้แม่ทนทำงานนอกบ้านได้นาน ๆ ขอให้พี่สาวยอมไปโรงเรียนอีกครั้ง และขออย่าให้พ่อของเธอกลับบ้านวันนี้ ตอนไปซื้อข้าว เค้าโม่ได้รู้จักภาซี ซึ่งช่วยทำงานกิจกรรมเด็กที่โรงพยาบาล เค้าโม่ได้เข้าร่วมฟังการสนทนากิจกรรมคลินิกวัยรุ่นที่โรงพยาบาล ผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่จะเป็นเด็ก ๆ ที่มีปัญหา พวกเขาได้เล่าถึงปัญหาของตนเองให้ฟัง จึงทำให้เค้าโม่ถึงภาพครอบครัวของตนเอง ครอบครัวของเค้าโม่ที่ประกอบด้วยแม่เจ้าระเบียบ พ่อที่ดูเหมือนไม่เคยทุกข์ร้อนอะไรเลย พี่สาวผู้เศร้าซึมขังตัวเองไว้ในห้อง และน้องสาวสุดร่าเริง ทุกคนทำเรื่องง่ายให้เป็นเรื่องยากได้เสมอ ทั้งนี้เค้าโม่ได้บอกพ่อกับแม่ต้องไปคลินิกครอบครัว ครอบครัวเราจะมีความสุข ในที่สุดพ่อกับแม่ก็ยอมไปคลินิกครอบครัว ยอมที่จะลุกขึ้นมาใหม่ด้วยกัน

### 8. น้ำตาแม่หมด (พ.ศ. 2561)

เนื้อหาเป็นการเล่าเรื่องราวของเด็กชาย “เอส” และเพื่อนไปเรื่อย ๆ แบบไม่มีจุดหมาย แต่ระหว่างทางกลับมีประเด็นต่าง ๆ ให้ขบคิดมากมาย แต่जू ๆ มินต์เพื่อนสาวในกลุ่มก็หายไป ทำให้เอสและออตโต้เพื่อนสนิททุกข์ใจมาก เพราะไม่รู้ว่ามีเพื่อนของพวกเขาหายไปไหนและไม่รู้จะเริ่มค้นหาที่ใด แต่ก็มีบ้านหลังหนึ่งที่เด็กทั้งสองสงสัยมากเป็นพิเศษ และบ้านหลังนั้นก็เป็บ้านของเจ้าของตำนาน “น้ำตาแม่หมด” การกิจการตามหามินต์ทำให้เอสได้ค้นพบความลับของคนใกล้ชิด และเรียนรู้ความจริงของชีวิต ทั้งเรื่องสายสัมพันธ์ของครอบครัว การเผชิญหน้ากับความผิดพลาดในอดีต

### 9. เด็กชายต้นไม้ (พ.ศ. 2561)

เรื่องราวของเด็กหญิง “ละไม” และมองเพื่อน ที่ใช้ชีวิตอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติและป่าเขา ตั้งแต่เกิด ทำให้ละไมกลายเป็นเด็กที่รักและผูกพันกับสิ่งแวดล้อมอย่างยิ่ง จนสิ่งเหล่านี้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเธอ แต่แล้ววันหนึ่ง เธอก็ได้พบกับเพื่อนใหม่ “อาศา” เด็กชายหน้าฝรั่งที่กุมความลับบางอย่างที่ยิ่งใหญ่เกี่ยวกับบรรดาต้นไม้ทั้งหลายเอาไว้ ทำให้เด็ก ๆ ได้สัมผัสและเรียนรู้ที่จะรักและอยู่กับธรรมชาติ และทำให้เด็ก ๆ เข้าใจธรรมชาติ รวมทั้งทุกคนต้องร่วมมือช่วยกันฟื้นฟูรักษาธรรมชาติให้คงความสมดุลต่อไป เพื่อประโยชน์ของทุกชีวิตที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ ป่าไม้ และสัตว์ป่า

**ประวัติผู้เขียน**

ชื่อ - สกุล	MISS QIUBO HU (ศศิมา)
วัน เดือน ปีเกิด	15 ตุลาคม 2536
ที่อยู่ปัจจุบัน	คอนโดลุมพินีเมกะ ซิตี้บางนา ถนนบางนา-ตราด ตำบลบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 10540
ประวัติการศึกษา	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร)
พ.ศ. 2558-2560	

